

✠ HÁROMSZÉK 1861. ✠

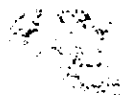
HÁROMSZÉK

1861.

ELSŐ ÉVI FOLYAM.

/

/

HÁROMSZÉK

ERDÉLYI

SZÉPIRODALMI ÉVKÖNYV

és

NAPTÁR

1861

KÖZÖNSÉGES ÉVRE

Szerkeszti s kiadja

KHERN EDE.

ELSŐ ÉVI FOLYAM.

BRASSÓ.

A KIADÓ TULAJDONA.

Nyomatott Römer és Kammernél Brassóban.

Uj-évi gondolatok.

Hátunk mögött egy sír: sírja az időnek,
Melybe a megvénült évek költözének;
Sok remény, csalódás van belé temetve
Mult idő kezétől belé helyezve.

A mult idő sírján ül az uj esztendő,
Arczára nyomva ím a titkos jövőndő
Képe a hirdetett nagy föltámadásnak,
Mely előtt mindennek itt közös sírt ásnak. —

Elmult esztendő! te benned él emlékünkh,
Hogy benned is — fogyva bár — de mégis éltünk
Kebleden annyit elvett tőlünk a bánat:
Szülötted látásán bennünk vigasz támad.

Vigasz támad bennünk: hogy a mult időnek
Jótéteményei szülöttidben élnek, —
S megnyugtat ezeknek ujabb használása
Hogy egy jó honfinak mi itt hivatása:

A mit a multban elmulasztánk: azoknak
Nyomán tetteink most uj erőt adjanak.
Szeressük a hazát, legyünk jó honfiak,
Nyissuk ki füleink a kiáltó szónak.

Szívünk szerelme egy cél felé vezessen:
Segíteni — hol lehet — a magyar nemzetet,
Pártolni az ügyet a szellemiségben
Irodalmunk becsét emelni főképen....

A magyarnak ugy áll fenn a dicsősége,
Ha ily tettekre tud ébredni már végre;
S elmondja sirjánál az utónemzedék:
„Magyar volt: a honnak szentelte életét!” —

Bors Károly.

A t. előfizetők s megrendelők névsora.

A (*) csillaggal jegyzett t. gyűjtő urhölgyek s honfiak fogadják leg-
mélyebb köszönetét a SZERK.

Előfizetők.

Adler Rudolf ur.
ns. Alman Andor ur.
„ Alsó Sándor ur.
„ Antalfy Gábor ur.
Asztaller Miklós ur.

Braun Samu ur.
ns. Balló Mártonnő urhölgy.
„ Beke Mari urhölgy.
„ Benedek Sándornő urhölgy.
gr. Berchtold Arthur ur.

*Bodor János ur ifj.
Bodor Sigmond ur.
Beretzky Sándor ur.
Biró Elek ur.
Bartha Miklós ur.
Benedek József ur 2 péld.

Bogma Mihály ur.
Benkő Áron ur.
Benkő István ur.
*Bors Károly ur 30 péld.
Butyka Lajos ur.
Bodo Ignác ur.
Dr. Bachmaier János ur.
ns. Bagi Ágnes urhölgy.
„ Bartha Lajos ur 4 péld.
*Bibok Lajos ur 2 péld.

Czekely Janka urhölgy.
ns. Cserey Károly ur.

Csizmazia László ur.
őzv. Császár Gabr. urhölgy.
Csákány József ur id.
Csomós József ur ifj.
N. A. Cserey Gábor ur 5 péld.
Czárán Ede ur.

Damó György ur.
Dante József ur.
Demeter Samu ur.
Dózsa Károly ur.
Alcs. Domokos Antal ur 10 p.
ns. Dókus-Rátkay Biri urhölgy.
Deák Károly ur.

Epstein L. ur.

Femiger Károly ur.
Fabinyi Dániel ur 4 p.
Fazakas Miklós ur.
Fajnor Károly ur.
Fazakas Sándor ur.
*Frohnmeier Frigyes ur.
Fekete Lajos ur.
*Földes Bálint ur.
*Foris János ur.

Grünzweig Bert. ur 5 péld.
Gerger János ur.
ns. Gál Lajosnő urhölgy.
Gruber Károly ur.

Gyika György ur.
Goldstein Jakab ur.
Gaal József ur ifj.
Gyertyánfy Adolf ur.
Gál Pál ur.
Gál István ur.
Gruéber Ágost ur 3 péld.
Főt. Gödri Ferenc ur.
Gál Elek ur.

Halász Márton ur.
Hazay Vilmos ur.
Herceg-Lázár Klára urhölgy.
Hankó Lotti urhölgy.
Henter Zsuzsa urhölgy.
Hoszu János ur.
Hosszu János ur.
Hagelmann Máttyás ur.
ns. Horváth László ur 2 p.

Imrich János ur.
Izák József ur.
Izsák Lukás ur.
ns. Istvánffy Pál ur.
Intze István ur.
Inczédy László ur.

*ns Jádszko Ede ur 10 p.
Jacobi Márton ur.
Jakó Ferenc ur 2 péld.
Jakó Sándor ur.
Jeckel Gyula ur.
Jeckel Vilmos ur.
Jeckel Pál J. ur.
*Jeney Péter ur.
Joannovits Emil ur.
Juczinger Ferencz ur.

*Kessler Ádám ur.
Klein János ur.
Kocsis György ur.
Kremnitzky Ignác ur.
Kerekes Samu ur.
Kerekes Dániel ur.
Kádár János ur.

Bánkf. Keresztes György ur.
Kis Gusztáv ur.
Kiss György ur.
Kapor János ur.
Kovács János ur.
Kispál Albert ur.
Keul József ur.
*Künnle József ur.
Kászoni István ur.
Réth. Kövér János ur id.

*Lunguj János ur.
László András ur.
ns. Lonesárevits Milos ur.
Larenz Ágost ur.
Lukáts Pál ur.
Lukáts János ur.
ns. Losontzi András ur.
„ László László ur.

Ürm. Maurer József ur 5 péld.
Mittermaier Frigyes ur.
Makoldi József ur.
Mirtse Ferenc ur.
*Meskó Kálmán ur.
Molnár Bálint ur.
Meskó Gyula ur.
*Miklós Dénes ur.
Molnár András ur.
Molnár János ur.
Máttyás András ur.
Máthé Dani ur.
Márk István ur.

*Novelli Antal ur.
Nyiliczai Antal ur.
Nyiliczai Gyula ur.
Nagy Károly ur.
Németh István ur.
Nagy Farkas ur.
Nuridsán János ur.
Németh János ur.
Dr. Otrobán Nándor ur.
*Petke Pál ur.
Potofsky Jakab ur.

Pedure János ur.
 Popper Maier ur.
 Popp János B. ur.
 Párnitzky Géza ur.
 Dr. Prohászka Edé ur 12 p.
 Prodradszky János ur.
 Petke László ur.
 Petke Antal ur.
 Pál Erzsébet urhölgy.
 Por György ur.
 ns. Pap Amália urhölgy.

*Rigó István ur.
 Rápolti Károly ur.
 Rothenbek Károly ur.
 Rátz Kálmán ur.

*Szepesi Elek ur.
 ns. Székely Dávid ur 2 p.
 Schneider György ur.
 *Szikora Péter ur.
 Smerha Ferenc ur.
 Séra György ur.
 Szász Dániel ur.
 Sándor István ur.
 Szűts Ferenc ur.
 Swartz Mátyás ur.
 Színház Temesvár-ú.
 Sailer M. ur.
 Schmidt Ferenc ur.
 Szász István ur.
 Szabó József ur ifj.
 Szabó Károly ur.

ns. Seethal Ferenc ur 5 p.
 *„ Székely István ur.
 Székely Antal ur.
 Székely Mihály ur.
 Székely Zsigmond ur.
 Szalántzy Lőrinc ur.
 ns. Szörcey Gergely ur.
 Szábel Alajos ur.
 Sztiv. Szentiványi Györgynő urh.
 „ Szentiványi Józsefnő urh.

Tóth József ur.
 Tankó Áron ur.
 Törös Ferenc ur.

Vasady József ur.
 Varga József ur.
 tisz. Verza Elek ur.
 Vasitsek Jenő ur.
 Varga András ur.
 Várkonyi J. ur.
 Várady Sám. ur.

Wéber József ur.
 Wéber András ur.
 Weinhard Luiza urhölgy.
 Kösz. Winkler János ur.

*ns. Zathureczky Luiza urh.
 ns. Zathureczky Károly ur.
 „ Zaturetzky Ferencnő urh.
 tisz. Zoltáni Elek ur.
 Zöld Jozefa urhölgy.

Megrendelő k.

Abod Zsigmond ur
 Klüger Mózes ur
 tisz. Koos Ferenc ur.
 *Kovács Ferenc ur
 Stein János ur.
 Steinhhausen Tiv. ur
 Volgai Károly ur
 lov. Waldheim R. ur

Gidofalva	10 péld.
K-Fejérvár	50 „
Bukurest	50 „
S.-Sz.-György	10 „
Kolosvár	50 „
Szeben	20 „
Duka	10 „
Bécs	12 „

Naptár 1861. évre.

Egyházi s időszaki számítások.

I. Ünnepszámítás.

Aranyszám	19.	Római adószám	4.
Holdkulcs	XVIII.	Vasárnapi betű	F-A.
Napkör	22.		

II. Változó ünnepek.

Jézus nevenapja	Jan. 20.	Áldozó csötört.	Május 9.
Septuag. vasárn.	„ 27.	Pünkösöd vasárnap	„ 19.
Hamvazó szerda	Febr. 13.	Urnapja	„ 30.
Husvét vasárn.	Márc. 31.	Adv. első vasárn.	Dec. 1.

III. Farsang.

Kezdeté Jan. 7.	Vége Febr. 12.

IV. Csillagászati évszakok.

Tavasza { kezdete:	Márc. 20.	Ősz { kezdete:	Sept. 23.
Nyár {	Jun. 21.	Tél {	Dec. 21.

V. Nap- s holdfogyatkozások.

Ez évben leend:

3napfogyatkozás: 1.) Jan. 11.,	2 holdfogyatkozás: 1.) Jan.
2.) Jul. 8., 3.) Dec. 31.	26., 2.) Julius 22.

VI. Az állatkör jegyei.

1. Kos	4. Rák	7. Mérték	10. Bak
2. Bika	5. Oroszlán	8. Skorpió	11. Vízöntő
3. Kettős	6. Szűz	9. Nyilas	12. Halak

VII. Korszámlálat.

Az 1861. év:

A világ teremtmése óta (Calvisius szerint)	5811.
Közönséges számítás szerint	5845.
A zsidók újabb számítása szerint	5623.
Róma építése óta	2615.
A naptárnak Julius Caesar alatti javítása óta	1917.
Jézus urunk születése óta	1861.
Nagy Károly halála óta	1048.
A magyar nemzet keresztény hitre térése óta	887.
A papir föltalálása óta	490.
A könyvnyomtatás föltalálása óta	422.
Amerika fölfedezése óta	370.

Naptár második javítása óta (XII. Gergely pápa által).	280.
A gőzgépek föltalálása óta	163.
A „Sanctio Pragmatica“ (VI. Károly által) kiadása óta	148.
A villámhárító föltalálása óta	143.
Mária Terézia halála óta	82.
A léghajózás föltalálása óta	79.
A himlőoltás behozatala óta	66.
Főlséges Császáruink születése óta	31.
„ „ trónralépte óta	13.
„ „ nősülése óta	8.

VIII. Normanapok.

Hamvazó szerda. — Gy. o. Boldogasszony ünnepe. — Nagyhét.
— Husvét s Pünkösd. — Urnapja. — N. Boldogasszony napja. —
Mindenszentek napja. — Advent utolsó három napja. — Karácson
napja.

IX. Törvény-szünnapok.

N. Karácsonról Vizkeresztig. — Virágvasárnapról Husvéthetfőig.
— A három keresztjáró napon. — Urnapján s az ezt követő héten.
— Vasárnapon s ünnepeken általában. —

X. Az ausztriai birodalmi országok védszentei.

(Betürend szerint.)

Ausztriában: (Enns fölött) sz. Flórián, Márc. 9. és (Enns alatt)
sz. Lipót, Nov. 15.
Csehországban: Nep. sz. János, Máj. 16. és sz. Vencel, Sept. 28.
Dalmátországban: sz. Spiridon, Decemb. 14.
ERDÉLY-ben: sz. László, Jun. 27.
Galliciában: sz. Mihály, Sept. 29. és Sz. Szaniszló, Máj. 9.
Horvátországban: sz. Illés, Jul. 20. és sz. Rókus, Aug. 19.
Karinthiában: sz. József, Márc. 19. és sz. Egyed, Sept. 1.
Krainban: sz. József, Márc. 19. és György, Apr. 2.
Lombardiában: Bor. Károly, Nov. 4. és sz. Ambrus, Dec. 20.
MAGYARHON-ban: szent István király, Aug. 20.
Moraországban: sz. Cyrill s Metód, Márc. 9.
Styriában: sz. József, Márc. 19.
Salzburgban: sz. Ruprecht, Márc. 27.
Sziléziában: sz. Hedvig, Oct. 15.
Tengeremelléken: sz. József, Márc. 19.
Tyrolban: Ker. sz. János, Jun. 24.
Triesztben: sz. Juszt, Nov. 2.
Velencei tartományban: sz. Márk, April 25.

Hó-és-heti- nap.	Katholikus és protestáns naptár.	Ohíttek naptára Decemb. 1860.	jel.
1 Kedd	Ujév nap	20 Ignác	☩
2 Szerda	Béla	21 Julián	☩
3 Csütört.	Genovéva	22 Anaszt.	☩
4 Péntek	Titus p.	23 10. márt.	☩
5 Szomb.	Teleszfor	24 Sz. atyák	☩

1.) Midőn Heródes megholt volna. Mát. 2.

6 Vasár.	F. V. K. 3 kir.	Epiphán.	25 C. Kr. sz. n.	☩
7 Hétfő	Bálint	Lucián	26 A. A. elj.	☩
8 Kedd	Ször.	Erhárd	27 Istv. vért.	☩
9 Szerda	Marcel	Julián	28 2000 vért.	☩
10 Csütört.	Zakariás	Pál r.	29 Apró szentek	☩
11 Péntek	Higén p.	Honor.	30 Anisa	☩
12 Szomb.	Ernö	Reinhold	31 Melánia	☩

2.) Midőn Jézus 12 éves volna. Luk. 2.

13 Vasár.	F. 1. Epiph. u.	Verona	1 A. Ujév 1861	☩
14 Hétfő	Bódog	Bódog	2 Silvester	☩
15 Kedd	Maur.	Maur.	3 Malak	☩
16 Szerda	Marcel p.	Géza	4 70 ap.	☩
17 Csütört.	Remeto Antal	Antal	5 Teofil	☩
18 Péntek	Géza	Piroska	6 Kr. m.	☩
19 Szomb.	Bassián.	Sára	7 Ker. János	☩

3.) A kánai menyegzőről Ján. 2.

20 Vasár.	F. Jézus n.	2. Ep. ut.	8 A. 1. Ep. u.	☩
21 Hétfő	Ágnes	Ágnes	9 Polym.	☩
22 Kedd	Vince	Vince	10 Gergely	☩
23 Szerda	B. A. elj.	Emer.	11 Theod.	☩
24 Csütört.	Timót	Timót	12 Tacián	☩
25 Péntek	Pál fordulása	Pál fordulása	13 Hermyl	☩
26 Szomb.	Polykarp	Vanda	14 Zach.	☩

4.) A szől. dolg. Mát. 20.

27 Vasár.	F. Septuag.	3. Ep. u.	15 A. 2. Ep. u.	☩
28 Hétfő	N. Károly	N. Károly	16 Péter fogs.	☩
29 Kedd	S. Ferenc	Valér.	17 Antal	☩
30 Szerda	Adelgunda	Adelgunda	18 Atan.	☩
31 Csütört.	Nol. Péter	Cyrus	19 Makár	☩

Január-i vásárok.

a) Magyarországiak: A.-Lendva 25. A.-Verecke 15. A.-Sz.-György 10. Balassa-Gyarmat 3. Báth 31. Bátorkeszi 25. Belatic 20. Berki (Som.) 27. Besztercebánya 25. Bicske 25. B.-Ujlak (Zempl.) 18. Borosjenő 6. Böös 20. Börsöny (Hont) 1. Bőszörmény 25. Csákova 11. Csóka 21. Csököly 24. Dárda 2. Debrecen 17. Diószegh 25. Divén 1. Dobrovina 10. Dolha 28. Dombóvár 7. Eger 10. Eperjes 16. Eszék 29. Facsét 17. F.-Ardó 20. Feketető 26. Félegyháza 20. Felka 28. F.-Bánya 6. Forró 10. Gáboltó 12. Galgóc (Nyitra) 25. Gács-Váralja 25. Gönc 21. Guta (Kom.) 1. Győr 17. Gyula 25. Halmi 1. Hanusfalva 6. Heves 25. Hidvég (Vas) 21. H.-M.-Vásárhely 16. Holics 15. Hőgyész 25. Huszt. 20. Ipolyszalka (Hont) 25. Ivány (Sopr.) 25. Jász-Ladány 18. Kál 22. Kápolnás 1. Kapornak 20. Kaposvár 15. Kapuvár (Sop.) 25. Káránd (Zempl.) 17. Kassa 16. Kéménd (Kom.) 15. Keresztes (Borsód) 25. Keszthely 6. Kis-Jenő 6. K.-Tapolcsán 6. Komjáti 20. Köpcsény 20. Lelesz (Zempl.) 6. Leop.-Ujváros 17. Lőcse 1. Madaras (N.-Kuns.) 25. Magy.-Bárdány (Tor.) 6. Marczaltó 25. Margita 6. Megyer (Kom.) 25. Mihályi (Sop.) 6. Mosóc (Tur.) 20. Munkács 6. Nádudvar 9. N. Káta 25. N.-Salló (Bars) 21. N.-Surány (Nyitra) 25. Nagy-Szombat 22. N.-Szöllős (Ugocsa) 25. Nedelic (Zala) 15. Nemes-Vid (Somogy) 27. Nyitra 10. Ónod (Borsód) 2. M.-Óvár 6. Ozora (Tolna) 20. Pétervásár (Heves) 1. Pilis 2. Podolin 25. Polgári (Szab.) 6. Posony 20. Potzneusiedl 26. Privigye 25. Pucho (Tren.) 6. P.-Egerszeg (Vas) 6. Rác-Keve (Pest) 25. Radosóc (Nyitra) 2. Ratkó (Göm.) 20. Rima-Szombat 6. Rózsahegy 7. Sasvár (Nyit.) 30. Simánd (Arad) 6. Szalonta (Bih.) 23. Szécseny (Nógr.) 25. Szenc (Posony) 6. Széplak (Bihar) 22. Szerdahely (Posony) 13. Szerencs (Zempl.) 6. Szigetvár (Somogy) 25. Szakcsány (Nyit.) 22. Sztára (Zempl.) 22. Szucsán (Tur.) 20. Tállya (Zemp.) 22. Topolcsán (Nyitra) 7. Tepla (Liptó) 21. Terebes (Zempl.) 10. Tiszadob (Szab.) 16. T.-Füred (Hev.) 4. T.-Ujlak (Ugocsa) 9. Tót-Lipcse (Zóly.) 6. T.-Vázsony (Veszp.) 24. Turány (Tur.) 6. Túrkevi (N.-Kuns.) 10. Mező-Túr (Hev.) 1. Turdosin (Árv.) 27. Udvard (Sop.) 24. Ujlak (Nyit.) 1. Ujlak (Zemp.) 18. Ungvár 25. Ürmény és Ürögöd (Nyit.) 6. Vadkert (Nóg.) 1. V.-Ujhely (Nyit.) 28. Vári (Ber.) 1. Verbó (Nyit.) 1. Verpelet (Hev.) 25. Zemplén 4. Znió-Váralja (Tur.) 6.

b) Erdélyiek: 1. Al-Gyógy, Egerhát, Mocs. 2. Alparét, Makfalva, Sz.-Somlyó. 3. Sonkerek. 6. Kraszna, Sz. Cseh. 7. Kokelvár. 9. Kolosvár. 10. Illyefalva. 11. Lupsa. 12. Ol.-Lápos, Zilah, Berkes. 13. F. Szivagy, Hadd, Sülemed. 14. Szeben, Déva, Gernyeszeg. 15. K. Lóna. 16. K.-Monostor, N. Almás. 17. M. Vásárhely, N. Falu. 19. V. Récse, Cs. Gorbó, Örményes. Sibó, M. Lápos, M. Illye, Radnóth. 20. Kris. 21. F. Baczon, M. N. Zombor. 22. Kál, S. Udvarhely. 24. Gyalakuta, Rosnyó, N. Enyed, Korond. 26. B. Hunyad. 27. Erzsébetváros, Batos. 28. Mikesásza, Hodos, N. Goroszló, Zám. Sz. Sebes. Várhegy. 29. Bereczk.

Hő- és heti- nap	Katholikus és protestáns naptár.		Ohítűek naptára Január	☉ jel.
1 Pént.	Ignác	Brigitta	20 Euthin	☿
2 Szomb.	Gy. sz. b. a.	Gy sz. b. a. C	21 Maxim.	☿

5.) A vetőről és a magról. Luk. 8.

3 Vasár.	F. Sexag. Bal. p.	4. Ep. u.	22 A. 3 Ep. u.	☿
4 Hétfő	Izidor	Verona	23 Kelemen	♂
5 Kedd	Ágota.	Leh.	24 Xenia	♂
6 Szerda	Dorottya	Dorottya	25 Gergely	♂
7 Csütört.	Romuald	Richárd	26 Xenophon	♂
8 Péntek	Máté János	Salamon	27 Ar. sz. sz. Ján.	♂
9 Szomb.	Apollin	Lidia	28 Ephrem	♂

6.) Jézus vakot gyógyít. Luk. 18.

10 Vasár.	F. Quinquag.	5. Ep. u.	☉ 29 A 4. Ep. u.	♂
11 Hétfő	Dezső	Frusina	30 Hypol.	♂
12 Kedd	Hushagyó. Eulália	Eulália	31 Cyrus	♂
13 Szerda	Hamv. István p.	Hamv. sz. Jord.	1 Február	♂
14 Csütört.	Bálint vért.	Bálint	2 Gy. sz. b. a.	♂
15 Péntek	Faust és Jov.	Faustin	3 Simon	♂
16 Szomb.	Juliánna	Julia	4 Izidor	♂

7.) Jézust az ördög megkísérti. Mát. 4.

17 Vasár.	F. Quadrag.	Invoc.	☉ 5 A. 3. Ep. u.	♂
18 Hétfő	Simon	Concordia	6 Bucol.	♂
19 Kedd	Susánna	Susánna	7 Parth.	♂
20 Szerda	Kántorbőjt †	Eleuther	8 Tivadar	♂
21 Csütört.	Eleonóra	Eleonóra	9 Nicefor	♂
22 Péntek	Péter	Péter	10 Karál	♂
23 Szomb.	Lázár márt.	Lázár	11 Balás	♂

8.) Jézus megdicsőüléséről. Mát. 17. — A kánaáni nőről. Mát. XV.

24 Vasár.	F. Rem. Mátyás	Reminisc.	☉ 12 A. Triódium	♂
25 Hétfő	Nicefor	Mátyás	13 Martin.	♂
26 Kedd	Győző	Victor	14 Aux.	♂
27 Szerda	Leander	Gocs.	15 Oresim.	♂
28 Csütört.	Román	Leander	16 Pamfil.	♂

Február-i vásárok.

a) Magyarországiak:

Almás (Bács) 9. A.-Kubin (Árv.) 3. A.-Páty (Veszp.) 8. J.-Apáti 19. Ar.-Marót 2. N.-Bajom (Bih.) 15. Bártfa 22. Báth (Hont) 4. Bazin (Pos.) 6. B.-Csaba 14. Béla (Szep.) 2. Belatinc (Zala) 25. Belényes (Bih.) 2. Bellus (Trencs.) 24. Bercel 16. Berzevice (Sár.) 14. Bobró (Árva) 2. B.-Váralja (Ab.) 12. B.-Asszony (Moson) 2. Ó-Buda 16. Butyin (Ar.) 14. Bü (Sop.) 6. Büssü (Som.) 16. Csákány (Vas) 25. Csánád (Tor.) 14. Csokonya (Som.) 24. Csőtörtők (Pos.) 5. Diószegh 10. Domanis (Tren.) 2. Dobsina 22. Dorog (Hajd.) 8. Dubnicza (Tren.) 3. D.-Pataj 19. D.-Vecse 14. Edelény (Bors.) 2. Egeg (Hont) 2. Z.-Egerszeg 14. Enying 4. Erdőd (Szat.) 7. Ecsed (Szat.) 12. Sz.-Fejérvár 25. Füle 7. G.-Szöllős (Bars) 2. Ghymes 3. Gyönyös 2. Halas 28. Hatvan 2. Homonna (Zemp.) 6. J.-Kisér 2. Jolsva (Göm.) 9. N.-Kálló 10. N.-Kanizsa 2. N.-Károly 3. Kékkő (Nóg.) 13. K.-Kőrös 24. K.-Kun-Majsa 9. Korpona 6. Kőrmend 2. Kőrmepéter 24. K.-Vásárhely 24. Kőszeg 15. K.-Hegyes 2. Laczháza 2. Libicz 2. Libetbánya 2. Losonc 14. Lugos 10. Lubló 10. Mátyás (Bara.) 14. Maklár (Hev.) 6. Modor 2. Mohács 24. Mokrin 14. N.-Bánya 17. N.-Berezná (Ung.) 12. N.-Majtény (Szat.) 3. N.-Szombat 26. N.-Vásosy 14. N. Ujvár (Vas) 2. Novoszellő (Bács) 25. Olád (Vas.) 4. Olaszi (Szep.) 13. Osgyán (Göm.) 14. Pápa 2. Pápolc 14. Pécs 3. Pelsőc (Göm.) 22. Pincehely 10. P.-Egerszeg 4. Radosóc (Nyit.) 14. Remete (Szep.) 16. Rékás 24. S.-Gömör 14. Sárköz (Sztalmár) 16. Sátoralja-Ujhely 9. Sellye (Nyit.) 6. Selnec 24. Seregélyes (Fej.) 2. Smizsány (Szep.) 2. Soborsin (Ar.) 14. Sopron 24. Stropko (Zemp.) 2. Sz.-Anna (Ar.) 2. Szentes 2. Sz. Gróth (Zala) 5. Sz.-György (Pos.) 27. Sz.-Kereszt (Bars) 3. Sz.-Márton (Tur.) 2. Sz.-Miklós (Lip.) 25. K.-Sz.-Miklós 3. Szered 2. Sziget (Marm.) 21. Szikszó (Ab.) 21. Szirák (Nóg.) 24. Szolnok 25. Szombathely 5. Tamási (Tol.) 24. Tarczal (Zemp.) 2. Tarnóc (Lip.) 24. Tarcza (Vas) 24. Temerin 25. Terstina (Árv.) 6. Tissina (Vas) 24. Tolcsa (Zem.) 10. Torna 2. Trencsin 1. Ujbánya 2. Uj-Béla 2. Ujváros 2. Ujfalu 14. Vaál (Fej.) 20. Varánód 14. Vásárut (Posony) 24. Verebely (Bars) 3. Visk (Marm.) 6. Vörösmarth (Bar.) 14. Zaránd (Arad) 18. Zboró (Sáros) 25. Zsámbék 4.

b) Erdélyiek:

1. Gyalu. 2. Baróth, Eted, Katona, N.-Prépostfalva. 3. Prásmár, Somkere, Gy.-Ditró. 5. Nádos, Armény, Sz.-Ujvár. 8. Magyaros. 9. Kőszvényes. 10. Cs.-Szereda. 11. Kovászna. Tasnád, H.-Sz.-Márton, Egerhát, A.-Szopor, Ecel. 15. Hátszeg, Hosszafalu. 16. N.-Ajta, Kibed, N.-Borosnyó, Thorda, Zilah. 17. Zabola. 19. Sz.-Régen. 20. Alcina, Küküllővár, Papolt, Décs. 23. Brád. 24. Szeredahely, Borsa, Sz.-Márton, Szék, M.-Szereda. 25. Sz.-Keresztúr. 26. Segesvár, Cs. Karczfalu, Sz.-Cseh. 27. Sós-Mező.

Hő- és heti- nap.	Katholikus és protestáns naptár	Ohítűek naptára Február.	jel.
1 Péntek	Albin p.	Albin	17 Leo
2 Szomb.	Simplic. vért.	Simpl.	18 Archip.

9.) Jézus ördögöt űz ki. Luk. 11.

3 Vasár.	F. Occuli. Kinga	3. b. v. Kinga C	19 A. Septuag.
4 Hefő	Veron.	Kázm.	20 C. Leo püsp.
5 Kedd	Adorján	Adorján	21 Timót.
6 Szerda	Frigyes	Fridrik	22 Eug.
7 Csőtört.	Tamás	Tamás	23 Polycarp.
8 Péntek	Lajos	Beáta	24 Philem.
9 Szomb.	Cyrrill és Meth.	Franciska	25 Tarasius

10.) Jézus 4000 embert vendégel meg. Ján. 6.

10 Vasár.	F. Látare. Atila	4. b. v. Pető	26 A. Sex. Porph.
11 Hefő	Jéz. 5 s.	Constant.	27 Procop.
12 Kedd	Gergely	Gergely	28 Vazul
13 Szerda	Krisztina	Erneszt	1 Március. Eud.
14 Csőtört.	Matild	Zakar.	2 Theod.
15 Péntek	Bálint vért.	Krist.	3 Eutrop.
16 Szomb.	Eusébia	Cyr. Ábr.	4 Gerazim

11.) A zsidók megakarják vala Jézust kövezni. Ján. 8.

17 Vasár.	F. Judica. Gertr.	5. b. v. Gertr.	5 A. Quin. Con.
18 Hefő	Eduárd	Sándor. Ede	6 42 vért.
19 Kedd	József	József	7 Cherson.
20 Szerda	Joakim	Nikedas	8 Teoph.
21 Csőtört.	Benedek	Bene	9 40 vért.
22 Péntek	Octavian	Lea	10 Kodrát
23 Szomb.	Ottó	Ottó	11 Sophron

12.) Jézus bemenete Jeruzsálembe. Mát. 21.

24 Vasár.	F. Virág Vas.	Virág Vas.	12 A. 1. böjt. v.
25 Hefő	Gy. olt. B. assz.	Gy. olt. B. assz.	13 Niceph.
26 Kedd	Manó	Manó	14 Benedek
27 Szerda	Rupert p.	Rupert.	15 Agáp.
28 Csőtört.	N. Csót. + Sándor	Gontrán	16 Sabin.
29 Péntek	N. Pént. + Eustach.	Jónás	17 Elek
30 Szomb.	N. Szomb. + Amad.	Amadé	18 Cyrill

13.) Jézus föltámadásáról. Márk 16.

31 Vasár.	F. Husvét Vas.	Husvét Vas.	19 A. 2. b. v. Chry.

Március-i vásárok.

a) Magyarországiak:

Adánd 11. Adony 24. Apáti 21. Apátfalva 31. Apatin 2. Arad 17. Atád 12. Babocsa 19. Balassa-Gyarmath 7. Battonya 10. Becsehely 19. Békés 24. Beregszász 23. Berzence 18. Bezdán 15. Biljet 26. B.-Ujlak 24. Bogdán 12. B.-Asszony 24. Bolerász 19. Bonyhád 3. Bőhőnye 20. Bős 24. Breznó-Bánya 11. Buda 1. Bükösd 25. B.-Csaba 1. Csákova 30. Csáktornya 25. Csákvár 4. Csatád 12. Cséfa 20. Csongrád 1. Csorna 12. Cibakháza 31. Dengeleg 10. Derecske 10. Dézna 19. Diakovár 24. Diószeg 24. Domanis 24. Duna-Földvár 25. Ebesfalva 12. Egervég 18. Erdőd (Szatmár) 28. E.-Szada 3. Ér-Mihályfalva 14. Érsek-Ujvár 24. Felha 24. F.-Surány 19. Fényszaru 12. Füzes-Gyarmat 19. Gáboltó 12. Galgóc 10. Gálszécs 12. Gács 19. Gödri 19. Guta 17. Gyoma 10. Gyorok 19. Hacsfeld 19. Hadház 12. Hidegkut 25. Holdniező-Vásárhely 19. Holics 24. Homonna 25. Huszt 29. Ipoly-szalka 5. Ilyva 23. Izsák 24. Jánosháza 10. Jászberény 25. Kál 10. N.-Kanizsa 24. Kápolnás 9. Kaposvár 25. Karád 19. N.-Károly 28. Kecskemét 12. Keresztúr 21. Király-Helmec 28. K.-Kun-Szabadszállás 31. K.-Márton 4. K.-U.-Szallás 12. K.-Várda 17. Komjáti 25. Korpona 24. Kosztolán 24. Kotory 9. Kölesd 17. Körmen 25. N.-Kőrös 5. Mező-Kövesd 19. Krapina 19. Kubin 25. Légrad 12. Lekence 1. Lelesz 21. Leop.-Ujváros 3. Léva 17. Lubló 26. Mád 24. M.-Bardány 24. Makó 17. Mándok 10. Marczali 25. Martonvásár 25. M.-Komárom 18. Miske 25. Mocsanak 19. Monor 12. Munkács 19. Nagocs (Somogy) 19. Nagy-Bánya 3. N.-Oroszi 19. N.-Röc 19. N.-Salló 26. N.-Szombat 3. N.-Szöllős 26. Nánás 19. Ném.-Ujvár 24. Nezsider 18. Nyiregyháza 7. Nyitra 3. Ó-Falu 24. Ónod 19. Oszlány 24. Ó-Tura 19. Pápa 25. Pest 19. Podolin 18. Polgári 19. Poprád 18. Posony 10. Rakicsán 31. Rosnyó 17. Rohonc 21. S.-Gömör 25. S.-Sz.-Péter 12. Sajtos-Kál 14. Sáros 10. Sáros-Patak 6. Sasvár 20. Siklós 19. Simontornya 10. Somorja 7. Soroksár 5. Sümeg 10. és 24. Stomfa 28. Szalánc 19. Szalka 5. Szántó 28. Szatm.-Németi 19. Szegszárd 24. Szécseny 12. Sz.-Gothárd 29. Sz.-Gróth 12. Sz.-János 19. Sz.-Péter 12. Szerencs 21. Szoboszló 24. Szőgyén 24. Temesvár 18. Teplicza 19. Técső 31. T.-Ujlak 2. Tokaj 25. Torna 19. Tornalya 15. T.-Ujváros 17. T.-Becse 24. Trecsin 15. Turkevi 25. Udvard 24. Uj-Arad 1. Uj-Becse 24. Ujlak 25. Und 19. Ürögd 25. Varin 11. Verebely 28. Zágab 21. Zirc 19. Zombor 25. Zsarnóca 26.

b) Erdélyiek:

1. Abrudbánya, Lehenc. 3. Felvinc. 5. Alamor. 11. N. Selyk, K. Vásárhely, N. Goroszló, Hadad, Szentegyház, K. Oláhfalva. 12. Kolosvár, Almakerek, Harasztikerek, Gyéres, Katona, Zalathna. 14. S. Sz.-György, Sz. Udvarhely, N. Falu. 15. V. Hunyad. 18. Sz. Ágota, Ugra, Bolkáts, K. Selyk, Bonchida. 19. Uzon, Vajdaháza, Egerbegy, N. Pold, Görcsön, Martontelke, Parajd. 20. F. Szivagy. 21. M. Vásárhely, Brád. 22. Somkut. 23. Balásfalva. 24. Földvár, Sz.-Márton, Gy. Sz. Miklós, Erzsébetváros. 25. Kőhalom, Cs. Sz. György, Bankfalva, Küküllővár, Kozmás. 25. B. Hunyad. K. Fejérvár, Mots. 28. Tasnád, Sz. Cseh.

Hő- és heti- nap.	Katholikus és protestáns naptár.	Ühítők naptára Március.	jel.
1. Hetfő	Husvét hetfő	Husvét hetfő	20 Sev. Ján.
2 Kedd	P. Ferenc	Tivadar	21 Jakab p.
3 Szerda	Rikárd	Márk	22 Vazul
4 Csütört.	Izid. Ambr.	Ambrus	23 Nikodem.
5 Péntek	Emilia	Irén	24 Zakar.
6 Szomb.	János olajb.	Cölestin	25 Gy.o.b.assz.

14.) Jézus eljő ajtó bezárolva. Ján. 20.

7 Vas.	F. Quasimodo	Fehér Vasár.	26 A. 3. b. vas.
8 Hetfő	Dénes p.	Walter	27 Matrona
9 Kedd	Dömötör v.	Dömötör	28 Hilár.
10 Szerda	Ezékiel	Ezékiel	29 Márk
11 Csütört.	Leo p.	Leo. Izaiás	30 K. János
12 Péntek	Gyula p.	Gyula	31 Hypat.
13 Szomb.	Ida. Justin	Hermeneg	1. Aprilis

15.) A jó pásztorról. Ján. 10.

14 Vas.	F. Misericord.	2. vas. husv. ut.	2 A. 4. b. vas.
15 Hetfő	Anaszt.	Neszte	3 Nicetas r.
16 Kedd	Kallist v.	Lambert	4 József
17 Szerda	Rudolf	Rudolf	5 Teod
18 Csütört.	Apollonia	Dénes	6 Eutich
19 Péntek	Tódor. Emma	Tódor	7 György
20 Szomh.	Victor. Oda	Absalon	8 Tamás

16.) Egy kis időn megláttok engemet. Ján. 16.

21 Vas.	F. Jubilate	3. v. husv. ut.	9 A. 5. b. vas.
22 Hetfő	Cájus	Cájus	10 Terentius
23 Kedd	Adalbert	Homorka	11 Antidas.
24 Szerda	György	György	12 Vazul p.
25 Csütört.	Márkus	Márkus	13 Artem.
26 Péntek	Kilit p.	Ervin	14 Márton
27 Szomb.	Peregrin	Anaszt.	15 Aristarch

17. Én elmegyek ahoz, a ki engem küldött. Ján. 16.

28 Vas.	F. Cantate	4. v. husv. ut.	16 A. vir. vas.
29 Hetfő	Antonia	Péter v.	17 Simeon
30 Kedd	S. Katalin	Eutrop.	18 János rem.

Április-i vásárok.

a) Magyarországiak:

A.-Csill 24. A.-Nyárasd 25. Ar.-Marót 24. Baán 24. Baja 24. Bajmóc 24. Bakertja 24. Bakta 15. Bazin 2. Bellatinc 25. Berki 2. Bozók 7. Butyin 4. Búsü 28. Csenger 24. Csepreg 4. Csóka 7. Cegléd 16. Debrecen 24. Detva 24. Dombóvár 24. Dubnicza 7. D.-Pataj 15. Ebendorf 24. Enyiczke 24. Erdőbénye 24. Eszék 24. Sz.-Fejérvár 24. F.-Metzenzéf 15. Forró 25. Futak 5. Fülöpszállás 8. Füred 15. Gálos 8. Gnezda 29. Gy.-Keszi 24. Hanusfalva 14. Hatvan 28. Hédervár 2. Heves 18. Hodsak 9. Igal 24. Istvádi 27. Ivány 21. Jankovác 17. Jász-Kisér 16. J.-Ladány 5. Jolsva 7. Kápolnás 23. Kápornak 7. Karád 22. Kékkő 24. Keszthely 4. Kiniz 28. Kis-Bér 22. K.-Jenő 24. K.-Szeben 24. Korompa 24. Körmöcsbánya 22. N.-Kőrös 27. Kőr.-Vásárhely 24. Köveskállya 2. Krompach 14. Kula 24. Lajthfalva 25. Léka 2. Lekence 25. Lelle 2. L.-Tugár 4. Lovasberény 2. L.-Patona 17. Lövő 25. Mágoes 18. M.-Pécska 29. Marczaltó 27. Margita 24. Mátészalka 29. Mike 8. Miszla 13. Modor 14. s 24. Mór 24. Mosgó 2. Munkács 24. Nádudvar 16. N.-Cenk 4. N.-Falu 28. N.-Káta 24. N.-Lak 18. N.-Sziget 24. N.-Szombat 23. s 28. N.-Szőlős 29. N.-Szőlős (Ugocsa) 29. N.-Sz.-Mihály 28. Nova 24. Nyulas 24. Örményes 24. Ózora 17. Párkány 28. Pécsvár 24. Pelsőc 10. Perjámos 24. Pincehely 24. Pinkafő 24. Pilis 5. Predmír 7. Pruszká 24. Ráczkeve 24. Radosóc 24. Rajec 24. Rima-Szécs 24. Rohonc 9. Ság 4. S.-Sz.-Péter 24. Sarkad 23. Sárbogárd 6. Sellye 7. Smisánnyi 7. Somorja 25. Szalka 24. Szánytsu 24. Szala 24. Szalka 25. Szeged 24. Szécseny 24. Szentés 20. Sz.-György 24. Sz.-Mereszt (Vas) 28. Sz.-László 2. Sz.-Miklós (Torontál) 5. Szerencs 24. Szigetvár 24. Szakcsán 25. Szombathely 24. Szucsán 24. Tállya 4. Tata 7. Tihany 25. T.-Dob 17. T.-Füred 15. T.-Tarján 5. Tolna 17. Topolya 18. T. Ujhely 8. Tótvárád 4. T.-Sz.-Miklós 19. Turje 24. Uj-Pécs 4. Vadkert 23. Vág-Ujhely 7. Varanó 24. Vép 7. Vörösmárth 4. Zágráb 27. Zboró 14. Zichibáz 4. Zsámbék 10. Zuckermandel 28.

b) Erdélyiek:

1. Bászna, Vizakna. 2. Al-Csernáton. 3. Kolos. 4. Cs.-Gorbó. 5. Buza, Baromlaka. 6. Illye, N.-M.-Lápos. 7. Ol.-Lápos. 12. Zám, Somlyó. 13. T.-Baczon, D.-Sz.-Márton. 17. Hódos. 19. Buza. 20. Drassó. 24. A.-Szombat, Erked, Szász-Sebes, Torda, K.-Vásárhely, Makfalva, Sz.Miklós, Zilah, Ecel, Muzsna, A.-Rákos, Nagyfalva, Szent-Egyház, K.-Oláhfalva. 25. Feketehalom, Lehenc, Sz.-Somlyó, Terfalva, 26. Berkesz, K.-Sz.-Pál. 27. Alparét, Kőboldogfalva, S.-Sz.-György, Zilah. 28. Nádos.

Hő- és heti- nap.	Katholikus és protestáns napár.	Obitűek naptára Aprilis	jel.
1 Szerda	Fülöp és Jakab ap.	Fül. és Jak.	19 Ján. rem.
2 Csütört.	Zsigmond	Zsigm.	20 N. Cs. Tódor
3 Péntek	Kereszt föltal.	Juvenal.	21 N. P. Január.
4 Szomb.	Flórián vért.	Flór.	22 Paraclyt.

18.) Valamit az én novembem kértek. Ján. 16.

5 Vasár.	F. Rogate	5. v. H. ut.	23 A. Husv. v.
6 Hétfő	Hermína	Benedicta	24 Husv. hétfő
7 Kedd	Szaniszló	Gizela	25 Márk ev.
8 Szerda	Mihály	Mih.	26 Bazil.
9 Csüt.	Aldozó Csüt.	Aldozó Csüt.	27 Simon p.
10 Péntek	Izidor	Győző	28 Jázon.
11 Szomb.	Namert	Adolf	29 9 vértanu

19.) Midőn eljövend a vigasztaló. Ján. 15. 16.

12 Vasár.	F. Exaudi	6. v. busv. ut.	30 A. 1. v. h. u.
13 Hétfő	Szervác püsp.	Servác	1 Május
14 Kedd	Bonifác p.	Keresztély	2 Athanáz
15 Szerda	Zsófia	Zsófia	3 Timót
16 Csütört.	Nep. János v.	János	4 Pelag.
17 Péntek	Ubalp p.	Ubalp	5 Irén
18 Szomb.	Erik	Theodót	6 Hiob.

20.) A ki engem szeret, megtartja parancsomat. Ján. 14.

19 Vasár.	F. Pünk. vas.	Pünkösöd v.	7 A. 2. v. h. u.
20 Hétfő	Pünk. hétfő	Pünkösöd hétfő	8 János ev.
21 Kedd	Szilárd	Valent.	9 Izaiás
22 Szerda	Kántor †	Helén.	10 Sim.
23 Csütört.	Dezső p.	Dezsér	11 Motius v.
24 Péntek	Johanna	Janka	12 Epiph.
25 Szomb.	Orbán p.	Orb. Gerg.	13 Glicer

21.) Nekem adaték telyes hatalom. Mát. 28.

26 Vasár.	F. Sz. Hároms.	Trinitat.	14 A 3 v. h. u.
27 Hétfő	Pazzi Magd.	Lucián	15 Pachom.
28 Kedd	Vilmos	Vilm.	16 Tivadar.
29 Szerda	Maxim.	Miksa	17 Viz szent.
30 Csüt.	Ürnapja	Ferdin.	18 Andronik.
31 Pént.	Petronella	Petron.	19 Patrik.

Május-i vásárok.

a) Magyarországiak:

Abony 31. Ádánd 16. Almás 1. Alberti 16. A-Lendva 27. Apatin 10. Aszód 9. B.-Gyarmat 2. Bars 9. Barcs 24. Báth 2. és 6. Bátaszék 1. Bátorkezei 4. Bazin 20. N.-Becserek 9. Béla 21. Bellus 1. Beodra 6. Beregszász 7. Besztercebánya 7. Biácske 5. Bobró 26. B.-Váralja 16. Bonyhád 9. Bőös 1. Brez.-Bánya 15. Ó-Buda 25. Csanád 7. Csongrád 1. Derecske 9. Deregyő 29. Devecser 1. Diakovár 1. Diószegh 7. s 26. D.-Sz.-Márton 1. Divén 11. Dobrovina 19. Domanis 10. Dobsona 12. D.-Földvár 21. D.-Pentele 27. D.-Vecse 5. Eger 12. Z.-Egerszeg 1. Egyed 1. Élesd 6. Eperjes 3. s 26. Erdőd 16. Érsek-Ujvár 16. Esztergom 25. Facset 8. Félegyháza 17. F.-Bánya 5. F.-Surány 1. Fényszaru 12. Franyova 13. Fülek 24. Füz.-Gyarmat 30. Gáboltó 25. Galantha 19. Gálgóc 1. Gálszécs 15. Gács 3. Gödöllő 22. Győr 30. Gyula 13. Halmi 16. Hanzsabég 6. Hédervár 27. Hidegkút 26. Holics 26. Huszt 9. Ipolyszalka 9. Ilava 9. s 26. Ipolyság 21. Jászberény 10. Jászó 2. Kalocsa 31. N.-Kanizsa 13. Kápolnás 21. Karansebes 3. N.-Károly 14. Káránd 13. Kassa 1. Kecskemét 10. M.-Keresztes 17. Keresztúr 3. s 26. Késmárk 3. Kis-Kőrös 1. K.-K.-Majsa 27. K.-Tapolcsán 1. K.-Várda 6. Komárom 1. Komjáti 15. Korpona 5. Kosztolán 9. Köpcsény 12. Kubin 5. Laczháza 25. Lednic 6. Légrad 27. Lelesz 3. Leop.-Ujváros 12. Letenye 13. Léva 30. L.-Bánya 1. Lippa 2. Losonc 7. Lovasberény 22. Lőcse 5. Lugos 10. Lubló 12. Mád 4. Madaras 9. Maklár 26. Mátészalka 22. M.-Komárom 7. Miskolc 24. Mokrin 21. Moór 27. Munkács 19. N.-Bánya 30. N.-Oroszi 9. N.-Salló 14. N.-Surány 1. N.-Várad 31. N.-Vásó 2. Németi 24. Nyiregyháza 13. Ó-Besenyő 15. Ó- és Uj-Pankota 1. Olád 5. Oravicza 3. Ógyán 7. Paks 6. Palánka 3. Pápa 28. Paulis 20. Pécs 13. Perlak 21. Podolin 7. Posony 9. Potzneusiedl 5. Privigye 3. R.-Szombat 15. Rosnyó 9. Rózsahegy 10. Ruszt 12. Sárospatak 12. Selmec 22. Soborsin 13. Somorja 23. Sopron 1. Stomfa 1. Szabadka 16. Szakolcza 5. N.-Szabolca 26. Szatm.-Németi 2. Szeged 5. Szegszárd 9. Szenc 25. Sz.-Miklós (Kun.) 16. Szerdahely 9. Tata 30. T.-Bő 15. Tolna 3. Tornalya 22. Trencsin 18. Ungvár 7. Vári 1. Verpelét 1. Vinga 9. Visk 1. Zirc 1. Znió-Váralja 21.

b) Erdélyiek:

1. N.-Kászon, Ditrő, Abrudbánya, Sz.-Ujvár, Ilyefalva, Kraszna, Jakabfalva, Teke. 2. Drág, Nagyszeben, Köszvényes, Lupsa, Sz. Márton, Csekefalva. 4. Sz.-Keresztúr. 5. Algyógy, Dobra, F.-Szálláspatak. 6. Sibő, Görgény, Örményes, Borsó, Hadad, N.-Almás 7. Retteg. Tasnád. 9. Cs.-Szereda, Ebesfalva, Hosszúfalva, Leschkirch, Mocs, N.-Ajta. 10. Buza. 12. Szászrégen, M.-Lápos, Balásfalva, Nagyselyk. 13. Déva, Korond, N.-Gorosló, Küküllővár, M.-Vásárhely, N.-Enyed, Papolc, Réten. 14. Bereczk, B.-Hunyad. 15. N.-Borosnyó, Gernyeszeg. 16. H.-Sz.-Márton, K.-Monostor, Magyaros. 17. Beszterce, A.-Szombat. 19. Kibed, Bonyha. 20. A.-Zsuk, Sósmező, B.-Hunyad. 21. Süllemed, Sz.-Cseh. 23. Fogaras, Szászváros. 24. Baróth. 25. Uzon, Kál, Birk, Martontelke. 27. Eted. 31. Décs, Gyéres, Sibő.

1

2

Hő- és heti- nap.	Katholikus és protestáns naptár.	Ohítűek naptára Május.	jel.
1 Szomb.	Nicodém.	Fortunát	C 20 Thalál

22.) A nagy estebédről. Luk. 14.

2 Vasár.	F. 2. v. p. ut. Er.	1.v.Trin.u.Parm.	21 A. 4. v. h. u.
3 Hétfő	Klotild	Kornél	22 Basiliscus
4 Kedd	Ulrik. Quirin	Berta	23 Mihály p.
5 Szerda	Vendel	Gebhárd	24 Simeon
6 Csütört.	Norbert	Róbert	25 János f.
7 Péntek	Róbert	Pulcheria	26 Carpus
8 Szomb.	Medárd	Medárd	27 Therap.

23.) Az eltévedt juhról. Luk. 15.

9 Vasár.	F. 3. v. p. ut. Felic.	2. Trin. ut.	28 A. 5. v. h. u.
10 Hétfő	Margit	Margit	29 Theodos.
11 Kedd	Barnabás	Gerárd	30 Izsák
12 Szerda	Ján. Fog.	Guido	31 Sophos.
13 Csütört.	Pád. sz. Antal.	Polykarp	1 Jun. Al. csöt.
14 Péntek	Vazul p.	Vazul	2 Arist.
15 Szomb.	Vitus	Vid	3 Lucil.

24.) A dús halászatról. Luk. 5.

16 Vasár.	F. 4. v. p. u.	3. v. Trin. ut.	4 A. 6. v. h. u.
17 Hétfő	Adolf	Rainer	5 Dorottya
18 Kedd	Marcell	Arnold	6 Bessar.
19 Szerda	Gyárfás	Julesa	7 Tódor
20 Csütört.	Jézus sz. vére	Szilvér	8 Theodát.
21 Péntek	Alajos	Alajos	9 Cyrill
22 Szomb.	Paulin	Ákos	10 Timót

25.) Ha igazságosbak nem vagytok. Mát. 5.

23 Vasár.	F. 5. v. p. u.	4. v. Trin. ut.	11 A. Pünk. v.
24 Hétfő	Ker. sz. János	Iván	12 Pünkösöd h.
25 Kedd	Prosper	Eulog	13 Aquil.
26 Szerda	János és Pál	János	14 Kantor b.
27 Csütört.	László k.	László	15 Amos
28 Péntek	Leo p.	Arszlán	16 Tychon.
29 Szom.	Péter és Pál	Péter és Pál	17 Bertalan

26.) Jézus 4000 embert vendégel meg. Márk. 8.

30 Vas.	F. 6. v. p. ut.	5. v. Trin. ut.	18 A.1. Mindsz.

Junius-i vásárok.

a) Magyarországiak:

Ada 25. A.-Csill 24. A.-Kubin 24. A.-Verecke 10. Apáti 24. Apátfalva 1. Arad 24. Ar.-Marót 29. Árok-Szállás 15. Atád 20. Baán 1. Bal.-Gyarmat 20. Bártfa 24. Bátaszék 19. Bátorkeszi 28. Békés 20. Bellatinc 27. Bellus 24. Beregszász 13. Berzence 13. Biljet 15. Bogdán 29. Boldogasszony 9. Buda 24. Butyin (Tem.) 24. Búsü 8. Csákova 28. Csáktornya 30. Cséfa 2. Csenger 29. Csepreg 29. Csokonya 27. Dárda 27. Derecske 15. Detva 26. Dobronák 3. Dombóvár 30. D.-Pataj 29. Sz.-Fejérvár 25. Fejértó 3. Felka 6. Futak 23. Fülöpszállás 17. Galgóc 29. Gar.-Szöllős 24. Gács-Váralja 15. Ghymes 13. Gödöllő 29. Gödri 22. Gönc 21. Guta 26. Gyoma 1. Halászi 27. Hatvan 2. Harka 29. H.-M.-Vásárhely 6. Homonna 29. Högyész 29. Huszt 13. Istvádi 8. Jászó 24. Kápolnás 24. Kapuvár 3. Kassa 19. Kékkő 10. Keszthely 6. K.-Bér 22. K.-Szeben 24. K.-Várda 15. Komárom 26. K.-Komárom 29. Komlós 15. Korpona 24. Kosztolán 27. N.-Kőrös 27. Kőszeg 3. Kula 24. Lenti 24. Liszka 27. Locsmánd 15. Lovász-Patona 13. Mágocs 13. Makó 24. Mándok 23. Matheóc 8. Mocsonak 27. Mohács 24. Mosgó 24. N.-Cenk 27. N.-Mihály 13. N.-Rőd 13. N.-Szigeth 13. N.-Sz.-Király 27. Ném.-Vid 17. Ném.-Banád 24. Ném.-Próna 24. Ném.-Ujvár 10. Ó-Falu 29. Olád 8. Olasz 24. Ónod 3. Párkány 24. Perjámos 15. Pest 7. Petris 23. Pinkafő 24. Podolin 24. Poprád 27. P.-Egerszeg 16. Rác-Kanisa 21. Rajec 27. Rékas 24. Rohonc 15. Rum 27. S.-Sz.-Péter 29. S.-Patak 27. Som.-Vásárhely 10. Soroksár 27. Svedlér 16. Szalánc 19. Szalka 26. Szarvas 24. Szabekleb 24. Szécsény 13. Sz.-Gróth 24. Sz.-György 26. Sz.-Ilona 2. Sz.-János 24. Sz.-Kereszt 25. Sz.-László 27. Sz.-Margit 24. Sz.-Péter 29. Sz.-Vid 15. Szerdahely 27. Szered 24. Szerednye 13. Szerencs 29. Sziget 23. Szigetvár 25. Sztára 24. Szuha 22. Tály 24. Temesvár 1. Teplicza 29. Tokaj 24. Tolcsa 13. Tót-Próna 24. T.-Sz.-Márton 13. Tur-Kevi 1. Uj-Arad 16. Uj-Bánya 23. Ujfalu 2. Und 29. Várhegy 15. Vásárút 13. Vásáros-Namény 7. Vép 29. Verbó 15. Zabola 28. Zaránd 23. Zboró 25. Zólyom 9. Zombor 13. Zsámbék 24.

b) Erdélyiek:

2. Hadad. 3. Ol.-Lápos, N.-Selyk, Udvarhely. 5. Brassó 7. Felvinc. 9. Segesvár. 12. Gyálakuta. 13. Kolosvár, Sz.-Somlyó, N.-Prépostfalva. 14. Bágyon, F.-Szivagy, Somkut, Szelistye. 15. Gy.-Sz.-Miklós Sósmező. 16. Sz.-Ágota. 18. Zalathna. 20. Körösbánya. 24. Alvinc, Cs.-Gorbó, Görcsön, Karczfalva, Kis-Selyk, Makfalva, Somkerek, Thorda. 25. Alsó-Rákos. 26. K.-Fejérvár, Bodon. 27. Kece, Szerdahely, Teke, Seps-Sz.-György. 28. Berkesz, Hosszufalu, Zabola, Szentgyházas, Káp.-Oláhfalva. 29. Alsó-Szopor, Vajda-Hunyad. 30. Boncida, Nagy-Disznód.

•

Hő-és heti- nap.	Katholikus és protestáns naptár.		Ohítők naptára Junius.	☉ jel.
1 Hétfő	Jéz. sz. sz.	Tibót	19 Jud. ap.	☉
2 Kedd	Sarl. bold. assz.	Gust. Ottó	20 Metód.	☉
3 Szerda	Kornél p.	Kornél	21 Julián.	☉
4 Csütört.	Ulrich p.	Berta	22 Euzéb.	☉
5 Péntek	Vendel. Vilm.	Vilm. Sarolta	23 Agrip.	☉
6 Szomb.	Ezaiás próf.	Izaiás	24 Ker. János	☉

27.) A hamis prófétáról. Mát. 7.

7 Vas.	F. 7. v. p. ut.	6. v. Trin. ut.	25 A. 2. v. p. u.	☉
8 Hétfő	Erzsébet	Kilián	26 Dávid r.	☉
9 Kedd	Lukrécia sz.	Luiza	27 Sám.	☉
10 Szerda	Amália sz.	Felicit.	28 Cyrill.	☉
11 Csütört.	Pius p.	Eleonóra	29 Péter s Pál	☉
12 Péntek	Henrik cs.	Henrik.	30 12 apost.	☉
13 Szomb.	Margit	Ödön	1 Julius	☉

28.) Az igazságtalan sáfárról. Luk. 16.

14 Vas.	F. 8. v. p. ut.	7. v. Trin. ut.	2 A. 3. v. p. u.	☉
15 Hétfő	Apost. oszl.	Ap. oszl.	3 Jácint v.	☉
16 Kedd	Karmelh. B. A.	Faust. Valter.	4 András	☉
17 Szerda	Elek p.	Elek	5 Ahan.	☉
18 Csütört.	Emil. Erigy.	Arnold	6 Sisoas.	☉
19 Péntek	Vince.	Piroska. Mar.	7 Tamás	☉
20 Szomb.	Illés. Aurél.	Aranka	8 Prokop.	☉

29.) Jézus siratja Jeruzsálemet. Luk. 19.

21 Vas.	F. 9. v. p. ut.	8. v. Trin. ut.	9 A. 4. v. p. u.	☉
22 Hétfő	Már. Magd.	Magdolna	10 45. vért.	☉
23 Kedd	Apollinár	Libór.	11 Eufém.	☉
24 Szerda	Krisztina	Jolán.	12 Proklus.	☉
25 Csütört.	Jakab ap.	Jakab	13 Gábor	☉
26 Péntek	Anna	Anna	14 Aquil.	☉
27 Szomb.	Pantal.	Márta	15 Církék	☉

30.) A farizeus és publikánusról. Luk. 18.

28 Vas.	F. 10. v. p. ut.	9. v. Trin. ut.	16 A. 5. v. p. ut.	☉
29 Hétfő	Márta	Seraphin	17 Marina	☉
30 Kedd	Abdon	Julitta	18 Jácint	☉
31 Szerda	Loj. Ignác	Oszk. Ilona	19 Makrin	☉

Julius-i vásárok.

a) Magyarországiak:

Adony 27. Alberti 13. A.-Metzenzéf 2. Ar.-Marót 25. A.-Ostfi (Vas.) 13. Atád 20. Baja 22. Bakta 5. Bakabánya 2. Bazin 22. Ó-Becse 5. Belatinc 15. Békák 20. Béla 15. Bezdán 16. Bilke 17. Bobró 17. B. Ujlak 14. Bonyhád 3. Borosjenő 22. Börsöny 22. Bőszörmény 25. Butka 1. Csaba 1. Csákova 10. Csákvár 26. Csenger 22. Csepreg 22. Diakovár 26. Dobronák 25. Dolha 31. Domanis 5. Dorog 29. Dubnicza 25. D.-Vecse 26. Eger 7. Z.-Egerszeg 22. Enyiczke 7. Eszék 20. Fazékfalva 24. F.-Bánya 15. F.-Segesd 2. Fényszaru 29. Fűred 11. F.-Gyarmat 15. Gáboltó 16. Gálosfa 30. Gálszécs 22. G.-Váralja 15. Gyöngyös 8. Győr 18. Gyula 22. Hacsfeld 28. Hajós 26. Halas 29. Halmi 23. Hadház 5. Hédervár 15. Heves 18. H.-M.-Vásárhely 12. Holics 15. Hradiste 15. Ih.-Berény 22. Ipolyság 10. Isztimér 30. Izsák 2. Jankovác 29. Jászkisér 13. J.-Ladány 22. Karád 13. K.-Ujszállás 13. Káránd 3. Keresztúr 13. Királyfalva 6. Kis-Kún-Szabadszállás 7. Komjáti 15. Kotory 27. Kőpcseny 7. Kőszeg 21. Krapina 17. Libic 2. Leop.-Ujváros 18. Letenye 29. Libethánya 22. Lippa 23. Losonc 2. Lovasberény 31. Lőcse 25. Lubló 2. Mád 15. Mada 18. Madaras 25. Marczaltó 10. Margita 13. Mátészalka 22. Miske 2. Mosony 13. N.-Maróth 2. N.-Márton 25. N.-Salló 3. Nagyszombat 23. Nagyvárad 3. Namény 25. Nánás 15. N.-Próna 25. N.-Sz.-Mihály 13. N.-Ujvár 13. Nyitra 2. Ogyán 31. Paks 15. Palocsa 13. Pápa 2. Perlak 29. Píla 5. Podolin 26. Posony 2. Ráckeve 15. Radistyan 13. Rakicsán 2. Remete 10. Rima-Szombat 13. Rohonc 13. S.-Gömör 3. Sárköz 20. Sáros 15. Sátoralja-Ujhely 2. Selye 13. Sepsi 13. Seregélyes 15. Stomfa 25. Stropko 13. Sümeg 2. Szakolcza 2. Szalk-Sz.-Márton 20. Szántó 13. Szathmár 2. Sz.-Németi 2. Szebekléh 22. Szeged 31. Szécseny 15. Szenc 13. Sz.-Anna 26. Szentcsanak 22. N.-Sz.-Miklós 5. Szerdahely 22. Szerencs 13. Szikszó 22. Szakcsán 4. Szlatina 11. Szoboszló 2. Szolyva 2. Sztára 26. Szucsán 23. Tamási 22. Topolcsán 22. Técső 12. T.-Bő 11. T.-Tarján 31. Tokaj 20. Topolya 13. Torna 26. T.-Lipcse 25. T.-Pelsőc 15. T.-Ujváros 5. T.-Vázsony 13. Tör.-Sz.-Miklós 26. Trencsin 5. Ujlak 14. Ungvár 25. Ürög 26. Vác 2. Vadkert 22. V.-Ujhely 7. Vajszló 2. Varánó 25. Verbic 2. Verbó 22. Visk 6. Vörösmárth 6. Zággráb 13. Zirc 3.

b) Erdélyiek:

1. M.-Vásárhely. 2. Balásfalva, Gyalu, Harasztkerék, N.-Kászon, Radnóth, Szék, Vecs. 3. Tasnád, Szt.-Egyház, K.-Oláhfalva. 4. Korond. 5. A.-Csernáton, Bocs, Ebesfalva. 6. N.-Halmagy, A.-Árpás, Drág, M.-Lápos, Mar.-Ilye, Örményes. 7. M.-N.-Sombor, Sz.-Keresztur. 8. Cs.-Szereda. 9. Topánfalva. 11. Rosnyó, Berkenyes, Retteg, Margita, Medgyes. 15. Monora. 18. Körösbánya, Nagyfalva, Zalathna. 20. Egerhát, Sz.-Péter, Zilah, Kolosvár. 22. Hadad, Kovászna. 25. Köhalom, Kraszna, Sz.-Ujvár. 26. K.-Fejérvár, Parajd, Sajó-Udvarhely. 31. T.-Baczon.

Hó- és heti- nap.	Katholikus és protestáns naptár.		Öhitűek naptára Julius	☉ jel.
1 Csütört.	Vas. Péter	Péter	20 Illés próf.	☿
2 Péntek	Porciunkula	Gusztáv	21 Simon	☿
3 Szomb.	István vértanu	Lidia	22 Már. Magd.	☿

31.) Jézus siketnémát gyógyít. Márk 7.

4 Vasár.	F. 11. p. ut.	10. Trin. ut.	23 A. 6. v. p. ut.	☿
5 Hétfő	Havi b. asz.	Ószvald	24 Krisztina	☿
6 Kedd	Ur színe vált.	Ulrika	25 Anna	☿
7 Szerda	Kajetán	Donát	26 Hermol	☿
8 Csütört.	Cirják	Sever	27 Pantaleon	☿
9 Péntek	Román	Erik	28 Prokor	☿
10 Szomb.	Lőrinc	Lőrinc	29 Kalinik	☿

32.) A könyörülő szamaritánusról. Luk. 10.

11 Vasár.	F. 12. v. put.	11. Trin. ut.	30 A. 7. v. p. u.	☿
12 Hétfő	Klára	Klára	31 Eudok.	☿
13 Kedd	Kászyén	Aurora	1 Aug. B. a. b. k.	☿
14 Szerda	Ózséb	Ózséb	2 Istv.	☿
15 Csüt.	N. bold. assz.	N. bold. assz.	3 Izsák	☿
16 Péntek	Rókus	Rókus	4 8 vért.	☿
17 Szomb.	Joákim	Liberát.	5 Ószégn.	☿

33.) Jézus tíz bélpoklost gyógyít. Luk. 17.

18 Vasár.	F. 13. v. p. ut.	12. Trin. ut.	6 A. 8. v. p. u.	☿
19 Hétfő	Lajos	Szebald. Thekla	7 Domit.	☿
20 Kedd	István kir.	István kir.	8 Emilián	☿
21 Szerda	Janka	Anaszt.	9 Mátyás	☿
22 Csütört.	Timót.	Alfonz	10 Lőrinc	☿
23 Péntek	Fülöp p.	Zacheus	11 Eupl.	☿
24 Szomb.	Bertalan	Bertalan	12 Phocius	☿

34.) Senkisémet szolgálhat két urnak. Mát. 6.

25 Vasár.	F. 14. v. p. u.	13. v. Trin. ut.	13 A. 9. v. p. u.	☿
26 Hétfő	Sámuel	Samu	14 N. b. a. b. v.	☿
27 Kedd	Kal. Jósef	Gebhárd	15 N. B. assz.	☿
28 Szerda	Ágost.	Pelag.	16 Diomed	☿
29 Csütört.	János fejev.	János fejev.	17 Miron	☿
30 Pént.	Rózsa	Ernö	18 Flor. Laura.	☿
31 Szomb.	Rajmond	Józua	19 Andr. ers.	☿

Augustus-i vásárok.

a) Magyarországiak:

Abony 20. Ádánd 6. Adony 20. A.-Verecke 29. A.-Sebes 24. A.-Sz.-György 2. Apátfalva 15. Apatin 24. Ar.-Megyes 2. Árokszállás 5. Aszód 20. Atád 16. Baán 13. Bács 15. Bajmóc 24. Bakta 24. Bal.-Gyarmat 16. Báth 9. Bazin 28. N.-Becskekerek 17. Becskő 20. Béktek 24. Bercel 24. Beregszász 24. Berzence 10. B.-Váralja 12. B.-Aszszony 14. Bozók 30. Böös 6. Böszörmény 20. Ó-Buda 15. Butka 25. Butyin 29. Bükösd 5. Büsü 20. Cséfa 4. Csetnek 18. Csongrád 15. Csökölly 28. Debrecen 5. Deklesim 21. Derecske 29. Dezsér 6. Devescer 6. Dobsina 1. D.-Földvár 19. Eperjes 16. Erdőbénye 20. Erdőszada 20. Érsekújvár 20. Esztergom 10. Farkasd 18. Facset 15. Sz.-Ejérvár 24. Fejértő 26. F.-Ardó 20. Félegyháza 18. F.-Eőr 1. F.-Surány 15. Forró 15. Futak 17. Fülek 24. Galantha 20. Galgóc 10. Gálosfa 6. Gönc 10. Gyoma 10. Gyöngyös 19. Halászi 20. Hanzsabég 12. Hatvan 19. Harka 24. Hidegkút 20. Holics 20. H.-Perezsteg 21. Huszt 27. Igló 15. Ipolyság 16. Ivány 27. Jánosháza 17. Jászberény 15. Kalocsa 15. N.-Kanizsa 15. Kapornak 19. Káránd 25. Kassa 14. Kecskemét 10. Keresztúr 6. Keszthely 10. Kiniz 25. Kis-Bér 14. Kis-Kőrös 1. K.-K.-Majsa 27. K.-Tapolcsán 24. Komárom 14. Komjáti 6. Korpona 28. Körn.-Bánya 2. Kőv.-Örs 14. M.-Kövesd 19. Kr.-Horka 10. Kula 6. Lacháza 3. Légrád 24. Lelesz 10. Letenye 26. Lippa 20. Lubló 15. Mada 27. M.-Bárdány 15. Makó 19. Matheóc 6. N.-Megyer 6. Mihályi 6. Miskolc 26. Mocsonak 24. Modor 18. Mokrin 27. Monor 18. Mosóc 6. Munkács 29. Nádudvar 5. Nagybánya 20. N.-Mihály 15. N.-Oroszi 6. N.-Salló 21. N.-Surány 10. Naszvád 24. Németi 1. Nova 16. Nyitra 15. Ó- és Új-Pankota 4. M.-Óvár 1. Pápa 15. Párkány 24. Págtó 10. Pécsvár 15. Pest 29. Pinkafő 24. Podolin 6. Posony 10. Privigye 10. R.-Kanisa 14. Rajec 29. Rakicsán 18. Rima-Szombat 29. Rohonc 24. Rum 24. Sáros 15. S.-Patak 10. Siklós 15. Soborsin 18. Somorja 22. Sopron 6. Stomfa 20. Stropkó (Zemplén) 24. Szécseny 29. Szt.-Endre 10. Sz.-Márton 24. K.-Sz.-Miklós 12. Szep.-Váralja 6. Szered 15. Topolcsán 23. Tarczai 6. Tardos-Kedd 25. Tata 29. Te-rebes 1. Técső 16. Tisza-Bő 19. T.-Dob 7. T.-Füred 4. T.-Ujlak 5. Tolna 10. T.-Vásány 19. T.-Becse 17. Trencsin 2. M.-Túr 1. Új-Becse 7. Ujlak 6. Új-Pécs 10. Újváros 14. Vaál 15. Vág.-Újhegy 6. Vaja 1. Várhegy 26. Vásárut 20. Verebely 1. Verpelét 6. Veszprém 5. Vinga 27. Zágráb 23. Zenta 17. Zaránd 27. Zboró 26. Zombor 27.

b) Erdélyiek:

1. V.-Récse, Kolosvár, Alparét, Bászna, Szoreda, Keresd. 3. Dé-va. 6. Prásmár, Katona, Vizakna. 7. Bereczk. 10. Sz.-Régen. 12. Pap-poc. 16. Sz.-Somlyó, Harasztkekerek, Somkut. 17. Zilah, Gernyeszeg. 18. N.-Goroszló. 20. Közvényes, Küküllővár, N.-Borosnyó, Ecel. 21. Décs, M.-N.-Sombor, Kozmás. 21. Sülelmed. 24. Szász.-Sebes, Muzs-na, N.-Kapus, Trapold. 25. Korond. 27. Hátszeg, Tövis, K.-Sz.-Pál, M.-Illye. 28. Beszterce, Topánfalva. 29. Hom.-Sz.-Márton, Magyaros, N.-Disznód. 31. Alcina.

Hó-és-heti- nap.	Katholikus és protestáns naplár.	Ohítűek naptára Julius.	jel.

35.) A naimi ifjúról. Luk. 7.

1 Vasár.	F. 15. óraugy.	14. v. Trin. ut.	20 F. 10. v. put.	
2 Hétfő	István	Absolon	21 Tadó.	
3 Kedd	Serapia	Mansuet	22 Agathon	
4 Szerda	Rozália	Móz.	23 Lupus	
5 Csütört.	Donát	Náthán	24 Eutyk	
6 Péntek	Domit.	Magnus	25 Berialan	
7 Szomb.	Regina	Regina	26 Adrián.	

36.) Jézus vízkóroast gyógyít. Luk. 14.

8 Vasár.	F. 16. Már. sz. n.	15. Trin. ut.	27 F. 11. p. u.	
9 Hétfő	Gorgon	Szidon.	28 Mózes	
10 Kedd	Tol. M.	Pulcheria	29 Ján. fővét.	
11 Szerda	B. assz. n.	Protus	30 Sándor	
12 Csütört.	Guido	Cyrus	31 Már. ór.	
13 Péntek	Leont.	Lorán	1 September	
14 Szomb.	† felmag.	† felm.	2 Mamás.	

37.) A legfőbb parancsolatról. Mát. 22.

15 Vasár.	F. 17. v. p. ut.	16. Trin. ut.	3 F. 12. p. ut.	
16 Hétfő	Ludmil.	Euphem	4 Babil.	
17 Kedd	Hildgárd	Lambert	5 Zakar	
18 Szerda	Kántorbójt †	Kánt.	6 Mihál a.	
19 Csütört.	Tamás	Renát.	7 Szazon.	
20 Péntek	Január	Calixt.	8 Kisasszony	
21 Szomb.	Máté	Máté	9 Joákim.	

38.) Jézus köszvényest gyógyít. Mát. 9.

22 Vasár.	F. 18. p. ut.	17. Triuit. ut.	10 F. 13. p. u.	
23 Hétfő	Thekla	Thekla	11 Theodora	
24 Kedd	Ruppert	Gellert	12 Antonin	
25 Szerda	Kleofás	Kleof.	13 Kornél	
26 Csütört.	Jusztin	Ciprián.	14 † felmag.	
27 Péntek	Demjén	K. Demj.	15 Nicét.	
28 Szomb.	Vencel kir.	Vencel	16 Eufémia	

39.) A király menyegzőjéről. Mát. 22.

29 Vasár.	F. 19. p. u. Sz. Mih.	18. Tr. ut. Mih.	17 F. 14. p. ut.	
30 Hétfő	Jeromos	Jeromos	18 Eumen	

September-i vásárok.

a) Magyarországiak:

Almás 25. A.-Metzenzéf 8. A.-Palota 17. A-Paty 4. Apáti 8. Ar.-Marót 29. Ár.-Szállás 21. Atád 15. Baán 29. Bács 7. Baja 21. Bajmóc 28. N.-Bajom 27. Baka-Bánya 1. B.-Gyarmat 26. Bars 8. Barcs 2. Bártfa 1. Bátorkeszi 15. Becsehely 1. Békés 24. Béla 21. Bellus 8. Beodra 8. Berki 25. Bezdán 29. Bilke 20. Bicske 12. Bokonya 29. B.-Asszony 7. Bolerász 4. Bonyhád 16. Buda 14. Csákány 8. Csepreg 29. Csokonya 21. Cibakháza 15. Dengeleg 17. Deregyő 5. Detta 12. Detva 24. Dézna 10. Diakovár 8. Dobrovina 21. Dolha 25. Dubnicza 29. D.-Pentele 16. D.-Vecse 29. Ebendor 29. Ebesfalva 29. Eger 29. Egerszeg 9. Enyiczke 14. Eperjes 14. Ér-Mihályfalva 6. F.-Segesd 3. Gáboltó 29. Galgóc 28. Gálosfa 21. Gálszécs 29. Gar.-Szöllős 14. G.-Váralja 1. Guta 21. Győr 5. Gyula 8. Haczfeld 8. Halas 15. Hanusfalva 27. Hadház 21. Hodsak 21. Holics 1. Homonna 1. Igal 1. Ipoly-Ság 18. Jolsva 1. Kanizsa 19. Kápolnás 8. Kaposvár 4. Karád 29. Karcz.-Ujszállás 29. Kecskemét 26. Keresztes 29. Keresztur 14. Késmárk 14. Keszthely 21. Kikinda 20. Kis-Jenő 29. K.-M.-Cell 1. K.-Szeben 7. K.-Uj-Szállás 1. K.-Várda 1. Komlós 1. Korompa 21. Kosztolán 9. Kotory 29. Krapina 29. Krompach 24. Kurima 29. Lekence 21. Lelesz 14. Leop.-Ujváros 21. Léva 30. Libetbánya 29. Losonc 14. Margita 14. Móor 2. Mosgó 28. Náduddvar 29. N.-Falu 23. N.-Káta 14. N.-Lak 29. N.-Szombat 3. N.-Vásóny 12. Nánás 14. Nova 27. Nyiregyháza 8. Oravicza 14. Paks 21. Párdány 26. Pelsőc 17. Polgári 21. Posony 20. Radna 29. Radosóc 4. Radvány 8. R.-Szécs 29. Rózsahegy 29. Ság 21. Sárköz 21. Sárbogárd 14. Sátoralja-Ujhely 1. Sellye 14. Simánd 8. Simontornya 4. Soroksár 29. Stropko 2. Szabadka 8. Szakolcza 8. Szalánc 3. Szathmár 29. Szegszárd 14. Szenc 1. Szentes 21. Sz.-Groth 1. Sz.-Márton 25. Sz.-Miklós 21. Sz.-Váralja 8. Szerednye 22. Szigetvár 29. Szikszó 8. Szolnok 8. Szombathely 8. Sztára 29. Tamási 28. Temesvár 29. Técső 21. T.-Bő 26. T.-Tarján 10. Tokaj 24. Tolcsva 7. Torna 24. Turje 20. Udvard 17. Ujbánya 8. Und 20. Ürög 24. Vác 19. Vári 1. Vép 5. Verbó 14. Verebely 19. Vinga 30. Zirc 29. Zólyom 4.

b) Erdélyiek:

1. Illyefalva, Kece, Zalatna. 2. A.-Rákos. 3. Tasnád. 4. Alamor, A.-Zsuk, M.-Vásárhely, Ugra. 5. Al-Gyógy. 9. Makfalva, Torda, Fogaras, Drassó, Sz.-Cseh. 10. Baromlaka 14. Szeben, Vajdaháza, Sz.-Keresztur, F.-Szivagy, Zám. 18. Lupsa, O-Boldogfalva. 19. Bereczk. 20. Hoaszufalu, Lebenc, N.-Ármás. 21. B.-Hunyad, Ebesfalva, Sz.-Miklós, Göröcsön, Hódos, Dobra, Drág, Rákos, Sz.-Ivánfalva, N.-Halmágy. 23. Abrudbánya. 24. Ol.-Lápos. 26. Bereczk, Sibó, Magy.-Lápos. 27. Bonyha. Szék. 29. A.-Szopor, Cs.-Szereda, Eted, F. Száláspatak, Kol.-Monostor, Nagyfalva. 30. N.-Selyk, Feketehalom, Terfalva, K.-Fejérvár, Almakerek, Zilah, Bonyha.

Hő-és heti- nap.	Katholikus és protestáns naptár.		Ohítők naptára Sept.	jel
1 Kedd	Remigius	Remig.	19 Trofin	☞
2 Szerda	Leodgár	Rákhel	20 Eusták	☞
3 Csütört.	Kandid	Maxim.	21 Kodrát	☞
4 Péntek	Ser. Ferenc	S. Ferenc	22 Phók.	☞
5 Szomb.	Placid.	Aurelia	23 Karp.	☞

40.) A király beteg fiáról. Ján. 4.

6 Vas.	F. 20. Olv. ün.	19. Trinit. ut.	24 A. 15. p. ut.	☞
7 Hétfő	Jusztina	Eszter	25 Eufroz.	☞
8 Kedd	Brigitta	Ephraim	26 János Ev.	☞
9 Szerda	Dénes	Dénes	27 Kalist.	☞
10 Csütört.	Bor. Ferenc	Gida	28 Charit.	☞
11 Péntek	Burgh. p.	Kálmán	29 Cyrják.	☞
12 Szomb.	Miksa p.	Miksa	30 Gergely	☞

41.) A király számvételéről. Mát. 18.

13 Vas.	F. 21. p. u.	20. Trin. ut.	1 Octob. A. 16.	☞
14 Hétfő	Kalist	Burgh.	2 Cypr.	☞
15 Kedd	Hedvig	Teréz	3 Dénes	☞
16 Szerda	Gál ap.	Gál	4 Hieron.	☞
17 Csütört.	Inocent.	Hedvig	5 Charit.	☞
18 Péntek	Lukács ev.	Luk.	6 Tamás ap.	☞
19 Szomb.	Ferdinand	Ferd.	7 Sergius	☞

42.) Adjátok meg a császárnak. Mát. 22.

20 Vas.	F. 22. Alt. b.	21. Trin. ut.	8 A. 17. v. p. u.	☞
21 Hétfő	Orsolya	Orsolya	9 Jakab ap.	☞
22 Kedd	Kordula	Kord.	10 Enlamp.	☞
23 Szerda	K. János	Sever	11 Fülöp.	☞
24 Csütört.	Ráfael főa.	Salom.	12 Prób.	☞
25 Péntek	Krizanth	Blanka	13 Karp.	☞
26 Szomb.	Amandus	Demeter	14 Paraszk.	☞

43.) A főember leányáról. Mát. 9.

27 Vas.	F. 23. p. ut.	22. Trin. ut.	15 A. 18. p. u.	☞
28 Hétfő	Sim. és Juda.	Sim. és Jud.	16 Longin.	☞
29 Kedd	Narciss	Narciss	17 Oseás	☞
30 Szerda	Klaud.	Evöld.	18 Lukács Ev.	☞
31 Csütört.	Farkas	Ref. ünn.	19 Zoel pr.	☞

October-i vásárok.

a) Magyarországiak:

Ada 25. Adony 5. A.-Vereczke 17. A.-Sz.-Fyörgy 15. Apáti 31. Jász-Apáti 18. Baán 28. Bazin 4. Ó-Becse 15. N.-Becserek 12. Becsehely 13. Bercel 15. Bilke 18. B.-Váralja 16. B.-Ujlak 17. Bogdán 4. Böös 28. Börsöny 15. Butka 4. Bü 4. Csanád 16. Csát 12. Csátád 15. Csenger 18. Csetnek 28. Csőtörtők 21. Debrecen 9. Diakovár 28. D.-Pataj 4. Edelény 15. Egerszeg 25. Egyed 20. Erdőbénye 18. Érsekújvár 26. Eszék 19. Farkasd 1. Sz.-Fejérvár 26. Félegyháza 4. Felka 1. F.-Bánya 4. Fényszaru 25. Forró 4. Füzes-Gyarmat 16. Gödöllő 1. Gyorok 4. Hatvan 2. Heves 24. H.-M.-Vásárhely 11. Igal 28. Istváni 26. Izsák 1. Jászberény 4. Kál 4. Káposztafalva 4. Karansebes 7. K.-Kőrös 18. K.-K.-Szabadszállás 28. Komárom 2. Komjáti 28. Korpóna 29. N.-Kőrös 26. Kőr.-Patak 4. Kudric 16. Kula 15. Lacsháza 15. Lelle 31. Locsmánd 18. Lőcse 16. Lugos 21. Madaras 16. Mágocs 7. N.-Bárdány 28. Maklár 26. Miske 4. Miskolc 18. Miszla 25. Mocsonak 21. Mosgó 8. M.-Szerdahely 26. M.-Szombat 26. N.-Mihály 18. N.-Szombat 22. N.-Szőlős 28. N.-Várad 9. Námény 6. Nem.-Vid 24. N.-Palánka 4. Pilis 4. Nyitra 18. Ó-Besenyő 15. Ó- és Új-Pankota 15. Ó-Falu 14. Ónod 4. Palánka 15. Párkány 28. Pincehely 28. P.-Egerszeg 9. Rima-Szombat 21. Rum 15. Seregélyes 4. Somorja 5. Szalk-Sz.-Márton 18. Szántó 4. Szarvas 19. Szeged 10. Sz.-Endre 20. Sz.-Gothárd 13. Szoboszló 26. Szőgyén 28. Stancsics 4. Tállya 13. Terebes 13. T.-Dob 4. T.-Füred 3. T.-Ujlak 13. Tiszolc 26. Tokaj 26. Topolya 4. T.-Lipce 4. T.-Pelsőc 5. T.-Becse 3. T.-Sz.-Miklós 4. Trencsin 20. Tornaúj 14. Új-Arad 18. Új-Becse 8. Újlak 17. Új-Pécs 8. Ürög 21. Vaál 20. Vác 16. Vajszló 4. Varanó 18. Vári 18. Vásártut 15. Versec 28. Vörösmárth 26. Zboró 28. Zichiház 26. Zsámbék 23.

b. Erdélyiek:

1. Retteg, Alparét. 4. Borsa, Szászváros, Kál, Udvarhely. 7. Szelistye, T.-Baczon, Gerend. 10. Köhalom, A.-Árpás. 11. Zabola, Mar. Ilye, Sibó. 12. Várhegy. 13. Mikeszása, Gyalu, Sziget, S.-Sz.-György. 15. Naszód, Parajd, Tasnád, Bereczk. 16. N.-Enyed, Erked, Karczfalva. 18. Szék, Sz.-Cseh. 21. Bonczhida, Hadad, Gyéres, Ujegyház. 23. Sz.-Régen, Káisd, Brassó. 25. Papolt. 25. Zilah, Sz.-Jakab. 28. K.-Vásárhely, Monora. 30. Déva. 31. Nádos.

Hő-és-heti-nap.	Katholikus és protestáns naptár	Ohitűek naptára October.	jel.
1 Pént.	Mind. szentek	Mind. szentek	20 Artem.
2 Szomb.	Minden lelkek	Halottak eml. ☉	21 Hilarion

44.) Kriszt hajócsk. Mát. 8.

3 Vasár.	F. 24. v. p. ut.	23. v. Trin. ut.	22 A. 19. v. p. u.
4 Hétfő	Bor. Károly	Károly	23 Jakab ap.
5 Kedd	Imre	Placid	24 Arét.
6 Szerda	Lénárd	Lénárd	25 Marcián
7 Csütört.	Engelbert	Adolf	26 Demeter
8 Péntek	Gottfried	Tódor	27 Nestor
9 Szomb.	Tivadar	Gerson	28 Terent

45.) A jó magról. Mát. 13.

10 Vasár.	F. 25. v. p. u.	24. Trin. ut. ☉	29 A. 20. v. p. u.
11 Hétfő	Márton p.	Márton	30 Zénob.
12 Kedd	Aurél	Jónás	31 Stachis
13 Szerda	Szaniszló	Arkád	1 Decemb. Cos.
14 Csütört.	Venerand	Klement	2 Acint
15 Péntek	Lipót.	Lipót	3 Akcep
16 Szomb.	Edmond	Othmár	4 Joannes

46.) A mustármagról. Mát. 13.

17 Vasár.	F. 26. v. p. u.	25. Trin. ut.	5 A. 21. v. p. u.
18 Hétfő	Odó ap.	Hezych ☉	6 Pál p.
19 Kedd	Erzsébet	Nándor	7 Hyeron.
20 Szerda	Bódog	Emilia	8 Mihály
21 Csütört.	B. a. beavat.	Olivér	9 Viktor
22 Péntek	Cecilia	Gizella	10 Eraszt.
23 Szomb.	Kelemen	Kelemen	11 Ménás.

47.) A végpusztulás iszonyúságáról. Mát. 24.

24 Vasár.	F. 27. v. p. u.	26. Trin. ut.	12 A. 22. v. p. u.
25 Hétfő	Katalin	Katalin	13 János
26 Kedd	Konrád	Konrád	14 Fülöp ap.
27 Szerda	Virgil	Virgil	15 K. e. b. k.
28 Csütört.	Sosthen	Ruff.	16 Máté ap.
29 Péntek	Saturn.	Valter	17 Gergely
30 Szomb.	András ap.	András	18 Platon

November-i vásárok.

a) Magyarországiak:

Abony 30. Ádánd 1. Adony 11. Alberti 5. Almás 23. A.-Kubin 25. A.-Palota 1. A.-Páty 4. A.-Sebes 24. Apátfalva 30. Apatin 5. Arad 3. Ar.-Marót 1. Aszód 11. Bajmóc 11. B.-Gyarmat 6. Bars 11. Báth 10. Bátorfák 28. Ny.-Báthor 21. Bazin 25. Béla 19. Belatinc 5. Beodra 1. Berzevice 2. Besztercebánya 30. Bezdán 19. Bicse 4. Bobró 5. Borosjenő 1. Buda 30. Ó-Buda 1. Csákány 25. Csákova 23. Csáktornya 25. Csanád 11. Cibakháza 17. Dárda 4. Dezsér 1. Diószegh 1. Dombóvár 30. Dorog 11. Dorozsma 5. Egerszeg 30. Erdő-Szada 11. Érsek-Ujvár 23. Esztergom 1. Farkasd 4. Fejértő 20. Futak 6. Füle 21. Gáboltó 11. Galgóc 1. Gálzács 11. Gács 5. G.-Váralja 25. Gnezda 1. Gödri 5. Gyoma 15. Győr 26. Halas 19. Halmi 30. Hatvan 5. Hidegkút 11. Holics 1. Hradiste 11. Huszt 19. Igló 11. Ilava 1. Ipoly-ság 6. Ivány 5. Jankovác 2. Jánosháza 19. J.-Kisér 4. J.-Ladány 22. Jolsva 19. Kapornak 4. Kaposvár 2. Karcz.-Ujszállás 30. N.-Károly 4. Kassa 20. Kecskemét 25. Keresztúr 25. Kiniz 1. Királyfalva 19. Kis-Bér 9. K.-Kun-Majsa 11. K.-Tapolcsán 15. Komárom 27. K.-Várda 5. Kotory 30. Kubin 7. Légrád 1. Lelesz 19. Lippa 25. Liszka 30. L.-Berény 2. L.-Patona 19. Makó 19. Marczali 1. Marczaltő 5. Margita 5. Mike 5. Modor 11. Mohács 11. Mór 11. Munkács 11. N.-Bánya 12. N.-Falu 7. N.-Ida 30. N.-Szombat 26. Naszvád 5. Némethi 1. Novoszele 1. Olád 6. Olasz 6. Oravicza 5. Osgyán 30. Pácza 11. Paks 19. Palocsa 19. Pest 15. Piskolt 5. Pruszká 29. Pucho 4. Püspöki 30. Rohonc 25. Ság 5. Sáros 25. Sárosp 11. Sátorfalja-Ujhely 5. Sellye 25. Sepsi 1. Simontornya 5. Somorja 30. Sopron 19. Soroksár 25. Stomfa 6. Sümeg 19. Szaniszló 11. Szalonta (N.) 11. Szathmár 15. Sz.-Némethi 21. Szekeléb 25. Szeged 30. Szegszárd 17. Szécseny 25. Sz.-György 5. Szerdahely 11. Szerednye 1. Szigetvár 16. Szolnok 5. Szombathely 30. Topolcsán 15. Tuta 5. Temerin 22. T.-Bő 30. T.-Ujlak 15. Tolcsa 9. Tolna 5. T.-Kanisa 3. Trencsin 30. Turdosin 4. Ujbánya 19. Ujlak 25. Verbő 11. Verebely 25. Verpelét 1. Visk 7. Zemplén 30. Zenta 19.

b) Erdélyiek:

1. Kolosvár, Köszvényes, Sóosmező. 2. Zilah. 4. Segesvár, Radnóth. 5. Sz.-Ujvár, Kolos, Martontelke, Topánfalva. Teke. 7. Papolc, Tóvis, Dobra, Drág, Somkut. 9. Bolkáts, Sz.-Márton Csekefalva. 11. M.-Vásárhely, Retteg, Kovászna, Tasnád, Szeredahely, Kis-Selyk. 12. Baróth, Bágyon. 13. V.-Hunyad. 14. Nagyfalu. 15. Egerbegy, Berkesz, Riomfalva. 16. Resinár. 18. Szászhalom, N.-Goroszló. 19. Ebesfalva, Felvinc, Királyfalva, N.-Borosnyó, Harasztkerék, Ca.-Gorbó, N.-Apold. 20. Kőrösbánya, Szálláspatak, Beszterce. 22. M.-N.-Sombor, N.-Almás. 25. Gyalakuta, Alvinc, Görtson, Ditró, B.-Hunyad, Sz.-Kézd. 27. N.-Kászon. 88. Magyaros. 29. Sz.-Egyházas, K.-Oláhfalu. 30. Medgyes, Ó-Boldogfalva.

Hó-és heti- nap.	Katholikus és protestáns naptár	Ohítűek naptára Novemb.	jel.

48.) Jelek lesznek. Luk. 21.

1 Vasár.	F. 1. Advent	1. Advent	19 A. 23. p. u.	✠
2 Hetfő	Bib.	Aurelia	20 Gergely	✠
3 Kedd	Xav. Ferenc	Kassian	21 B. a. avat.	✠
4 Szerda	Borbála	Borb.	22 Filem.	✠
5 Csütört.	Sabbas	Vilma	23 Amfil.	✠
6 Péntek	Miklós	Miklós	24 Katalin	✠
7 Szomb.	Ambrus	Ambr.	25 Kelemen	✠

49.) Midőn k. János fogságban volt. Mát. 11.

8 Vasár.	F. 2. Ad. B. a. fog.	2. Advent	26 F. 24. p. ut.	✠
9 Hetfő	Leokád.	Agripp.	27 Jakab	✠
10 Kedd	Judit	Judit	28 István	✠
11 Szerda	Tamás	Tamás	29 Param.	✠
12 Csütört.	Sándor	Ottó.	30 András ap.	✠
13 Péntek	Lucza	Lucia	1 Decemb.	✠
14 Szomb.	Spiridon	Izid Atila	2 Habakuk.	✠

50.) A zsidók küldének. Ján. 1.

15 Vasár.	F. 3. Advent	3. Advent	3 A. 1. Adv.	✠
16 Hetfő	Adél.	Anan.	4 Borb.	✠
17 Kedd	Lázár	Izsák	5 Sabbas	✠
18 Szerda	Kántorböjt †	Etelka	6 Miklós	✠
19 Csütört.	Tamás ap.	Nemesis	7 Ambrus	✠
20 Péntek	Teofil	Amon	8 Patap	✠
21 Szomb.	Liberát.	Tamás	9 B. asz. fog.	✠

51.) Tiberius cs. uralk. 15. évéb. Luk. 3.

22 Vasár.	F. 4. Advent	4. Advent	10 A. 2. Adv.	✠
23 Hetfő	Victoria	Dagobert	11 Dániel	✠
24 Kedd	Ádám Éva †	Ádám Éva	12 Spiridon	✠
25 Szer.	N. Karácson	N. Karácson	13 Eustrat	✠
26 Csüt.	István vértanu	István vért.	14 Tyrz.	✠
27 Péntek	János ev.	János	15 Eleuter	✠
28 Szomb.	Aprószentek	Matild	16 Hageus.	✠

52.) József és Mária csudálkozásának. Luk. 2.

29 Vasár.	F. Liber.	Jonathan	17 A. 3. Adv.	✠
30 Hetfő	Dávid kir.	Dávid	18 Sebestyén	✠
31 Kedd	Sylvester	Sylvester	19 Bonifác	✠

December-i vásárok.

a) Magyarországiak:

J.-Apáti 3. Ar.-Marót 1. Baán 2. Báán 14. Bakabánya 6. Bék.-Csa-
ba 16. Barcs 9. Bártfa 12. Báth (Hont) 2. Berencs 26. Berzence 28.
Bogdán 6. Bolerász 23. Bozók 4. Butyin 28. Cséfa 11. Csenger 21.
Csongrád 10. Diószegh 30. Dobrovina 8. Dobsina 9. D.-Pataj 13.
Ebesfalva 19. Egerszeg 26. Enyiczke 21. Ér-Mihályfalva 10. Érsék-
Ujvár 13. Etsed 6. F.-Surány 8. F.-Metzenzéf 17. Fülöpszállás 6.
G.-Szöllős 4. G.-Váralja 10. Ghymes 17. Gnezda 23. Gödöllő 13. Gönc
10. Hajós 10. Homonna 2. Ikervár 9. Ip.-Ság 27. Jászberény 8. Uj-
Kanisa 4. Kékkő 6. Keresztes 22. Késmárk 13. K.-Marja 8. K.-Sze-
ben 7. Kis-Uj-Szállás 13. K.-Várda 23. Korpona 22. Kosztolán 24.
Körmepéter 13. Kőszeg 16. Kurima 24. Légrad 13. Locsmánd 23. Loos
23. Losonc 10. Lubló 7. Mada 17. N.-Megyer 6. Miske 13. Miskolc
16. Mike 8. Mohács 21. Monor 28. M.-Szombat 6. N.-Mihály 21. N.-
Oroszi 6. N.-Rőc 19. N.-Salló 24. N.-Szombat 1. N.-Vásony 19. Ná-
nás 3. Ném.-Boly 6. N.-Prúna 21. Nyitra 21. Ó-Falu 8. Palota 13.
Párkány 15. Pásztó 21. Piskolt 12. Posony 13. Rakovitz 12. Remete
6. Rohonc 24. Rózsabegy 1. S.-Gömör 17. S.-Sz.-Péter 6. Rohonc
S.-Kál 21. Sárköz 6. S.-Patak 8. Sátoralja-Ujhely 24. Sellye 3. Simánd 6.
Soborsin 3. Somom 13. Stomfa 21. Stropko 13. Szakolcza 13. Sza-
lánc 2. Szántó 6. Szarvas 21. Szenc 18. Szenic 21. Sz.-György 21.
Sz.-Miklós 6. Kún-Sz.-Miklós 29. Sz.-Péter 6. Szlatina 18. Szolyva
21. Szőgyén 15. Tamási 27. Topolcsán 6. Tarpa 15. Temesvár 17.
Tornalya 2. Torna 6. T.-Pelsőc 29. Ujlak 21. Vág-Ujhely 12. Vajszló
12. Varanó 6. Vári 12. Varin 2. Verebély 21. Világos 21. Zaránd 12.
Zboró 25. Zirc 4. Znió-Váralja 6. Zólyom 21. Zsarnócza 9.

b) Erdélyiek:

2. Kőszvényes, Kibed, Balásfalva. 4. Ugra 6. Fogaras, Torda,
Szászváros, Ecel, Uzon, Kraszna Petele, Miklóstelke. 9. Erményes.
10. M.-Szereda. 12. Zám. 13. Bethlen, Gyergyó-Sz.-Miklós, Gyöngy,
Décs, Zilah, Nagy-Selyk. 14. Földvár, Berethalom. 15. Trapold, N.-
M.-Lápos. 17. K.-Fejérvár, Parajd, Körösbánya. 18. Alsó-Árpás. 19.
Sz.-Cseh. 20. Alsó-Csernáton. Vizakna, Egerhát. 21. Udvarhely. Ab-
rudbánya. 23. Cs.-Sz.-György, Bankfalva, Küküllővár, Kozmás. 26.
Alsó-Szopor. 27. Csokmány. 28. Mezőváros. 29. Nagy-Ajta.

A csász. kir. főlséges uralkodóház.

Császár Ő Főlsége.

I. FERENC JÓSEF, osztrák császár, Magyar, Cseh, Dalmát, Horvát, Tót, Halics, Lodomér s. a. t. apostoli — úgy Lombardia, Velence, Illyria, Jerusálem s. t. királya; Austria fő- Toskána nagyhercege; Lotharingia, Salzburg, Stajer, Karinthia s Krain hercege; Erdély nagyfejedelme; Morva őrgrófja; Szilézia, Modena, Parma, Piacenza, Guastalla, Osviecin s Zátor, Tesen, Friaul, Ragusa s Zára s. t. hercege; Habsburg, Tyrol, Kyburg, Görc és Gradiska grófja; Trient és Brixen fejedelme; s. a. t. s. a. t. Született Bécsben 1830. Aug. 18. Uralkodni kezdett 1848. Dec. 2.

Főlséges neje, a Császár- s Királynő.

ERZSÉBET, Amália Eugenia; bajor kir. hercegnő; szül. 1837. Dec. 24. Bécsbe érkezett 1854. April 23. Az ünnepélyes esküvő 24. történt.

Fenséges gyermekeik.

Gizela, Ludovika Mária Erzsébet Teodora; csász. hercegnő s ausztr. főhercegnő; szül. Laxenburgban 1856. Jul. 12.

RUDOLF, Ferenc Károly József; csász. koronaherceg és ausztr. főherceg; arany gy. r. lov. s a 19. sz. gyal. s. ezred tulajd. st. st. Szül. 1858. Aug. 21.

Ő csász. kir. Főlsége szülei.

Ferenc Károly, József; ausztr. főherceg, ar. gy. r. lov. stb. cs. kir. tábornagy, és az 52. sz. gy. s. ezred tulajd. Szül. 1802. Dec. 7. Zsófia, Friderika Dorotya, Miksa baj. kir. leánya; szül. 1805. Jan. 27, ausztr. főhercegnő; egybekelt 1824. Nov. 5.

Ő cs. kir. Főlsége anya-császárnő.

Karolina Augusta; szül. 1792. Febr. 8., házasságra lépett I. Ferenc ausztr. császárral 1816. Nov. 10. Özvegy 1835. Márc. 2. óta.

Ő cs. kir. Főlsége testvérei.

Csász. kir. ausztr. hercegek és főhercegek.

1. Ferdinánd Miksa, József; szül. 1832. Jul. 6. Házasságra kelt Charlotte belga kir. hercegnővel.

2. Károly Lajos, József Mária; szül. 1833. Jul. 30.

3. Lajos, József Antal Victor; szül. 1842. Máj. 15.

Ő cs. kir. Főlsége atyja testvérei.

Csász. kir. ausztr. hercegek s hercegnők, főhercegek s főhercegnők.

1. Ferdinánd I. ausztr. császár; szül. 1793. April 19. Atyja I. Ferenc halála után uralkodni kezdett 1835. Márc. 2. (Mint magyar király megkoronáztatott 1830. Sept. 28) Házasságra lépett:

Mária Anna, Karolina Pia, szard. kir. hercegnővel 1831. Febr. 27.

2. Mária Klementina, cs. ker. d. szül. 1789. Márc. 1. házasságra lépett Lipót szicil. herceggel 1816. Jul. 28.

3. Mária Anna, Franciska, cs. ker. d. szül. 1804. Jun. 8.

Ő cs. kir. Főlsége még élő nagybátyja.

(I. Ferenc császár testvére.)

Lajos, József Antal, cs. k. herceg, ausztr. főherceg; ar. gy. r. lov. cs. kir. tábornagy s a 8. sz. gy. s. ezred tulajd. stb. stb.; szül. 1784. Dec. 13.

Magyarhon, a szerb-vajdaság és temesi bánát, s Erdély fölosztásának rövid átnézete:

MAGYARORSZÁG ÖT KÖZIGAZGATÁSI KERÜLETRE van osztva:

I. Pest-Budai terület következő megyék s járásokkal.

I. Pest-Pilis vármegye tartalmazza a:

1. Budai
2. Gödöllői
3. Monori
4. Ócsai
5. N. Kátai
6. Rác-Kévi
7. Váci

} szolgabírói járás.

II. Pest-Solt megye a:

1. Kecskeméti
2. Ceglédi
3. N. Kőrösi
4. Kalocsai
5. K. Kőrösi
6. D. Vecsei

} szolgab. jár.

III. Fejér megye a:	1. Székes-Fejérvári	}	szolgab. jár.
	2. Móori		
	3. Sárbogárdi		
	4. Bicskei		
IV. Esztergom megye az:	1. Esztergomi	}	szolgab. jár.
	2. Tatai		
	3. Kocsi		
V. Csongrád megye a:	1. Szegedi	}	szolgab. jár.
	2. Csongrádi		
	3. Szentosi		
	4. H. M. Vásárhelyi		
VI. Szolnok megye a:	1. Szolnoki	}	szolgab. jár.
	2. Mezőtúri		
	3. T. Füredi		
VII. Jász-Kúnfőkapitányság a:	1. Jászberényi	}	kapitányi járás.
	2. Jászapáthi		
	3. Karczagi		
	4. Főlegyháza		
	5. Halasi		
	6. K. Sz. Miklósi		
VIII. Heves megye az:	1. Eger-i	}	szolgab. jár.
	2. Pétervásári		
	3. Hevesi		
	4. Gyöngyösi		
IX. Borsod megye a:	1. Miskolc-i	}	szolgab. jár.
	2. Szt. Péteri		
	3. Edelény-i		
	4. Csáth-i és		
	5. M. Kövesdi		

II. Posonyi terület.

I. Posony vármegye a:	1. Posonyi	}	szolgab. jár.
	2. Somorja-i		
	3. Szerdahelyi		
	4. Selyei		
	5. Malaczkai		
II. Komárom megye a:	1. Komáromi	}	szolgab. jár.
	2. Perbetei		
	3. Muslai		
III. Felső Nyitra megye a:	1. Nagyszombati	}	szolgab. jár.
	2. Szebeci		
	3. Szakolczai		

	4. Mijávai	}	szolgab. jár.
	5. Vágh-Ujhelyi		
	6. Pöstyéni		
IV. Alsó Nyitra megye a:	1. Nyitrai	}	szolgab. jár.
	2. Érsek-Ujvári		
	3. Galgóci		
	4. N. Tapolcsáni		
	5. Baán-i		
	6. Oszláni s		
	7. Privigyei		
V. Trencsén megye a:	1. Trencsényi	}	szolgab. jár.
	2. Illavai		
	3. Puchoi		
	4. Bredmiri		
	5. Bittsei		
	6. Zsolnai		
	7. K. U. Ujhelyi		
	8. Csáttai		
VI. Árva-Turóc megye a:	1. Mosóc-i	}	szolgab. jár.
	2. Szt. Mártoni		
	3. Kubini		
	4. Námesztói		
	5. Turdossini		
VII. Liptó megye a:	1. Szt. Miklósi	}	szolgab. jár.
	2. Rózsahelyi		
	3. Hrádekí		
VIII. Zólyom megye a:	1. Beszterce-Bányai	}	szolgab. jár.
	2. Breznó-Bányai		
	3. O-Zólyomi		
IX. Bars megye a:	1. Ar.-Maróthi	}	szolgab. jár.
	2. Zsarnóczai		
	3. Kőrmöci		
	4. Verebélyi		
	5. Lévai		
X. Hont megye a:	1. Ipolysághi	}	szolgab. jár.
	2. V. Mikolai		
	3. Báthi		
	4. Bozsóki		
	5. Selmeci		
XI. Nógrád megye a:	1. Balassa-Gyarmathi	}	szolgab. jár.
	2. Rétsági		
	3. Sziráki		
	4. Szécsényi		

5. Füleki	}	szolgab. jár.
6. Losonci és		
7. Gácsi		

III. Soproni terület :

I. Sopron vármegye a :	1. Soproni 2. Csepreghi 3. Eszterházi 4. Nagymartoni 5. Kapuvári 6. Csornai 7. Pulyai 8. Kismártoni	}	szolgab. jár.
II. Moson megye a :	1. Magyaróvári 2. Nezsideri 3. Rajkai		
III. Vas megye a :	1. Szombathelyi 2. Kőszegi 3. Vasvári 4. Sárvári 5. Kis Celli 6. Kőrmendi 7. M. Szombathelyi 8. Ném. Ujvári 9. Sz. Gothárdi 10. Felső-Eőri		
IV. Zala megye a :	1. Z.-Egerszegi 2. Bán.-Sz.-Györgyi 3. Pacsai 4. Keszthelyi 5. Tapolczai 6. Sümegi 7. N. Kanisai 8. Lendvai		
V. Somogy megye a :	1. Kaposvári 2. Marczali 3. Nagy-Atádi 4. Ih.-Berényi 5. Igali 6. Kárádi 7. Szigetvári		
VI. Baranya megye a :	1. Pécsi 2. Pécsvári		

VI. Baranya megye a :	3. Szt.-Lőrinci	}	szolgab. jár.
	4. Siklói		
	5. Dárdai		
	6. Sásdi		
	7. Mohácsi		
VII. Tolna megye a :	1. Szegszárdi	}	szolgab. jár.
	2. Bonyhádi		
	3. D.-Földvári		
	4. Hőgyési		
	5. Tamási		
VIII. Veszprém megye a :	1. Veszprémi	}	szolgab. jár.
	2. Enyingi		
	3. Devecseri		
	4. Zirci		
	5. Pápai		
IX. Győr megye a :	1. Győri	}	szolgab. jár.
	2. Téthi és		
	3. Sz.-Mártoni		

IV. Kassai terület :

I. Abauj-Torna megye a :	1. Kassai	}	szolgab. jár.
	2. A. Mialyei		
	3. Szántói		
	4. Szikszói		
	5. Szepsi		
	6. Tornai		
II. Gömör megye a :	1. Rimabrezói	}	szolgab. jár.
	2. N. Rőcei		
	3. Rimaszombati		
	4. Rozsnyói		
	5. Tornaljai		
III. Szepes megye az :	1. Ó-Falui	}	szolgab. jár.
	2. Lublói		
	3. Késmárki		
	4. Poprádi		
	5. Lőcsei		
	6. Ólaszi		
	7. Göllnici		
IV. Sáros megye a :	1. Bártfai	}	szolgab. jár.
	2. Eperjesi		
	3. Giráltyi		
	4. Sirokai		
	5. Szvidniki		
	6. Kis-Szebeni		

V. Zemplén megye a:	1. Szerencsi	} szolgab. jár.
	2. Tokaji	
	3. S.-A.-Ujhelyi	
	4. K.-Helmeci	
	5. Gálszécsi	
	6. N.-Mihályi	
	7. Homonnai	
	8. Papinai	
	9. Varannói	
	10. Sztropkói	
VI. Ungh megye az:	1. Ungvári	} szolgab. jár.
	2. N. Bereznai	
	3. Tibai	
	4. N. Kaposi	
VII. Beregh-Ugocsa megye a:	1. Munkácsi	} szolgab. jár.
	2. Kis-Almási	
	3. Vereczkei	
	4. Beregszászi	
	5. Kászoni	
	6. N. Szöllősi	
	7. Halmü	
VIII. Marmaros megye az:	1. Örkömezői	} szolgabirói
	2. Huszthi	
	3. Técsői	
	4. Szigethi	
	5. Sugataghi	
	6. Rahói	
	7. Vissói	

V. Nagyvárad terület:

I. Délbihar megye a:	1. Nagyvárad	} szolgab. jár.
	2. M. Keresztesi	
	3. Élesdi	
	4. Margitai	
	5. Szalontai	
	6. Belényesi	
	7. Tenkei	
II. Éjszak-Bihar megye a:	1. Debreceni városi jár.	} szolgab. jár.
	2. Debreceni	
	3. Dorogi	
	4. Diószegi	
	5. Derecskei	
	6. Püsp.-Ladányi	

III. Szabolcs megye a :	1. Nyírbátori 2. N. Kállói 3. Kis Várdai 4. Nyíregyházai	} szolgab. jár.
IV. Szathmár megye a :	1. Szath.-Némethi-i 2. F. Gyarmathi 3. Nagybányai 4. Szinyér-Váraljai 5. Máté-Szalkai 6. Erdődi 7. Nagy-Károlyi	
V. Békés-Csanád megye a :	1. Gyulai 2. Szeghalmi 3. Békési 4. Batonyai 5. Csabai 6. Szarvasi 7. Makói	} szolgab. jár.
VI. Arad megye az :	1. Arad városi jár. 2. Boros-Jenői 3. Buttyini 4. Kis-Jenői 5. Radnai és 6. Pankotai	

A SZERB-VAJDASÁG ÉS A TEMESI BÁNÁT ÖT KERÜ- LETRE OSZTVA :

I. Lugosi kerület a :	1. Lugosi 2. Facsói 3. Oraviczai 4. Bogsáni	} hivatali jár.
II. Temesvári kerület a :	1. Temesvári 2. Új-Aradi 3. Lippai 4. Csákovai 5. Verseci 6. Buziási	
III. Nagy-Becskereki ker. a :	1. N. Becskereki 2. Török-Becsei 3. Modosi 4. N. Kikindai 5. Török-Kanisai	} hiv. jár.

	6. N. Sz. Miklósi	}	hiv. jár.
	7. Hatzfeldi		
	8. Billeti		
IV. Zombori kerület a :	1. Zombori	}	hiv. jár.
	2. Apathini		
	3. Kulai		
	4. Bajai		
	5. Szabadkai		
	6. Zentai		
V. Ujvidéki kerület az :	1. Ujvidéki	}	hiv. járásokkal.
	2. Ó-Becsei		
	3. Palánkai		
	4. Rumai		
	5. Illoki		

E R D É L Y

tiz kerület s 79 járásra osztva :

I. Nagyszebeni kerület a :	1. Szász-Sebesi	}	járásokkal.
	2. Szerdahelyi		
	3. Orláthi		
	4. N.-Szebeni		
	5. Ujgyházi		
	6. Feleki		
	7. Nagyselyki		
	8. Medgyesi		
	9. Erzsébetvárosi		
	10. Segesvári		
	11. Nagysinki		
	12. Sz. Ágothai		
II. Brassói kerület a :	1. Köhalomi	}	járásokkal.
	2. Fogarasi		
	3. Sárkányi		
	4. Törösvári		
	5. Földvári		
	6. Brassói		
	7. Hosszúfalusi		
	8. S. Sz. Györgyi		
	9. Barátosi		
	10. K. Vásárhelyi		
III. Udvarhelyi kerület a :	1. Baróthi	}	járásokkal.
	2. Kozmási		
	3. Csik-Szeredai		

	4. Gy.-Sz.-Miklósi	}	járásokkal
	5. Sz.-Keresztúri		
	6. Szék.-Udvarhelyi		
IV. Maros-Vásárhelyi ker. a :	1. Maros-Vásárhelyi	}	járásokkal
	2. Makfalvai		
	3. Mező-Madarasi		
	4. Záhi		
	5. Radnóthi		
	6. Dicső-Sz.-Mártoni		
V. Besztercei kerület a :	1. Görg.-Sz.-Imrei	}	járásokkal
	2. Szász-Régeni		
	3. Tekei		
	4. Nagy-Sajói		
	5. Besztercei		
	6. Borgoprundi		
	7. Bethleni		
	8. Lékenci		
	9. Ó-Rodnai		
	10. Naszódi		
VI. Déési kerület a :	1. Magyar-Láposi	}	járásokkal
	2. K. Monostori		
	3. N. Somkúti		
	4. Rettegi		
	5. Semeşyei		
	6. Déési		
	7. Szamos-Ujvári		
	8. Mócsi		
VII. Sz.-Somlyói kerület a : (Zilah)	1. Tasnádi	}	járásokkal
	2. Zoványi		
	3. Szil.-Somlyói		
	4. Szil.-Csehi		
	5. Zilahi		
	6. Hidalmási		
VIII. Kolosvári kerület a.	1. Válaszúti	}	járásokkal
	2. Kolosvári		
	3. Bánfi-Hunyadi		
	4. Gyalui		
	5. Tordai		
	6. Bágyoni		
IX. Károly-Fejérvári ker. a :	1. Tővisi	}	járásokkal
	2. Nagy-Enyedi		
	3. Balásfalvai		
	4. K.-Fejérvári		

	5. Algyógyi	} járásokkal.
	6. Abrudbányai	
X. Szászvárosi kerület a:	1. Nagy-Halmágyi	} járásokkal.
	2. Kőrösbányai	
	3. Illyei	
	4. Maros-Solymosi	
	5. Dévai	
	6. Vajda-Hunyadi	
	7. Hátszegi	
	8. Puji és	
	9. Szászvárosi	

ERDÉLYI TISZTI CÍM- ÉS NÉVTÁR KIVONAT.

Cs. kir. helytartóság:

Kormányzó:

Herceg Lichtenstein Frigyes ő mag. cs. kir. altábornagy; ő cs. kir. apost. Főlsége val. b. tanácsosa; az ausztr. v. kor. rend; M. Terézia rend; orosz cs. sas; tosk. József; parm. Lajos std. stb. rendek lovagja; kat. érdemkereszt tulajd.; a pápai sz. Gergely r. nagykeresztése; a 3-ik (Károly főherceg) cs. k. dzsidás ezred tulajd. és Erdélyi főparancsnok.

Alelnökök:

B. Lebzelter Henrik, a cs. ausztr. Lipótrend lovagja: p. sa. Gergely r. nagykeresztése; vaskor. II. r. lovagja.

Udvari tanácsos:

G. Amadei Rudolf, vaskor. r. lov.; kat. érd. ker. tulajd.

Helytart. tanácsnokok:

Koller-Stadler K. János lovag, vaskor. r. lov.

Grimm József tudor lovag, vask. r. I., Brassó s Kolosvár tiszt. polgára.

Schwaiger József.

Lange Péter, Fer. Jós. r. lov.

Grois Gusztáv, Fer. Jós. r. lovagja.

Haupt Frigyes.

B. Konradshelm Vilmos, Fer. Jós. r. lov.

Clesius Henrik lovag

Ns. Horváth István, } extra statum.
„ **Gál János,**

Iskolai tanácsnokok:

Vaszits Pál tudor, }
 Fesztli Károly tudor, } negyedik hely üült.
 Salamon József tudor, }

Orsz. orvos tanácsos:

Kellermann Ede tudor, a csász. Fer. Jós. r. lov.

Helytart. titkárok:

Osterlamm József; Klunker Lajos; Kayl. Koszák János; Rettich Hugo lov.; Felleitner Mátyás; Phleps Károly; Ranicher Jakab; Schacherl Nándor; n. Wayda Ferenc; Albrecht Lajos.

Kerületi főnökök, törvényszéki elnökök és kerületi pénzügyi igazgatók:

1. Szében:

Kerületi főnök: Bogdány Ferenc, cs. k. helyt. tan.
 Törv. elnök: ideigl. üült.
 Pénzü. igazg. Kapfer Vince, p. ü. tan.

2. Brassó:

Ker. főnök: Grűner Ignác, helyt. tan.
 Törv. eln.: Lampel Henrik.
 Pénzü. ig.: Schlossár Antal, p. ü. tan.

3. Udvarhely:

Ker. főn.: b. Horváth-Petrich. Albert, helyt. tan., a sz. István r. lov. stb. stb.
 Törv. eln.: Issekutz Adeodát.

4. Maros-Vásárhely:

Ker. főn.: ns. Rác József, helyt. tan.
 Törv. eln.: b. Apor Károly, cs. k. kam.
 P. ü. ig.: Leidenfrost Henrik, p. ü. tan.

5. Beszterce:

Ker. főn.: Thiemann Frigyes, helyt. tan.
 Törv. eln.: Clima Károly.
 P. ü. ig.: Suchanek Mihály, p. ü. tan.

6. Dées:

Kerül. főn.: Wolfersgrűni Stadler Károly, helyt. tan.
 Törv. eln.: Tabora Demeter lovag.

7. Szilágy-Somlyó:

Ker. főn.: ns. Medvey József, helyt. tan.
 Törv. eln.: Poleschensky Manó.

8. Kolosvár:

Ker. főn.: Uzoni ns. Béldi Gergely, helyt. tan.

Törv. eln.: b. Oechsner Antal.

P. ü. ig. Ortenst. Hassenmüller Tivadar lovag, p. ü. t.

9. K.-Fejérvár:

Ker. főn.: Felseisi Nechay Lipót, helyt. tan.

Törv. eln. Spending József.

10. Szászváros:

Ker. főn.: Nagy Vilmos Vince, helyt. tan.; vaskor. r. lov.

Törv. eln.: Kirchner Frigyes, cs. Fer. Jós. r. lov.

P. ü. ig.: Zurhalegg Antal, p. ü. t.

Országos főtörvényszék:

(Székhely Szeben.)

Elnök: b. Lattermann Ferenc, cs. k. bels. tan. stb.

Alelnök: Rechborni Füger Miksa tudor, a Lipót r. lov.

Országos pénzügyi igazgatóság:

(Szeben.)

Elnök: Uzoni gróf Béldi György, cs. k. bels. tan.; kam.; vask.
rend lovagja.

Miniszt. tan.: Zankó József.

Cs. kir. posta-igazgatóság:

Igazg.: Hoffmann Antal, cs. k. tan. stb.

Cs. kir. rendőri igazgatóság:

Igazg.: Kirchner József, cs. k. tan.

Országos urbéri főtörvényszék:

Elnök: b. Jósika Lajos, cs. k. tan.; kam. s a sz. István r. lov.

Szebeni urb. törvénysz.: Eln.: Fillenbaum Fer., főt. tan.

Kolosvári " " " Uz. Béldi György, főnök.

Brassói " " " Aldulián János.

M.-Vásárhelyi " " " b. Apor Károly, törv. eln.

Udvarhelyi " " " Issekutz Adeodát, törv. eln.

Beaztercei " " " Dörgő Gábor, helyt. titk.

Déesi " " " Szabó Károly, tszki tan.

Szil.-Somlyói " " " Grois Gusztáv.

K.-Fejérvári " " " Mezei János, p. ü. t.

Szászvárosi " " " Kirchner Frigyes, törv. eln.

Államfőlszólalási bizottmány:

Elnök: Sigerus Károly.

Biztosok: Zeikfalvi Zeyk János, Körtv. Buzgó László, Nbor. Borosnyai Pál, Sztgerl. Nagy Sándor.

Orsz. építészeti igazgatóság:

Igazg.: Leuthmetzer Ferenc.

Állami könyvvitel:

Könyvvivő: Porschinsky József.

Cs. kir. fő állam-ügyészség:

Fő állam-ügyész: Mentberger János, főt. tan.

Brassói államügyész: Haas Albert, törv. tan.

Az új bélyeg-illeték.

(1859. Május 17. 2941. p. ü. m. sz. a. k. rend. következtében.)

A. Állandó illetékek

melyek az 1850. Febr. 9-én és Aug. 2. behozottak helyébe léptek

1 pkr. bélyeg helyébe jő	2 ujkr. s a rendk. illet.	$\frac{1}{2}$ kr. =	$2\frac{1}{2}$ kr.
2 " " " " 4 " " " "	1 " =	5 "	
3 " " " " 6 " " " "	$1\frac{1}{2}$ " =	$7\frac{1}{2}$ "	
6 " " " " 12 " " " "	3 " =	15 "	
15 " " " " 30 " " " "	6 " =	36 "	
30 " " " " 60 " " " "	12 " =	72 "	
1 ftos " " " " 1 fri. " " " "	25 " =	1 ft. 25 "	
4 " " " " 4 " " " "	1f.— " =	5 " "	
8 " " " " 10 " " " "	$2\frac{1}{2}$ " =	12 " 50 "	
10 " " " " 12 " " " "	3 " — " =	15 " — "	

B. Fokozat

az értékkel változó illetékekre.

I. Fok (váltók).				rendes illeték				hozzájó				összesen				II. Fok (okiratok)				rendes illeték				hozzájó				összesen			
100 ftól		100 ftig		ft.	k.	ft.	k.	ft.	k.	ft.	k.	ft.	k.	ft.	k.	ft.	k.	ft.	k.	ft.	k.	ft.	k.	ft.	k.	ft.	k.	ft.	k.		
100	füöl	5	—	2	—	7	—	20	füöl	5	—	2	—	20	füöl	5	—	20	füöl	5	—	2	—	20	füöl	5	—	2	—		
200	"	10	—	3	—	13	—	40	"	10	—	3	—	40	"	10	—	40	"	10	—	3	—	40	"	10	—	3	—		
300	"	15	—	4	—	19	—	60	"	15	—	4	—	60	"	15	—	60	"	15	—	4	—	60	"	15	—	4	—		
500	"	25	—	7	—	32	—	100	"	25	—	7	—	100	"	25	—	100	"	25	—	7	—	100	"	25	—	7	—		
1000	"	50	—	13	—	63	—	200	"	50	—	13	—	200	"	50	—	200	"	50	—	13	—	200	"	50	—	13	—		
1500	"	75	—	19	—	94	—	300	"	75	—	19	—	300	"	75	—	300	"	75	—	19	—	300	"	75	—	19	—		
2000	"	1	—	25	—	1 25	—	400	"	1	—	25	—	400	"	1	—	400	"	1	—	25	—	400	"	1	—	25	—		
4000	"	2	—	50	—	2 50	—	800	"	2	—	50	—	800	"	2	—	800	"	2	—	50	—	800	"	2	—	50	—		
6000	"	3	—	75	—	3 75	—	1200	"	3	—	75	—	1200	"	3	—	1200	"	3	—	75	—	1200	"	3	—	75	—		
8000	"	4	—	1	—	5	—	1600	"	4	—	1	—	1600	"	4	—	1600	"	4	—	1	—	1600	"	4	—	1	—		
10000	"	5	—	1 25	—	6 25	—	2000	"	5	—	1 25	—	2000	"	5	—	2000	"	5	—	1 25	—	2000	"	5	—	1 25	—		
12000	"	6	—	1 50	—	7 50	—	2400	"	6	—	1 50	—	2400	"	6	—	2400	"	6	—	1 50	—	2400	"	6	—	1 50	—		
16000	"	8	—	2	—	10	—	3200	"	8	—	2	—	3200	"	8	—	3200	"	8	—	2	—	3200	"	8	—	2	—		
20000	"	10	—	2 50	—	12 50	—	4000	"	10	—	2 50	—	4000	"	10	—	4000	"	10	—	2 50	—	4000	"	10	—	2 50	—		
24000	"	12	—	3	—	15	—	4800	"	12	—	3	—	4800	"	12	—	4800	"	12	—	3	—	4800	"	12	—	3	—		
28000	"	14	—	3 50	—	17 50	—	5600	"	14	—	3 50	—	5600	"	14	—	5600	"	14	—	3 50	—	5600	"	14	—	3 50	—		
32000	"	16	—	4	—	20	—	6400	"	16	—	4	—	6400	"	16	—	6400	"	16	—	4	—	6400	"	16	—	4	—		
36000	"	18	—	4 50	—	22 50	—	7200	"	18	—	4 50	—	7200	"	18	—	7200	"	18	—	4 50	—	7200	"	18	—	4 50	—		
40000	"	20	—	5	—	25	—	8000	"	20	—	5	—	8000	"	20	—	8000	"	20	—	5	—	8000	"	20	—	5	—		
s így tovább 40000 ft-on fölül minden 2000 ft.																s így tovább 8000 ft-on fölül minden 400 ft.															
után 1 ft. 25 krral több.																után 1 ft. 25 krral több.															

KAMAT SZÁMITÁSI TÁBLÁK.

A. Száztól 5-öt számítva.

Tőke	Kamat egy évr.		hat óra			egy óra			15 napra			7 napra			1 napra		
forint	ft.	k.	ft.	k.	10-ed	ft.	k.	240-ed	ft.	k.	360-ad	ft.	k.	72 ed	ft.	k.	72 ed
5	—	25	—	12	5	—	2	20	—	1	15	—	35	—	—	—	5
6	—	30	—	15	—	—	2	120	—	1	90	—	42	—	—	—	6
7	—	35	—	17	5	—	2	220	—	1	165	—	49	—	—	—	7
8	—	40	—	20	—	—	3	80	—	1	240	—	56	—	—	—	8
9	—	45	—	22	5	—	3	180	—	1	315	—	63	—	—	—	9
10	—	50	—	25	—	—	4	40	—	2	30	—	70	—	—	—	10
15	—	75	—	37	5	—	6	60	—	3	45	—	1 33	—	—	—	15
20	1	—	—	50	—	—	8	80	—	4	60	—	1 68	—	—	—	20
25	1	25	—	62	5	—	10	100	—	5	75	—	2 33	—	—	—	25
30	1	50	—	75	—	—	12	120	—	6	90	—	2 66	—	—	—	30
40	2	—	—	1	—	—	16	160	—	8	120	—	3 64	—	—	—	40
50	2	50	—	1 25	—	—	20	200	—	10	150	—	4 62	—	—	—	50
75	3	75	—	1 87	5	—	31	60	—	15	225	—	7 25	—	—	—	75
100	5	—	—	2 50	—	—	41	160	—	20	300	—	9 52	—	—	—	100
200	10	—	—	5	—	—	83	80	—	41	240	—	19 32	—	—	—	200
300	15	—	—	7 50	—	—	1 25	—	—	62	180	—	29 12	—	—	—	300
500	25	—	—	12 50	—	—	2 8	80	—	1	4	60	—	48 44	—	—	500
1000	50	—	—	25	—	—	4 16	160	—	2	8	120	—	97 16	—	—	1000
2000	100	—	—	50	—	—	8 33	80	—	4	16	240	—	1 94 32	—	—	2000
3000	150	—	—	75	—	—	12 50	—	—	6	25	—	—	2 91 48	—	—	3000
4000	200	—	—	100	—	—	16 66	160	—	8	33	120	—	3 88 64	—	—	4000
5000	250	—	—	125	—	—	20 83	80	—	10	41	240	—	4 86 8	—	—	5000
6000	300	—	—	150	—	—	25	—	—	12	50	—	—	5 83 24	—	—	6000
7000	350	—	—	175	—	—	29 16	160	—	14	58	120	—	6 80 40	—	—	7000
8000	400	—	—	200	—	—	33 33	80	—	16	66	240	—	7 77 56	—	—	8000
9000	450	—	—	225	—	—	37 50	—	—	18	75	—	—	8 75	—	—	9000
10000	500	—	—	250	—	—	41 66	160	—	20	83	120	—	9 72 16	—	—	10000
20000	1000	—	—	500	—	—	83 33	80	—	41	66	240	—	19 44 32	—	—	20000

B. Száztól 6-ot számítva.

Tőke	Kamat 1 évre		6 óra		1 óra		15 napra		7 napra		1 napra						
forint	ft.	k.	ft.	k.	ft.	k.	200.	ft.	k.	300.	ft.	k.	330.	ft.	k.	60.	
5	—	30	—	15	—	2	100	—	1	75	—	—	175	—	—	5	
6	—	36	—	18	—	3	—	—	1	150	—	—	210	—	—	6	
7	—	42	—	21	—	3	100	—	1	225	—	—	245	—	—	7	
8	—	48	—	24	—	4	—	—	2	—	—	—	280	—	—	8	
9	—	54	—	27	—	4	100	—	2	75	—	1	15	—	—	9	
10	—	60	—	30	—	5	—	—	2	150	—	1	50	—	—	10	
20	1	20	—	60	—	10	—	—	5	—	—	2	100	—	—	20	
30	1	80	—	90	—	15	—	—	7	150	—	3	150	—	—	30	
40	2	40	1	20	—	20	—	—	10	—	—	4	200	—	—	40	
50	3	—	1	50	—	25	—	—	12	150	—	5	250	—	—	50	
100	6	—	3	—	—	50	—	—	25	—	—	11	200	—	1	40	
200	12	—	6	—	1	—	—	—	50	—	—	23	100	—	3	20	
300	18	—	9	—	1	50	—	—	75	—	—	35	—	—	5	—	
400	24	—	12	—	2	—	—	—	1	—	—	46	200	—	6	40	
500	30	—	15	—	2	50	—	—	1	25	—	58	100	—	8	20	
1000	60	—	30	—	5	—	—	—	2	50	—	1	16	200	—	16	40
2000	120	—	60	—	10	—	—	—	5	—	—	2	33	100	—	33	20
3000	180	—	90	—	15	—	—	—	7	50	—	3	50	—	—	50	—
4000	240	—	120	—	20	—	—	—	10	—	—	4	66	200	—	60	40
5000	300	—	150	—	25	—	—	—	12	50	—	5	83	100	—	83	20
10000	600	—	300	—	50	—	—	—	25	—	—	11	66	200	1	66	40
20000	1200	—	600	—	100	—	—	—	50	—	—	23	33	100	3	33	20

Évi jövedelem, kiadás, cselédbér s a t. fölosztása.

Ha 1 évi jövede- lem s at.	jő: félvre		3 óra		egy óra			egy hétre			egy napra		
forint	ft.	k.	ft.	k.	ft.	k.	10.	ft.	k.	10.	ft.	k.	10.
1	—	50	—	25	—	8	7	—	1	5	—	—	2
5	2	50	1	25	—	37	5	—	10	5	—	1	4
6	3	—	1	50	—	50	—	—	12	5	—	1	7
10	5	—	2	50	—	83	3	—	20	6	—	2	8
15	7	50	3	75	1	22	5	—	31	1	—	4	7
20	10	—	5	—	1	65	5	—	41	5	—	6	5
25	12	50	6	25	2	8	3	—	52	—	—	7	4
30	15	—	7	50	2	52	5	—	65	5	—	8	7
40	20	—	10	—	3	30	7	—	71	5	—	11	5
50	25	—	12	50	4	17	—	—	83	5	—	12	—
60	30	—	15	—	5	—	—	1	25	5	—	17	5
75	37	—	18	75	6	25	—	1	49	—	—	21	9
90	45	50	22	50	7	52	5	1	79	—	—	28	5
100	50	—	25	—	8	30	7	1	99	—	—	29	—
200	100	—	50	—	16	65	7	3	94	—	—	59	—
300	150	—	75	—	25	—	—	5	87	5	—	87	5
400	200	—	100	—	33	30	7	7	81	5	1	11	5
500	250	—	125	—	41	65	5	9	76	5	1	41	5
600	300	—	150	—	50	—	—	11	70	—	1	60	—
700	350	—	175	—	58	30	7	13	64	—	1	99	—
800	400	—	200	—	66	65	7	15	59	—	2	24	—
900	450	—	225	—	75	—	—	17	52	5	2	52	5
1000	500	—	250	—	83	30	7	19	46	5	2	81	5
2000	1000	—	500	—	166	65	5	38	94	—	5	59	—
3000	1500	—	750	—	250	—	—	58	35	—	8	35	—
4000	2000	—	1000	—	333	30	7	77	81	5	11	11	5
5000	2500	—	1250	—	416	65	5	97	24	—	13	94	—
10000	5000	—	2500	—	833	30	7	192	40	5	27	91	5
20000	10000	—	5000	—	1666	61	4	384	81	—	55	83	—

Sorsjegy-huzások az 1861. évben.

Sorsjegy	huzás	leg- nagyobb nyeremény ft.	legki- sebb	Sorsjegy	huzás	leg- nagyobb nyeremény ft.	legki- sebb
1860-iki államkölcsön	Febr. 1. Május 1. Nov. 2. Január 2. Július 1. — —	300000 300000 300000 170000 70000 —	600 600 600 300 300 —		Julius 30. Nov. 30. Márc. 15. Sept. 15. Január 15. Július 15. Február 1. Aug. 1. Május 1. Dec. 1. Január 15. Július 15.	12000 25000 50000 30000 40000 25000 30000 50000 12000 20000 10000 20000	60 60 60 60 60 60 65 65 10 36 30 30
1854. kölcsön				Pálffy hcg kölcs.			
1839. kölcsön				Salm hcg k.			
Gőzhaj. kölcsön				St. Genois gf. k.			
Hitelintézeti (Credit) sorsjegyek				Keglevich gf. k. Windischgr. hg. Waldstein gf.			
Eszterházy s. j.				A 6-ik cs. k. állam- sorsolás jóté- kony célokra			
Trieszli kötv. Budai kölcsön					?	70000	4
Clary hcg kölcs.							

Brassói postajárás.

I. Indulás :

Hová?	mily posta?	indul :	fel- adand.
Szeben	{ vegyes	{ naponta esti 8 órakor	5 órátig.
Kolozsvár			
Kőhalom	{ vegyes	{ Kedd, Pént., Vasárn. } r. { Hétfő, Kedd, Szer., Pént. } 8 ó.	Az előző napon esti 6 óráig.
Nagy-Selyk			
S.-Szt.-György	{ levél szeker	{ naponta Vasár., Kedd } regg. 8 ór.	
K.-Vásárhely			
Kászon-Ujfalu	{ levél	{ naponta r. 8 ór.	
Cs.-Mártonfalva			
Oláhfalu	{ levél	{ Hétf., Kedd, Csüt., Szom. r. 8.	
Sóosmező			
Bereczk	{ levél s	{ Vasárnap, Csütörtök, Kedd r. 8 órakor	
Galatz			
Braila	{ szekér	{ Kedd r. 8 órakor	
Tekuts			
Foksán	{ levél	{ Kedd, Szer., Pént., Vasár. Kedd reggel 8 órakor.	
Cs.-Szt.-Domokos			
Gy.-Szt.-Miklós	{ levél	{ Hétf., Csüt., Szomb. r. 7 ór. Kedd e. 8 órakor.	
Sz.-Udvarhely			
Sz.-Keresztúr	{ vegyes	{ Hétfő, Csütört., Szombat regg. 7 ór.	
Földvár			
Baróth	{ levél szeker	{ Hétfő, Szerda, Csütörtök, Szombat, Vasárnap Szerda, Vasárnap r. 7 ór.	
Sz.-Udvarhely			
Sz.-Keresztúr	{ levél szeker	{ Hétfő, Szerda, Csütörtök, Szombat, Vasárnap Szerda, Vasárnap r. 7 ór.	
Felső Tömös			
Plojest	{ levél szeker	{ Hétfő, Szerda, Csütörtök, Szombat, Vasárnap Szerda, Vasárnap r. 7 ór.	
Bukarest			

Előző este 5-ig.

Kelző este 5-ig.

II. Érkezés.

Honnan ?	mily posta ?	érkezik :	mikor ?
Szeben	} vegyes	naponta	r. 6 ór.
Kolosvár			
Kőhalom	} vegyes	Hétfő, Szerda, Szombat	} r. 9 ó. ut.
Nagy-Selyk		Kedd, Csőt., Pént., Vasárn.	
S.-Sz.-György	} levél } szekér	naponta	r. 10 ó.
K.-Vásárhely		Vasárnap, Kedd	
Kászon-Ujfalu	} levél	naponta	} d. u. 3 ó.
Cs.-Mártonfalva			
Oláhfalva	levél	Hétf., Szer., Csőt., Szomb.	} r. 9 ó. u.
Cs.-Szt.-Domokos	} levél	Kedd, Szer., Csőt., Szomb.	
Gy.-Szt.-Miklós			
Sz.-Udvarhely	} levél	Hétf., Szer., Csőt., Szomb.	
Sz.-Keresztúr			
Sóosmező	} levél	Szerda, Péntek	} r. 10 ¼ ó.
Bereczk			
Galatz	} szekér	Vasárnap	
Braila			
Tekuts	} levél	Vasárn., Kedd, Csőt., Pént.	d. u. 4 ½ ó.
Foksán			r. 8 ó.
Földvár	} szekér	Vasárn., Kedd, Péntek	d. u. 4 ½ ó.
Baróth			
Sz.-Udvarhely	} levél	Hétfő, Kedd, Csőt., Pént.,	} est. 8 ó.
Felső-Tömös		Szombat	
Plojeat	} szekér	Szerda s Szombat	
Bukarest			

A
nagy
egyszeregy.

1				
2	2			
	4			
3	2	3		
	6	9		
4	2	3	4	
	8	12	16	
5	2	3	4	5
	10	15	20	25

A sorok elején
vannak a sokszo-
rozó számok; min-
den rovat felső
számai a sokszo-
rozandók, melyek
alatt áll a sokszo-
rozott összeg, p.o.
2-szer 2 az 4.

6	2	3	4	5	6
	12	18	24	30	36

7	2	3	4	5	6	7
	14	21	27	35	42	49

8	2	3	4	5	6	7	8
	17	24	32	40	48	56	64

9	2	3	4	5	6	7	8	9
	18	27	36	45	54	63	72	81

10	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	20	30	40	50	60	70	80	90	100

11	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	22	33	44	55	66	77	88	99	110	121

12	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	24	36	48	60	72	84	96	108	120	132	144

13	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	26	39	52	65	78	91	104	117	130	143	156	169

14	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	28	42	56	70	84	98	112	126	140	154	168	182	196

15	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	16
	30	45	60	75	90	105	120	135	150	165	180	195	210	225

16	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
	32	48	64	80	96	112	128	144	160	176	192	208	224	240	256

Látogatás Erdély néhány délkeleti fürdőhelyein.

(Dr. Otrobán Nándor-tól.)

Alig van ország, mely oly sok s jó ásványvizekkel birna, mint bérces kis hazánk. A külföldnek csaknem minden elhíresült s évenként a vendégek sok ezreitől látogatott gyógyvizei képviselvék itt; s még is vizeink közül csak kevés van általánosan ismerve hazánkban, kevesebb a birodalomban s tán alig egy külföldön.

Ennek oka szerintem az, hogy e kincsekre eddig nem fordított kellő figyelem, hogy néhányat kivéve vegytanilag nincsenek megvizsgálva alkotórészeikre nézve, miszerint elméletileg is lehetne gyógyhatásukra következtetni; — hogy sem monografiákban, sem a napi sajtó útján le nem voltak írva, — daczára annak: hogy üdvös hatásuk tapasztalatilag sokszor be volt bizonyítva; — és hogy azt, mit az anyatermesztet széppé s hasznossá alkatott, a mesterség még a szükséges kényelemmel sem látta el, mi annyira kedvelté teszi a külföld fürdőit. hogy nagyjaink s tehetősbeink is oda mennek, hol a gyógyviz hatását a mesterség, mivé-

szet, és a társadalmi élet változatosságáni elszóródás is segíti elő.

Ha mindez ugyan a mérvben nálunk még nem kivethető is: de annyit csakugyan lehetne tenni, hogy fürdőinkben mindenütt lehessen szállást, ételmezést, célszerű fürödhetést, sétánynyá alakított helyet, s legalább a közelben orvosi segélyt találni. Különben mind ezen szerény ohajtásoknak közel jövőbeni létrejöttét lehet is reménylni, miután fürdőhelyeink minden kényelmi hiányaik mellett is kivált a mult nyarakon annyira voltak látogatva, hogy több ideig alig lehetett szállást lelteni, s így önkéntelen is gerdnie kell a tökélyesítési ösztönnek az illető vállalkozókban; de lehet reménylni azért is, mert belátással bíró tehetséges birtokosok kezdék fölkarolni az ügyet. —

K o v á s z n a.

Legelőször is Kovásznára rándulva, meglepő hatással volt reám ezen Brassó-tól hat — Kezdi-Vásárhely-től két órára az Oláhországot Erdélytől választó Kárpátvonal alatt fekvő végmezővároskája „Háromszék“-nek, midőn láttam, hogy csaknem a helység közepén bugyog föl nagy erővel az e vidéken gyógyerejéről nevezetes feketés-szürke „pokolsár“ vize, mely az odavalók állítása szerint mostani forráshelyét több ízben elhagyva a mezőn s kertekben ütötte ki magát, hol egy ideig bugyogva megint visszatért oda, hol most van, régi medrébe. Jellemző nevét valószínűleg zavarosságától kapta, mely az utolsó vizáradás utánról fogva még sokkalta nagyobb, mint azelőtt volt. A víznek mostani színe és üledéke azt mutatja, hogy a forrás ere valamely könnyen oldható palarétegen jöve keresztül, azt magával kihordja.

E hatalmas forrás tükre körülbelül 3 □ öl, s deszkafal által két részre van osztva férfiak és nők számára, egyszerű deszka-kerítéssel s több öltöző kamrával lévén ellátva mindkét rész. A víznek nagy erővel forrása által

kimosulván a fővény, hogy nagyon mély ne legyen, időnként több szekér kő és erre fővény hányatik.

Használati módja az: hogy a fürdők belé állnak vagy fájdalmas végtagjaikat belé nyújtják, s tartják, míg kiállható, mi ritkán tart csak félóraig is. Előre nagyon hideg és csipkedő érzés fogja el a végtagokat, de ez érzés későbbre tűrhetővé válik, a szagló szerveket pedig ezalatt a kifejlődő csipős szénsav (acid. carb.) érinti, mely kivált borus időben oly nagy mértékben van, hogy belé sem lehet menni a vízbe miatta. Ezt onnan lehet kimagyarázni, hogy ily borus időben a kifejlődött szénsav nem oszthatván el oly könnyen a légben, mint tiszta idő alatt, ott a víz fölött meggyül, s ilykor nem csak kellemetlenül, de ártalmasan is hat a szervezetre. Megjegyzendő, hogy a víznek e nagy lobogását a földből ugyanott nagy mennyiségben kitóduló szénsavgáz okozza.

Alkatrészeire nézve e víz, a mennyire érzékek által kivehető, a sok szabad szénsavon és szénsavas sókon kívül nem tartalmaz semmi különös és kiváló mennyiségű alkatrészt.

Idült hüléses, köszvényes bajokban, bőrkütegekben, régi daganatokban, kuczorodásokban, idegbajokban igen üdvös hatásu. Fölötte sajnálható, hogy e forrás nincs jobb karban, hogy nincsenek tisztább öltöző szobák, s hogy a mellette folyó Kovászna vize gyakori kiöntéseinek annyira ki van téve; mind e bajokon s hiányokon segitendő, ezelőtt néhány évvel egy társulat át akarta venni a fürdőt a helységtől, de az akkori hivatal megakadályozta a tervezett szerződést; mi okon, nem tudatik. —

Innen fölmenve a Kovásznával összefüggő s a hegyek közé fölnyuló Vajnafalvába, minden udvaron savanyu vizet találunk a kutakban, s legnagyobb részében konykengáz-t (hydrothion) is, mint a víz szaga s ízéből kitetszik.

Tartalmaznak Vajnafalvának legtöbb forrásai az olvasztó természetű szénsavas szik- s hamélegen (carb. kal. et natric.) kívül még szénsavas vaséleccset is, mint vöröses csapadékaikból kitetszik; és ez alkatrésztől van az e vi-

zekbeni fürdésnek erősítő hatása, a mit még szokásban nem igen lévő felhasználata még gyorsabban eszközölne. Előpatak-ról rendszeren ide jönnek a vendégek, hogy az ott elgyöngített szervezetet az itteni fürdés által újra meg-erősítsék. —

A vizet fürdésre izzó kövek által melegítik meg. Ujabbban a helység egy csinos fürdházacskát is építtetett hat fürdőszobával, hol a vizet üstben melegítik föl. Hidegen is használhatni a fürdőket, kivált a gr. Mikes Benedek udvarán levőt, hol a forrás medre maga van célszerűen fürdővé alakítva.

Vajnafalvának felső végétől negyedórai távolságra van az úgynevezett „horgász“ forrás, melynek kissé konyhasós ízű vizét, mint gyöngén olvasztót, italul használják a vendégek. Ettől nem messze egy martban több kis forrás van kesernyős ízű vízzel, mi vagy csoda- vagy keser-só tartalmat gyánítat.

Igen nevezetes továbbá Vajnafalván az úgynevezett „gőz“ vagy „gőzfürdő“, mi nem egyéb, mint egy $2\frac{1}{2}$ sing (erd. rőf) mélységű, négy s. hosszú, és két s. szélességű gödör, mely belénézve egészen üres; de ha beléje áll az ember, úgy hogy feje jóval álljon ki a gödörből, érzeni kezdi, hogy alsó végtagjai, de kivált ivarrészei melegülnek, és valami feszítő, csipkedő érzés van bennök, s további belételel meg is izzasztja a testet. A főt azonban nem szabad benne tartani, mert két-háromszori belélegzés elégséges arra, hogy rögtön élettelenül rogyjon alá az ember, mint ez néhány év előtt egy pénzügyi hivatalnokon történt, ki sikerrel használta az e gödörbeni ülést köszvényes baja ellen, midőn gyógyulása vége felé próbául fejét is ledugta, de többé onnan ki nem emelte, mert halva nyult el a gödörben. Egy cigány pedig összekocódva élte párjával, e szavakkal „hadd el csak asszony, többet nem bosszantasz!“ odaszaladt és belefeküdt a gödörbe, s mire a szándokát meggátolni akarók odaérkeztek, örök álmra szenderült el. —

Ilyenmő szerencsétlenségek elhárítására most deszkaház van a gödör fölé emelve, a bemenet csak gyógyhasználat végett s fölügyelés alatt történhetik. Ha gyertya, vagy egyéb égő tárgy vitetik a gödör szádán alól, mindjárt elalszik; ez és más e végre tett kísérletek által bizonyos, hogy a gödörben szüntelen szénsav fejlődik ki, mely kivált borus időben 3—4 arasznyi magasságra is fölfölcsap a gödör száda fölé, s ilyenkor pincéikbe is csak úgy mennek be a Vajnafalviak, ha a próbául előre benyújtott égő gyertya el nem alszik, mert a csaknem minden pincében meggyülni szokott szénsav által már gyakran történtek szerencsétlenségek.

Hasonló gödör van még magánudvarokon kettő, s érdekes látni, miként esnek le a gáz körébe jutott madarak és legyek, mintha valamely láthatlan erő által ragadtatnának alá sirjokba, és így itt is meg van a Nápoly-i „grotta dei cani“ nem egy, de több példányban.

Vártunk a múlt nyarak alatt egy kormányilag kirendelt vegyész, kinek Kovászna ásványvizeit vegybonczolat alá kellett volna vennie; meg is jött, de tán két forrásból egy-egy üveg vizet merítve magának, elment, a nélkül, hogy a helyszínen megtette volna a szükséges vegybonczolatot, mi mindenesetre célirányosabb lett volna az üvegben állott viznek távolbani vizsgálatánál. —

Szállást Kovásznán, de még inkább Vajnafalván minden időben lehetni, mert a lakosok tágas tiszta lakásaik nagyobb részét a fürdői-évszakra rendszeren az érkező vendégek számára állítják karba, magok pedig lakásaik hátsó részébe, vagy a hol van az udvaron lévő más kisebb házba vonulnak. Rögtöni orvosi segély szükségének esetére Kovásznán lakik állandón egy derék seborvos; de különben a fürdők alatt rendszeren egy-két Brassó-i orvos is szokott lenni. —

K á s z o n.

Kovásznáról a Kászon-Jakabfalvi fürdőbe rándultam.

Ez Kézdi-Vásárhelytől mintegy három — Jakabfalattól fél órára fekszik a Moldvába nyúló mérsékelt magasságu hegyek egyikének kies völgyében.

Megérkezve, mindennek előtt kellemesen hatott reám a kedves forrás látása, s noha az utban szomjat nem éreztem, megpillantására azonnal vágyam keletkezett, inni a kristály-tiszta vizből, mely természet-alkotta szögletes kis sziklamederben három lyukacsán tör magának utat a szikla gyomrából.

Maga a mederfala és a forrás lefolyási árka narancs-szin csapadékkal van behuzva, nyilvános jeléül annak, hogy a víz szénsavas vasélecsot tartalmaz. Hévmérséke 10—12 fok lehet; ize — leszámítva a könkéngáztól származó, s a szagló szervekre is ható tulajdonát — nem kellemetlen s nagyon hasonlít a Magyarországon Hevesmegyében levő „Parád“-i forrás vizeéhez. Van benne azonkül szabad szénsav is meglehetősen mennyiségben; méisztartalmának azonban nem sok nyomait láthatni.

A tapasztalat által oly fényesen bebizonyult hatása a viznek a görvélykór (scrophulosis) ellen, iblany (jod) tartalmára is mutathatna, azonban ezt csak alapos vegytani vizsgálat hozhatná tisztába; én itt a vizek atkatrészeiről általában csak annyira szólok, a mennyire érzékek alá eső jelek által nyilatkoznak. Nem is célom ez értekezetben a vegytani nevek hosszas sorozatát mutatni elő, mi ugy sem érdekelendné annyira a közönséget, hanem csak köztudomásul kívántam hozni eddig kevesb figyelemre méltott néhány gyógyvizeink jelen állapotát, gyógyhatásait, és mikénti használatát, szolgálendő ez által is némi részben szenvedő hon- s embertársainnak.

A Kászon-i fürdő az, mely egész Erdélyben (s nem nagyitok, ha azt állítom, hogy egész birodalomban) leg-sikeresb a görvélykóros bajokban. Ez állítás nem elméleti okoskodásból van meritve, mert itt tények, tapasztalatok szólnak, nemcsak Székelyföldön, hanem honunk több részeiben, nevezetesen Brassóban is, honnan többek között

egy ifju Bécs-Ujhely-tt lévén nevelésben, a görvélykór rajta más jelenségeken kívül kivált az előkarokon csontig beható fekélyek által nyilatkozott; az ottfenni gyógyításnak semmi sikere sem lévén, szülői hazahozták az ifjút, s Kásonban két egymásután következő nyáron általi fürdés következtében tökéletesen kigyógyult.

De nemcsak görvély — hanem sápkórban, általános gyöngülésben, máj- s altesti bajokban is jó sikerrel használhatni e vizet fürdőül s belsőleg is, csakhogy ez utóbbi esetben az egyéniséghez képest olvasztó sók hozzátétele szükséges.

A főlebb említett forrás lefolyó vize alatt egy nagyobb mederben fölfogatva, kimerítetik, a fürdőszobákban kádakba töltetik és izzó kövek által melegítetik meg a fürdésre.

A forrás előtt van a fürdház mintegy tiz fürdőszobával s ugyanannyi már elavult fakáddal. A napontai fürdés száma egy vagy ~~kető~~ orvosí jóváhagyás szerint.

Van a fürdőháztól néhány lépésnyire tiszta hegyi csermelyből jövő zuhany is, földél alatt, vetközö szobával el látva; ennek használata díjtalan.

A megérkezőnek azonnal szemébe tűnik a fürdőház külfalára ragasztott fürdői rendszabály, a fürdőknek és lak-szobáknak meghatározott mérsékelt ára, mely az egész évszakon át változatlanul egyforma, és nem hág vagy csökken a vendégek számához képest. Megérkeztemkor annyira voltak elfoglalva a lakások a számosan érkezett vendégek által, hogy szobát nem lelve, a bérlő vendéglősnek egyik szobájába vonultam, hol még hat más vendég is volt. A vendéglő külfalán és belől föl van ragasztva az étkek s italok valóban jutányos árjegyzéke.

A lakások részint a völgyben, részint a bemenettől jobbra eső oldalon vannak elszórva építve, s a nagyobb házak öt-hat néha nyolc egyenlő nagyságu lakszobából állanak. Csak egy fél nap kell arra, hogy az ember valamennyi fürdővendégeit láthassa e helynek, mert többnyire

együtt vannak kisebb-nagyobb társas csoportokban, fesz-telenül, barátságosan s önfüktogtató fényüzés nélkül, mely körülmény egészen honossá teszi az érkezőt, megelégedéssel láttatva, miként ismerkednek meg igen rövid időn az eddig egymást soha sem látottak, s miként igyekeznek egymásnak kellemessé tenni az otllétet elfeledve rang- s más különbségeket. —

Ha a fürdőház csinosabban, tiszteségesebben célszerűsítetnék; ha néha-néha lakások hiánya miatt nem kén-telítenék visszafordulni a vendég; ha nagyobb s gondozottabb vendéglő jönné létre; ha hetenként kétszernél többször lehetne friss húst kapni, s ha a hegyeken, völgyben, kaszálókon és érdőköni sétáláson kül egy kissé rendezett sétatérre is mehetne az ember, e fürdő vendégeinek száma bizonynyal évről évre szaporodnék, mi mint ezekre, mint a birtokosokra nézve csak fölötte előnyös lehetne. —

T u s n á d.

A Tusnád-i fürdő Csik és Háromszék közt fekszik az Olt vize bal partján, épen az országut mellett, Tusnád-tól mintegy órányi, Bikszád-tól félórányi távolságra. — Fekvése egyike a leggyönyörűbbeknek, miután minden oldalról fenyvesektől van környezve s a sebesen rohanó Olt mindkét partján meglepő alakzatu sziklacsopotozatokkal találkozik a szem.

E fürdő csakis 15—16 évtől van használatban, s a gondviselés egy tusnádi pásztorgyermeket választott arra, hogy e víz gyógyhatását az emberekkel megismertesse. Ugyanis a fiu barmait az Olt völgye e vadregényes tájé-kán legeltetve, véletlenül térdig érő posványba jutott, mely régi ótvarral teljes szárait szokatlan módon kezdte csipni; barmait az Olt mellé kerítvén, ennek vizében elsárosodott lábait megmosta, s észrevelte, hogy tetemesen tisztultak lábai, mit ő a csipős posványnak tulajdonított; ugyanazért fölkeresve azon helyet, többször állott belé, s mindannyi-

szor lemosta lábait az Olthban, míg azok a bőrkütegtől egészen megtisztultak.

Ez eset figyelmessé tette a tusnádiakat a hely iránt, és a forrást fölkeresve, vizének lefolyási árkot csináltak, egy alább ásott nagy mederbe vezették s ebben fürdöttek. Nemsokára a vidéken is elterjedt az ujonnan talált forrás sok bajokbani üdvös hatásának hire; az eddig vadon táj évről évre látogatottabbá vált; társulat alakult, mely a fürdőt s körülte nagy darab helyet megvásárolt a tusnádiaktól, és már 1848-ig annyira gyarapodott volt a fürdőhely, hogy ekkor már negyven lakház volt fölépülve a vendégek számára; de a bekövetkezett zavarok ezekre is pusztítólag hatottak elannyira, hogy csak egy ház maradt meg, s ez is rombolt állapotban. Forradalom után újból kezdték látogatni a fürdőt nemcsak a környékről, de távolabb eső vidékekről is, s így épültek föl — noha lassan s elég csekély számmal — az új lakházak. —

Ennek előtte az épen a hegy tövéen levő forrás vize, mint már említém, vagy hatvan lépésnyire alább vezetett egy deszkamederbe, s ez volt a fürdő, mi által a víz, míg a forrásból a mederbe juthatott, erejéből igen sokat vesztett; de pár év előtt a társaság mostani elnöke, b. Szentkereszti Zsigmond, kinek a fürdő már addig is igen sokat köszönhetett, a forrást magát mélyíttette meg s lécz-rostélyos padozatu mederrel láttatta el, úgy hogy a vigan bugyogó víz azonnal érinti a benne levő testet, mi által a víz gyógyhatása mindenesetre nagyobb.

A meder igen jó móddal készült vetkőző szobáktól vététk körül, úgy hogy szél- vagy léghuzamtól legkevésbé sem félhetni fürdés vagy öltözködés közben. A szobácskák egyikében egy a forrás medrével csatorna által öszveköttetésben levő meder van, melyben a tetszés szerinti mennyiségben leeresztett víz szükség esetében izzó kövek által megmelegíthető. A fürdő előtt, s vele kapcsolatban van egy tágas erkély, melyről szép kilátás nyílik az Olth völgyének egy részére, s a tulpartonon változatos

sziklafalakra, különösen az óriási nagyságu „S ólyomkö-“ re. — E forrás vize tiszta, átlátszó; sűrűen száll föl belőle gyöngyalakban a szénsav; semmi különös szaga nincs; ize hasonlít az italul használatni szokott vastartalmu savanyu vizekéhez, s csak azért nem kellemes ital, mert hőfoka 20° Réaum. lévén, nem fris, hanem inkább langyos.

Midőn fürdőbe lép az ember, alig tetszik hidegnek a víz; de azután csakhamar belémelegszik a test, a bőr megvörösödik s apró kristály léghólyagocskák lepik el egész fölületét; elülhetni benne egy egész óráig, s még akkor sem kívánczik ki belőle az ember, annyira jól érzi magát e vízben.

Orvosi jóváhagyás szerint naponta egyszer (délelőtt) vagy kétszer, t. i. délelőtt és estefelé is használhatni a fürdőt; fürdés után sem fázást, sem bágyadtságot, de könnyebbséget s erősbülést érez a test. Alkatrészei közül kitűnő mennyiségben van a szénsavas vas-élecs. Hatása e víznek lassu, de biztos a hülésekre hajlandó és azokban szenvedő egyéneknel, az idült idegbajokban, s gyöngö idegzetűeknel. Még eddig nem igen szokásos belhasználatát kivált a fürdő medertől nem messze levő forrás sós-kesernyős izü vizének, párosulva a kellemes fürdással altesti idült bajokban is hasznosnak mutatkozik. Sikeresnek mutatta továbbá a tapasztalat e fürdők használatát az ivar-részek némi idült bajaiban, gyöngeségeiben, különösen az idült takárban, azonkívül a szélhűdéses tagok érzékenységének és mozgathatásának helyreállításában.

A fön leirt fürdőmeder mellett van még egy másik hasonló minőségű, nagyságu és szerkezetű forrás, melyben épen ugy fürödhetni, mint az előbbiben. Vannak több apróbb források is egymástól kisebb-nagyobb távolságra, melyek alkatrészeik s egyéb tulajdonaik tekintetéből nem sokat látszanak különbözni egymástól és az előbbiektől. —

A tusnádi fürdőnek szép jövője van, mert a víz hatásos jóságán és a hely természeti kedvességen, mint fő-kellékeken kívül oly birtokosokat és pártfogókat is számít,

kik fölfogva a fürdő körüli javítások szükségességét és az azokból eredendő többirányu előnyöket, akarnak és tudnak e hely fölvirágzására áldozni. Így örömmel lehetett a folyó év (1860) tavaszán is jelentenem: mily fáradhatlanul iparkodtak a hazai hasznos vállalatokban lelkes b. Szentkereszti Zsigmond, gr. Mikes Benedek, Mikó Antal, Balácsi Sándor s több más birtokos urak az általuk részvények útján föllállított tágas és alkalmas vendégfogadó építése körül, mely már elkészült s ez idényen át is szépszámú vendégnek adott helyet, kik reményilem telyes megelégedéssel tölték (s töltik) ott a gyógyulásuk vagy bajaik enyhítésére szükséges időt.

Adjon honunk nemtője más mostohán ápolt gyógyvizeinknek is ily jólékony pártfogókat, hogy hazánk — habár nem is óriási léptekkel — e részben is haladhasson kincseinek célszerű használhatóságában! —

Erdély ásványvizei (érc-forrásai) röviden elősorolva.

Bérces hazánk ásványbősége leginkább mutatkozik számos ércforrásaiban, melyekre nézve számban s minőségben Europa egyetlen birodalma sem vetekedhetik vele.

Vannak hideg s forró — kénes s gáz — égvényes s sóstartalmu ásványvizeink legnagyobb mennyiségben, s térszűke miatt itt mindezeknek csak röviden leendő elősorolására kell szorítkoznunk.

Hideg ércforrásaink közül Vizakna (Asszony- s Veres-tó), Bászna, Thorda, Szamosfalva, S. Szent-Márton és Nádpatak tisztán sóstartalmuak. A honunk keleti részein majdnem egy sorban végig vonuló Korond-i, Farkaslaka-i, Sz. Keresztur-i, Homoród-i, Lövete-i, Kérolly-i, F. Rákos-i, Bibarczfalva-i, Bükszád-i, Málnás-i, Bodok-i, Hatolyka-i, Kászon-Ujfalu-i, Bor-

szék-i, Belbor-i, — nemkülönben az északi havasok aljani Rodna, Stoikafalva, és a Marosaljáni Bozész, Bánpatak, Kémend, Boholt, Vecel stb. savanyu-víz-források, többnyire kellemes italul szolgáló, nemkülönben gyógyhatású „borvív”-ek.

Timsósak a Búdös-hegyi, nevezetesen a Zovány-i, Somlyó-i, Polyán-i, Árkos-i, Hidvég-i, F. Torja-i stb. források.

Kénsavas s többnyire könkén-gáz (hydrothion) tartalmuak a Köhalom-i, Sibó-i, Szombatfalva-i, Szejke-i, Lázárfalva-i, Sombor-i, a Málnás melletti „Buggyogó” st. forrásaink. Keserű-sósak a Kis-Cég-i, Ölvés-i, Kérő-i, Kis-Sármás-i, Novály-i és Túr-i — és tisztán széksós (szikag = soda) tartalmuak a (Kolosvár melletti) Jegenyé-i, és a Szereda s Sólten tavak melletti iszapos források.

A meleg források közül az Alsó-Vácza-i, Algyógy-i és Kis-Kalán-i szénsavas szikany, mész, haméleg és mészhaltvag tartalmuak, s ezekből még eddigelé igen kevés van fürdőül használva, mint általában is vajmi sok kincs hever parlagon s használatlan drága honunk minden részein.

Bár hosszan tartó békés s örvendeztető nyugodt polgári állapot engedne időt s alkalmat mind e még nagy részt ismertelen s rejtett hazai kincseink alapos vegytani megvizsgálása és kizsákmányolása iránt közhaszonra intezkedni . . . ! —

TÖRTÉNELEM ÉLE^{én}TIRÁS

Sokkal szűkebb tér engedtetett e lapoknak, semhogy azokban minden társnemzeteinknél dúsabb, fénykörözte hon-történelmünknek csak megközelítőleg is vázlatát adni, egy letűnt kor dicskoszoruzta bajnokait elővezetni képesek lehetnénk.

Szerény föladatunkul tűzök ki tehát egyeseket jeles férfaink közül — egyes kiszakasztott lapok gyanánt a történet mezejéről — bemutatni olvasóinknak, s szolgáljon e célunk jóhiszemősége mentségül, ha tán egy-egy olyas is van fölhozva, mi fájdalmasan érintheti a még most is kétegyeiben sajgó kebelt, gyászos emlékeket elevenít föl a honfi szívében

Ha a nehéz választásban eltévedve, akaratlanul is hibáztunk, mentsen ki azon körülmény: hogy tudva bár a történelmünk mezején csillagokként tündöklő elhunyt nagy férfiak ezrei számát, mégis olyakról hittük szükségesnek szólni: kiknek emlékét még eddigelé vagy éppen nem, vagy csak ritkán eleveníté föl a hazai sajtó, s kikről e szerint kegyelettel megemlékezni honfi-kötelességeink egyje, legszentebbjeének tartók. —

Örvendeztessen s vigasztaljon bennünket az e lapokon előforduló nagy s dicső — mint a gyászos következményű tettek s események fölött azon szent tudat, nemzetünk leg-

nagyobbjának, a dicsőült SZÉCHENYI-nek jelszava, miszerint:

„A MAGYAR NEM VOLT, HANEM LESZ!”

I. Galanthai gr. Eszterházy Miklós, † 1645, Sept. 11.

Magyarország nádora, cs. kir. tábornagy,
Beregh-i gróf, Sopron s Zólyom megyék ör. főispánja,
ar. gy. r. lov. sat. sat.

. Acrior, acrior
Nos poscit hostis: nec pericla
Non etiam graviora terrent.
W. Lyr. III. 286.

A férfin, kiről e jeligét állította föl egy rég elhunyt nagy történész, (Reilly † 1773) közel harmadfél század óta aluszsza örök álmát, egyike azoknak, kik nemzetünk s az állam történetében dicső s örök emlékre bizton s jogosan számolhatnak. A hadi mint békés életben egyaránt kitűnő, — hadvezér s államférfi, a hon s uralkodónak utolsó lehelleteig fontos, felejtethlen szolgálatokat tett, melyek méltó elismeréseül a kitüntetések minden nemeivel elárasztva, címei hosszú lajstromot képeztek sirhantja fölött.

Miklós, Galanthai Eszterházy Ferenc grófnak Trencsényi Illésházy Zsófia, István magyar nádor testvérhugávali házasságából hetedik gyermeke, 1582-ben született; s a ref. vallásban neveltetve, Nagy-Szombatban végzé tanulmányit. Belső sugallat következtén a kath. hitre áttérve, atyja kegyét elveszté, s kénytelen volt annak házát kerülni, s eleinte főnemlített rokona: Illésházy István nádornál, — később — ennek halála után 1600-ban — anyja egy másik rokonánál, Magócy Ferenc-nél keresni menhelyt s alkalmaztatást.

Magócy az akkoriban híres Kassa-i erőd parancsnoka, s mint ilyen gyakran volt alkalma, a honunkban szerteszét portyázó török s forradalmári hadakkal szembe-

szállni, a haza s uralkodónak fontos szolgálatokat tenni, miért is különös kegy s kitüntetésekben részesített egyéne volt Mátyás akkor uralkodó császár s magyar királynak.

Miklós-ban csakhamar méltó helyettöst lelt a derék vezér, s ennek ajánlásai s dicsérő nyilatkozatai viszont annyira előnyül szolgáltak az ifjunak, hogy midőn ő — Magócy — 1604-ben meghalt, a Kassa-i vár parancsnoksága az akkor csak 22 éves hőtre bízott.

Ez állásában nőül vevé Magócy özvegyét, a kellem-dű Szerdahelyi Tersffy Orsolyát, egyikévé lévén ezáltal honunk leggazdagabb s hatalmasb főurainak.

1611-ben vezeté be a császár s király Miklós-t Magyarhon mágnásai közé, s midőn e méltóságban mint a nemzet, mint rangtársai telybizalmát kivívta volna, 1614-ben lépett először a politikai nyilvánosság nagy terére: a Linz-ben összehítt állam-rendi gyűlésre követül nevezetve ki.

Az e küldetésben kifejtett erélyesség, s mint a hont, mint az uralkodót kielégített föllépése elismeréseül 1617-ben Beregh-i gróf, Zólyomi örökös főispán, és a határvidék főparancsnokává lőn kinevezve.

Ez utóbbi fontos s nagy felelősségű helyzetében a kitüntetései alkalmakat oly fukarul tudta fölhasználni a derék hős: hogy már 1623-ban (Nov. 8-án) egy tetemes török csapatot a Nyitra partján tönkre téve, erélyes s föl-lötte ügyesen vitt üldözései által a hont végkép megmenté a pogány vad ellen beütéseitől. —

1624. Jan. 20-án II. Ferdinánd időközben trónra lépett császár s király kimért parancsának engedelmeskedve, győzelmei telyfényében vonult be a hadsereg élén Bécs-be, hol a „Supr. Judex Curiae Regiae,” — s a reákövetkező 1625 évben Magyarhon nádori, s Sopron megye örökös főispáni méltóságokra emeltetett, és IV. Fülöp spanyol király által az arany gyapjas rend n. keresztével tiszteltetett meg.

A sajnos emlékü 1628 –1644 években ő vitte a ka-

tonai főparancsnokságot egész Magyarhonban s a hozzátartozott vidékeken, és ténylegesen csak rendkívüli bátorsága s lovagiassággal párosult finom tapintatának volt köszönhető iszonyu vérengzések, testvér- s polgárháborúk kikerülése.

E vészterhelt idők közepette — s minthogy első neje még 1619-ben a jobb létre szenderült — 1631-ben lépett második házasságra Nyári Krisztinával, a hirneves Nyári Pál legifjabb leányával, kitől négy fi- s négy lány-gyermeket nyert.

Családi s polgári erényei őt magánkörökben legkedveltebb társalgóvá, családjá s számos alattvalóitól imádtott atyává tévék, s számtalan bizonyítványait nyerte a határtalan közszeretetnek. —

1644 Sept. 11-én Nagyszombatba, az I. Rákócy György fejdelemmel tervezett békülési összezejövetelrei utaztában szélhűdéstől érve, utközben rögtön megholt, s rendkívüli fény s pompa között Nagyszombatban az általa építtetett Jezsuita-egyházban eltemettetett. —

Sok nagy embere e hazának került még a maiglan virágzó s maga körül dicsfényt árasztó hercegi s grófi Eszterházy-családból; de — ha első jelese nem is, bizonynyal megalapítója a családi dicsőségnak ő volt, s késő napokig büszkén fogják őt nevezni ivadékai. —

II. Gyerő-Monostor-i **Kemény János**, † 1662. Jan. 23.
Erdélyi fejedelem.

Sic vos non vobis . . .

E. Virg.

Ha e jeligét mertük tenni e hazánk történelmében méltó fénykoszoruban álló férfi neve alá, csak azt vélhetünk avval kifejezni, hogy a benne lakozott rendkívüli tehetségek, az önfeláldozásra kész nagyszerű — s csak egyetlen tény: a Barcsay-ak irányábani eljárása által beszennyezett — jellem s tántorithatlan honszerelem, mely-

től végperceig áthatva működött: nem lélték érdemszerinti jutalmukat e földön, sőt egyetlen lelkes céljának, életföladatának — e honnak a török járom alóli megszabadításának — elérését, dicsőségét, a mostoha sors végzete folytán másnak kelle átengednie.

Ez (1861) év első napja kétévszázadosa annak, midőn Kemény János Erdély fejedelmi székére lépett; s e két század sem volt képes végkép elenyésztetni azon üdvös intézvények utónyomait, melyek által ő rövid uralkodása alatt a hon boldogítását tervezte. —

Gyerő-Monostori Kemény János 1607. Dec. 10-én született Bokás-on, régi nemes, nagytekintélyű családja egyik jószágán, s már kilencedik évében szükségesnek látták szülői, a lángeszű ifjut további kiképzés végett a K.-Fehérvár-i tanodára küldeni. Alig tizenhat éves korában Bethlen Gábor udvaránál lőn alkalmazva, s 1628-ban a portához küldött követek sorában leljük őt, jövődöbeli nagy pályája kezdetén.

Ez időszak, s nevezetesen I. Rákócy György uralkodási kezdete nyitá meg utját azon rendkívüli szerepre, mely neki e hon történetében jutott, a fontos szolgálatokra, melyek örök dicsőséggel árasztják el abban emlékét. Ő volt I. Rákócy Györgynek egész uralkodása alatt (1631 — 1647) leghivebb s kedveltebb tanácsosa békében — első vezére a hadban. 1635-ben ő vitte az azon körülmények között elérhető legjobb véghez a portávali alkudozásokat; 1645-ben a francia követ (Croisy) békítése, és ezáltal egy méltán rettegett viszály kikerülése — s 1646-ban az Eperjes-i békekötés voltak az ő mivei.

Tekintélye II. Rákócy György alatt szintén az maradt, s telybizodalmát irányában mutatandó, e fejedelem őt 1652-ben a Lupul moldvai vajda ellen küldött hadsereg főparancsnokává, — egyszersmint halála esetére kiskoru Ferenc fia — a jövődö fejedelem — gyámja s Erdély gubernátorává nevezte ki.

A szerencsétlen lengyel hadjáratban (1656) Podoliában

hagyatva hátra egy hadosztályiylal, tatár fogságba esett, honnan a honvillongások — a Rákócy és Barcsay közti viszályok — közepette szabadulva tért a honba, hol egyideig hasztalan kísértve a két fél közti egyességet, Aranyos-Medgyes-i birtokába vonult.

Ez elszigeteltsége alatt, s miután a már Barcsay által több ízben tett hasonló ajánlatokat visszautasította volna, lelő őt az Erdélyi rendek megkeresése, hogy az ország szomorú helyzetérei tekintettel, további belviszályok elhárítására venné át az uralkodást. Barátai sürgetése s a hon valóban szánalmat gerjesztő elhagyatottsága készteték egyaránt az erélyes s tisztalelkű férfit e csábító ajánlat elfogadására, s így 1660-ban fényes kísérettel vonult be Erdélybe, hol őt a népség üdvözlőként fogadva, a Barcsay csekély pártján kül mind hozzá csatlakoztak. Három havi hadjárat után, mely alatt néhány jelentéktelen csata s ostromlás egyaránt Kemény előnyére végződött, az 1660-iki Karácson ünnepekre őszszejövetel rendeztetett Szász-Régekre, hol is Barcsay önként lemondott az uralkodásról s így egyhangulag Kemény lőn fejdelemmé kikiáltva.

Ez 1661. Január 1-én történt.

De azalatt a török sem nyugodott, s mindinkább fenyegető lőn az országra rézve annak föllépése. A már elrendelt hadkészletek közepette küldetett követség Kemény-hez: jönné személyesen Buda-várba, az ott székelő Ali basa által a porta nevébeni megerősítést kér- s nyereendő.

Kemény dúsan megajándékozva a követeket, sok üres szóval hazaküldé.

Barcsay Endre, a leköszönt fejdelem öcsce ezalatt csekély haderővel a Fogaras-i várban keményen tartá magát; azonban belátva a további ellentállás hasztalanságát, átadta az erődöt s Görgény-be vonult bátyjához, honnan azonban Kemény parancsára visszahozatott Fogarasba s ott lefejeztetett.

1661. Februárhó elején a rendek Besztercé-re gyűl-

tek öszve, s itt Barcsay Ákos — a leköszönt fejdelem — törökkeli titkos egyetértéssel vádoltatva, vagyona elkobzására ítéltetett. s a törököknek mindinkább fenyegető előnyomulása következtében Görgényről Kővár-ra fogolyként átszállíttatni rendeltetett; de utközben kísérei (Váradi János, Kőváry Ferenc s Logodi Vince) által állítólag Kemény parancsára összekonzultatott. —

Rögtön veszélykörözött helyzetben lelé magát az új fejdelem; Izmail basa a Hátszegi — Ali a Thordavidéki völgyeket áraszták el hadsergeikkel, lázitva mindenütt a népet Kemény ellen, s csak ennek visszalépte vagy letétele — és az új, általuk oltalmazott, fejdelem: Apafy Mihály elismerése esetében ígérve békét a szerencsétlen, annyi párt s belvillongás által sanyargatott országnak.

Apafy használta az időt; már 1661. Nov. 20-án Kis-Selyk-en rész-országgyűlést tartatott, hol a porta hatalma által bevezetett s oltalma alatt álló fejdelemként ünnepélyesen bevezetteté magát, s Medgyesre tette székhelyét.

Változó szerencsével ugyan, de Kemény-re nézve többnyire tetemes veszteségekkel folytak ezalatt a közte s a török hadak közti csaták; és az ez utóbbiak által elkövetett iszonytató pusztítások, a szász hadcsapatok s várerődök egyenkénti elpártolása után elérkezett végre több döntő körülmények által siettetve a válságos perc: midőn élet s koronáért kelle egymással szembeszállnia a két ellennek.

1662. Január 23-án Kutsuk basa s Apafy egyesült hadsergei előtörtek addig Segesvár környékén szervezett táborukból, honnan Kemény a vár hasztalan ostromlása után hátrálva, Földvár s Nagy-Szőllős közt állítá föl csapatait rögtönzött csatarendbe. Több csekély tamadás után délfelé nyeregbe pattanva, jelt adott Kemény a támadásra, s kezdődött a válságos hév csata. Kutsuk hevesen nyomult előre s csakhamar szétveré a fejedelmi tábor bal szárnyán fölállított horvát s német osztlályokat, vad

futamodásra indítva őket. Hasztalan igyekezett Kemény a középhadat összetartani — vezérei: Radák Imre, Ebeny István, Szentpáli János, és fia Kemény Simon hiába küzdtek hősiek feláldozással kisdud csapatjaik élén — hiába Gyulay István a derék székelyekkel a kettős erő ellen: a hátrálók kétségbeesett erővel gátlák az összpontosítást s zavarba hozták a még rendezve álló középhadat is, és a csatazaj közepette Kemény a hű Gyulay-val együtt lovaikról lerántatva, összetiportattak.

Kemény Simon s Ebeny István iparkodásaiknak alig sikerült a tartalék egy részét összeszedni, s ezzel Maros-Vásárhely-en át Magyarhonba menekülni.

A szerencsétlen fejdelemnek még holttestét sem lelhették föl, s csak néhány menekült vallomásai tudaták az országgal irtóztató végét.

Igy mult ki — tizenhárom hóval a fejedelmi trónra lépte után — Erdélynek e nagy férfia, s Apafy háborítlan birtokában maradt ezentúl a török segítségével kivivott méltóságának. Ő létesíté huszonhárom évvel később Kemény tervét: Erdélynek a török járom alóli megszabadítását, is így ő aratta dicsőségét a szerencsétlen előzője s vetélytársa által tettleg megkezdett műnek. —

„Kemény János önéletirása“ (életrajza) különben, mely a II. Rákócy György trónralépteig terjed, egy meszterkéltnen irt történeti önvallomás, legjobban képes mint e nagy embert, mint az akkori eseményeket velünk megismertetni. —

III. Széki gr. **Teleki József**, † 1855. Febr. 16-án,

Erdély kormányzója,

cs. kir. b. titk. tan., ar. kulcs. stb. stb.

Cum sceptro et plectro . . .

L. S.

Egy oly férfi emlékét kívánjuk föleleveníteni t. olvasóink előtt, ki a polgári erény s tisztalelkűség, tudomány-

s honszeretet tekintetében egyaránt mintául szolgálhatott az egyidőben élő — mint szolgálанд az utónemzedéknek.

Széki gr. Teleki József, a nemes, lelkes és tudós gr. Teleki László volt hétszemélynök egyetlen fia, szül. Pesten 1790. Október 14-én, s Kolosvár-t nyerte első tudományos kiképzését; honnan később — miután már nyilvános szolgálatba lépett, és a budai kir. helytartó tanácsnál fogalmazói minőségben működött volna, külföldre utazott, s a Göttinga-i egyetemen töltött több évek után Német-Angol-Olaszhont, Svájc s Holland-ot beutazva, 1815-ben tért vissza a honba. Gyors előhaladásban 1818-ban helyt. titkár, 1824-ben kir. tábla bárója, 1827 s 1830-ban Csanád s Szabolcs megyék főispánja, 1832-ben udv. tanácsos, — időközben pedig hitsorsosai bizalma folytán elébb 1818 végén a pesti ref. egyház-megye algondnoka, 1824-ben pedig a Tisza-melléki egyházkerület és Sáros-Pataki kollegium közválasztás szerinti főgondnoka lön.

1841-ben a polgári kitüntetés legfényesebb jelével tiszteltetett meg, midőn Erdély kormányzósága ruháztatott reá, mely nagyméltóságába az 1842-iki April 7-én tartatott országgyűlés alkalmával b. Jósika János — mint kir. biztos — által ünnepélyesen bevezettetett, miután már elébb a Kolosvár-i főszentszék 1842. Febr. 21-éni gyűlésében egyhangulag az erdélyi ev. ref. egyház-állam örökös főgondnokává lön megválasztva. —

Politikai s hivatalos pályáján kimerítő, alapos szakismeret, kitartó vas-szorgalom, tántoríthatlan becsületesség s igazságszeretet által nyerte meg úgy fejedelme kegyét s legfőbb becsülését, mint alattvalói, polgár- s hontársai osztaltan s legmélyebb tiszteletét.

E minden tekintetben jogosan nagynak nevezhető férfiú roppant hivatalos foglalatosságainak tömege által igénybe vett idejéből is mindig tudott áldozni kedvenc tudományának: a hazai történelem alapos és rendszeres tanulmányozása s abbani jeles munkálódásnak. Mint tudós és író szintén halhatlan érdemeit szerzett magának, miket élte

végso évelben roncsolt egészsége s tört kedélye daczára nem szünt meg szaporítani.

A „Tudományos gyűjtemény,” melynek tevékeny s legbuzgóbb munkatársa, s ideiglen szerkesztő tagja is volt, sok nagybecsű értekezést s bírálatot tartalmaz tőle, mint szintén a Kisfaludy Károly által szerkesztett „Aurora” 1822—1823-ban több nagyszerű történeti vázlatok s philologiai értekezletekkel gazdagítottát általa.

Több koszoruzott pályairatai közül az akkori Marci-bányi-alapítványból jutalmakat nyert nagy „magyar szótár módszere” és a magyar nyelvújító iskola ügyében értekezése voltak legkitűnőbbek, és az első még tizenöt évvel később is oly helyesnek s célszerűnek találattott a magyar tudós akadémia által, hogy a munkában levő nagy nemzeti mű alapjául fogadtattott el. —

De legfőkép a Hunyadiak-korabeli magyar állam- s népelet gazdag s fénykörözött időszaa vonzotta magára különös figyelmét s előszeretetét. Rendkívüli fáradozással, erőfeszítés s roppant költséggel halmozta össze a forrásokat és adatokat, s 1825-ben hozzákezdett a nagyszerű és maga nemében egyetlen történeti műhöz, mely több mint egy negyed-évszázados szakadatlan munka s tanulmány dicső eredménye.

Ennyi tudományos előkészület, ennyi lelkes fáradozás s áldozat után készült gr. Teleki József nagy műve, a: „Hunyadiak kora Magyarországon,” — a m. akadémia elnökéhez méltó tudományos, nagy becsű mű, valóságos nemzeti kincs irodalmunkban, mely örökké nevezetes lesz, míg a magyar nyelv s irodalom él, és a magyarban nemzete történetei iránt az érdek ki nem hal.

Pótolnunk kell még a nemes gróf érdemeit illetőleg, miként ő 1827-ben, midőn a magyar tudós akadémia felállittatása elhatározottatott, legfőbb részt vett az azt előkészítő munkálatokban, s elismert széles tudományá és szellemének szervező irányá tekintetéből a dicsőült József nádor főherceg s pártfogó által az ezzel megbízott vá-

lasztmány elnökévé, majd az alapítók által az akadémiai igazgató tanács tagjává, s a megalakult igazgató tanács által ismét ugyanannak elnökévé választatván, e diszes helyet halálaig megtartá s a leglelkesebben tölté be.

De nemcsak mint magas államhivatalnok s mint kitűnő tudós és író, hanem úgy is mint áldozatkész hazafi érdemelt a dicsőült gróf oly tiszteletet, milyenre kevesen tarthatnak számot. A magyar akadémia alapítói tőkéjéhez testvéreivel együtt már eredetileg ötezer pftot csatolt, s a válogatott, nagybecsű, a tudományok minden ágaira kiterjedő, de főleg történettudományi tekintetben dúsan felszerelt családi könyvtárt, édes atyja s részben saját gyűjteményét, mely mindössze harmincezer kötetten túl megy, ugyanazon intézetnek ajándékozta, a könyvtár-őr számára is alapítványt tévén, s hozzá vásárolván Kresznerics könyveit, kéziratait, s régi pénzeit 1834-ben.

Mind e tetemes áldozatokon kül a nemes gróf a fennemlített „Hunyadiak kora“ tizenkét kötetre menő nagyszerű művének — mely a művelt világ bármely irodalmának legfőbb dicsőségére válnék — ezer példánya után bejövő, azok elkelése esetében huszonötezer pftot tevő egész jövedelmét szintén a m. akademiának ajándékozta, különösen történettudományi célokra. —

Gr. Teleki József közép termettel, ősies, tiszta magyar, nemes arcczal bírt, melyen komolyság s büszkeség trónolt, olykor a legszivesb nyájasság kifejezésével, s melyet tüzes, ragyogó, lelkes szempár világított; egyike volt a legszebb s legvonzóbb öregeknek, s annak idejében a legszebb ifjakkak. Beszéde lassu, értelmes, megfontolt, eszméi világosak s logikai rendbe szedettek. Egyéniség, kihez mindenkinek bizalmat, tiszteletet kellett érezni, kihez bölcs tanácsért járulni mindenkinek kedve lehetett. —

Kevés ily embere volt a honnak, kevés a világnak; s halála a két testvérhaza minden részeiben közgyászt szült.

Beke lengje körül porait!!!

(Benigni 1843. s a „Magy. írók arczk. s életr.“ ut.)

IV. Siménfalvi Székely Mózes, † 1603, Jul. 22.

Erdély fejedelme.

Kisdud bérc-hazánk lánglelkű nagy írója, Dózsa Dániel, kit egyik tiszt. írónk méltán nevezett Erdély Jókai-ának, egyik nemrég megjelent jeles tört. regényében kimerítőleg szolt Székely Mózes-ről, mint „Erdély történelme egyik fényes meteor“-áról, ki egy egyszerű sóvágó fiuból e hon fejedelmévé lön, s kit lépten-nyomon kísérő feltűnő szerencséje valóban a sors választottjai egyike gyanánt jelölt ki.

Egy elszegényedett székely „primipil“ — (primor) nemes családból származva, az ifju kéntelen volt, saját munkája árán keresni élelmét, és így a Parajd-i sóbányán foglalt el alsóbb rangot. Mindazonáltal egy nemeslelkű pap segítségével állásán felüli ismereteket gyűjtve, sokat olvasott, s a classikus kor nagy hőseinek fényes előpéldái által lelkesülve, egyetlen megszilárdult elve: Erdély függetlensége kivivásáért fegyvert ragadott s a Békési Gáspár forradalmas csapatjai ellen küldött hadsereg soraiban harczolt Báthori István törvényes zászlói alatt.

Midőn ezen szerencsétlen forradalom sorsa a Kerelliő-Sz.-Pál-i csatán eldőlt, azon nap egyik legfeltűnőbb hőse Székely Mózes volt. Ő usztatott át a Maros-on a szaladó ellenség után s a tulparton merész párviadaloiban többeket földre vert. Báthori István megkedvelte a fiatal bányászt, s már mint lengyel királynak az oroszok elleni harczain vezéri szerepben látjuk ezt, hol hirnevét oly nagyra emelte, hogy Báthori Istvántól tekintélyes erdélyi birtokkal lön megajándékozva.

Ezen gazdag adományozás által egyszerre az ország legtehtintélyesb fiai sorába emelkedve, lángesze s hősiessége által mind fényesebb pályát vivott ki magának, és végre, midőn már éveken át reája, a méltán nagyra emelkedett hősre voltak függesztve az elsanyargatott Erdély szemei: Károly-Fejérvár — akkori fejedelmi lakvár —

hősies küzdés utáni bevétele alkalmával a hozzászító magyar párt által Erdély fejedelmének kikiáltatott. —

Elvitázhatlan igazság, hogy: ha valaki, úgy ő lett volna hivatva, egy új s dicső korszakot idézni elő ez akkoron számtalan pártok által szaggatozott honra nézve; de fájdalom! e férfinak, kit mindazok között, kik Erdélyben valaha magasra emelkedtek, leghazafiasb jellemnek tartani, a fölötte tulhatalmas ellen s szerencsétlen körülmények sűrű csapásai alatt el kelle vesznie . . .

1603. Julius 22-én vívta Székely Mózes hamarjában összeszedett s Bektás török basa csekély segédcsapatával szaporított hadserege élén Brassó falai alatt a végcsatát a Rátz György oláh s Deli Markó szerb vezérek hadosztályai által erősített, s így őt tetemesen túlhaladó Básta fővezér serege ellen. Székely-nek egyik alvezére, Makó György mindjárt a csata kezdetén a hatalmas ellentől hátralásra kényszerítve, e csapat megfutamlása a török s tatár segédhadakat is bátortalanítá s csakhamar az egész balszárny s középhad vad futásnak eredt, mi által a Borbély György vezénylete alatti jobb szárny is zavarba hozva, képtelen volt a tulszámu, irtózatos dühvel támadó oláhok ellen — kik a nemrég azelőtt Miriszló-nál kapott kemény leczkét mindenáron visszatorolni igyekeztek — magát tovább tartani, s így a csata Székely tökéletes megveretésével döntetett el.

Székely maga hősies védlem közben Rátz György által lelövetett lováról, s elvágott feje Brassóba küldetett, hol azt a kegyeletos Weisz Mihály, akkori városbíró (ki később hasonló sorsra jutott) kertjében elásatta.

Igy végezte be az alig ötven éves, kitűnő férfias szépségű Székely Mózes tett- s erélydús életét, melynek egész folyama alatt első volt a csaták vészei között, első a hősiességben, első a honszerелеmben! Az utónemzedéknek csak emléke maradt fön fénycsillagként az imádott hon ama vészterhelt napjaiból. —

V. Hajnáskeői gr. Vécsey Ágost, † 1857. Jan. 15.

cs. kir. lovassági vezér,

b. titk. tan. s ar. kulcs. Már. Ter. st. r. lov.

A nagyérdemű Vécsey Siegbert báró cs. kir. altábornagy fia, s az ősi nemes Vécsey-család egyik legkitünőbb ivadéka: született 1776-ban Lesniow lengyel falucskában. 1790-ben, alig tizennégy éves korában hadiszolgálatba lépve, már 1793. Aug. 20-án a 2. huszár-ezredben főhadnagyi ranggal csatázva alkalmat lelt, magát annyira kitüntetni, hogy kortársai azáltal méltó bámulásra ragadtatva, a hadseregben csak egy hang, egy vélemény uralkodott, s ez neki nagy jövőt jósolt.

Szintoly jeles napok voltak e hős férfi életében 1799. Jul. 29-ike, midőn a híres Lavater-t a francia fogságból megszabadítá, — ugyan 1799. é. Oct. 16-ika, 1803. Nov. 3-ika, Dec. 2-ika, 1809. Jul. 5-ike, — 1813. Sept. 6-ika, 19-ike, 1814, 1815. stb.

1813. April 17-én a dicsőült Ferenc császár Ő fölsege grófi rangra emelte s 1838. Dec. 10-én b. t. tanácsossá nevezte ki Vécsey-t, s 1840. April 2-án a magyar kir. testőrségnél kapitányi rangot foglalt el, a honnan 1849. végén a tizenöt hadjáratban aratott dicsőség telyméltányló elismerése mellett a kívánt nyugalomba helyeztetett.

Gr. Vécsey Ágost nemcsak jeles katona s hadvezér, hanem igen művelt, sokoldalú tudományos ember, s nyelvtudós, — de mindenek fölött lelkes s áldozatkész hazafi volt.

Az állam s hadsereg, a hon s az emberiség egyaránt nagy veszteséget szenvedtek elhunytá által.

Emlék költemény

Kazinczy Ferenc évszázados ünnepére 1859. *)

Mily szép nap virradt ránk ma! Oh hazánk!
Öltsd le magadról özvegy fátylodat, —
Miként szivárvány borús ég arczán
Mosoly derítse bus homlokodat.
Im! mind itt vannak, kik drágák neked
Kikért gyászolva hulltak könyeid,
Fiak, leányok, mind a te gyermeked,
Szívvel lélekkel mind a tied: —
Tied szívünknek minden dobbanása,
Tied lelkünknek hő imádkozása,
A főnek gondja, a szív lángjai,
A nő imája, férfi karjai;
Hitünk, reményünk, életünk, imánk
Te vagy hazánk!

*) Az 1860 Január 29-én S.-Sz.-Györgyön tartatott Kazinczy-
ünnepély alkalmával felolvasva Zoltáni Elek lelkész által.

A t. szerző-barátunk engedelmével e jeles költeménnyel nyitjuk
meg e pályánkat. Szerk.

Az érzéseknek legmagasztosabbja:
 A honszeretet diadalát tartja —
 A két hon minden hű magyar szivén,
 Mint delejfolyam végig ömölván; —
 Posonytól székely bérceink aljáig,
 A Kárpátoktól zugó Adriáig
 E folyam előtt ledöntve minden gát,
 Melylyel a Magyar bénítá önmagát.
 A hon nemtője fényhazájából,
 Leszállt s tükrére égi ajkáról
 Fellelkesítő szellem csókja szállt,
 Átvillanyozva áradó habját.
 Láng volt a csók, s a szent lelkesültség
 Im! mindnyájunknak szemeinkben ég;
 A csók után egy nevet lehellt belé:
 Megreszketett a folyó tüköre
 S míg habjainak növekvő köre
 Tovább gyűrűzött partjai felé, —
 Egy név rivallt fel milliók ajkain,
 A téreken, a bércek ormain . . .
 E név: **Kazinczy-é!**

Ki volt ő?! Látnok, nép közt mely sírt ás
 Őn életének. Új Nehémiás;
 Ki felkeresvén a porló romot
 Felépíté a szétdult templomot:
 A nemzetiség szent ima házát; —
 Hogy védje ottan palládiumát:
 A nyelvet . . . Látnok, ki türt gunyt és átkot,
 Mert szelleme egy jobb jövőbe látott,
 Mint Bucsezd*), melynek köd üli derekát,
 Míg fényes arcza más országba lát.

*) Pucsesd, havas Brassó mellett, mely a szomszéd Oláhországba
 huzódik át. Szerk.

— Ki volt ő? Hős . . . látva a veszteséget,
 Mely nemzetünknek dicsőségén égett,
 Erős kezekkel lobogót emelt,
 Reá irván az egyedüli jelt,
 Mely győzelemre vezetett. —
 Megváltó volt ő! Igéje igazságát
 Egy hosszú élet szenvedésével
 Pecsétlél. Most letörve sírja zárát
 Egy hívő nemzet szeme kíséri fel
 A dicsőségnek csillagos egébe . . .
 De itt marad közöttünk szelleme, —
 S míg e hazában magyar szív dobog
 „Kazinczy él, Kazinczy élni fog!!!“

Él ő a nyelvben, mely miként bitang,
 Száműzve volt a dúsak csarnokában, —
 — Mert divattá lőn idegen zagyva hang
 Sanyulva tengett a pór kunyhójában.
 Ő felkereste a szegény árvát,
 Reá szentelte éjjét, nappalát, —
 Pygmaeonként addig üléle,
 Míg ifjúságot, vért lehellet belé!
 — Erőt öntött megdermedt izmaiba
 Hajlékonyságot elbénult tagjaiba; —
 Mult századoknak sírboltját felnyitá,
 Rég elfeledt hangokra tanitá; —
 S midőn bevégezte hosszú munkáját:
 Vissza vivé a nemzet árváját
 A dús paloták hölgye ajkára,
 Tudós könyvébe, költő lantjára:
 Hogy elfoglalván régi jogait,
 Tovább fejlessze csodás bájait.

— S erős lőn nyelvünk s mégis zengzetes
 Szilaj, ha kell, és mégis oly nemes;

Dörögve harsog földrázó viharral,
 Lágyan lehell az est fuvalmival;
 Most harci kürt, mely riadót rivall
 Majd lágy és édes mint a hárfadal,
 Lebegve lendül, mint lejtő leány,
 Csevegve játszik, csermely kavicsán.
 — Bűbajos nyelv ez! Kelet szép virága:
 Még hervadatlan szüzi ifjusága,
 A szépet, mélyet magában egyesíti:
 Tündér keletnek költői világát
 Ha fest; . . . nyugotnak komoly higgadtságát,
 Ha magát eszmék mélyébe meríti.
 — Bűbajos nyelv ez! A Frank is csodálja
 Gyönyörrel hallja Albion leánya
 S el nem csüggedhet ott is diadalján
 Hol dal a nyelv: az Appenninek alján.

Oh szent! oh dicső! Üdvözölve légy te,
 Próféta, mátyr, megváltó egy személybe!
 Ki élted árán tanítál bennünket:
 Ismerni, védni legdrágább kincsünket.
 Oh honfiak s Székelyhon lányai!
 Lobogjanak fel ez oltár lángjai!
 Mit neki itt a kegyelet emelt:
 S e láng hevítsen át minden kebelt!
 Ez oltár itt áll legméltóbb helyén,
 Ős bérceinknek áldott kebelén,
 Mely másfél ezred év óta hazánk
 Mint Attilának öröke szállva ránk.
 Itt minden magyar: a bérc, a mező,
 A fű, mely ősink szent véréből nő,
 A porló rom, az erdők, folyamok,
 A föld, a lég, és fenn a csillagok:
 A hadak utja fejeink felett,
 Mely atyáinktól tőlünk vett nevet.

Oh székely nemzet! büszke ősi kard!
 Mily életed volt ezred év alatt!!!
 Harczok viharja dúló fergeteg;
 S ezer vész — vihar még sem dőnte meg!
 — Ezerszer voltál te is Brennus kard
 Mit oda dobtak érdek mérlegébe;
 — Vagy magad sodrád magadat veszélybe
 És fényed, éled mégis most is tart!
 — Légy kard tovább is — védni trónt, hazát, —
 Ha kell, a melynek rettegik hatalmát;
 Légy kard, de miként Harmodius kardját,
 Vérrozsdaídat zöld lombok takarják:
 Művészet lombja, ékes virága!
 Ragyogjon rád e század világa! —
 Más térre hív most küzdeni korod,
 Hol még kivíva nincsen babérod.
 Áraszd a béke áldott kincseit:
 Ipar, művészet, szorgalom lelje itt
 Biztos tanyáját . . . hogy szent bérceinket, —
 Mik másfél ezred óta védnek minket
 A boldogabb a késő unokákra, —
 Kertté — templommá bővölve hagyjuk hátra. —

Oh honleányok s székely honfiak!
 Fogadjuk fel e szent oltár felett —
 Mit nagy fiának e haza emelt —
 Szent esküvéssel fogadja minden ajk
 Hogy míg csak szívünk feldobogni tud, —
 Hazánk bár lásson derűt vagy borut, . . .
 Örömben, gyászban ez leend imánk:
 „Éljen imádott nemzetünk, hazánk!!!“ —

Demeter Sándor.

A szerelmes ifju.

Elmefuttatás.

Miként kedves Garay-nk megénekelé: az emberi nemnek két jellemzetes korszaka van, melyeknek külön-külön megvan a maga sajátlagos kíváncsága, követelése. Távol a kor igényeitől, a természet titkos műve az, melyet ösztönszerűleg követünk.

E jellemzetes korszakok egyike: a bölcsőtől az oltárig; és a másik: az oltártól a sirig.

Ennyiből áll életünk, e két pontban leheljük fel örömmünket, fájdalmunkat.

A serdülő ifju kibontakozva a gyermekies könnyelműség csalékony tömkelegéből, sovár szemmel, lelki nyughatatlansággal keresi azt, kiért él, kivel megoszthatja az élet örömeit, terheit, valamint fájdalmait. A korány hasadtával megújul vágya, és egész nap keres valamit, a nélkül, hogy tudná mit; nem leli fel sehol; az alkony biborában elandalogva gondolkodik: hol vagy merre leli fel azt: mi neki elkerülhetetlenül szükséges — nem találja sehol. Majd az éj setét lepelét tárja fel és lelke a csillagok fényhónában delejeg, — de ott sincs. Szive dobog, s dobogása oly édes; gondolkodik, és gondolata oly kellemes; sohajt, és sohaja könnyítő; sir, és könnyei boldogítólag hatnak rá; majd kitarja reszkető karjait forró ölelésre; de hasztalan — nincs ki viszonozza, nincs kit kebelére fogadhasson, hogy lelkét rokonítsa.

Működik, küzd az anyagiség szükségeivel, de cél nélkül. Bár mit tesz egész nap, ferdén esik, mert előtte egy ismeretlen s mégis rokonérzelmű lény lebeg, igérvén neki boldogságot; majd hófehér karját nyújtja kézszorításul, és az ifju megragadni ohajtja, szive szorul. lelke röpked, s a mint megfogni akarja: tova száll, ott hagyja a küzdőt néma kinban. szörnyű megcsalásban, míg ké-

sőbb aztán ábrándjaiból feleszmélve szempilláin megfagyott könnyeit tépett szívvvel törli le és aludni megy.

Az éj setét leplelével bevonja a láthatárt; nyugodni készül a természet, hogy holnap ismét új erővel éldelje az élet magasztos örömeit. Az ifju is ledől, s tompa fohász közt elrebegi imádságát, behunyja szemeit, hogy allasson. De valamint a fejledező bimbó kibontakozni siet szirmaiból, úgy az ifju szive is szeretni vágy, szeretletni viszont, mert hisz tudja rendeltetését, azért dobog, hogy viszhangra leljen. Dobog a szív szokatlanul, és az ifju lélek tova szárnyal, hogy feltalálja a kit keres.

Boldog ifju! megjött az imádott szellemszárnyain, nézd a villámot — mert hisz te már érzeményed tengerében nem látsz, csak érzel véghetlen boldogul — nézd mondom a villámot, mily hirtelen átvillanyozza a világot! Kedvesednek egy tekintete is átbüvöli egész valód, felizgatja benned a vért, az idegrendszert, és édes félelem közt tart, hogy érdekesbítse határtalan örömezzeted mennyieségét! Villám villámot, tekintet tekintetet követ, míg egyszerre nagyot csattan és az égető villám lecsap, megrázza a kemény természetet, megrázza a világot . . . mozgó ajkához is imádottad szellemajka érvén elcsattant az ártatlan boldogság szentesült csókja, s megrázta agyvelődöt, hogy feledni ne bírd az édent melyet Isten üdvül adott, megrázta szivedet s meggyújtotta a hit, remény és szeretet isteni fátylóját, hogy ennek fényénél leld fel a boldogságot, mit Isten számodra teremtett.

És nézd a villám után a derült ég boltozatán mily gyönyörű szivárvány nyújt a nézőnek éves élvet; nem szivárvány az — oh nem! hanem az Istenség forró ölelése, látszik mily szeretettel karolja át ezt a földhazát, hogy tanuljuk szeretni az életet; téged is boldog ifju, az imádott lilium karjaival — nem érzed-e? — átölelve tart, hogy lelke lelkeddel egyesülve képezzék az életet, mert szeretet nélkül nincs élet, szeretet nélkül az élet olyan: mint a szín s illat nélküli virág, kellemtelen. Szorosan

véve nem is virág az, hanem haszontalan tövis, tiporja a többi, lealacsonítja a szépet. Szeressetek tehát tisztán, hiven és lángolón, úgy Isten áldása virul rajtatok. —

Ilyen a nőtlen ifju élete! Álmában leli fel szive választottját, s később, midőn megismeri, vezeti oltárhoz, hogy az álom necsak álom, hanem valóságos is legyen.

Ez rövid vázlata a bölcsőtől az oltárig való korszak utóljának; jövő alkalommal szerencsés leszek a második korszak felett futtatni elmémet; addig is — pihenjünk.

Bibok Lajos.

Mádéfalva szomorú nótája.

1764.

Az Oltnak árai --

Sírnak vérhabjai:

Mert gátot vetettek

Folyásán holttestek. —

Régi székely dal.

Éjnek éjszakáján

Haragos éjféltbe —

Ébred a székelység

Ágyu dörrenésre . . .

Ébredünk, ébredünk,

Nagy kegyetlenségtől

Iszonyún, elveszünk . . .

Óh jaj már minékünk!

Mádéfalva zendül

Zendül az utcája:

Öldököl benne a

Bukov katonája.

Álmukból székelyek

Alig hogy fölkelnek:

Élre jutnak a

Sok gyilkos fegyvernek . . .

Óh jaj már minékünk!

Öljétek meg anyák
 Szűz leányitokat — —
 Hajh, nem is szülni jobb
 Lett volna azokat!
 Most nem kerülnének
 Éktelen prédára, —
 Jó Mádéfalvának
 A gyalázatára!
 Óh jaj már minékünk!

Menekül a székely
 Vad bérci erdőbe, —
 Zokogó görlice
 Lesz ottan belőle
 Az lenne belőle
 Siratná kedvesit:
 De Bukov fegyveri
 Ott is fölkeresik
 Óh jaj már minékünk!

Árad az Olt vize,
 Könnyel, vérrel telé, —
 Úgy foly a Dunába,
 Önnan a tengerbe;
 Ha nem sós a tenger,
 Sóssá leszen tőle:
 Hollószínű habja
 Piros leszen tőle . . .
 Óh jaj már minékünk!

„Hasad a szép hajnal
 Vérbársony aranynyal,
 Zúg a nagy Hargita
 Szüntelen sok jajjal.“
 Zúg a nagy Hargita,
 Mintha szíve volna,

S Mádéfalva sorsán
 Keservesen sirna
 Ó jaj már minékünk!

Hej Bukov, Sivkovics —
 Sok székelyt leöltél!
 Szegény nemzetünknek
 Be nagy bűt szöröztél! —
 Sötét gyászban járjunk
 Mint a sötét holló:
 Sorsunkhoz a ruhánk
 Hadd legyen hasonló!!
 Óh jaj már minékünk!

* * *

Nagy siralom terül
 Mádéfalva felett:
 Székelyek nagysokan
 Alatta pihennek;
 Alatta pihennek
 Sok vitéz Csikiak . . .
 Ott siratják őket
 A jó székelyfiak:
 „Óh jaj már minékünk!“

Thali Kálmán.

Báthori Gábor utolsó álma.

Erdélyi történeti néprege.

Ki ne emlékeznék Erdély ama gyásznapijaira, midőn az aljas, jellemtelen kegyencek folytonos agyarkodásai által elnemtelenedett utolsó Báthori fejedelem ingatag, következetlen önkénye s könnyelműsége zsarolá a szerencsétlen országot?! — Ki ne arra: mily gyászos. vérlepte

napok áldoztak le az elnyomott, letiprott haza felett; Szeben, Köhalom, s. a. t. kegyetlen pusztításaira, a gyógyíthatlan sebekre, melyeket a haza első fiának szentségtörő keze ütött e honon?!

Harmadfél század tünt le azóta az idők végetlen tengerébe, s mégis sokan siratják maiglan ama vérszenyvezett, átokterhelt napok vészemlékét! — —

Letűnt volt Báthori Gábor szerencsecsillaga; elérkezék a válságos óra, midőn hiába nyujtá kezeit hív, feláldozó barátok, védők s mentők felé; — hiába — mert az Imrefi-ek, Kamuti-ak, s egyéb tányérnyalói s hízalgői serege eltűnt, — vagy kora, százszorta érdemlett halál, vagy önhülltenségek ragadá el őket oldala mellől a viharok s vész perceiben.

Egyedül álla tehát a szerencsétlen elaggott keblű ifju; viharzó, tomboló indulata féktelen rohamai nyomtalanul enyésztek el. Népei, serege, — honfi s idegen egyaránt gyűlölék: — elhagyta mindenki.

Ily állapotban kerese menedéket N.-Váradon, bevárando a római császárhoz küldött követeit, s ha sikerülend annak segítségével fegyveres erőt gyűjtenie, Erdélybe újra berontandó s uralkodói székét — melyet Betlen Gábor foglalt vala el — visszafoglalandó.

1613. Octóber 26-án a düh — s fájdalomszakgatott kedély végelkeseredésével kereste fel nyughelyét, álmatlan éjre fektetve üldözött fejét a fejedelmi díszű párnákra, nem sejtve a feléje tátongó örvényt — közelgő irtózatossalálála óráját.

Hosszas, fájdalmas hánykolodás után elszunnyadt végre; s előszobáiban ácsorgó kevés szolgálai folytonos nyögést véltek hallani, a keményen elzárt ajtókon keresztül hatolót.

Báthori álmodott; az utolsó Báthori utolsó álmát álmodá; — kétségbeeséstől marczangolt lelke előtt feltűnt rémitő fényben ama számtalan gyásznap emléke, melyekkel kegyetlen, féket s korlátot többé nem ismerő lelkülete

éveken át sujtoló szerencsétlen honát, az égtől reábizva volt alattvalók ezreit!

Látá Szeben égő s roskadó házeit, — a parancsára összelövéldöztetett városháza rombadöltét; — a kétségbeesett anyák, nők s gyermekek kiáltásai, hajmeresztő jajveszéklései hatottak füleikhez; — a zsarnokul áldozottak vére borzasztó patakként folyt el lelki szemei előtt; — s az iszonyu látványból kibontakozék kimért lassusággal, suhogó szárnycsapásokkal egy óriási keselyűpár, homloka felé irányozvá szálltokat, leereszkedtek melléje a dús bársonyhímzett vánkosoakra, s üldözni kezdék orr- s körmeikkel; — el akará lökni magától s kiáltani, — de sem mozdulni, sem ajkait megnyitni nem bírta, minden védelemre képtelen volt, s a vad orrmadarak mindinkább kezdék őt kinzani: verték, csapdosták szárnyaikkal, szurták, döfölték hegyes, sulyos körmeikkel, végre szemeibe vájva éles csőreiket, iszonyu kinzás közt kivájva, előtte nyelték le azokat.

Soká tartott e borzasztó álom; tovább, mint más, gyengébb emberi idegzet kitarthatá vala; — feléberségre ocsudva iszonyu erőködéssel a fejedelem, még mindig ott vélé a szárnyas szörnyetegeket; kiabálni kezdett, jajveszékelt, míg hajdui a zárt ajtókat betörve, végkép felébreszték.

Izzadságban fűrésztve alig bírt felkelni, roncsolt tagjait alig érzé az óriási levente hadfia; elmerült szomorú gondolkozásaiban, s hosszas nógatás után fájdalmas elszántsággal engedé végre felöltöztetni magát.

Bús volt, rendkívül levert e napon Báthori, az iszonyatos álom képeit nem tudá kivenni fejéből, mintha fájdalmas előérzet gyötörte volna szakgatott lelkét, nehéz sejtelem: a délután történendők jós tudata.

E napon, 1613. October 28-a délutánján a „romdok” mély utban Nagy-Váradon kívül kocsizva, Szilassi- s Nadányitól összekonczoltatott. --

Egy év múlva.

Mindennapi történet.

Ketten ültek a lugas hűsében:
Barna ifju, s szőkefürtű lányka;
Köny szökött fel a leány szemébe,
Bú terült az ifju homlokára

„Isten hozzád szép szerelmem!
Indulóra
Int az óra,
Messze útra kell sietnem;
Ilka édes, Ilka kedves,
Ugy-e addig nem felejtesz?!“

„Ákosom! légy bármi távol:
E kebel csak értted lángol;
Hidd el e szív megrepedne,
Ha kihülne lángszerelme
Míg virág kel a mezőkön,
Míg madár dall az erdőkön,
Míg a napnak fénye éget —
Nem felejt el Ilka téged!

Hát te, Ákos,
Néha-néha majd ott messze,
Hű Ilkádhoz
Gondolatban visszalengsz-e? “““

„Néha-néha?! Óh ne mondd így!
Lelkem itt lesz nálad mindig;
Hisz ha nézem az eget:
Látom bájos kék szemed;
S hogy ha rózsát — — ah de hallod
Azt a síró vadgalambot?!

Ilyen leszen életem:
 Messze tőled
 Csak felőled
 Gondol szívem szüntelen!“

„„Isten hozzád!““ elrebegették halkan,
 S bucsucsókra ajkuk összezsattant;
 Távozott az ifju, és a lányka
 Könytől ázott kis kendőjét
 Lengeté utánna.

* * *

Egy év múlva visszatére Ákos,
 S a hű Ilka már nem volt szabad
 Épen az nap lépe az oltárhoz,
 Elrebegni az „igen“ szavat.
 Pedig most egy éve
 Eképen beszéle:
 „„Hidd el e szív megrepedne,
 Ha kihülne lángszerelme““
 S nem repedt meg hűtlen keble,
 Hisz — nem hűlt ki lángszerelme:
 Csak hogy akkor Ákos birta,
 S most Dezsőért olvad Ilka . . .
 Hanem most egy éve
 Még is így beszéle:
 „„Míg virág kel a mezőkön,
 Míg madár dall az erdőkön,
 Míg a napnak fénye éget —
 Nem felejt el Ilka téged!““
 Csak hogy télen nem kel virág,
 S madártalan erdön az ág,
 Sőt akkor a nap sem éget —
 Feledhet így Ilka téged

Megtudá e hirt azonnal Ákos,
 — Áthítták a lakadalmas házhoz;
 S ő, kalapját nyomva föl fejébe,
 Átrohan a lakzi színhelyére
 S ott, hah! meg ne rémülj a ki hallod —
 Felragadván egy pezsgős palaczkot:
 A hűségéről mondott szép toasztot!

Ákos urfi párnápnál mulva
 A városba indul ujra;
 Őslakába menyasszonyt hoz,
 Bárha így szólt szép Ilonhoz:
 „Szívem mindig emleget,
 Hisz ha nézem az eget —
 Látom bájos kék szemed!”
 Csakhogy őszkor az ég boltja
 Szürke köddel van bevonva,
 S így, a míg köd űlt az égen, —
 Elfelede Ilkát régen

Kuliffay Ede.

Rózsa — talizmán.

Indiai emlény egy angol főtiszt naplójából.

Két éve lehet, víg estély volt Teaths William parlia-
 menti tag pompás palotájában a „Westend“-en. Király-
 nője Lydia miss, a dús özvegy egyetlen leánya, ki ez
 estve szokatlan komolynak látszék. A gyönyörű, madonna-
 arczu hölgyen nem mosolygott a szokott derű; mert eddig
 nem érzett, sejtélyszülte bú epezté szívét. Két férfi ver-
 sengett ezért s kezeért; egyik, a „horseguard“-ok kapi-
 tánya, Sir George Harlaw, kit atyja — a másik, Lytton,
 egy ifjú önkéntes, kit — mint félve vallá meg önmagá-

nak — ő ohajtott férjeül. Mindkettő búcsuzott; az egyik: vigan, önhitten, biztosnak véelve részére a kecselt mátkát; a másik búsan, s a kétségbeesés levertségével. Mindketten — Indiába, a hadsereghez voltak hajnal hasadtával indulók.

A társaság ifjabb része a zongora körül állt, egymást váltva föl annál. Harlaw ajkiról épen egy rajongó dalocska végszavai zengtek el, midőn a már indulni akaró Lytton szólítaték fel, helyét elfoglalni vetélytársának. Hiában mentegeté magát — bocsánatért esengve, hogy egyetlen dal volna csak előtte ismeretes: Uhland búcsuzója angol fordításban.

Ungszolásra búskomoly hangon kezdé:

„Mi peng, mi zeng az utcán oly zajosan?

Nyissátok ablaktok, kecselt leányi

E szép városnak! Elmegy, örökre tán,

Közültök ő, komor csatára — — —!“

s a végszavakhoz:

„Távol tőled, ah! elvesztem!

Boldogságom, szívem, temetve;

Elszállt veled, imádott képlet,

Öröm, jövőm s mindenem!“

érve, felugrott; — szemei Lydiát keresték, ki azalatt szobáiba vonult s nem látta többé az esten. —

Negyedóra mulva üres volt a terem. A két ifju tiszt, a boldog s reménytelen vágytárs — karöltve hagyá el a palotát; amaz vigan füttyörészve, ez komor hallgatásban.

Midőn Lydia ablakai alatt mentek el, Lytton lágy s könnyű tárgyat érzett sapkája tetejére hullni: kezébe vevé — egy fehér rózsa volt, nedves, tán könnytől! A miss hajékében látta volt imént.

Keblébe rejté, — s a boldogság hajnala kezdett elébe derengni. — — —

Cawnporban, az ind lázadókkaei véres csaták közepe tette leljük fel ismét az ifju önkéntest, mind hadnagyot, nem sokára századost. A „sepoy“k ezredei közé is beü-

tött a pártok lázangó viszályoskodása; szöktek, áttértek, — kik ma az angol — holnap a benszülött seregben küzdtek tegnapi hadtársaik ellen. Csak Lytton százada maradt hű, a hősiességszántság s hadhűség példáját adva, mindig győztesen elenyomulva.

S miért?

Kapitányok bűvszerrel bírt, mely őket győzőkké tevő, s kit elhagyni féltek volna. Ő mellén hordá a bűvszert, s bizott benne ő is, mint emberei e hatalmas talizmánban.

Egy éjjel a tábornok pislogó maradékai mellett ült, komor gondolatiba merülten az ifjú tiszt; tábornoka sátra a hűtlen sepoj'k közepette; rögtön zajt hallva, felugrik, embereit összegyűjti — de késő immár — a tábor körülvéve, a csapatok áttértek honfiaihoz. Már vinni látja — elfogva a lázadóktól — bálványozott főnökét, veszve mindent: ekkor előtér Lytton kis csapatával, s az ellen ezreinek keresztültörve, kiszabadítja a tábornokot, visszaverve a kurjongó vérszomjas hindukat. —

Egy hét múlva újra hő csatában, ezrede élén látjuk az ifjút mint ezredest; egy pártos benszülött mellének irányza löcsövét: „az ezredes veszve!” hallik sorról sorra: de nem — talizmánja megmenté őt, s fenhanganon vezényli: „tho assault!” (rohamra) megolvadt csapatát; törve, rombolva maga előtt mindent: „rule the queen” (éljen a királynő!) kiáltás közt, előre, tartózkodatlanul! A „talizmános ezredes” (mert így nevezték volt el: „the colonel upon talisman”) győzött; övé volt a nap dicsősége. —

— — — Minek kísérik tovább az ifjú hőst?! Még sokszor volt alkalmá magát kitüntetni, s ő ezt fukaron használá; talizmánja megóvta minden vésztől. —

Elmult egy év; új hadtest váltá fel az elgyengült s ritkult sereget; Lytton is visszaérkezett.

Egyedül ült szobájában Londonban, a térszük „Haymarket” egyik öteleletes házában, hadtani művet lapozva, komoran, mint elutazta előtt; s belépett tábornoka, barátja: P lord.

„Meghívást vettem részedre,“ szól könnyedén, „s velem kell jönöd, ermita, kit medvének neveznek, ha éltem mentője nem volna. Jöjj — semmi ellenvetést — nők várnak!“ —

Elmentek; a lord hintaja egy kies nyárilak előtt áll meg, hol látszólag váratlak. Megnyilt a terem ajtaja; a csillárok rögtöni fénye, vagy az előtte álló hölgy vakító-e az ifju ezredest — ő álmodni gondolt: Lydia miss volt, ki őt nyájasan üdvözlé.

„Egy étellel, kedvessel, tartozunk önnek, ezredes úr; nagybátyámat, a tábornokot adá vissza nekünk; fogadja mély hálánkat!“

„„Hogyan?““ rebegé Lytton — „„a lady —““

„Oh kérem, nem lady, még csak mint elébb, miss, és — Lydia.““

„„S Harlaw — ?““

„Ő nincs többél a sepy'k ölték meg; ezt önnek kell vala tudtunkra adni.“ — —

Nincs mit mondanom többé.

Ez esten ismétlé Lytton Uhland búcsuzóját — emlékezésül, de a végszavak elmaradtak.

A templomból — esketés után — kijöve, kérdezé Lydia — most már Lyttonné — „mi volt azon csodálatos talizmán?“

„„A nászkosár alján lelended; maradjon emlékül családunkban.““

A fehér rózsza volt, melyet az akkor reménytelen szerető aranytokba foglaltatva, mellén viselt. —

Az én kísértetem.

— Eleonórának. —

Sötét éjben járok csöndes helyen,
Angyal helyett eljött kísértetem;
Mint örült agyban végső gondolat:
Talán jobb volna nem élnem nekem?!

Sötétbe burkolám magam, minő
Sötét palást csügg az én lelkemen:
Gonosz árny üzi mint földönfutót —
Talán jobb volna nem élnem nekem?!

Ablaknál állok meg önkénytelen,
Világához nem juthat be szemem:
S az a kísértet úgy hí onnan el —
Talán jobb volna nem élnem nekem?!

Kialudt a pásztortűz és lehült
Minden csillag, borult az én egem;
Csak egy sötétebb lény integet:
Talán jobb volna nem élnem nekem?!

Emlékeim közé menekülök,
— Eső kopog az ablaküvegen . . .
Titkos vágy hi találkozásra ki:
Talán jobb volna nem élnem nekem?!

S ha karjai közé vetem magam,
Bár megkönyez, ki csüggött éltemen:
Hejh! de ha nem lehet örangyalom —
Talán jobb volna nem élnem nekem?!

E vágygyal alszom el szép csendesen,
 És álmomból nem lesz több reggelem . . .
 Higyjétek el, sejtém előre már:
 Jobb — legjobb volt nem is élnem nekem!

Rákosi László.

B o r d a l.

Borral töltve a poharat
 Felveszed,
 Gondolva hogy benne búdat
 Vesztheted . . .
 Míg kezekben felemelve
 A pohár:
 Addig lelked lángszárnyain
 Menyben jár.

Mint egy édes gondolatnak
 Sugára,
 Visszarepül jó lelked nem
 Sokára.
 S lelkesülten, ihlett hangon
 Elzenged:
 Éljen ez a drága hon s e
 Bús nemzet.

Elhangzott a poharaknak
 Csengése;
 Meghallatszott a magyar szív
 Verése.
 Meghallatszott . . . egy tekintet . . .
 Egy sohaj . . .
 S lelkünk édes gondolata
 Bele hal.

Eltemetjük a mit szivünk
 Ki nem mond,
 Eltemetve hadd legyen míg
 Könnyet ont.
 De ha egyszer könnyeink meg-
 Erednek:
 Visszaisszuk, mert a borba
 Peregnek.

Egy vágyam van édes pajtás
 Egyedül:
 Lelkünk hogyha honfi kéjjel
 Egyesül:
 Gyöngyeszméid koszorúba
 Helyezni
 S az istenség zsámolyához
 Letenni.

Hadd öltöznék rózsaszínbe
 Az égbolt,
 Hadd mérnének a csillagok
 Bakatort,
 És mi innánk egyre-másra
 Csak innánk:
 Felkiáltva: éljen kedves
 Szép hazánk!

Bibok Lajos.

A bujdosó.

Beszély; St. Hilaire után Karajtsi Ferenc-től.

Páristól Burgund felé vezető uton, melyet gyönyörű nyárfa sorok öveznek be, az 1808ik év késő nyári napjai egyikén egy ifjut látunk egyenest Valence felé ballagni, mely mindössze negyedórányi távolságra fekszik előtte.

Legyünk árulók, s mondjuk el az olvasónak, hogy az ifjut Hubert-nek nevezék; hogy anyját, egy százados özvegyét, csak nemrég veszté el, melyről a kalapját átövező gyászfátyol is tesz tanúságot; továbbá, hogy Valenceban egy Vince nevezetű vincellér keresztatyját akará meglátogatni, mely látogatását egyeilen évben sem mulasztá el.

Máskor mindig a szüreti napokra intézé látogatásait; most azonban jóval előzé meg azokat; ennek bizonyára oka van.

Valljon Vince keresztapján kívül más is ösztönzé-e őt a látogatásra? — az kétséges, mert — azt senkinek sem mondá el.

Önmagának azonban annyit megvallott, hogy látogatásának tárgya nem annyira Vince bátya, mint ennek gyönyörű leánya Germanie, ki csak nemrég került ki a Montereau-i növeldeből, s jelenleg alig tizennyolc éves.

Hubert, valahányszor Valenceba jött, mindannyiszor szebbnek, elragadóbbnak találta Germanie-t.

Hubert nagyon jól nevelték anyjától; tudott rajzolni, énekelni, és — verseket csinálni; tanulta a természet s mértani tudományokat; elmés és vallásos volt. De édes anyja részint gyöngédségből, részint férje halálának tekintetéből, ki a csatatéren esett el, felette nagy gyűlölséget oltott belé a csatatér, s páratlan félelmet az ágyutekék iránt, annyira: hogy a katonai pályára nézve egészen elveszett.

Erre ő azonban nem sokat gondolt; hanem vidáman

tartott a falu tulsó végén levő házikó felé, mely már nem messze esék a Montereau-i erdőtől.

A házikóban épen reggelijénél ült Vince bácsi; a reggeli őzhúsból állott, melyet saját szőlőhegye borával öntött le.

Vince bácsi megtermett, vastag, telyesarczu s tisztességes kinézésű ember volt. Mellette egy fiatal férfi ült: testét egészen új kék „blouse“ s széles sárga bőrnadrág, lábait sarkantyus csizma fődé; hajporozott fején pedig egy viaszosvászonnal bevont s háromszinű szalaggal ékesített kalap állt.

„Még egyszer mondom Miklós“ szolt a fiatal emberhez Vince bácsi, midőn épen kiürített poharát helyezé az asztalra, — „az egész dolog sehogy sem járja; én nyíltan akarok veled beszélni“ —

— „„Ezt már magam is szeretem!““ mondá az ifju boszúsan. „„Magam jöttem el, a helyett, hogy apámat küldtem volna. A dolog nagyon egyszerű, mert tudja bátyám, hogy apám, az ön öcscse, itt a környéken húsz mértföldnyire a legnagyobb postamester. Ha már most a két birtokot összevesszük . . .““

„Ahá, jól beszélsz! Igen, igen: én az örökség azon részét, melytől apád örömet megfosztott volna, nagyon jól használtam föl, míg apád csak a tavali évben is húsz lovat vesztett el. Azt azonban sehogy sem bírom fölfogni, hogy ez ügyben te is a pénzt veszed legelső szemle alá.“

— „„Bátyám, én szeretem unokahugomat!““

„Az nem igaz! Te szerencsétlenné tennéd őt s nekem legkisebb bizalmam sincs benned. — Míg én élek, Germanie nem lesz nőd!“

— „„Ez elég világosan van megmondva — de kegyetlenül, Vince bátyám!““

„Én csak igazságos vagyok és gyermekemet szeretem . . . Aztán, nem vagy-e már tegnap óta az összeirottak közt?! . . Nem indulsz-e holnap?! . . Hogyan kérhetsz nőt, midőn kalapodnál az összeirottak szalagját viseled?! . .“

— „„Nehány hétre csak adnak szabadságot, hogy megnősülhessek —““

„Igen — s négy héttel utóbb a fiatal asszony özvegy.“

— „„Óh én nem lövetem magam föbe!““

„Terem a levele! . . azt már magam is hiszem! Te nem vagy olyan fickó, ki bőrét vásárra viszi, még Spanyolországban sem, a hova ti utaztok.“

— „„Azt már nem mondom, bátyám, hanem csak annyit, hogy nincsen az a postalegény, ki úgy tudja mindenütt a járást, mint én . . .““

„Igen-ám: lóháton; hanem gyalog, fegyverrel kezében, valami hatalmas ágyuteleppel szemben — he?!“

— „„Bátyám, nyolczvanezer ember megy Spanyolországba; ha mind oly bátor volna mint én: azt lehetne mondani, hogy kétszázezerrel érnek fel!““

„No csak rajta! . . . hát még mi egyébb?“

— „„Hallja csak bátyám: ön tehát nem egyez belé, és evvel vége. . . . De mit szól erre Germanie? . . ez a főkérdés.““

A vincellér leánya éppen e percben lépett be s ezzel vége szakadt a beszélgetésnek. —

Vince bácsi egy pohár bort ivott hamarjában, hogy a zavart némileg eltakarja, Miklós pedig körmeit rágcsálá unalmában. Germanie türelmetlen pillanatot vetett a postalegényre, kft már rég elmentnek hitt.

Mindhárman hallgattak, midőn a csendet ajtókopogás töré meg.

Az ajtón Hubert lépett be.

„„Jó napot keresztlapám, jó napot Germanie!““

Hubert a postalegényt nem látá, mert az a szoba egyik sarkába húzódott.

„Adjon Isten“ válaszolt a vincellér — „ülj le öcsém és egyél. Reggeli után majd elmondod mi történt, mert tudom, hogy ily szokatlan időben különös ok nélkül nem jöttél.“

„„Köszönöm bátyám, éppen most reggeliztem.““

Hubert erre letevé tarisznyáját és az asztalhoz ült.
„Tehát mi történt, Hubert?”

„Mi történt — ?! nézze csak bátyám!”

Erre zsebéből a postalegényéhez hasonló szalagot vön
elő, s a földhez lökve, lábaival kezdé taposni.

„Hogyan — ? te az összeirottak között vagy, és nem
akarsz velök menni!?”

„Igen! . . . s telyes szívből: nem!”

Miklós el nem rejtheté erre örömét.

„De én azt vélem — folytatá tovább a vincellér —
„hogy mint egyellen fia özvegy anyádnak szabad vagy . . .”

„Igen, ha anyám meg nem halt volna.”

„Szegény fiu!”

„Utóljára is bátyámra gondolt, mert mindig azt ter-
vezte, hogy az idén ő is eljön a szüretre, s akkor — mi-
vel nem lettem volna katona — megkértük volna szá-
momra Germanie-t. De már most nem lehet . . .”

Germanie reszketett, s pirulva engedé szabadon Hu-
bert kezét, melyet az üdvözléstől fogva az övében tartott.

„De mégis . . .” mondá aggodalmasan a vincellér —
„menj s légy ember; mindenekeelőtt a hazát kell szolgálni;
viseld magad becsületesen, és ha kiszolgáltál, szavamat
adom: Germanie tied!”

— „„Jól van, jól!”” mormogá fogni közt Miklós.

„„Abból semmi sem lesz!”” válaszolt élénken Hubert.

„„Miért ne lenne?!”

„„Mert az nagyon soká tart”” szolt közbe Germanie
szemeit lesütve.

„„Dehogy tart, dehogy tart,”” mondá Vince bácsi; „két
— három évig oda lesz, azután meglátogat. Csakhamar
elő fog léptetni, s azt tartom: keresztfiam csak nem lesz
bujdosó?!”

„„Már az vagyok!””

„„Micsoda — mikép — hogyan — ?! Te — bujdosó?!”
kiálta a vincellér, öklével az asztalra csapva.

„Igen, bujdosó!” mond keserűn Hubert, fölugorva helyéről.

Azután botját és tarisznáját véve, utazáskészen folytatá:

„Hallja bátyám! Alig telt el három óra anyám halála után, már vittek. A temetés előtti napon már indulnom kellett volna. Én azt nem tehettem, hanem elrejtém magam, hogy anyámat a sírkertbe kikísérhessem. A többiek azalatt elmentek s én itt maradtam — igen itt maradtam bujdosónak.”

„Ezt nem jól tetted, fiam!” — jegyzé meg Vince bátya; „hanem a dolgon segítünk, tisztjeid minderre tekintettel lesznek; menj csak századodhoz, két — három napi börtön mindent jóvá tesz —“

„Az meglehet, hanem én bujdosó vagyok, mert az akarok lenni!”

„Hát nem tudod, hogy üldözni fognak, s ha kézre kerültél, lófarkra kötnek, s a csendőrök kardlappal kísérnek ezrededhez?”

„Jól van; ha úgy: hát megölnék; de én mindig lelkem előtt tartom szegény édes anyám szavait, ki azt monda nékem: „Hubert! jó atyád a csatatéren halt el, és te látod, mennyit szenvedek én most, fájdalmamban halok meg. Ha valaha a katonai díszruha kísértetbe hozna, s csatában kellene részt vened, gondold meg: hogy minden csapásod valami anyát, testvért, nőt, leányt, vagy más rokont ejt kétségbeesésbe; sőt meglehet, hogy valamennyit egyszerre . . . Gondold meg, hogy sokan csak te miattad viselendnek talán egész életükben gyászt.” — Igen bátyám, ezt mondá anyám utolsó órájában is. Így hát én nem akarok senkivel összeverekedni, sem özvegyekkel, sem árvákat csínálni . . . nem bánom, öljenek meg, de én senkire sem emelem kezeimet gyilkolási szándékkal. — Isten önnel, Vince bátyám! Isten veled, Germanie! . . . De — hisz itt még valaki van! . . . Ejnye Miklós — !?”

„Igen, én vagyok Hubert ur!” — mondá Miklós. ~~Karjait~~ arczzal kelve föl helyéről.

„Örülök, hogy önt láthatom, Turgon úr,“ válaszolt hidegen Hubert — „a mint látom, ön is az összeirottak között van.“

„Igen, én is ott vagyok; de nem úgy mint ön, mert én velők is utazom.“

„Mindenkinek saját nézetei vannak; s így — erre is, amarra is út —“ válaszolt röviden Hubert, s Germanievel kezdett beszélni.

Miklós szó nélkül hagyá el a szobát. — —

„Jól van hát!“ kezdé kis szünet mulva az öreg vincer. „Én magam fogom a dolgot a császárnál elintézni, és a tatár vigyen el, ha tisztaba nem hozom. A császár itt van Fontainebleauban. s mi ismerjük egymást. Maradatok itt gyermekeim, s legyen eszetek. . . . Péter, Péter, a vas szürkét!“

„Igen, nagyuram!“ válaszolt külről egy vaskos hang.

„Te pedig Hubert“ — folytatá a háziur, „körmei közé estél Miklósnak, s azért ne higgy neki, hanem légy ovatos. — Germanie, te vezesd Hubert-et a szőlőbe és rejtsd el ottan.“

„De édes atyám, Miklós ott minden zugot ismer, s a csendőrök mindjárt itt lehetnek!“

„Itt lehetnek?! . . . hm — hm! . . . Eh, vigye a tatár Miklóst!“

„Uram, a szürke meg van nyergelve!“ kiáltott a ház elől Péter.

Vince atya kezét nyujtá Hubertnek és Germanienak, azután lovára ült s elvágtatott Fontainebleauban. —

Hubert s Germanie a szőlőkerthez indultak; alig értek azonban oda, midőn a ház ajtaján erős kopogást vettek észre, s meglátták, mint ugrálnak a csendőrök a kerítésen át az udvarra.

„Jer az erdőbe!“ mond Germanie, az ifju kezét megfogva; mire gyors léptekkel előrehaladt.

Hubert látszó levértséghen követé őt. —

Germanie zavarában csakhamar utat tévesztett, s Huberttel egy egészen nyílt fasor közt találá magát.

„Oh Istenem!” mondá ijedten — „valami rossz utra tértem át; itt mindig megláthatnak!”

És a kis lány kétségbeesésében sírni kezdett.

Hubert gyöngéden fogá meg az imént elbocsátott kezét s lágy hangon mondá:

„Nem tesz az semmit, édes Germanie! Hisz itt elég biztonságban vagyunk. Nézd csak mily szépen bujhatunk el oda a bokrok közé, ez pedig elégséges egy bujdosónak.”

„Óh ne mondd ki többé e szót! Hát ha meghallja valaki . . . !?”

„Ugyan ki hallaná meg?!”

De Hubert csalatkozott, mert utóbbi szavait meghallották, s az, kit beszéde figyelemre ébresztett, épen azon áruló szavát érté meg legjobban: „bujdosó.”

A fasor közt ugyanis, melyen keresztül ismét a sűrűbe akartak jutni, mintegy félórája két férfi sétált, csendesen beszélgetve egymással. Mindkető tisztí egyenruhát viselt, s vállrojtjaik magas rangot mutatának. Az egyik magas, a másik alacsony termettel bírt.

A magasbik kék, arannyal himzett díszöltönyben volt, s szűk, fehér nadrágjára magas, ezüst sarkantyus lovaglósizma húzódék. Széles arany gallérát három ezüst csillag ékesíté. Kezében arannyal szegélyezett kalapot tartott, s rendjelekkel megrakott mellén széles vörös rendszalag ment keresztül.

Az alacsony tiszt zöld egyenruhában volt, mellén hasonlóképp vörös, de sokkal keskenyebb s csak egyetlen csillaggal ellátott szalagot viselt. Fejét egészen egyszerű kis kalap fődé.

E férfi Napoleon volt.

A fasor végén állt a császári fogat a kísérettel együtt. A császár kísérője egy marsall volt, kivel itt találkozá kizsállt, hogy vele néhány titkos szót válthasson.

Napoleon a „bujdosó“ szavat meghallotta, s megállott, hogy jobban figyelhessen.

Hubert fejét csóválva, levert hangon mondá:

„„Nem hiszem, hogy a császárhoz birjon jutni; azután a császár e tekintetben nem ismer tréfát.““

„De hát mit akarsz tenni?“ kérdé a lányka nyugtalanul.

„„Mit akarok tenni?! Hát addig megyek, míg csak olyan országba nem jutok, a hol nem verekednek.““

„Oh, akkor messze mehetsz!“

„„Bizony messze! De azért soha sem emelek kardot embertársamra, hogy vérét ontsam. Én csak a békét becsülöm, és fel is fogom azt találni.““

„És én?! . . .“

„„Óh légy nyugodt, nem tart ez sokáig. Sokkal hamarabb jövök vissza, mintsem gondolnád.““

„De hátha atyám csakugyan a császárhoz jutott, s ez kegyelmesen megbocsát, a nélkül, hogy a katonáskodástól fölmentene . . .?“

„„Akkor elmegyek, és elszököm útközben.““

„Mily megátalkodott! Istenem! . . . Hát lehetséges-e az, hogy te oly nyulszívű légy?“

„„Nyulszívű!? . . . Óh nem! Én katona fia vagyok, s apám a csatatéren esett el. Nyulszívű — poltronnak hiszsz engem?! . . . Csalódol, édes Germanic-m, mert én nem félnék még a császár előtt sem!““

„De hisz csak itt volna . . .!?“

„„S ha itt volna!? Azt gondolod, hallgatnék, vagy engednék? Nem én — soha!““

E szavaknál Hubert kissé előrehaladt, s Germanieval, ki őt követé, akaratlanul a fasor közt, és hirtelen a császár előtt találta magát, kit lehetetlen volt meg nem ismernie.

„Ah!“ mondá a császár, csengő érchangján: „tehát ön az, bujdosó úr!? Miért nem ment ön ezredéhez?“

Hubert lerántá kalapját és elhalaványulva felel:

„„Mert anyám épen most halt meg.““

„Ez nem mentség. De — ám legyen . . . én meg-

bocsátok ez egyszer; ön nem fog bűnhődni, hanem tizen-négynap alatt ezredéhez megy. Érté?! . . .“

„Igen, Sire!““

„Ön el fog menni, és verekedni!“

„A mi az elmenést illeti: elmegyek; de verekedni . . . nem fogok!““

A császár első felelete egy tekintet volt, olyan, hogy az elől ellenséges csapatok is elhalványultak volna.

„Tudja ön, philanthrop úr,“ mondá azután dörgő hangon — „hogy én önt gályarabságra hurczoltathatom . . . ?!“

„Sire! lövessen agyon, ha úgy tetszik, de én verekedni nem fogok!““

„Vagy-úgy?! No hát menjen csak amarra testőreim felé; a karabélyok töltvék, ott telyesülend kívánsága.“

Hubert levevé kalapjáról a gyászt, s mint fátyolt dobva azt Germanie-ra — ki még mindig a császár lábainál térdelt — szólt:

„Isten veled, Germanie! Ez anyám gyászfátyola volt, legyen most a tied, mert tudom: te meg fogsz siratni. Áldás veled!““

Erre szilárd léptekkel a testőrség felé tartott. A mint Napoleon előtt haladt el, ki e közben néhány lépéssel előre ment, megállítá őt a császár, és kérdé:

„Tud ön rajzolni?“

„Igen, Sire!““ hebegé az ifju.

„Jól van! . . . A halál önre nézve igen szelid büntetés volna. Ön itt a marsall ur törzs-tiszti-karát fogja követni, melynél önt tábori rajzolóknak nevezem ki alhadnagy ranggal. De megtiltom önnek szigorún, hogy bárkire is kardját kivonja . . . Ezt tartsa szeme előtt.“

A császár távozott, s a marsall követé őt.

Germanie lerántá fejről a fátyolt, s Hubert karjaiba veté magát.

„Oh Hubert, mennyire félttem én, s mennyire szeretlek téged és a császárt. — De hát mit tegyek most e fátyollal?“

„Örizd, és viseld jól gondját; ez legyen hűségi zálogom. E fátyolra esküszöm, hogy hozzád s elveimhez hű maradok!”

„Te javíthatlan vagy!” mond mosolygva Germanie. — „A te helyzetedben most azért is verekedném.”

„Mert leány vagy!” válaszolt Hubert. —

Másnap Hubert állomását Massena tábornagy tisztikaránál foglalta el.

* * *

1809. Julius 2-án történt a Wagram-i csata.

Hubert lóháton s gyönyörű egyenruhában követé Massena kíséretét, kardja oldalán lógott, — legelőször volt csatatéren.

A kis zöld egyenruhás emberke szürke lován a katonaság közt járt föl-alá, és sorban szólítgatá hol egyiket, hol a másikat.

A csata megkezdődött, a zászlók magasra verék büszkesaikaik fejét, a harci-zene megszólalt, s a dobok erősen pörögtek.

Az ágyulövegek iszonyú dördülettel kezdék játékukat; magas füstoszlopok emelkedtek az ég felé, s a mint az apró fegyver ropogásától a lég reszketni — e zörejjel a fiatal hadnagy szíve gyorsabban kezdett dobogni, s alig tarthatá vissza könnyeit.

Massenának egy oldalonokra (galopin) vala szüksége. Már csak hárman voltak jelen, kik közül e szavakkal ugrott ki Hubert:

„Tábornagy úr! engedje a parancsot nekem átvinni!”

„Nem lehet! A rendelet szerint önnek az ütközetben résztvenni nem szabad!”

„Bocsánat, csak összezsapnom nem szabad — az az egész!”

„Jó, menjen tehát, de szemem előtt tartsa a császár parancsát!”

„Köszönöm, tábornagy ur!”

És a bujdosó a tömegeken keresztül hatolva, a leg-sűrűbb csatába vegyült.

A császár ezt észrevette, és a tábornagyhoz vágatott.

„Kit bizott meg a parancscsal, tábornagy ur? bizonyára az én makacs bujdosómat!”

„Igen,” mondá a tábornagy mosolylyal.

„Ugy hát küldjön még egyet ugyanazon parancscsal, mert az elfelejti az én parancsomat, és az önt is, mihelyt a csatázók közé ér.”

„Már elfeledé, Fölség!”

A császár és tábornagya ismerték az embereket; ők nem csalatkoztak.

Az ellenség épen e pillanatban foglalá vissza Aspernt és Eisslingent, és az Enzersdorfi hidat rohaná meg. Erre csakhamar Baudet osztályának utócsapatait fogá el.

Hubert mindezt látá; csakhamar észrevevé a veszélyt, s a császár és tábornagyja parancsát feledve sarkantyuba kapta lovát, s a futó franciák után vágatott; a mint eléré, eléjük ugratva lovát hirtelen megállítá, mondván:

„Ti hátráltok!? Sort az ellenségnek! A császár azt izeni: hogy a csata nyerve van!”

E szavakra a futók megálltak s ösztönszerűleg sorakoztak. Nehány azonban vonakodni látszott, mire Hubert kardot rántva kiáltá:

„Az első, ki még hátrálni mer, ösztösvágom!”

Csak egyetlen ember futott a Duna felé, hol néhány ellenséges katonától elfogatott. Ez egyetlen — Miklós, az egykori postalegény volt.

A többiek sort állva Hubert vezetése alatt szuronyal nyomták vissza az üldözői szerepet vállalt ellenséges vasasokat.

Ennek következtében a Dunánál felállított lovasok, kik Miklóst elfogták volt, szintén körülvélettek, és elfogatva a főhadiszállásra vitettek.

Hubert a csata végéig folyton engedetlen maradt.

A hidat csakhamar visszafoglalá, s háromszáz frau-

ciájával, kiket példája villanyozott fel, ellenséges félezred támadásait nyomta vissza.

Hiába tüzeltek az erős telepekkel, — hiába küldtek ellenük iszonyu tömeg lovasságot, — nem használt a kettős csatárlánc, nem a rohanó sorgyalogság. . . . Hubert minden támadást visszavert; emberei — a csak nemrég hátrálók — példája által győzhetlen hőökké váltak. —

Alkonyattájt a csatatéren egy fiatal sebesült tisztet vezettek a császárhoz. Fogolycsapat s egy elfoglalt zászló vitetett mellette. Feje be vala kötve, s keze selyem-köteggben nyugodott.

„Makacs bujdosó úr“ mondá Napoleon szígon, — „becsületrend századosa, — örr megszegte határozott parancsomat; tudja-e, mi vár önre?!“

Erre lovát fordítva, elvágatott. —

Nem távol innen, négy francia fegyveres egy francia katonát kísért, ki az elfogott ellenségek foglya volt. Ő ezredétől elcsapatva, megbecstelenítve, gyalázattal küldetett haza — Francia-országba.

E katonát Turgon Miklósnak nevezték.

Hubert a császár várakozásának minden tekintetben megfelelt, miután bátorsága mindjárt az első csatában oly fényesen tünteté ki.

Hat évvel később dandár-tábornok volt.

A császár vala Istene — a dicsőség kedvese.

De a kettős esküt és Germanie-t egészen elfeledé. —

* * *

A mint Napoleon 1814-ben megtudá, hogy a szövetségesek Páris alatt állnak, elhagyá hadseregét, s gyorsan Fontainebleauban sietett.

Kísérő tisztjei különféle utakon igyekeztek hozzá jutni.

A főtisztek egyike éppen Valence-ba érkezett.

Tábornagy volt.

Járműve lovai kifogattak s új fogatot követelt.

Válaszul azt nyeré: hogy lóban szükség ugyan nem volna, de postalegényben igen; mert az, ki a tábornagyot eddig hozta, a kimerüléstől félholtan fekszik a kövezeten.

A tábornagy dühösen dugá ki fejét a jármű ablakán.

„Hogyan!?“ kiáltá mérgesen — „tehát senki sincs itt, ki engem Párisba vigyen, mely már ostromoltatik!?!...“

„„Senki, de senki!““ — válaszolt reszketve a postalovász. „„Ma legalább tíz tanácsos utazott erre körösz-től, kik jószágaikra menekültek. Egy óra alatt ismét várhatunk egykettőt.““

„Egy óra múlva . . . !?“

„„Tábornagy ur, itt ugyan volna egy hatalmas postalegény, de nagybátyjával, a postamesterrel ott a teremben van, házassági szerződését írja alá.““

A teremben egy kerek asztal körül ékes paraszt gyülekezet közepette ült a jegyző, mellette meghajolva egy fiatal ember állt, ki épen most írta nevét a házassági szerződés alá, és a tollat vidáman nyújtá fehérbe öltözött halálápadt menyasszonyának.

A tábornagy megjelenése mint menykőcsapás hatott a jelenlevőkre.

A tábornagy Hubert — a menyasszony Germanie vala.

„Mi ez?!“ kiáltá fel a tábornagy, a nélkül, hogy a társaságból valakit megismert volna; — „ti ünnepies ruhákat öltetek fel, míg testvéreitek Párisban vérben fürödnek a hazáért!? El innen — ki a szobából!“

A szerződők, a jegyző és a postamester kivételével mindannyian távoztak.

„És te“ — folytató a tábornagy Miklóshoz fordulva — „azon napon tartod menyegződet, midőn a csatasíkon hazádat kellene védened!?“

E szavakkal eltépé a házassági szerződést. Egyszerre mindnyájan felkiáltottak, de a tábornagy parancsolólag mutatott az ajtóra e szavakkal:

„A császár vár reám!“

E név hallata föltétlen engedelmességet vont maga után. A postalegény szó nélkül hagyta el a szobát.

A postamester menteni akará unokáját, mondván:

„Tábornagy úr, e halasztás akadályt vethet a házasság elé, mely családomra nézve felette fontos.“

„A házasság megkötethetik“ — válaszolt a tábornagy már ajtóküszöbön — „mihelyt az ellenségek a hazát elbagyják.“

„— „Nem, nem — soha!“ — mondá a leány a tábornagyot megismerve. — „Hubert úr —“ folytatá tovább, összekulcsolt kezekkel a tábornagy után sietve — „Hubert ur! elfeledé már Germanie-t? Atyám meghalt, most árva vagyok, s akaratom ellen akarnak megházasítani! Önön kívül senki, de senki sem menthet meg!“

Turgon, a postamester, mozdulatlanul állt a harag s félelemtől, s reszkette várta a tábornagy válaszát.

A tábornagy azonban mitsem válaszolt; mindent elfeledtetett vele hazája sorsa. Ismételt kérdésekre végre intett kezével, míg szemei folyton kifelé néztek járművére, s nagy sietségben mondá:

„Igen — igen, Germanie — én emlékszem — hanem csak holnap — holnapután — később, midőn a hon mentve lesz, — igen, majd azután —“

„„Be van fogva!“ — kiáltott kívülről Miklós.

„Isten velünk! Isten veletek!“ mondá a tábornagy.

De Germanie karjait terjeszté szét:

„„Hubert, önnek nem szabad mennie, sokat, nagyon sokat mondtam, el vagyok veszve, ha ön távozik. Maradjon csak egy pillanatra!“

„Ma lehetetlen — a szerződést szétéptem, helyet gyermek!“

Ekkor megfogá Germanie karját, hogy őt eltávoztassa. A mint kifelé tartott, segéd-tisztjei jövének feléje. Az utcán szokatlan láрма s zavar vala.

„Mindennek vége, tábornagy! Páris megadta magát, a császár Fontainebleau-ban van.“

„Óh szerencsétlenség!“ kiálta Hubert; „nyomorult árulók . . . ! Helyet — siessünk uraim!“

„Tábornagy, gondolja meg — !“

„Én mitsem gondolok! . . . Előre uraim!“

S kivont karddal rohant előre, midőn Germanie hideg nyugalommal kezét fogá meg.

A tábornagy mozdulatlan, roskatag állt meg erre, mert ezalatt Germanie fekete fátyolba takará arczát, mely fehér ruháján huzódék végig.

E fátyol Germanie özvegyfátyola volt, melynél Hubert hűséget esküdött.

Most mindent megértett, visszaemlékezett mindenre. Karjait Germanie felé nyujtá, ki zokogva borult keblére. —

Néhány évvel később egy nyugodt család élt Valenceban, ifju de nyugalmazott hadmarsall — szép ifju nő — s két gyönyörű gyermekből álló.

Habár az anya békeszeretetet oltott is gyermekei szívébe, azért azok örülve ugrottak az ablakhoz, midőn a dobos lármásan haladt el az alatt.

A tábornagy többször mutogatá gyermekeinek azon helyet, hol Napoleon császárral mint bujdosó találkozott.

S midőn a nagy császár halálát később megtudá, a Valence-i erdő fasétányai közt siratá őt meg, oly fájdalommal: milyennel talán egy francia sem. — —

Mindegyre. . . .

Mindegyre háborít a fájdalom
 Epedni látlak megszünetlenül
 Nem tudsz pihenni búdban angyalom?
 Mikor, mikor vidulsz föl kedvemül?! —

Elzúg a zápor és a fürgeteg;
 Odább vonul a felhő és az éj:
 Csupán te vagy mulhatlanul beteg
 Csak gyász keserved nem deríti kéj . . .

Zombory Kálmán.

Egy zivataros éjben.

(Kún - Szt. - Miklós Julius 24-én 1859.)

Ijesztő sötét föllegén az ég
 Boszuját menydörögve küldi le;
 Megremegtetni a kicsinyhitűt
 Kit nem győzött meg Isten létele . . .

És mit tesz az? — az ártatlan virág
 A vihar szélén korábban hal el . .
 S kit az ég lángostora el nem ér:
 A bűnös él, bár lelke bűnt lehell . . .

Ha hallja csattogni a tűzhazát
 Földobog szive a menyűr elé, —
 S lesujtva lenni látja önmagát
 Miként ha a vész kezét érzene . . .

De perc alatt, midőn lecsillapul
 A vést kiáltó romboló elem:
 Fejét fenhordja!... Ah mért nem tudod
 Büntetni az ily szörnyet, Istenem?!...

Tán így megérténé a megoszlott
 Nemzet szívének fájó érzetét, —
 S zilált lelkébe ültetne be a
 Felejtett honért ön szeretetét...

... De így ... de így a vétek szörnye rút
 Hydra-fejét csak fölebb emeli, —
 Elvész előtte rény, honszerelem, —
 S szebb jövődjét sírba temeti.

Oh! sujtsatok le gyújtó elemek,
 Az önzés mérget égessétek el;
 A ki nem siet egy szent cél felé:
 A hongyúló mind, mind veszszén el!! —

Bors Károly.

Rákócy bűvölova.

(Erdélyi székely népmonda.)

Történelmi adatokon alapul, hogy Rákócy György erdélyi fejedelemnek egy igen jeles, mondhatni világhírű arabs fajú paripája volt, mely iránt különös előszeretettel viselteték s nevezetesen csaták- s veszélyes utakban mindig ezt használta. Tudatik továbbá biztos kutsókból, hogy e nemes állat a fejedelem halála órájában eltűnt, s soha többé nyomára nem akadtak.

Mind e körülmények azonban: Rákócy szerföletti különös előszeretete a ló — ennek viszont rendkívüli s pá-

ratlan hűsége a fejedelem irányában, a rejtélyes eltűnés, s. a. t. természetes (vagyis inkább természetfölötti) megfejtéseket lelik a következőkben, mik Erdély s nevezetesen a Marosszék népe előtt tán maiglan is igen jól tudva és emlékekben vannak.

Rákócy Györgynek volt t. i. igen ifju korában szerelmi viszonya egy ifju leánynyal, kiről ő egyebet nem tudott: mint hogy Gheyla-nak neveztetik, s az „Adolák” hoz (Rákócy akkori laka) közeli erdőben lakni állítá, hol estenden őt — a szép ifju lovagot, ki még akkor fejedelemségről korántsem álmodott — az erdőszélen elvárta. Honnan jő — hová tűnik el a kecsiteli teremtés, leggyakoribb unszolásaira sem tudatá Györggyel, és így hosszszas időig élvezé ez bizonytalanságban a boldog szerelem óráit.

Gheyla azonban — mint magát nevezé a szép leány — egy hatalmas tündér volt, mint a következőkből láthatni, s halálíg szerelmes a délceg ifju lovagba, mit neki be is bizonyított.

Váratlan, mint minden égi szerencse vagy szerencsétlenség, érkezett Rákócyhoz uralkodóvá választatása; el kelle hagynia ősei várát, el a kéjteli erdőcskét s benne hű kedvesét. Gheyla szilárdul maradt első szava mellett: ő — az erdők egyszerű gyermeke — nőül nem illő fejedelemhez, s ágyasa-szeretőjeként udvarában nem élend.

Sírt, dühödt fájdalomában György, mig végre ígéretet tön Gheyla, hogy: láthatlan, ismertelen körülte leend mindenkor.

Ebben meg kelle nyugodnia s a válás fájdalmait leküzdvé, trónra lépett Rákócy a népek örömrivalgásai között.

Alig élvezé pár napig uj méltósága kéjeit, egy reggel hirül adák szolgái, hogy egy gyönyörű idegen faju mén tökéletes s legfényesb fölszerelésben vágatott volna a kastély udvarára, uratlan, s senkitől nem hagyná megközelíteni vagy épen elfogni magát.

Kiváncsian, meglepetve ment le maga Rákócy a palota udvarára, s csudálkozással látá magához szaladni víg

nyerítéssel a gyönyörű állatot, nyugton megállva, folszállását várva, előtte. György megfogá a kantárt, s ekkor — csak tőle érthetőn — mondá egy a ló füléből jöni látszó hang: „Im' itt vagyok, s szavam beváltom!“ Ki írja le Rákócy megdöbbenését, midőn akaratlan is meg kellett győződnie mindinkább, hogy e ló természetfölötti lény, — hogy ez Gheyla, kit annyira siratott?! . . .

Sokára, igen sokára tudott csak megbarátkozni e gondolattal az ifjú fejedelem; de az eszes állat kitűnő szolgálatokat tőn neki; nevezetesen csatavesztett állapotban egyízben úgy vivé el a küzdhelyről a kétségbeesettet, hogy patkónyomai fordítva nyomódtak a földbe, s az ellenség ezeket követve, mindinkább távozott az üldözöttől. —

Éveket töltének együtt a fejedelem s kedves paripája, minden szolgálatra éjjel-nappal kész, minden veszélyt jószolva, tanácsolva urának, s senki mástól nem illetve; — s bekövetkeztek a veszély napjai, midőn úr s ló együtt tölték fegyverben az éjekeket, halk, suttagó bizalmas beszélgetésben; néha hallgatva csak egy-egy szerénytelen szolgától, ki által jutott a maradék s utókor tudomására e különös viszony. —

Rákócy — tudva levő — leköszönése után nemsokára meghalt; az előző éjeken fájdalmas nyerítés volt hallható az udvaron, s midőn a haláléj utáni reggelen megnyiták a kedvenc ló elkülönzött istállóját, nyomára nem akadtak.

A fejedelem temettetése alkalmával azonban a koporsó körül állóknak úgy tetszett, mintha lát- s hallhatlan lépdelnél mellettök egy nehézkes test, s midőn örök álmorai ágyába lebocsátották volna a halottat, utána súlyos esést véltek hallani, s mintha nem ércre — miből állott a koporsó — kongott volna a sírba hányt föld.

Babonás hitben kerüli maiglan a pórnép Rákócy sírhantját, félvén, nehogy a „bűvös ló“ föltámadva reájuk ijesszen. —

A Milanó-i angyalok.

(1859. Junius.)

I.

A mint Magentánál
Eldőlt a nagy csata,
Egy eltévedt század
Szorult Milanóba.

És ott a főtéren
Tömeget alkotva
Vártak a vitézek
Szabadulhatásra.

Idegenek voltak,
Távol hon fiai
Kik ez-s császárukért
Véröket onták ki.

Mint gyűlölt „tedesco“k
Árván elhagyottan
A gúnytól percre se
Lehettek nyugodtan.

Olaszul nem tudva
Csak ott vesztegeltek
S a nagy labyrintheól
Nem menekülhettek.

Míg így tépelődnek
Ment' kalauz nélkül:
Egy katona-orvos
Vál ki a tömegből,

S elkezdte vezetni
 A nyitabb utcákon
 Túlteve mindenén,
 A gúnykaczajokon.

Hullt a golyózápor
 A nyílt ablakokból,
 A forró víz s olaj
 Foly minden oldalról.

Már jött a vég perce
 Az apadt századnak:
 Ki segít már mostan
 A horvát-magyarnak?!

II.

Egy ajtó tárul fel
 S mind meg annyi angyal-
 Sereg omlik szembe
 Vidor játsziséggel.

Kik nem sokat tudva
 Háborus dolgokról
 Az üldözött csapat
 Megszorult sorsáról . . .

Csupán gyermekies
 Ujságvágytól vonzva
 Egész kört formálnak
 Ki jobbra ki balra.

Ekkor minden vitéz
 Egy intés egy szóra
 Egy-egy gyermek-angyalt
 Ragad fel karjára.

Csak így szűnt a lövés
 Az üldöző néptől.
 Kisérve az anyák
 Rémtűt seregétől,

Igy értek az indház
 Nyílt mentő terére
 Hol bucsut intettek
 Csókot mentőikre.

S elválva egymástól
 Veroná-nak tartnak,
 Míg a kis angyalkák
 Anyjokhoz szaladnak.

Istvánffy János.

Ki jár itt . . . ?

Ki jár itt e néma éjszakán? —
 Árva gyermek, szegény árva lány
 Anyja sírján vél lelteni vigaszt.
 Sötét éjszakán nem leli azt.

E hely oly pusztá, bús s elhagyott
 Nincs élő lény itt, csak mind halott.
 Megtört kebelét hozá e lány:
 Anyja sírján megkönnyebbül tán . . . ? !

„Mondd meg óh: mely hant fed édes anyám?
 Elhagyott lányod borulhasson rá!“
 Szólt a lányka . . . de senki nem felel
 Sírkökhől holtak nem szólalnak fel.

Nincsen a sír, hová könyét ejtse
 Rá boruljon s fájdalmát enyhítse,
 Megtört kebléből mély sohaj eredt:
 A szegény lányka szíve megrepedt.

Cserey Gábor.

Dalra fluk!

Dalt e szomjas kebelnek
 Dalra vágyik szüntelen,
 Elviselni ennyi bűt
 Ő már úgyis képtelen.
 A fájdalmat honfi dalban
 Ellehet viselni jobban!

Dalt e honszerelemnek
 Dalban lelje édenét,
 Hadd zengjék késő korig
 Örökítve életét.
 A honfikéjt honfi dalban
 Állehet érezni jobban!

Bibok Lajos.

A thordai hegyhasadék.

Thorda közelében, az országuttol kissé félre, mintegy félmérföldnyire a regényes táju „Thordaakná”-tól esik Erdély legnagyobb s legkitűnőbb különösségeinek egyike. Ez a „Thordahegy hasadéka,” mely e roppant meszes szirt oldalát majd 200 ölnyi magasságra elválasztva, vadregényes szépségben vezet keresztül rajta egy csergedező patak ágyát. E hasadék szirtpartjai oly tündöklő fehérek s simák, oly egyenességűek, mintha nem a természet, ha-

nem művészi ész s kéz helyhezé vala ide a vadon táj érdekesítése s szépítése végett.

A patakcsa egyenlő — majd ölnyi — szélességre foglalja el a hasadék mentét; mindkét martján egyegy ösvényt hagyva szabadon gyalogosoknak; oly jót s kényelmet azonban, hogy Erdély városai nem igen dicsekedhetnek hasonló járdával még főbb utcáikban sem; majd másfél órányira vezetve a legszebb egyenes uton s azután — a hasadék végeztével — rögtön megállva, a nélkül hogy láthatnók folyását, végét, kezdetét — a meredek, kopár hegyfalnak vetve hullámkáit. Fenn a magasból lenézve, egy keskeny fehér vonalt látni csak, mely mint egy ér választja szét a rémitő szirteket. A mohlepte partról mint egy művészi kézből eredt fedetlen gyalogut ürét vélnők látni a nagy természetnek e kietlen tájára vetett remekművén. — A fölől felnézve aggasztó nyomással látjuk a szabad eget oly közel felettünk, mintha az óriási nyílás fedelét képezni volna oda téve s futólag emelten, oda támasztva.

Jobbról s balról a szirtfalakban részint a természet s időhatási, részint buvár kísérletek alkalmával emberi kéz által idézett ürek, barlangok vannak itt-ott, néha 2—3 ölnyire behatva a mészkő csillámló rétegeibe, odvul szolgálók baglyok, s fészkül mindenemű nagyobb madaraknak; melyek hogy tudnak e mészmérgezte légkörben létezni — talány előttünk.

Ezelőtt mintegy 9 évvel egy kis csapat thordai iskolás fiu „Majales“t csinálva szüleik tudtán kül, ide rándultak, s a „Szent-László patak“ partján elszenderedtek; estve honn az aggodó szülék keresve keresék s kiálták őket, — hiában az egész éjen át; miglen reggel egykettőnek eszébe jutva a „hegykalócs“, (így nevezte el a táj népe a hasadékot) ott meg is lelék a gondatlan gyermekeket, — jókor ugyan még, mert már magokon kül voltak a meszes lég hosszas beszívásától s csak rögtöni kivitel s orvosi segély menté meg őket a megfuladás halálától.

A hasadék eredetének különben regényes mondája van, s nem csekély büszkeséggel tartanak rá a környék lakói, dicsekvé véle a kérdezőknek.

Midőn — így szól a rege — Sz. László magyar király legelkeseredettebb ellenitől, a — még akkor pogány — kunoktól megveretve, kénytelen volt Magyarhonból szökvé jönni át Erdélybe, s hiában keresett menhelyet mindenhol, elért Thorda vidékére is, szorosan, lépten majd követve üldözőitől, kik vérengző dühvel üzék mindenha tetemes díjt téve fejére.

A szegény király éjre megtérve Thorda egyik végső házikójába, hallá, mint érkeztek oda az üldöző pogányok s kutatták fel a házakat, orditva, káromolva, s halállal fenyegetve a város lakóit, ha őt, a tudtokkal ott rejtőzött ki nem adják. Alig tudott még öltözetlen az ablakon menekülni a setét éjbe, s nem tudva merre, szaladva folytatá útját.

Szive legnagyobb megszorulásában egy árokban látá virradni a reggelt, s mármár újra hallá vad üldözői kurjongását, menekvést semerre — s óriás léptekkel látva és érezve a végveszély közeledtét.

Térdre borul ekkor, s mélyen megilletődve könyvelt szemekkel tárja ég felé karjait, a keresztény istenhez esdve megmentéseért. — Ekkor — midőn a már őt megpillantott vadak elől végszökésre késztené fel lankadt testét, meghallgatni látszék őt az ég! A hegy borzasztó csattogás közt megnyílt előtte, s eltűnt üldözői szeme elől. . .

Üvöltve, dühösen keresék azok még soká a királyt, — de ő napok mulva jelent csak meg újra a barbárok távozta után, és — mint győztes térve meg honába — egy kápolnát építtetett menekvése helyére, a thordai hegy-hasadék fölé.

A kápolna összedőlt azóta, s nyomai is eltűnének a nagy idők tengerébe; de vannak még ájtatos lelkek, kik néha egy rövid imára megállanak a „Szent-László rejteke“ alatt.

A hitszegők.

Bors Károly-tól.

I.

Az éj szárnyával a csendes
Vidéket már rég elfedé:

A Balaton hullámain
Sajka uszik a part felé.

A bájos vidék virányát
Túlordítja a nagy vihar,
Mely menydörgés szaván az éj
Űrébe zúg, és felrival. —

A Balaton hánykolódik
A vihar korbácsolja őt.
S büntetésül az ég rája
Már tüznyilával is lelőtt . . .

. . . Siess bünös, látod, nagy az
Égi vész a mely fenyeget;
Te megcsalád a lányt, kinek
Esküvel tevél szent hitet.

Most kéjszomjas vágyaid egy
Más hölgy szerelme oltja el
Kinek minden szív-verését
Vétkes érzelem gyűjtja fel . . .

. . . Hull a zápor, dörög a menny,
A villám szárnya csattogat . . .
Egy ifju szörnyü erővel
Töri a bösz hullámokat.

Kétségbeesés küzdésivel
 Evez a tulsó part felé,
 Szívében a büntudat nagy
 Hatalmát csak most érezé. —

II.

Ős Tihanynak hegye alatt
 Hűtlen nő áll a part felett;
 Zúg a vihar, az éjben ő
 Mint a nyárlevél úgy remeg . . .

És felsohajt: „Ah Istenem!
 Adj kedvesemnek oly erőt
 Hogy kijutva a vész közül:
 Keblemre ölelhessem őt.“ —

... Hasztalan esdekel a nő
 Az ég most őt nem hallja meg.
 Menydörgő hangon küldi le
 Föléje az ítéletet . . .

S ím, a nő félelmén legott
 Erőt vesz a nagy szerelem:
 Evezőt fog, sajkába száll
 S a bösz habokon ott terem.

Most két sajka halad gyorsan
 S közeledik egymás felé;
 S a két vétkes szerelmű lény
 Egymást a vizen föllelé.

Az ifju lámpa fényinél
 A hűtlen nő hozzá jut el,
 Kit az végerővel legott
 Sajakájába ragad — s ölel. —

És mint fáradt utas, kinek
 Ereje végkép kimerül:
 Ájultan össze rogyva a
 Kedvesének karjába dől. —

A lámpa utolsó fénye
 El csillámlott már a vizen...;
 A vihar még egyet sóhajt
 S e sohájával elpihen. —

... De mi az, mit a víz tükrén
 A lenge szellő lebegtet?:
 „Kik vétkesen szerettek, itt
 Végzék vétkes szerelmöket.“ —

Sz.-Anna tava.

Erdélyi néprege, kézirat-maradványok után.

A néphagyományok kincseiben kutatva gyakran akadunk szép, nemes, önfeláldozó tettek s jellemekre, melyek elragadtatásra bírnak, forró részvétünket igényelve büszkeséget élesztenek bennünk illetén elődinkre.

De viszont akadunk olyakra, mik lázongó fájdalmat idéznek elő minden kebelben s — bár hihetlenség mosolyára készítve néha az arcot — bus redőkbe vonják homlokunkat a letűnt kor egyeseinek, előkelőbbjeinek galád, embertelen tettei felett.

Ily — csaknem hihetlen — tettek egyikének színhelye volt a néphagyomány szerint a hely, melyen jelenben a „Szent Anna tava“ (a Csikban, Büdös alatt) áll.

Ősatyáink zord ideiben a Büdöshegyen s az azt szomszédoló, vele akkoron egy lánczot képzett hegyeken két

hatalmas, erős vár állt szemközt egymással: két grófi testvér ösi birtoka. Mindkettő dúsgazdag, zsarnok s pazarfényűző volt, s e két utóbbi tulajdon folytonos vetekedésre készíteté őket.

E két kényurtestvérek egyike, az idősbik, azon hegyen lakott, mely — a rege szerint — most a Sz.-Annató mélyén aluszsa örök álmát; az ifjabbik a Búdösön székelt. Váraik, szolgálk, fegyvereik, lovaik, egy szóval minden, mi az akkori élet szükségleteit s feleslegeit képzé, vetekedés s verseny tárgyaul szolgált a két testvérnek; de főkép zsarnokságban, kegyetlenkedésben, számtalan jobbágyaik, zselléreik irányában egymást felülmulhatni dicsőségüknek tarták.

Egykoron egy külhoni nagyur utazott keresztül e hegyek szép országán, kinek gyönyörű négylovas fogata oltlatlan irigységet keltett fel az ifjabb grófban, kinek pár napra vendégszeretetét vevé igénybe, s ki hallatlan összevetet ígért az utazónak, ha e pár nélküli négy mént neki átengedi.

Az idegen — maga is gazdag birtokos — semmiként nem akart tuladni kedvenc állatain, de miután az álnok háziurnak sikerült, őt kártyaasztalnál végkép kifosztani a nála levő pénzből, beleegyezett, hogy a zsarnok gróf két legszebb faluja árán neki átengedje a ritka-szépségű négyes fogatot.

A csere megtörtént; büszkén fogatá a tajtékzó méneket arany- s drágakövektől csillogó szerszámaikban fényes hintaja elé az ifjabb — meglátogatandó idősb testvérét.

Bámult ez, s alig tudá elfojtani irigy indulatait, midőn e látatlan szépségű fogattal robogtatott büszkén udvarára az öccs; de ki írja le dühét az irigykedőnek midőn fittogatva hívja fel amaz versenyre: „hogyan élteben képes nem leend őt e részben felülmulni!”

Mint az akkoron elharapódzott szokás magával hozta, fogadtak: váraik s összes birtokuk kölcsönös elvesztés vagy nyerésébe fogadtak: „hogyan ő — az idősb gróf — huszon-

négy óra leteltével oly fogattal vágatand öcsce vára elé, milyet sem az, sem a világ soha nem látott!”

Tivornya, kártya fejezé be a látogatást, s ez utóbbiban is az ifjabb lévén nyertes, kettőzött dühvel fogadá fel bátyja a feltét megtartását. —

Ördögi gondolat merült fel agyában. Kora reggelen öszvehajtatá a bős, rettegett várur minden falvai s majorjairól a szüzeket, s azok legkecsesbjeit önmaga válogatva, a legszebbnek talált nyolczat levetkeztetni rendelte; kiknek — midőn engedelmeskedni szemérmetesen vonakodtak — durva hajduk kezei által vad üvöltés közt rántatá le a ruhát testeikről.

Eléhozták a drága, aranytól nehéz hámokat; hiába esdettek térdenállva kegyelemért a leányok: „hogya legalább öltözve engedje a hintó elé fogatni őket a kényur;“ de ez gunyakazajjal kérdé: „láttak-e már valaha öltöztetett lovakat?“

Levetköztették a szerencsétleneket, s a kocsisok bős serege a lovak hámjaiba szoritá karcsu testeiket.

Be volt fejezve a hallatlan műtét; teljes teremtet szép-ségében kettesével a nehéz diszhintó elé fogva a szüzek válogatottja, s a vár kapui nyitattak. A gróf elfoglalá helyét s parancsára a bakonülő kocsis a szerencsétlen leányok közé csapott ostorával.

Ekkor a legifjabbik, legszebbik közülök, Anna, egy vagyonos paraszt leánya, ki legelől volt testvére mellé fogva, összerázkodott az ostor csapása alatt, s legott térdre rogyva, iszonyu átkot mondott a vár, s minden benne s körülte élő s létező felett; mire rögtön az ég hallatlan dörgése, az elemek zablátlan tombolása felelve, pillanat alatt hegy s vár öszvedőlt, romjai alatt temetve mindent, s a vár helyén egy szép tiszta tóban tükrözé magát az újra kitisztult ég.

A tó felszínén csak Anna lebegett társnőivel, meg-rakodva a nehéz, aranyos hámokkal; s kimenekedve, ha-

zatértek falukba — Anna kivételével, ki szégyenérzetében felfogadá, e helyt tölteni élte hátralevő napjait.

Igy is lön, s az eladott hámok árán egy gyönyörű kápolnát építtette, a mellett szegény gunyhóban élt s imádkozott a jámbor szüz, kit halála után a szentek közé sorozott a nép szája, a tavat utána nevezve el.

Az álszinűség.

Az álszinűség lázit engemet
Mit annyian fel tudnak öltetni,
Nyíltság e földön néma gyermek lett
Kit gyakran anyja sem tud érteni.
Nézd bár a férget — s láthatod minő,
És nézd az embert — tudnád milyen ő?!

Hiszed talán: a titkos bolti máz,
Melyel befesti sok hitvány magát,
Máskéle, avvagy inkább meggyaláz
Miként képedet színlés lengi át?!

Ha rám mosolygó —: úgy lehet gyűlölsz!?

Nappal könyörgő —: éjszakákon ölsz!...

Érzőbb kebelnek biztos sorsa hol?
Mitől ne féljen? kit szeressen az?
Angyálnak is jut e földön pokol
Ha tán — szerelme tárgya is ravasz!?

Ő csalni nem tud, oly nemes kebel
Hát a csalódást hogy bírassa el?!

S ha élni fog, unja bár életét,
Gyűlölni fog, bár szive lelke jó.
Előtte meny, föld egyaránt sötét,
S — hogy fájdalommal küzd, csak az való.

Míg álmodott, ébren hívé magát,
Most ébren is mindenben álmot lát! —

Igy éle tehát a nagy szenvedő
Igy éle sok más, ismeretlenül;
Miként ezek, megszűnt epedni ő
És enyhe sirján békeszellem ül . . .
De a világ csak hajdan módra jár
És csalfasága uj tanura vár. —

Zombory Kálmán.

Rengeteg királya.

Történeti beszély; Cserey Gábor-tól.

I.

Alig van a két magyar honban szebb vidék, mint Erdélyben a „Háromszék.“ A táj nyílt, kies; örömet, kényelmet elővarázslón hat egyszerű pompával az utasra.

A tágas völgyet éjszokról kelet s délre magas hegyek választják el a szomszéd Moldva- és Oláh-országtól. Földe termékeny, népe ép, erős, munkás, és ritka vendégszerető.

E vidék felső részének egy jelentékenyebb falujába vezetem az olvasót, hol történetünk 1634 körül veszi kezdetét. A falu neve: Szent-Lélek, s a régi felosztás szerint a Kezdiszékhez tartozott.

Ezen szép fekvésű helységnek szinte közepe táján volt egy csinos egyszerű falusi lak, kívül tisztára meszelt falakkal, léces kerttől övezve; a bejárónál a galambugos kapu sem hiányzott, s a homlokzatáni ódonszerű felirat által tudatá az utassal a gazda nevét. Ha az évszámot tekintjük rajta, aligha a körüllevő épületek közt nem legidősebb; ilyszzerű kapukat — többnyire jó-módu székely katona-család tulajdonait — ma is láthatni a székely földön.

Az említett falusi lak ut felől való ablaka alatt néhány öl szélességű virágos kertecske foglalja el a ház és kerítés közti tért, melyben néhány rózsabokor, kinyílt őszi rózsák gyanítják: hogy lány is van a háznál.

Az épület két szobából s pitvarból áll; jobbra a konyhakert, balra tágas szoba, két, utra néző ónos karikákkal berakott ablakkal, melyek párkányain jókora cserépfazakban nagylevelű muszkáták terjesztik szét ágaikat, s a szobát félhomályban tartják. Nagy nyílt kemence s egyszerű kandalló foglalja el a szobának majd nyolczad-részt; ezzel szemközt durva vörösen himzett, majd ölnyire felvetett nyoszolya áll, melyen néhol az egykori cifra festés, sőt aranyzás nyomai látszanak. A fal mellett festett ládák, szeszélyes alaku pohárszék s néhány faszék állnak, míg ezekkel szemközt, az ajtóval ellenes falat hosszú tölgy asztal foglalja el, s az egész falat megkörző fogason fényesre súrolt ón tányérok és kancsók adják meg a háznak a tisztesség bélyegét. —

Birá pedig ezen telket az időben Bodó Pál uram nejével s két gyermekével. A gazda jóval túl volt a hatvanon; azonban ép, erős ember, s évei számát kopasz fején néhány szál fehér haj, s homlokán átvonuló pár vastag ránc arulá csak el.

A jó lelkű Rebeka aszonyomnak Erzsi lánya, egy tizennyolc éves, egészséges képű hajadon, nem kis szolgálatot teve a ház körül, míg Bodó uramnak Miska fia, deli húsz éves suhanc, erős támasza volt gazdaságában. —

Késő őszi esten lépünk a szobába. A nyitott kemenében jókora hasáb-fák pattognak, a gyertya világát oly jól helyettesítők, miként világánál a szobában levő négy személy arcját tökéletesen megkülönböztethetjük. A tűz mellett kis kerek faszéken ült a ház ura, szótlan bámulva maga elé, míg tisztas neje egy ládán ülve két kezébe hajtá le fejét; Erzsi az ablaknál font, s az orsolya gyakori eljártésából gyaníthatni, hogy gondolatai tova száguldtak — a képzeletek országába; a negyedik jelenlevő: Szűts Már-

ton szomszéd uram, ki estenden gyakran ide látogatott, s ma — tekintve a háznép arczeit — aligha vigasztalóba nem jött.

„Istenem!“ szakítá félbe a csöndet a ház asszonya — „vajjon szegény Miskával mi fog történni?! . . . tán meg se látom többé soha!“

„Ne hagyjunk fel még a reménnyel!“ — viszonzá a házi gazda, legyőzni igyekezve látható kétségbeesését; „igaz segíteni most azon nem tudunk; de“ — tevő hozzá egyet sohajtva — „Isten még mindent jóra fordíthat.“

„Ugy van apjok! a szegény fiut csak Isten mentheti meg!“ fildoklék Rebeka — „de Isten büntesse is meg azt a gonoszt —“ s itt szavai a zokogás miatt elhaltak; könnyei megeredtek, s miként azokat fel nem bírta szárítani kötényével, szabadon folydogáltak le mindkét orcáján.

„Meg nem foghatom az egész történetet!“ — szólt a gazda, Szűts uramhoz fordulva, ki eddig néma tanuja látszott lenni a szomorú jelenetnek; „fiamat mindig tisztalelkűnek ösmerém, kire nem fér bűn; s, hogy ezuttal is ártatlan, semmi kétségem; de a véres kés, ingén a vér-foltok, zavar, megijjedése, őt gyanússá tevék. — Óh boldog Isten, mit kell öreg napjainkra megérnem!?“ s itt kezével könyhöz nem szokott szeméit törle.

„Mi is bírhatta volna kegyelmed fiát gyilkosság elkövetésére, midőn házánál semmi szükségét nem látott, mindennel barátságban, békességben élt, soha senkit nem bántott . . . ?! hej higgyen nekem Pál gazda: más lappang itt Miska köpenye alatt!“ — vigasztalódék Szűts uram.

„Bár az ég ura kideritené az igazságot csak mielőbb, hogy késő ne legyen!“ jegyzé meg aggodalmasan Bodó. „De ennyi rablást, gyilkolást, mi itt a Háromszéken történik darab idő óta, hirül se hallám*) hosszú életemben. A minap is — úgy értém — Lázár István uram szekerét rablákl ki; pedig erős kísérettel vala.“

*) Székely szójárás.

„„Sokat beszélnek a híres Virág Ferkőről, ki több magával Sólyomkőnél tartózkodik, sőt a faluban is erősíti egy-két ember: hogy látták volna a Torjai barlangnál lóháton a hegyre felnyargalni, míg társai elmaradozva nehéz zsákokat cipeltek; s félek, hogy a múlt éjjel is —““

Szavait a most egyszerre bőbeszédűvé lenni látszó szomszéd be nem fejezheté, mivel a kis kapu nyikorgása vendég érkezését jelenté, mit csak hamar a házi sűrű*) csaholása is bizonyított.

Mindnyájan meg voltak lepelve, ily későn senki sem várátván a csendes házban; azonban még nagyobb lőn bámulásuk, midőn az ajtón belépő magas férfit megpillanták.

„Uram Jézus segíts!“ sikoltá az öreg asszony, a belépőre vetve szemeit; s ájultan rogyott össze.

A férfiak s az eddig gondolkozásaiba merülve volt Erzsi felálltak, s szóltanul nézték a késő vendéget.

Hogy megtudjuk, ki lett légyen azon egyén, kinek megjelenése oly meglepő hatást bírt gyakorolni családunk tagjaira, történetünk többi személyeit kell fölkeresnünk. —

II.

Háromszék-et a Csiktől nagy hegylánc választja el. Történetünk idejében a legszélső falu a jelenben kénes fürdőjéről ösmeretes Málnás volt.

E falut éjszokról nyugotra s keletre őserdők foglalák zord keretbe, s az ezek egyikének közepéből ég felé meredező hegycsucson emelkedett Sólyomkő vára. Nevezetét e vár a romjai közt tanyázó sólymokról vehette, melyekből nemzeti fejedelmeink alatt nyolczczal adózott Erdély egyidőben a török császárnak; s az ezeket megszerző sólymárok különös szabadalmakkal ajándékoztattak meg.

Az út, mely e romhoz vezet, sziklás és meredek; szekér- vagy ember-nyom nem jelez irányt, melyen föl-

*) Eb helyett; székely sz.

haladhatni; százados bikk- és fenyőfák, nem bírván tovább idővel, viharral daczolni, ledőlve ifjabb társaik tövéhez az enyészetet jelképezik; ágaik, melyek egykoron szélvészben nádszálként hajlongtak: most kiaszva hevernek. Így emészt meg mindent az idő vasfoga.

De a vándort — ha a tetőre ér — fáradsága bő jutalmul fölséges kilátás lepi meg. Távol a világ minden zajától, szabadabban dagad itt a kebel, emelkedik a lélek, hangosabban ver a szív, s mintegy levetve földi bilincseit: újra látszik születni . . . Oly tiszta itt a lég, oly fűszeres a fenyők dús zöld lombjaitól: hogy bármely mesterséges uton előidézett illat-árért kárpótolva érezhetnők magunkat.

Azon időben, midőn történetünk fonalát felfogtuk, e vár már rom vala. Tömör, majd más fél öl falai, végein öblös bástyaival, gyanittatják, hogy hajdan nagy erősségül szolgálhatott a vár, mely állításunkat az azt körövező mély és rendkívül széles árok is igazolni látszik. Igaz ugyan: a vár felső — virágzása idején tán csakis békélakásul használt — része kevés vagy éppen semmi menhelyül nem szolgálhatott; ellenben az alsó „tractus,” melynek kemény boltívei szorosan tapadnak egymáshoz, egy földalatti üregbe vezet, hol 50—60 ember kényelmesen megfér, s kevés elszántsággal húszszorta nagyobb erő ellen is sikerrel tartatá magát; hihető, e hely hajdan pince vagy — börtönül szolgálhatott . . .

Mintegy tízenöt lépésnyire ez üregtől magas füstgomoly emelkedik; alatta tűz lobog nagy hasábokon recsegve. Nem messze a tüztől lombokra terített farkasbőrökön mintegy 28 éves meglepő tekintetű férfi hever; mennyire e helyzetben kivethető, termete nyulánk, ideges; arcza komoly; magas homloka, kiálló fekete — némi delejes szíkrát hányó — szemei határozottság azon nemének bélyegét hordják magukon, mely elszánt egyéneknél rendszeren vakmerő bátorsággal, de egyszersmint féket nem ismerő indulatokkal párosul; míg vékony magas, vége felé legörbülő orra, a gyöngye piros, sűrű fekete szakáltól körített arc,

finom metszetű ajkak, sötét, csigákba fonódva vállára lapuló haja, nemesnek mondható szépséget tüntetnek eléinkbe.

Öltözete egyszerű, széles zsinórzatu barna zekéből áll, mely alól fehérlik ki finom, szélyel nyílt inge, napsütötte széles mellét tüntetve ki; szárait durva posztóból készült szűk nadrág, s lábait erős tágas csizma födé.

Nem messze e férfitől, — kinek hosszas leírását megbocsátja nekünk a tisztelt olvasó, ha eleve eláruljuk: hogy ő az, kinek a főszerep van szánva e szóról szóra igaz elbeszélésben; — ki némi felsősségi tekintélyt látszott gyakorolni környezete felett, — a tűz körül festői csoportozatokban középtermétű, edzett napsütötte arczu férfiak álltak s heverték, a lány gyepen nyujtva végig izmos tagjaikat. Testöket általán durva-kelmeű ruházat fűdte, s mindenike mellett élesre köszörült sulyos csákányt, öveikben pisztolyagyakat lehete észrevenni.

Az egész arc- és alakvegyületen durva fizikai erőszelleme lengett át, s a sajátságos csomózat körül a máglya sötét-piros lobogványa ömleszté kétes habzó fényét. —

„Hadd lám, mit hoztatok a múlt éji kalandozásból, Laci?” szolt egyike a tűz körül levőknek, egy őszbe vegyült fejű, körülbelől ötven éves, izmos férfi. — „Ámbár” — folytatá kis szünet mulva — „azt hiszem, inkább örülök, hogy a fogatokat ott nem hagytátok a faluba.” S gúnyos nevetésre huzá el ajkait, társain körülnézve.

„Bizony csak még egy pár perc híjja volt,” felelt az, kihez az öregnek szavai voltak intézve: Laci, egy karcsu 24 évesnek látszó barna legény — „s most kend is, Jánosbá*) csak bámulná a sok kincset, és nem nevetne.”

„Dehogy nem,” ingerkedék „Jánosbá,” — „sőt még ugyanis megkövetelném a részemet . . . No de ti fiatalok

*) „Bá” — bácsi, vagy bátya helyett; székely szójárás.

vagytok, járatlanok az ilyes dolgokban. Fogadom, ha én ott lettem volna, máskép ütött volna ki a dolog... Hej! de mióta a lábom összetört, csak rövid utat tehetek....“
tevé hozzá nagyot sohajtva.

„Rosz kereset volt biz e, bátyó; s ha Bodó Miska utunkba nem jő, aligha most itt nyujtozódniánk.“

„„Mi történt Bodó Miskával?““ szólalt meg a farkasbőrön ülő férfi, ki eddig egykedvűen hallgatá a többiek beszédét, de e név hallatára egyszerre felegyenesedék ülhelyéből, csengő érc-hangon. „„Szólj! hallani akarom, mi történt Bodó Miskával; s igazat szólj, mert különben megérzed karom súlyát.““

„„Uram, parancsod mindig készen lel;““ válaszolt alázattal Laci. „„Halljad tehát mult éji kalandunkat. Csakó Zsigmond urat ottben Szent-Léleken az egész vidék gazdag embernek tartá, s e hír — mint jól tudod — a mi füleinket is megüté. Elhatároztuk tehát Sugár Bandi barátommal, megkísérteni a szerencsét. A házi gazdát egy kés-szúrással örökre elnémítani, pénzét, arany-ezüstneműjét magunkkal e helyre hozni, volt szándékunk.

Tervünk egész a ládák feltöréseig sikerült is, de azok erős zárait nesz nélkül föl nem nyithatók, mire a cselédség öszvetódult, fejszékkel, vasvillákkal fölfegyverkezve, s nekünk alig maradt időnk, az ablakon kiugorva, a kerítésen át egy másik utczába eljutni, hol véletlenül Bodó Miskával találkozánk, ki hogy utunkat ne állja, egy lökéssel földre teritém, melléje dobva véres késemet. Nem sokára a harangok félreverettek, s az egész falu talpon volt...“

„„S hogy tudtatok mégis menekülni?““ kérdé élénken a vezér.

„„E bizony már alig történhetett volna meg, ha hátunk mögött nem ordítják, hogy: „meg van a gyilkos! köttözzétek meg!““ mire természetesen az üldözéssel fölhagytak, és mi csöndesen folytattuk utunkat idáig.““

„„S bizonyosan tudod, hogy Miskát helyettetek fogták el mint a gyilkost?““

„Ma hallám néhány favágótól s már úgy is mint bizonyost tudtam, hogy Vásárhelyre vitték be szegényt a tömlőcbe; holnap jó rendén föl is akasztják.“

A vezér arcza még komolyabb, sötét lőn, darabig szótlán állott a tűz előtt; azután előbbi helyét elfoglalva, mély gondolatokba látszék merülni. —

Virág Ferkő nem rég idő óta volt e rablócsapat főnöke; történetünk kezdete előtt csak néhány évvel Szent-Léleken becsületes jámbor fiúnak ösmerték, és munkás, szorgalmas magaviseleténél fogva a falusiak szeretetét nagy mértékben birta volt. Születése fölött sűrű köd lebegett; szülőit sem ő, sem más a faluban nem ismeré; csak annyit tudott felőle mindenki: hogy Bodó Pál nevelte gyámfiaként, s az egész háznép őt felette kedvelte. Miskát, ki-vel együtt tölté gyermekeveit, együtt élvezé e kor ártatlan örömeit, testvér gyanánt szerette, s életét, bármiét kész lett volna érte szükség esetében feláldozni. E szeretet viszonzottak Miska részéről, s felnőttökkor a falu népe rendesen csak „párosok“ — válhatlanok-nak cimezé őket. Mindazonáltal állott: hogy Ferkő legügyesb, legszebb legény a faluban, s ha vasárnaponként táncra veré össze bo-káit, versengve függtek rajta a lányok epedő szemei. —

Egy ily vasárnapi mulatozás alkalmával Ferkőt egyik különben jó pajtása megsérté, s heves szóváltásba jöttek; egyik sem akart engedni; s végre, midőn amaz fenyegetőzni kezdett, a különben is szerfelett indulatos Ferkő csákányával úgy föbe találta ütni a szerencsétlent: hogy rögtön halva rogyott össze a színhelyen.

Míg a körüllevők a halottat szemlélgették, s reménylett megmentése iránt intézkedni kísérték: addig Ferkő cgy pár hű embere tanácsára s segélyével menekült, jól tudván, hogy „tetten kapott gyilkosra okvetlen akasztófa“ vár. *)

*) Az akkori törvények értelmében csakugyan így volt ez; s semmi sem menthető meg a gyilkost a haláltól: „Élet-életért.“

Az éj bekövetkezett, elég gyorsan, hogy annak fedezete alatt Ferkő a nélkül, hogy valaki utját állta volna, a szomszéd erdőig eljuthatott, hol, egy ős-odvas fába húzva meg magát a rögtön lecsapni kezdett zápor elől, elég nyugtalanul tölté annak hátralevő részét.

Képzelmeheti, mily kinosak lehettek e hosszas éji órák az erdő rémes magányában; annál borzasztóbb a lelki kín s gyötrelem az eddig oly becsületos s romlatlan szívü ifjura nézve! . . . „Gyilkos vagyok! Elátkozott s megvetett . . . a legnagyobb, legundokabb bűnnel terhelt . . . egy kárhozott!“ ezt sugá neki minduntalan izgatott lelke; s belső szemei előtt rémlett a szörnyü halál . . . a gyilkost váró csúfos akasztófa! . . . Hiába idézte fel magában ingerültségét, a szerencsétlen véletlent; szándéktalanságát a borzasztó tetre . . . „Ki fogná őt védeni?! ki bizonyítani, hogy akaratlan, véletlenül ölte meg pajtását?! venné-e tekintelbe a szigorú törvény s annak vasfejü telyesítői eddigi szennytelen életét s a mentő körülményeket?! lehet-e remény, a bitófát kikerülni?!“ E kérdések merültek fel zavart agyában, s a kétségbeesés borzadásával kelle mind ezekre „nem“-mel felelnie önmagának; egész lényében megrendíté, megsemmisíté e szörny-tudat.

Futnia kelle tehát az emberek elől, kerülni a társaságot, melynek számüzöttje ő, s ha elfogatik: gyalázatos áldozata . . . rejtőzni s menhelyet keresni sűrű erdők rengetegében! Átkozott végzet! . . .

Gyakran megtörténik, hogy — midőn erény s kötelesség útján vélnők haladni, s gondosan kerüljük még az indokot is oly tetre, mely becsületünket sérthetné, vagy éppen a gyalázat bélyegét süthetné nevünkre — indulatosságunk első hevében, a körülményektől elragadtatva, oly tényt követünk el, melynek szomorú eredményeitől rettegve, menekülni kényszerülünk, s a bekövetkező szükség idején oly eszközökhöz nyúlni, mik hanyathomlok vezetnek a sülyedés örvényébe . . . visszavonhatlanul s örökre számüznek bennünket az emberi társaságból. —

Sokáig küzdött Ferkő, míg a keblében dülő vihart némileg lecsöndesíthetné. Soká tűnődött: merre irányozza lépteit, hol rejtse el magát a mindenestre üldözésére kiküldendő poroszlók elől? míg végre — bár nem tudott megbarátkozni e gondolattal s borzadás tölté el egész lényét — azon állapotok meg: hogy Súlyomkő-nél — hol legbiztosban vélt maradhatni — keressen menedéket.

Tétovázni nem lehetett, mert minden percen felfedezteteték, s így elszánt léptekkel vevé útját az említett hely felé. —

III.

A Súlyomkőnél tartózkodó rablócsoporth híre egész Háromszéket, sőt a szomszéd Csik- s Erdővidéket is rettegésben tartá. Alig tölt el hét, hogy egy-két gyilkolásról, — alig nap, hogy rablás, vakmerő betörésről ne érkezett volna hír. Éj idején, de még világos nappal is fegyveres kíséret nélkül senki sem merészelt a Csíki havasokon utazni. A hatóság mindent elkövetett a merész utonállók megkeríthetésére; de ezek nagy számmal lévén, csupán tetemesb katonai evő vezethetett volna célhoz; akkortájt pedig — mint történetileg is tudva van — I. Rákócy György fejedelemnek minden katonai erejét a törökkel szembe kellett fordítania, s így a rablók az egész országban elszaporodván, kényők-kedvők szerint zsákmányolhatták, zsarolhatták a szerencsétlen utazókat, sőt történetünk idejében — mint fenebb is láttuk — lakott helységek, nagyobb faluk sem voltak megkímélve vakmerő látogatásaiktól. —

Hogy az e körbe lépett Ferkő miként szokhatta meg a rabló életet; mennyi küzdésébe került, mily viharok dúltak keblében, míg e helyzetbe találhatta magát: igen hosszasan lenne itt elősorolni. Csak annyit vélünk szükségesnek fölemlíteni: hogy rendkívüli testi ereje, a nála evvel párosuló természetes bátorság, mely mostani kétségbeesett helyzete

folytán oly életmegvető merészséggé lőn, mi őt más téren magasztalt hőssé teendette; azon kihívó s parancsoló tekintet, melyel csakhamar fölényt tudott gyakorolni mindenkin, s rablótársaival is megéreztetni felsőbbségét: őt nemsokára a csapatnak rettegett, s önmemberei által határtalanul tisztelt főnökévé tevék. —

Idejét — miután rabló kalandokban egykettő kivételén részt nem vett — többnyire vadászattal tölté; bejárta a Háromszék s Csík legnagyobb havasait, meghágta a legmeredekebb sziklákat, s gyakran megtörtént, hogy itt-ott emberekkel találkozott, kik — tőle nem bántva, őt sem merték bántani, s — faluikba mesés híreket vittek a „rengeteg királyáról”. . . .

Igy telt el négy év. — — —

Láttuk, miként a Szent-Léleken történt gyilkosság elbeszélése után a vezér arcza elkomorult; leirhatlan fájdalmat érte, hogy Miskát, ifjúkori barátját, ugyszólva testvérét, kinek szülői őt — most az emberi társaság számkivetettjét, a kárhozottat rablót — egykoron gyermeküként fogadák, szülői szeretetükben részesíték, tévedésből mint gyilkost végzendik ki oly tettért, melyet ugyanazon latrok egyje követett el, kiknek ő vala főnökük . . . Látni véle lelki szemei előtt a kétségbecsett agg szülők helyzetét, midőn egyetlen fiók szörnyette, gyalázatos halála nemsokára a közgúny s megvetés tárgyává teendette, sírba döntendé őket . . . s tán e számtalan küzdés után szabadtóként elérkezett végperc, a nem érdemlett kinszenvedés emlékezte arra viendé a szánandókat: hogy gyermekük fölé, ki ezideig tiszta családi nevüket megbecsteleníté, ki mondják az iszonyu szülői átkot . . . míg amaz ártatlan; más — közvetve az ő parancsait követő elkárhozottak büntetteért lakolandott! . . .

E tudat, ez elvitázhatlan ádáz sors végzete, a fenyegető körülmények meggondolása, mélyen sebzé még most is érzékeny s hátatelt szivét . . . módot kelle találnia a

gyors léptekkel szeretett testvére felé közelgő vész elhárítására; megmentenie azt mindenáron!! —

„János“ szólítá meg e hosszas elmerengés után végre a főnök a már olvasóinknak bemutatott, Laci által „Jánosbá“-nak nevezett ősz rablót: „ismerem furfangos eszed találékonyságát; magamat is nem egyszer segítél ki a hinárból; szükségem van reád ismét, s most egészen reád is számolok: Bodó Miskát meg kell szabadítanunk!“

„„Uram vezér, ez nagy föladat; Miska a székház börtönében van, onnan pedig Szent-Habakuk sem egykönnyen szabadít meg emberfiát;““ mondá a vigyorgva közelb sántikáló öreg . . . „„Aztán““ tevé hozzá gunyosan, „„miért ne menne ő is a többi után? végre is csak felmagasztalásban részesül a fiu.““

„Szót se többé!“ kiálta fel indulatos hangon Ferkő; „Miskát meg kell szabadítnunk, így akarom s parancsolom! Ez ellen senkinek sem lesz kifogása — ugyhiszem?!“

„„Jól van uram; de — csak mondj aztán tervet is, hogy hogyan s miként végezzük ezt;““ monda engesztelő hangon a béna rabló, ki főnöke kigyult arczait látva, jónak hiendhette felhagyni élceivel.

„Azon törem már két órától fogva eszemet; de nem tudok tisztába jönni magammal, célhoz vezető utat nem lelek agyamban, s tőled, vén tapasztalt rókától véltem jó tanácsot nyerhetni.“

„„Gondoltam én egyet uram,““ viszonzá János, kinek hízelní látszék főnöke bizalma.

„Mondd ki tehát!“ sürgeté emez.

„„A székházat fel kell gyujtanunk —““

„S aztán —?“

„„Könnyű volna aztán Miskának a zavart felhasználni, s ide hozzánk menekülni.““

„Az első jól mondd, de a többi semmikép sem megy.“

„„Hogy érted ezt uram?““ kérdé csudálkozva az öreg.

„Mivel így Miskának egész életére kerülnie kellene a szülői házat, s a nélkül hogy bűnös, rablóként tengetni

életét köztünk, míg végre, ha egyszer elfognák, bizonyos neki az, a mi elől most akarom megmenteni.”

„Hiszen uram, hogy ha már annyira van valaki, mint az a fiu: van-e ennél könnyebb élet?! azt hiszem, nem nehéz a választás az akasztófa s a mi szabadságunk között.”

„Ne többet erről öreg! Én Miskát mint ártatlant kívánom szülői és a világ elébe állítani.”

„Hm... ez aztán már bajos dolog uram; mert tán egyik sem oly bolond, hogy önként adja magát a törvény kezébe.”

„De ha ígéretet tennék, ha pénzt, sok pénzt adnék annak —”

„Mi haszna a pénznek, uram, ha aztán a halál bizonyos neki, mihelyt körmeik közé adja magát....?”

„Halljad tehát az én tervemet... a kettő közül a melyik elszánja magát arra, önként feladni magát gyilkosként, ugyancsak a székházba kerül; ekkor terved szerint felgyújtjuk azt, s ő hazaszabadul, míglen Bodó Miska a mi emberünk feljelentése után rögtön ártatlannak mondatva, becsülettel elbocsáttatik. — Most hát öreg menj el, alkudj meg a két legénnyel, s hajtasd végre még most, a mit mondtam. Kétezer arany forint, a mivel bírok; ebből öt-száz tied, a többi amazé. Végezz gyorsan — elvárlak a vállalkozóval.”

Az öreg bicegő léptekkel távozik az alku megkötésére, s nemsokára örömsugárzó arczczal jelenté: hogy Csillag Laci rászánta magát, még ez éjjen a meggyilkolt Czako házába ujonnan szinlett betörés alkalmával magát elfogatni, a mikor azután Vásárhelyre kísértetve, a törvényszék előtt magát gyilkosnak vallandja.

Világteher gördült le Ferkő szívéről s derült arczczal rendelé mindkét lovát — a csapat válogatottjait — megnyergelni, Jánosbát kísérendőül hívva.

IV.

Ez esten láttuk történetünk elején Ferkő-t, az elhir-

hedett „rengeteg királyá“-t, Bodó-ékhoz váratlan belépni; tanui voltunk a belépése által előidézett hatásnak: mikép a derék házi aszony, egykori gyámfia felismerése után ajultan rogyott össze, s a férfiak szótlan bámultak reá, kinek — miután róla évek óta a legborzasztóbbak keringtek, s mindent inkább, mintsem őt látni vártak volna — oly rögtönzött megjelenése szorongatott körülményeik közepette csak új csapásként tűnhetett fel előttük.

Míg tehát a szobában jelenvoltak e meglepetésből, Rebeka aszony ájulásából, magukhoz jöttek volna: Ferkő röviden előadá jöttének célját, elbeszélé: miként történt Miskának elfogatása, miként tűnődött volt ő az ártatlan megmentésén, és hogy lelt végre utat, annak ártatlanságát napfényre hozni, őt szülőinek visszaadni.

Végül figyelmezteté Bodó uramat, hogy az éjjen a Czakó háznál történendőkre készüljön, nehogy a szerencsét újra megkisértendő rabló elosonhasson. —

Csudálkozni fognak tán olvasóink, miként az öreg Bodó Ferkő megjelenésekor, s még inkább midőn az őszintén bevallá, hogy a Czakó-n elkövetett gyilkolás önmemberei, közvetve tehát az ő tette, — nem gyűjtötte házához a falusiakat, kezükbe adandó a rablók főnökét, kinek neve alatt annyi merész rablás s gyilkolás követtetett el, és elfogatása által Miska ártatlansága mindenesetre legkönnyebben tűnt volna ki . . . Igen könnyű leendett volna ezt tennie az öreg urnak, de egyrészt a szívében még mindig táplált rokonszenv egykori nevelt fia iránt, különben pedig azon tudat: hogy — ha csakugyan sikerül is elfognia a „rengeteg királyá“-t — a rablók nem késendettek házáat felgyujtani s őt egész családjával együtt kivégezni, visszatarták őt ezen talán magában táplált szándéktól, s így nem lehet különös, hogy az öreg Bodó a falu előjárósága előtt vendégéről mitsem szólva, csak annyit adott hírül, miként ez éj folytán szoros vigyázat mellett a rabló gyilkost kézre kerithetendik. —

Ferkő nemsokára búcsut vőn Bodó-éktól, s a reá a

kert mögött várakozó Jánossal tova vágatva, könnyítve érzé kebelét a pár óra óta megfoghatlan súlylyal ránehezedett aggályos érzéstől. —

Az idő éjfél körül járt; nehéz felhők boríták az eget, s a rémesen süvöltő őszi szél közé nagy csöppekben hullott alá az e hegytájakban ismert kemény eső; a közelgő égi vihar előhírnökei, utasok rémjai s intői hogy: „félre az utból!”

Csöndesen, mély gondolatokba merülve haladott Ferkő társával végig a falu utcáján, hall- s látatlan, s jobbra, az erdő felé irányzandó lova lépteit, alig ért ezer lépésnyire a falun kül, midőn háta mögül jövő lódobogás üté meg füleit.

Ferkő megállítá lovát; üldöztetéstől ugyan nem félt — részben már a fenmondott okoknál fogva, részint pedig azért nem, mivel fegyverrel s jó társaságban tudta magát — de valami magyarázhatlan belső szózat sugá neki: hogy őt érdeklendi a nesz, mely mindinkább gyorsan közeledék.

A lovak horkanása, a rajtok ülők kardjainak csörtelése hallatszott már, s még mielőtt a hátról jövő lovagok Ferkőt s társát megpillantották volna, ezek — a sötétséghez szokott szemeik által előnyben — az éj homályából kibontakozó három — kard s kópíával felszerelt — lovagot már meg is ismerték. A Szentlélekről Vásárhely felé vezető uton ügettek, melyet a rablók épen elhagyandók voltak, s egyikök: a középben lovagló, egy hosszú csomagot tartott nyergében maga előtt, melyben gyakorolt szemnek könnyű volt emberi alakot megismerni.

E felfedezést Ferkő épen azon percben tévé, midőn a lovagok az út hajlása előtt, alig ölnyire tőle, haladtak el; de ugyan e pillanatban amazok is meglátták a két hivatlan tanut, s rögtön megállítva lovaikat, a csomagot tartó azt lováról leejtő. Gyöngé női hang fojtott sikoltása érte erre Ferkő füleit, s eléugratott lovával az út közepére, midőn épen a három lovag is földet érve, a teher föleme-

lése körül foglalkoztak. Rögtön Ferkő s ennek egy inté-
sére Jánosbá is leugortak lovaikról, s kardot rántva: erős
hangon kérde az első: „mi járatban volnának a nővel?“
E semmiként sem barátságos megszólításra a három idegen
is fegyverhez nyúlt s Ferkő fejének irányozva mindhárman
vágásaikat: észre sem vették, midőn János hátulról az
egyiket leszúrva a másodikat már megtámadá . . . rövid
küzdés után — mialatt a csomagolt nő mindhangosabban
kezdett „segély“t kiáltani — a három idegen le volt győzve,
de János fején is veszélyes vágás ejtve . . . ez öszvero-
gyott s végérejével inté urát a gyors távozásra, mert a
faluban már megkondult a harang s üldözők érkezése per-
cenként várható lőn.

Ferkő az út szélén aléltan fekvő nőhöz fordult, s azt
lovára kapva, elvágtatott és az éj homályában csakhamar
el is tűnt véle. —

V.

A Szent-Lélek fölött emelkedő domb tetején a Tar-
nóci nemzetség ős, hires-erős szerkezetű kastélya állott,
a 16 s 17-ik század szokása szerint inkább vár mint fény-
laknak nevezhető külszine után; s történeti hagyományaink
nyomán a székely föld egyik legnagyobb erődje.

A kastély négyszöget képzett. Éjszak felé a főépület
laktermeivel, szemben a melléképletek, laktanya, roppant
szabad udvar, az egész bástyákkal s külről erős mohlepte
várfalakkal kerítve, széles fogsoros vonalai a napban tűn-
dőklők. A kapu délnek állott, fölvonó híddal, őrtoronnyal
tetején. —

Történetünk idején Tarnóci Sebestyén volt e kas-
tély-vár ura; nője Károlyi Zsófia s egyetlen gyerme-
kük, a szelid s bájoló szépségű Sára lakták azt most csak,
minthogy Tarnóci maga Rákócy fejedelem körében volt le-
kötve, hol ő — a higgadt, elismert bélátással bíró férfi s
jó hazafi — nagy tekintélyt vivott ki magának, mint derék
vezér a csatán, bölcs a tanácsban.

Nője — egy az akkori kívánságnak szerint igen mivel
nő s derek háziasszony — férjét szeretve tisztelé, de
gyermekét — a bájos Sárát — bálványozá.

Szóljunk tehát ez érdekes nőről.

Sára fenkelt termetű volt, finom karcsu derékka, telt
habszerű tagokkal, melyek könnyüded mozdulatai bájoló
kellemet kölcsönzének a festői alaknak. Nagy sötét szemei,
magas, vége felé legörbülő orra, finom metszetű ajkai,
melyek, midőn megnyiltak, a legszebb fogsorokat tüntették
elő, arcának keleti jelleget kölcsönzének.

Ha föltevé drága kövektől csillogó pártáját, fekete
selyem fűrtözetének aranykoronájául; — ha mellény-sza-
básu bársony, „váll”ának dús zsinórzatával öszveszorítá
karcsu termetét; — ha vállaira veté délceg palinkára
aranyzott lazurkék bársonymentéjét: méltán tartathatott Er-
dély egyik legszebb deljőnének.

A nyájas természet őt gazdagon fölruházta a legfőbb
testi kellemekkel; vidor lélekkel, élénk észszel; a sors
kedvező szeszélye néki születési rangot, vagyont engedett
— mily boldog lehetett volna ő, s általa egy hü kebel!
... egy boldog család!? ... De a végzet másként ren-
delte; ábrándos lelkét csak egy szép s örömdús jövő fő-
lötti reménynyel kecsegteté, mely meghiusult, levelei —
mint a kegyetlen dértől érintve hervadott rózsalevelek —
egyenként hullának kebelére, csak töviseit hagyva fen szá-
mára, melyek kinos szurásait végperceig érezé . . .

Ifjuságunk tavaszán legszebb reményekkel lépünk a
mosolygó életbe; túlfeszített képzelődésink fellegrákokat al-
katnak, mik később ködfátyol képeiként tűnnek el sóvár
szemeink elől s láttatják velünk a rideg valót . . .

De — ki tudhatja a jövőt?! ki a végzet titkos utait?!
kinek engedtetett meg belétekinteni azon nagy s mindenki
előtt zárt könyvbe, melynek lapjaira egyesek úgy, mint
országok jövője van a gondviseléstől följegyezve ?! . . .

— — — Egy őszi nap alkonyán látjuk Sárát a ka-
stély egyik nyitott ablakánál himzéssel foglalkozni. Arcza

szokatlanul halványak; hófehér kis kezei reszkettek a könnyű munka mellett, mit némi figyelemmel lelki felindulásnak kell tulajdonítanunk.

Nemsokára a hanyatló nap búcsusugarát rőt színben veté a kastély ablakaira.

A mellékszemély ajtaja megnyílt, s azon Tarnóciné lépett be a szobába; igen tisztos agnő, kinek rokonszenvet gerjesztő arcza, bárha szenvedés s életviharok bélyegét hordják nemes vonásai, az azon viszsugárzó szívjószág mellett egykori nagy szépség nyomait tünteti föl. —

„Tedd félre a munkát, leányom,“ szólalt meg szíves hangon a belépő; „az alkonyat beállt s szemeidnek megárt az erőltetés.“

„Ma nagyon keveset himzettem, kedves anyám, s inkább csak szórakozást kerestem a munkában; pedig e képet szeretném bevégezni, mielőtt atyám hazajő, kinek azt meglepetésül szántam.“

„Kedves jó lélek!“ viszonzá Tarnóciné, leánya kezét megfogva; „mint meg fog örvendni jó atyád kedves ajándokodnak! De mondd: miért vagy ma oly szórakozott? Arczod a szokottnál halványabb . . . te reszketsz . . . Istenem! tán beteg vagy?“ tevé hozzá aggodalmasan.

„Légy nyugodt édes anyám —“ szólt erőltetettnek látszó mosolylyal a leány — „jól érzem magamat; csupán a mai napon történtek rázkodtatók meg némileg gyöngesítettem; innen talán a vélt változás arczaimon.“

„Bohó kis lány! hisz magad kértél, hogy tagadó válaszsza bocsássam el kérdődet; te adtad a kosarat . . .“

„Ezért néked, jó anyám, hálával tartozom; te tudod: én Mikes-t nem szeretem s nőjeül boldog soha nem lehettem volna. — De midőn távozott, oly bosszútelt zord tekintetet vetett reám, hogy akaratlan is megrázkodtam; s midőn a hágcsoig kísérem, hallám: mint mormogá magában: „bírnom kell e lányt bármi áron; ha meny s föld öszveszakad is;“ e vad káromló hangok most is rémesen csengnek fülcimben, mintegy közelgő veszély jóslataiként.“

„Agyrémek; puszta képzelődés; kí miernő bántani Tarnóci Sebestyén leányát?!“ . . .

Ezalatt a várbeli kápolna kis harangja megcsendült; méla-bús hangján est-imára hívta a nemes-ház lakóit.

„Jer édes Sárám,“ mond Tarnócíné; „menjünk a kápolnába; imáid közt feledni fogod a történeteket s megnyugvást lelsz.“

Ezzel Sárát karjára véve csöndesen haladtak a kastély keleti szárnya felé, hol az imaház állt. —

Ugyanez — a Tarnóci-vár lakónőj csöndes életében oly eseménydús — nap éjjelén, kevéssel éjfél előtt három lovas egyén közeledett a kastély éjszakai részét kerítő kőfalhoz, s lovaikat egy ott álló jegenyefához kötözve, egyikök a más kettő segélyével a mintegy másfél öl magasságu kőfalra fölmászott, s onnan vastag kötélhágcsót bocsátva alá, nemsokára mindhárman a fal párkányán állottak. A maguk után vont hágcsó ujoni használata, összekötve egy merész ugrással az elsőt a vár-kastély udvarára hozá, hova a többi kettő is egy ott talált létra segítségével utánna leereszkedett.

„Ide könnyen jutánk bé —“ szolt az éji kalandorok egyike — „de hogy fogunk kimenni, azt már nem mondhatnám meg.“

„Csöndesen beszélj“ csititá egy másik; „könnyen fölfedezhetnek, s akkor annyit mondhatok előre: hogy itt hagyjuk a fogunkat.“

„Ha a kétszáz arany forintot akarunk osztozni, mit urunk ígért, nem szabad bőrünket féltetni;“ jegyzé meg a harmadik. „Most előre Bálint“ — folytatá — „készen tartsd nyiladat, s úgy irányozd oda a harmadik ablak keresztjére, hogy a vessző a kötélhágcsóval épen a középebe fúródjék; de mondom: jól vigyázz, nehogy az ablakba löjj, mert akkor veszve vagyunk.“

Kevés idő múlva éles sivitás hasítá a léget s arra egy erős csattanás lőn hallható; Bálint jól célzott: a hágszó a harmadik ablak keresztjén függött.

„„Most““ szolt halkan az előbbi: „„ti itt szorosan tartásatok a hágszót megfeszítve, míg én a galambot emelem ki fészkeből; ha nem tetszett a menyasszonyi főkötő, ám lelünk mi utat máskép is birtokába jutni; s ha egyszer kezeim közt van, Zaboláig meg sem állok véle. . . .““

— — — Alig telt el negyedóra, a szép Sárát aléltan, száját vastag kendővel bekötve és jól becsomagolva, mint tetszhalottat veté maga elé nyergébe a rablók egyike, s mindnyájan villámgyorsan távoztak. —

Hogy miként szabadult meg Tarnóci Sebestyén leánya e kínos helyzetből, s ki által — fenebb láttuk. —

Nemsokára a kissé hűvösödő éjszella által a nő eszméletre kezdte térni; de bármennyire igyekvék gondolatit rendbeszedni, s a történeteket emlékébe visszaidézni: ez neki nem sikerült; mint szintén az sem: tisztába jöni helyzete fölött: valljon újabb latrok kezeibe esett-e, vagy az ég angyala küldé-e a most véle tova vágtató férfiban mentőt?! Végre megszólamlott, s gyöngé nyögés elhaló hangján kezdé Ferkőt kérni: vinné őt vissza Szent-Lélekre, anyjához.

Ezalatt az ég kitisztult, s a szétvált fölhők mögül melán hinté alá töredezett sugárait a hold. A mint Ferkő e fénynél a lányka bájoló arczába tekintett, szíve olvadni kezdett. A vadon természet fia soha ily angyalarczokat, ily mennyei szépséget nem látott! E nemes vonások, a bájoló hang, melyen kérését ismellé a szende teremtés: egy új, eddigelé sejtetlen érzést ébresztettek föl kebelében. Kemény szíve, mely a sors csapásai alatt elfásulva, a legborzasztóbb vértetteket kozónnyel tudta szemlélni: e nő közelében lágyult: egész belsője megrendült! A haramia-

főnök, a vad „rengeteg királya“ hasonlított e percek alatt egy szelidített oroszlánhoz. . . .

Pillanatig habozni látszék: anyjához vigye-e vissza a nőt bántatlan, vagy — meghódított sajátjaként tartsa-e meg? De — ha az elsőt teszi — lehet-e reménye neki, a pór legaljasb rablójának, valaha bírni e főuri büszke nőt? . . . Eszeveszett álmodozás! . . . S mégis — megválni tőle, elhagyni őt örökre, miután csak percekre is kebelén érezte nyugodni e szende angyalfőt — elveszteni reménytelen azt, ki egy ezideig ismeretlen mély érzést, egy mennyei szikrát keltett föl kebelében, eloszoltatta a szívére dermedt jégkérget . . . szerelmet, az isteni kéjérzetet, mely a legnemtelenebbet nemessé varázsolja — az élet-útnak reményt nyújt, képes volt ez árva szívben előidézni?!

Megfoghatlan s alig legyőzhető harc dúlt a rabló bel-sejében; darabig tétovázott, határozatlan állt, feje szédült a csábító kéjérzet kemény tusájában: míg végre az őt nemtelen vágyakkal kecsegtető keble gonosz daemonait legyőzve, lovát megsarkantyuzta s Szent-Lélek felé vágatott.

Egy nemes tett önjutalmának soha nem ösmert jó-érzete ujdonság telyes bájával karolá szívét körül, midőn a bájos lányka gyöngyajkain szavakra olvadt szabadul-tának előérzete, s köszönetének szívig ható kifejezései boldogiták, kárpótolni látszottak őt a leküzdött vágyakért. . . .

A mily nagy volt ezalatt a remülés a kastélyban Sára elraboltatásának fölfedezte után — a mily véghetlen az örüléshez közel anya sajtó szíváfájdalma: midőn leányát, kibén mindenét veszíteni érzé e földön, nem lelé föl sehol, midőn a fegyverkezve üldözésre indult szolgák az éj homályában sikertelen száguldozásaikról credmény nélkül tértek vissza: oly rendkívüli, haladhatlan azon általános, mélyen érzett öröm, midőn a kecses lányt telyes épségben visszahozó Ferkő izzcsepegő lován az udvarra vágatva, a legnagyobb kímélettel leszállitva gyöngéd terhét, a kastély urnője elé lépett, s Sárát neki átadva, hiven előadá a történetek.

Létezhet-e egy hű anyára nézve nagyobb öröm, van-e tökéletesb éd, mint midőn a csak percig is veszve hitt egyetlen gyermeket hű keblére ölelheti? ... S viszont: a szerető, erényes leány élhet-e még egész hátralevő napjaiban tisztább kéjt, mint ily körülmények között hullathatni örömkönnyeit ugyanazon hű anyai kebelre, mely a rémes órákban érette remegett, s most hű dobogásai közt öleli görcsösen magához a visszanyertet? ! . . .

Már Ferkő távozni készült, nehezen tudva elvonni szemét az előtte táruló egyetlen látványról, midőn Tarnóciné fölugorva, s egy szekrényből nehéz — arannyal tölt — erszényt elővéve, neki e szavakkal akará azt átnyújtani:

„Vedd nemes férfi e csekélységet addigis fáradtságod jutalmául; tettedet jutalmazni képtelen vagyok, de áldjon meg érte a mindenható eget ura, s számolj bizton Tarnóci Sebestyén családjá végetlen halájára s míg élünk teljes szolgálatkészségünkre.“

„,,Nagyságos asszonyom —““ válaszolt Ferkő: „,,tettemért jutalmat nem fogadok el; boldognak érzem magamat, hogy e bájoló szelid angyali lányt kinos helyzetéből kiszabadítva, szerető anyja karjai közé visszavezethetém.““

Tarnóciné meg volt lepette; ily választ pór viseletű férfitől épen nem várt, s most kezdé figyelmesben vizsgálni az ifju arcát.

„Mondd tehát, lovag“ folytatá azután: „nevedet, hogy legalább imáimban emlékezhessem leányom szabadítójáról.“

„,,Megbocsáss asszonyom: helyzetem tiltja jelenleg magamat megnevezni, de fog jönni idő reményilem, midőn majd megismerhetsz. Addigis áldjon benneteket az ég, nemes hölgyek!““ s ezzel — egy hű tekintettel véve búcsut Sárától — távozott. —

Míg Ferkő mély gondolatokba merülve, egész útján Sára bájoló arcát látva lelki szemei előtt, fáradt lovát olykor-olykor érintve a sarkantyúval, Súlyomkö felé haladott, azalatt Szent-Léleken egy tetten ért rabló állott a törvényszék előtt. A fiu — Csillag Laci volt; ki szavát bevállta,

csakugyan a meggyilkolt Czakó házában engedé magát elfogni. A mint tehát körülményes vallomást tett volna le, a bírák szegény Bodó Miskát — ki már azon reggeltől fogva mint akasztófára ítelt a siralomházban ült — ártatlannak nyilvánítva szabadon bocsáttaták, s helyébe a valódi gyilkost rendelték odatenni; és eddig minden a rabló számítása után érkezett. De — számítása mégis csalt: mert az ítélet — természetesen szintén halál — még az éjjelre rendeltetett végrehajtani.

A megszabadult fiu, ki egy borzasztó halál minden félszeit s aggodalmait úgyszólván a végletekig kiállotta, csak szekeren mehetett haza agg szülői megvigasztalására. Erzsí — hű testvérként — már a siralomházban töltötte volt véle az utolsó órákat, s most ő volt egyszersmint az: ki őt haza, a közös szülők karjai közé vezette. —

Pár órával Bodó Miska távozta után a gyilkos — Csillag Laci — nagy tömeg nép kíséretében kivezetetvén: főlakasztatott. —

VI.

Ferkő csak midőn a Súlyomkői romokat látá maga előtt, kezdett eszmélni ábrándvilágából.

A rettenthetlen rablófőnök szinte reszketve szállt le lováról és az alsó várrom egyik ürege legbeljében foglalt helyet, újra átengedve magát lázas-édes álmainak. Szíve, mely eddig vad kalandok örömeit ismeré csak; melynek gyöngédebb érzelméről fogalma is alig volt: egy soha nem sejtett érzés, ismertelen bényomás édes kinja alatt fűződik össze. Ő titkon s hallgatag szerete egy oly nőt: kinck csak látása, néhány köszönetet rebegő szavai varázsvessző illetéseként szakíták szét kebelének minden vad indulatit, uj s nemesb érzelmek csíráját ihleték belé . . . S mégis: e nő örökre távolban maradand tőle: őt viszont nem szereti, nem szeretheti, de sőt az ő szerelmét nem is sejti, nem szabad sejtienie . . . e nőt valaha magáénak mondhatni semmi reménye nem lehetett. . . .

Hosszú, fájdalmas elmerengéséből emberi nyögés riasztá föl a rablóvezért, s ennek okát fürkészni kiindulva, az öreg János-t látta a földön fetrengni vérében iszonyú kinok között.

Az öreg nem sokáig feküdt eszméletlenül a leírt véres öszveütközés után az ut közepén, hol őt Ferkővel mi is elhagyók; — bár a vágás, mellyel a legyőzött ellen tőle elbúcsuzott, elég súlyos volt s a vérvesztés fölötte elgyöngíté; mégis utolsó erejét összeszedve, sikerült neki a közel sánc martján nyugton legelésző lovára fölkapva, a tanyáig eljutni. Itt újra elhagyta eszmélete, s midőn az őt lováról leemelt társai a vezér s a történetek után kérdezősködtek, semmi választ nem adhatott; csak halk nyögései tudaták, hogy az élet még nem hagyta el a roncsolt testet.

Most — maga mellett látva Ferkő-t — egy örömsugár villant el fájdalomdúlt arcza fölött, s jelek által inni kérve, miután a becsepegtetett víz őt fölleleveníteni látszék, magához inté a vezért, s csöndes, fájdalomszakgatott hangon mondá ennek fülébe:

„Uram, én immár végórámat érzem közeledni; kevés van még hátra bűnös életemből, s mielőtt még késő, mielőtt a mindenható ítélő széke elé lépnék, szólásom van hozzád. Egy nagy titok nyomja lelkemet; ezt nem akarom magaminal sírba vinni; téged illet —“

„„Engem? egy titok?““ szolt Ferkő kíváncsian s meglepetve.

„Igen téged; a születésed fölött létező homályt fölvilágosíthatom . . .“

Ferkő megrázkodott.

„„Szólj!““ mondá öszvehúzott szemöldökei alól me-reven függesztve tekintetét a már-már haldokló rablóra; „„figyelni fogok.““

„Ezelőtt mintegy huszonöt évvel“ kezdé meg az öreg, töredezett hangját szilárdítani igyekezcén: „mint udvar-

biró*) szolgáltam Albisban Háromszéki főkapitány Zólyomi Dávid urnál. Kitűnő szorgalmam, jóviseletem és tántoríthatlan hűségem kivívták részemre az uri család, de főkép uram bizodalját. Éltem legboldogabb, vagyis egyetlen boldog perceit itt töltém el. Hogy szép lány is elég volt a faluban, azt említenem se kell; ámde az én Rózsimmal egyszem állhatta ki a versenyt. Ő tudta a legvékonyabb fonalat sodrani ujjáival; ő imádkozott legnagyobb áhitattal a templomban; s midőn tánczolt, alig birtam szemeimet levenni róla. Megismerkedtünk, s csakhamar fiatal keblünk egész hevével szeretők egymást: őt valaha nőmül birhatni volt egyedüli ohajtásom. A véletlen úgy hozta magával, hogy urnóm, Zólyominé, Rózsit mint szobalányt vevé magához, s így naponta láttuk egymást. Szerelmem is iránta napról napra növekedett, s már elérkezettnek hívém az időt, hogy vágyaim telyesülésbe menjenek; minthogy több évi szolgálatomból szép kispénzösszeget takarítottam volt meg, egy napon megkértem Rózsit. A szülők beleegyeztek, s már csak egy hét hiányzott végre boldogságom eléréséhez.

A mint azonban gyakran a legtisztább eget is rögtön vészkes fekete fölhők borítják el: úgy az én boldogságom csillaga is váratlan, borzasztó módon elhomályosult. . .

Egy délután az urak látogatóba kocsiztak a szomszéd helységbe; a két gyermek: Miklós egy őt, s György három éves fiucska Rózsi fölügyelete alatt hon hagyattak.

Következő reggelen ijedve jelenté Zólyominé férjének: hogy nagybecsű karperece, melyet az előző nap délutánján elindulásuk előtt öltöző asztalán hagyott volt: sehol sem lelhető . . .

Rózsi — mint a ki egyedül volt hon — gyanuba esett, börtönbe tétetett, s ott megörlött . . . Véletlenül azonban ráakadtak az elveszett kincsre. A kis Miklós a monddt délutánon az udvarra vivé le a drága karperecet, s

*) Ugynevezett: „famulus conventionatus;“ a székelýföldön majd minden uraságnál volt egy-két ilyen 1848 előtt.

játszás közben ott a kútba ejtő azt. Atyja előli félelme gátolta a gyermek vallomását, és így csak most, midőn a kút ásása alkalmával meglették a karperecet, mondta meg a történetet.

Rózsai ártatlansága tehát kiderült s örömöm ekkor szintoly nagy volt, mint előbb bánatom. Magam siettem megvinni uram parancsát: hogy Rózsit bocsássák szabadon — de óh nagy ég! midőn börtönébe értünk: a szerencsétlen annak ablakára fölakasztotta volt magát ruhájánál fogva..

Rózsai tehát tökéletesen ártatlan volt, s egy céliránytalan vizsgálat miatt mégis becsülete, később élete nyomorult módon elveszett . . . Egy szerencsétlen véletlen földúlta éltem egész boldogságát; egy pusztá gyanu megfosztott azon lénytől, kivel egykor becsületes, jámbor, és igen-igen boldog családot képeztünk volna! — Van-e a földön igazság? —

Elkcseredve ily méltatlanságon, irtózatosszerű bosszuvágy égett keblemben. A véletlen összehozott a már akkor is ösmeretes Súlyomkő-i rablókkal; s ezek segítségével eltökéltem bosszút állani az uri családon. Nem soká késtünk a kivittel. Zólyomi nőjével s az idősb gyermekkel Fejérvárra ment a hongyülésre, a kisebbik fiut, György-öt, épen akkor kissé betegeskedő lévén az, a lelkész fölügyelete alatt honhagyva. . . .

Elhatározók: a kastélyt kirabolni s mindent fölgyújtani. A lakók fölött nékem maradt fenn a rendelkezés . . .

Éjjel tájban bevezetém a haramiákat a kastélyba; én magam benyitottam azon szobába, hol a lelkész a fiuval aludott, s midőn az hirtelen fegyvert ragadva rám célzott: feléje ugorva késemet szívébe mártám. A kis fiut töltendő bosszumot: már ezt is át akartam ütni a véres késsel, de oly keservesen sírt, oly meghatóan könyörgött az ártatlan gyermek, hogy én — kinek szíve még akkor végkép nem volt elkeményedve — a kést önkéntelen kiejtém kezemből, és a már becsapkodó lángok elől kiragadva a fiut, ölembekaptam s véle Súlyomkő felé indultam. Utközben meg-

gondolva, hogy terhemre válnék magammal megtartani egy fiatal gyermeket, a Torjai barlangnál egy fa alá letevém a kis György-öt, s otthagytam. . . . “

„„No — s?!”“ kérde mohón, magyarázhatlan sejtelytől megkapatva a rablóvezér.

Az öreg mindinkább gyöngült, a hosszas elbeszélés szembetűnőleg kimeríté, s csak töredeazve folytathatá:

„Mint később megtudtam, egy Szent-Lélek-i ember találta meg a fiut, Bodó Pál nevű, s mint gyámfiát nevelte föl.“

„„Ah!”“ kiálta fel Ferkő; „„tehát én volnék a megtalált fiu?! Zólyomi Dávid gyermeke!? nem, nem, ez lehetetlen! hogy maradhatott volna ez ily soká titokban?! te hazudsz, öreg!”“

„Nincs már mitől félnem e pillanatban; úgy van, a mint mondám: a rabló főnök, a „rengeteg királya,” Bodó Pál gyámfia, a gyűlölt Zólyomi Dávid törvényes gyermeke, az utolsó Zólyomi-sarjadék, te vagy! Mindnyájan azt hitték, hogy a kastélylyal te is a lángok martalékává lettél, csak én kísértelek folyvást szemmel, és az általam jobb válladra metszett Z. betű bizonyossá tesz azonosságodról; midőn a barlangnál elhagytalak — —“

Itt a fájdalom erőt vőn az öregben; kimerülten hanyatlott feje a gyepra s képtelen volt folytatni beszédét. Rövid idő múlva a sebláz kitört; az öreg még egyszer fölsohajtott, azután szemei elhomályosultak s megszűnt élni . . .

Leirhatlan Ferkő állapota; merőn függtek szemei végetlen hosszu ideig a kimult rabló holttetemein; nehéz lelki küzdés sikamlott lihegő kebelén át, s viharos rángás arczain tünteté elő a fölháborult lélek hullámozását . . .

Csudálkozó fölkiáltások figyelmeztetéek egyszerre az ifju rablófőnököt a tanyán levő cinkosokra. Egy fiatal ember volt e csudálkozás tárgya, ki lelkendezve, kimerülten érkezett ide, s szótlanul rogyott le a tűz mellé.

Ferkő fölugrott, s kirohanva emberei közé, szintén csudálkozva kérdé:

„Jól látok-e? hisz ez Laci! Honnan jössz te ide? Ha megcsaltál, s Miska veszve: úgy — Istenemre! — meglakolsz! szólj!” monda dühösen kitörő hangon, a fiatal rabló vállát megrázva: „hogyan menekültél? vagy csakugyan megcsaltál?”

Az ily keményen megszólított lassan magához tért.

„Nem uram, nem csaltalak; inkább én csalódtam számításomban; mert mindent fogadásom szerint téve, Miska megszabadult; de engem helyette fölakasztottak — rögtön.”

„Őrült vagy, fiu?! szólj világosabban.”

„Nézd uram, itt a nyakamon látszik a kötél nyoma; s ha tudnád: ki tette volt azt reá, elborzadnál — —”

„Kétségkívül a bakó; de büncid súlyát nem bírta el a kötél, s így leszakadt alattad. Nem úgy-e?”

„Igen — —” mondá tompa hangon Laci, „a bakó . . . az atya tulajdon fiát akasztotta föl; mert hóhérom atyám volt.”

„Borzasztó véletlen!” mormogá sötéten magába a vezér.

„A mint a nép eltávozott — —” folytatá az ifju rabló — „eljött atyám, és a kötelet, mely aként volt alkalmazva, hogy meg nem fojthatott, elvágta. „Isten büntetése utólért” — voltak búcsuszavai — „de általam megszabadultál; fuss innen, s javulj, ha gonosz szellemed minden jó indulatot el nem fojtott kebledben. . . .” Oh uram, megborzadtam ez eseményen; apámnak e végszavai velőroig hatottak, minden idegemet megrázták . . . Uram! én elhatároztam jobb útra térni.”

„Légy mátol fogva titkos utaim kísérője; helyettesítsd az öreg Jánost körültem; ő szegény meghalt egy nemes tett végbevitelében. Föltétlen engedelmességet követlek, s mindenek előtt mély hallgatást kalandjaim felől.” Ezt mondva az üreg belsejébe ment vissza a főnök. —

Itt a történetek fölötti gondolkozásba merült el; egy új világ nyílt föl előtte; más, tisztelt rangu s állásu emberré lehetett . . . fölléphetett bátran az emberek színe előtt . . . mily éd! mennyi remény! . . .

„Látnom kell őt —“ szölt magában — „ha életembe kertüne is! . . . föltárom előtte szívem borzasztó titkát; ily határozatlanságban keblem emésztő vágyait nem birom tovább hordani. . . .“

Ezalatt a künnlevő rablók egy gödröt ásva, utolsó nyugalomra helyezék az öreg Jánost, nevetve az elhunyt számos kalandjain; s bucsuzóul pár lövést durrantottak el rögtönzött sírja fölött. —

Az idő éjféli körül járhatott, s az élénk nappali zajt néma csönd váltá föl, olykor csak félbeszakasztva a romok közt tanyázó kuvik rémes huhogása által. —

VII.

Hagyjuk el a Sólómkői romokat s térjünk kiesb hajlékokba: vessünk egy pillanatot a Szent-Léleki kastély s lakóira.

Közép nagyságu, körben az akkor divatozott sötét vörös kamukával szőnyegzett terem nyílik előttünk, hosszukás négyszöget képző, ablakai a kastély udvarára szolgálnak. A magas, cifra faragásu tölgyfa-ajtótól jobbra magas kárpitos ágy, melyről hó fehér patyolat foly le kacér redőkben; azon túl nagyvirágu szövetel bevont pamlag nyúlik, előtte csinos mivű asztalka, megrakva női munkákkal és eszközökkel, félig végzett himzéssel s virág-édevényekkel. . . .

Az érintett ágy nehéz vörös-selyem kárpitjai jelenben félrevonvák: a szép Sárát leljük benne kórállapotban. Mellette tág karszékekben ül Tarnóciné; néma tündöcést fejeznek ki élénk — a szeretett gyermeket legmélyebb részvétellel őrző — szemei. Mint egy patyolat-keretben, reszketeg mosolylyal a bájos ajkak körül, fekszik félig behunyt szemekkel a fejedelmi diszű párnák között a szép gyermek-női fő. Sűrű fürtjei széthomolva gazdag hullámokban gyűrűzik körül a szeraph-arc és kebel márványát . . .

Kevés vártatva fölnyitá szemeit s hálátelt pillanatot vetve a gondos anyára, mosolya állandósult. . . .

„Hogy érzed magad, kedvesem?“ kérdé Tarnóciné fölélje hajolva.

„„Jobban, édes jó anyám, sokkal jobban. Az álom enyhítőleg hatott idegeimre; pár nap múlva reménylem fölkelhetek. Egész betegségem csak azon éji megrémülésem következte volt, és most úgyhiszem: nincs többé mitől tartanunk . . . De kérelek, kedves anyám —“ folytatá esdő hangon — „„eredj nyugalomra; már több éjet virrasztál ágyam mellett, s érted kezdek remegni, ha folytatod föláldozásodat, midőn én minden veszélyen túl vagyok. Eredj jó anyám, pihenj kevésbé ott mellékszobádban, én is újra elalszom.““

Rövid szóváltás után Tarnóciné távozott, gyöngéden megcsókolva lánya hófehér homlokát. . . .

Távoztával a szép Sára látszólag nyugodtságát lázas hánykódás váltá föl. Képzetét kórággya hosszú óráiban szüntelen egy arc foglalkodtatá: mentője regénykeretelt képe lebegett előtte . . . „Ki lehetett azon önzéstelen, nemes viseletű ifju, ki védangyalként nyujtá neki karjait a legválságosb percben? Miért tűnt el ő oly rögtön, minden jel, minden fölvilágosítás nélkül, midőn lovagi szolgálatát végig telyesítette? . . .“ E kérdés mindannyi megfeythetlen talány volt előtte, lázas békétlenségben ringató a gyönyörű hölgyet . . .

„Nem, nem“ susogá magában, „álom nem lehetett; én jól láttam őt, vonásai élénken vannak szivembe vésve; ő él, nem eszményképem . . . nem tünemény: neki léteznie kell! . . . Szivemben mindeddig egy űrt érzék, melyet csupán ez arc volt képes betölteni . . . Igen! én őt szeretem! Elfojtva bár, de lángolon ég keblemben iránta egy édtelyes érzet, mit most eszmélek csak védhetlen erőben . . . én őt szeretem!“ . . .

S mintegy elbűvölve egy addig nem ismert gyönyör által, azon édes szenderítő andalgás nehezedék az ifju hölgy

érzékire, mi az élvezet édjét követi. Ujra s csöndesen elszunnyadt. —

Anyjának nem csekély öröme Sára nemsokára fellabadt rémülése-okozta kórából, és az arczain maradott halványosság őt ezúttal rendkívül érdekessé tevő. De azon gyermekies vidámság, mely minden csekélységből gyönyört tudott részére alkatni, őt rögtön izgatni s lobogtatni látszék: eltűnt egyelőre jelleméből, s a vidor játszíság helyett szokott szelid nyájas modora mellett komoly ábrándozás terült el homlokán, neme a bús elszóródásnak föllegző egész lényét.

Egy szép őszi délután Sára a kastély gyönyörű kertjének egyik lugosában — régi kedvenchelyén — időzött; gondolatiba elmerülten a magával hozott munkát földre ejtő; hirtelen nesz üt meg füleit, s mielőtt még körütekintett volna, a sűrű málna-bokrozat közül kilépve deli barna fiatal lovag állt előtte. Alig pillantá meg a magas ifju arczát Sára, halk sikoltással rogyott öszve, de mielőtt tagjai a földet érintették volna, gyöngéden karjaiba fölfogta a levante.

„Bocsánat, szép urhölgy,“ szolt szende kellemes hangon: „ezer bocsánat vakmerőségemért; váratlan megjelelésem gyöngö idegzeted megrázkodtatá, s nem vigasztalhatom magamat e bár szívsgallta lépésem következménye fölött.“

A hölgy eszmélni kezdett, s elpirulva bontakozék az ifju ölelő karjaiból.

„„Hirtelen megjelelésem““ rebege mély pirulását rejtteni igyekezve — „„meglepett; de most, midőn azon férfit ismerem föl benned, ki csak néhány nappal ezelőtt önélete hősie kockáztatásával az alyas rablók kezéből megszabadított, mély hálám telyézzete, melyet nem tudom hogy nyilvánítsak, hoz zavarba . . .““

„Óh drága hölgy!“ mond elragadtatással Ferkő, vagyis inkább Zólyomi György: „emlékeden élni oly szerencse, melyet nem érdemlek s mely szívemet elragadja. Ha bár azon válságos perc élttembe kerülendett: csak egyszeri reám gondolásod is dúsan kárpótól vala. Kedves zavarod tanúsítja

irántami részvétedet, s így az egekbe ragad boldogságom érzete . . .“

„De miként jutál e kertbe, midőn tudomra egyedüli bejárás csak a kastély kapuján lehetséges?““ kérde a lány kilobbant arczczal.

„A kastélyt kerítő kőfalban egy titkos ajtó van, melyet föltaláltam, s szívem sugallata ide vezérelt lábaidhoz . . . reményilem megbocsátsz bátorságomért.“

„Én viszont reményilem: hogy ezuttal neved s kilétedet tudatni fogod velünk, mert mindezt készakarva talányul hagyád nemes föllépésed utáni eltűntedkor.““

„Ha egy szerencsétlen ifju vészelyes éltének elbeszélése érdekléssel bír előtted, im én őszintén fogom előadni azt; de félek: hogy megvetésed, gyűlöleted leend őszinteségem következménye.“

A bájos hölgy intésére egy gyieppamlagon mellette foglalt helyet az ifju, s egész éltét — annak egyetlen sötét oldalát sem titkolva — föltára az őt feszült érdekléssel hallgató nő előtt. . . .

Az egykor oly vad, indulatos férfi, a „rengeteg királya“ e percekben oly szelid volt, oly meghatóan adá elé szerencsétlen tévedéseit: hogy Sára kebelében a részvét könnyekre olvadt . . .

„Igen,“ végzé előadását az ifju — „vad s örömtelen foglalkozásokban telt el ifjuságom; soha a gyöngédebb érzés, soha a lélek-boldogságnak sugarát nem élveztem; csak te valál az, anygali hölgy, ki egy eddigelé nem sejtett nemesb létre ébresztéd pusztá keblemet, visszarántál a tátongó örvény széléről; ujonszületésem tenmived, néked köszönöm, hogy nemesb célokra hivatottnak érezhetem magamat! . . . Imádásom, irántadi kiolthatlan szerelmem szolgálgjon ezentúl szövétnekül: az erény utján haladni, oktatson: undorral lökni el a bűnt, s csak nemes tevékenységben keresni végcéloamat; kötelességim hű telyesítésében lelmi gyönyört!“

„S miként véled ezt elérhetni?““ kérde szembetűnő

részvétellel a szép hölgy, kinek arcai fölött az ifju e lángoló szavainál egy reménysugár lebbent el.

„Fölkeresem a fejedelmi tábort, a csaták viharaiban igyekezendek érdemeket vívni ki, mik eddigi életem szennyét eltöröljék, s dicső családi nevemet méltón viselni engedjék. S ha majdan a sors kedvezend, — ha éltem ezerszeri koczkáztatása által képes leendtettem a bajnoki nevet magamnak kivívni: ha a Zólyomiak méltó ivadékaként jelenendek meg előtted:“ szolt lelkesülten s fokonyként lángolóbbá válva az ifju, midőn Sára kezét megfogá: „lehet-e ekkor reményem: téged birhatni; viszont boldogítani szerelmeddel, egek anyala?!“

A lányka némán borult az őt hön átkaroló ifju kebelére s némán türe el, hogy amaz elönté csókjai özönével . . .

„„De most““ szakasztá félbe a hallgatást Sára föl-eszmélve: „„az égre kérlek: távozz! Szerelmünket sejténie sem szabad senkinek, míg eljövend az óra, hogy azt magam fődözhessem föl szülőim előtt, s kérhessem áldásukat. Vezéreljen a mindenható önválasztotta dicső pályádon, s babérkoszorúzza térj vissza a vésztes napok letünthe után hozzám, kinek hő ohajtási kísérendnek minden lépten. . . Vigasztaljon a tudat: hogy e hű kebel egyedüli vágya szerelmed — büszkesége: majdan föltett nemes céloban elért sikereden osztozni!““

„Isten hozzád, kedves angyal! Gyöngéd szerelmedre érdemessé, hozzád méltóvá lenni egykoron: életemnek e perctől egyedüli törekvése, birhatásod a lelkesítő végcé! . . . Isten hozzád!“

Igy szólva az ifju, csókjaival halmozá a lányka hőkezét, azután örömsugárzó arccsal távozott a titkos ajtón, s ezen kiérve, lovára pattant, kíséője bámulatára egészen ellenkező oldalra — épen nem Solyomkö felé — véve útját.

*

*

*

Az 1639ik év vége felé, tehát öt évvel a leírt események után, a Szent-Lélek-i kastély fényes ünnepély színhelye látszott lenni. A vidék minden részéről oda-sereglett nemesurak diszfogatai ellepték a tág udvart, s alig akadott hely annyi ló s a nagyszámu cselédség részére. A termekben s folyosókon hemzsegték az ünnepies öltözetű delnők s leventék, idősbkoraúak hol a házi-ur, hol — a nők — a szép Sára körül időztek.

Ez utóbbi szokatlan komolysággal, látszó szorongatásban, tündés föllegével homlokán fogadá csillogó nászöltözékben a vendégsereg szívélyes üdvözetit . . . gondolati, szíve távol voltak az őt környező ünnepélyes jelenetek zajától.

Esketőre gyűlt a szép vendégkoszoru: Tarnóci Sára esketőjére — Haller Péterrel . . .

Az engedelmes lány atyja parancsára nyujtá kezét a férfikort már szinte meghaladott főurnak; szíve titkát csak egy szerető anyával közölhette volna; de — fájdalom! — az övé már sírban nyugodott; s így ki sem sejté az arakoszoru alatt a kedves hölgy keblében dúló fájdalmakat; az áldozatot, melybe került neki első s egyetlen szerelme tárgyáról lemondani . . .

A nászszertartás után pár órával az ifju nő érzékeny búcsut véve atyja s rokonaitól, aggos férje oldala mellett ülve büszke hatfogatu diszhintóban robogott át szülőhelye, a Tarnóci-ak ősi kastélya fölvonó-hidján — azt többé viszont nem látandó — Szebenbe, hol Haller állandó lakhelyét tartotta.

Később — helyzete kinait továbbra bírni nem tudván — férjének egy rövid távolléte alkalmával torkát metszé el a szerencsétlen nő, s iszonyú fájdalmak közt múlt ki. *)

„Virág Ferkő“ föltéte szerint a fejdelem táborában véve szolgálatot, több ízben lelt alkalmat kitüntetésre, s

*) Szalárdi: „Erd. krónikák“ st. —

csapat-vezérséggel bizatván meg, midőn a fejedelmi kegy neki családi neve fölvételét megengedte, édes reményei eléréséhez közellenni vélé magát; de hű kísérője — Csillag Laci — által megtudva Sára hűtlenségét s utóbb öngyilkosságát: kétségbeeséssel kereste a halált; mely őt Rákócynak a törökökkel utolsó összeütközésében hősiei védelem és tetemes ellenség elejtése után el is érte. —

A Súlyomkői rablócsapat a „rengeteg király” elűzése után jóformán megritkult; s végre sikerült egy elene kiküldött fegyveres csapatnak, az erős védelem után fönmaradókat kézre keríteni s a büntető igazságnak átszolgáltatni.

Nemzeti fejedelmeink alatt azonban Súlyomkő romjai még több ízben s huzamos időkig szolgáltak rabló-tanyául; de végre a 18-ik század közepe táján a már csak néhány orgyilkosból álló utolsó csapat elfogatván: háborítlan nyugalomban élnek a vidék lakói; s csak egy sötétebb század szomorú emlékei maradtak fön az utókornak. —

Barátságpohár. *)

Igen . . . ha tudná a világ,
Minő áldott jó a szívem!
De annyit szólnak ellenem —
Hogy még magam is elhiszem . . .

Untig dicsérgetem magam,
Akkor meg mind azon akad:
Szegény ördög! hát boldogulj
Akár Dunába vesd magad.

*) Mutatvány a t. szerző-barátunk „Tulipiros bokréta” című épen most megjelent munkájából. — Szerk.

Azért, hogy gazdag nem vagyok?
 A gazdag lányt imádom ám . . .
 S jutalmam az üres kosár?
 Hja, egyik sem az én hibám! .

No de keblem búval teli,
 — Hatalmas egy ital lehet!
 S fősvény sorsom nagy szomjasan
 Még sem iszik abból egyet!

De majd másképen menne az
 Csak a sors volna emberem.
 Az átkozott! mért nem iszik
 Egyszer barátságot velem?!

Rákosi László.

Régi nóta.

„Te — te — te — te —
 Te valál mindenem,
 Egem és édenem!
 Szerelmem ége!

De — de — de — de —
 Elűzve édenem,
 Szűm kelle védenem,
 S így ennek vége!“

„„Ne — ne — ne — ne —
 Átkozódj ellenem,
 Még lehető bennem
 A hölgy hűsége . .

Be — be — be — be —
 El kelle ah mennem —
 Más nőjévé lennem:
 Légy tehát*) — — —“

A Kőhalom-vári rabvasak.

(Erdélyi szász népmonda.)

A Kőhalom (ném. Reps) városka oldalán emelkedő meredek szirthegey keleti részén tetemes maradványai láthatók egy hajdan erős és terjedelmes vár romjainak, mely hazánk vihardúlt ideiben oltalmat s védhelyet adott elődinknek. Nem egy véres ostromnak volt ez annak idejében jelentékeny vár-erősség kitéve a zsarló pogány s török csapatok által, és krónikaink tanúsága szerint helyesen álltak ellent s gyakran sikerrel erős falai a támadóknak.

A másfél század óta reánk beköszönt állandó béke s nyugalom alatt azonban az idő s emberi kezek dulasai egyaránt működtek e hajdani erős ovatosság emlékének pusztításán, s így a szász nép e hajdani büszkesége — Kőhalom hirhedt vára — e század eleje óta egy-két toronyboltozat kivételével, — melyet raktárként használ a város tanácsa, — végkép romba dőlt. —

Az egyik, jelenleg már tökéletesen elpusztult délkeleti bástyatorony földalatti termében kevés évvel ezelőtt látható volt még két pár rendkívüli nagyságu s erősségü lábbilincs (nyügvas) rövidke lánczokon a mohos falba illesztve.

E bilincsek a mult évtized végefélé eltűntek a boltozathól, — hol azokat nemzeti emlékként őrizték volt, — a nélkül hogy nyomukra akadtak volna többé.

*) A ki erre végszót talál: azó legyen a dicső-sége.

Eredetéről vagy jelentőségéről ez óriási bilincspárnak bizonyost senki sem tud; csak egy a mohlepte falon vésve s elkopva látható fölírás:

EN. BANNFIL. ANDORAS. IT. FOKVA. VOLTOM. 164. — gyanítatja, hogy a 17-ik század közepetáján történelmi adatok szerint hosszas ideig itt fogva volt Bánfy András csörgette e lánczokat.

A néprege azonban más eredetét tudja s hagyományozá e rabvasaknak.

A 15-ik század zavaros ideiben, midőn a pusztító törökök gyakori betörései hazánk keblét dulták, s népünk sok ezrei kegyetlen rabságra hurczoltatának, egy ily pogány-csapat a Köhalomszékre is berontott, ölte s pusztítva maga előtt mindent, s jelölve utját gyujtogatás s zsarolás iszonytató nyomdokival. Köhalomvár parancsuoka akkortájt Helvig (szász) lovag volt, ki a néptől „vörös királybíró”-nak neveztetett; komor s harcedzett hős, büszke eldődre, s rettegése alattvalóinak.

A pogánycsapat közeledtével fegyverre szólítá zsoldosait s a polgárságot, s vitézül védte a rábizott várat; de hasztalan — árulás útján éjnek idején berontott a várba a kegyetlen ellenség, s kit kardja élére nem hányt, békóban hurczolá magával foglyul honába. E sors érte hősies védelem után Helvig-et magát is, s vele Menenges-t, hű csatlósát, ki a harc hevében többször óvta meg urát halálos csapástól, s most megosztá vele a rabság nehéz terheit. —

Nehéz bilincsre verve mentek a fenyegető ostor csatolásai előtt úr s szolga egy lánczon, diadali zajjal kísért zsarlóik lovai közt; s elvégre Stambulban földalatti börtönben sinlődtek nehéz vason. — Mogorva hallgatásban türe soká a büszke lovag nehéz sorsát; de egy ízben mégis kitört lefojtott dühe s véget akart vetni életének. Ekkor azonban megszólalt hű szolgája Menenges csatlós, s ajánlá neki a szabadulást s hazatérés módját, ha — ugymond — természetfölötti eszközök használatát megengedve, soha el

nem árulná őt, mint sötét hatalmak szövetségesét; s elhallgatva a történetdöket, hazatértöket természetes uton ért szabadulás eredményének vallaná.

Kétkedve bár hű szolgája dicsekvő szavaiban, de örömmel fogadá Helvig lovag az ajánlatot, ígérve mindent, mit amaz kívánt, s bő jutalommal biztatva őt. —

Menenges tehát jövő reggel betegnek vallva magát, egy órára a szabadba kívánczozott; s ez neki megadatván, urával — a hozzá bilincselttel — a fogház udvarára vezetett. Itt megérkezve földre teríté Menenges foszlott köpenyét, s urával együtt reá ülve, azt magához voná s elmondá bűbajos szavait, mire rögtön a leskedő örök bábmész szemei előtt fölemelkedének a szabad légbe s eltűntek előlük. —

Pár perc mulva lassan leereszkedve, midőn földet értek, saját vára alatt a köhalmi erdő szélén lelé magát Helvig lovag, s a városba betérve — hol a csudálkozó lakoságnak szabadulását mint egy töröknő segélyével eszközölt szökést monda el — a nehéz nyügvasat leolvasztatá lábaikról, visszatért várába, a bilincseket örök emlékül a bástyateremben fölfüggesztette, hol azok egész az újabb időkig láthatók voltak. — — —

Helvig ur azonban a hű Menenges titkát későbbben nejének megszugta, s így jutott az el az utókorra is mint a hagyomány mondja. —

Hová lettél

Hová lettél régi kedvem

Piros arczu szép leány!?

Elhagyl-e mint örökre

Nem mosolygnál többé rám?

Hol van ajkad édes csókja
 Ölelésed szent heve?
 Édes hangod, mely vágyva hív
 Szerelemre . . . örökre . . . ?

Hiszen eddig, boldog Isten
 Mint szerettél engemet!
 Nem volt órád, pillanatom
 Elhagyatva tetőled.
 Örömöket nappalimra
 Éjre álmot te hozál.
 Vélem voltál mindig . . . mindig . . .
 S óh most mint megváltoztál!

Arczod halvány, elhalt dalod,
 Mosolygásod bánatos;
 Csóкод hideg, ölelésed
 Nem villanyzó s mámoros.
 Föl-föl nevezsz mostan is még,
 Hej! de abban is csak gúny van
 Nem epedő, emésztő tűz
 Szemeidnek lángiban.

És rám borulsz, megölelgetsz,
 Óh de karod fojtogat;
 S mire búmban könnyes szemmel
 Hajtom föl e poharat
 S földhöz vágom . . . csak méreg volt
 A mit ittam ez a nedv?!
 Keserű volt, nem jól esett,
 Hol vagy, hol vagy régi kedv!?

Horváth László.

Mezei virágok.

Bibok Lajos-tól.

Dunaparton . . .

Dunaparton van egy csolnak kikötve
Barna lány-e ki benne áll vagy szöke?!
Hogyha barna: csapodár az ő szive,
De ha szöke: én leszek az ő hive!

Valamennyi szöke lány van e honban
A hűség oly tiszta bennök lánykorban,
Mint a holdnak halavány bus sugára,
S kész az üdv, ha szerelem száll reája.

Gyöngé virág, szűz ibolya: szerelem.
Szende képed semmikép sem feledem.
És ez eszme abban ringat engemet:
Hogy még egyszer dobogtatod szívemet.

Ragyognak már a csillagok az égen,
Most jön ki a csolnakból a lány épen.
Szöke haját lebegteti a szellő,
E világon ő a leghűbb szerető.

Oh mi szép vagy e kebelnek angyala,
Tekinteted az igézés harmata,
Oh Istenem! ily leányt ha nyerhetnék
E világon legboldogabb én lennék! —

Ne siess oly . . .

„Ne siess oly nagyon
Barna kis galambom,
Ugysem érsz ma oda,
Hanem csak hajnalra.“

„„Sietek szaporán,
Mert nagyon várnak rám,
Kincset viszek sokat,
Átadni azokat.““

„ Ne siess galambom,
Jere be azt mondom,
Nem jó vinni kincset,
Elveszik azt tőled.

De én megőrizlek
Ne menj magad, mondom!
Szárnyam alá veszek,
Jere be galambom.“

És a leány be ment,
Az ölében pihent
A barna legénynek,
Ép öszve illettek.

Keményen fujt a szél,
A lány utra nem kél.
Elfelejt ő mindent
Édesdeden pihent.

A kincset letette,
Sarokba a földre.
És elaludt szegény
A szép legény ölén.

Viradóra hajolt
A lány mégis ott volt,
Várják őtet nagyon,
Várják a lányt otthon.

Gondolják, hogy tőle
 Valaki elvette
 A kincset, s nem jöhet . . .
 El — de nagyobb kincset! —

Juhászdal.

Jókor kihajt a juhász a
 Pusztára,
 Félegyházi és alpári
 Határra.
 Elterülve legelésznek
 A juhok
 Mint az égen szeliden a
 Csillagok.

Szűrűjából kiveszi a
 Furulyát,
 Végig törli s megkisérti
 Bús hangját.
 Néz az égre, s aztán egy zöld
 Erdőre,
 Keservében könyezni kezd
 Előre.

Sohajt egyet, szegény szive
 Ugy dobog,
 Látni arczán: lelke távol
 Andalog.
 Játszik a kéz a furulyán
 S belefű
 Dalát nem tudni: vig-e vagy
 Szomorú? —

Nincsen templom e nagy pusztán
 Se harang,
 Viradóra mégis szól egy
 Édes hang.
 Hármas határ tetejéről
 Lecsendül;
 Hallatára egy kis leány
 Kiserdül.

„Mért hagytad el csöndes lakod
 Édesem?
 Miért nézed: mint reped meg
 A szívem . . .“
 „„Jaj Istenem! szerettelek,
 Szeretlek;
 Nem tehetek róla, másnak
 Jegyezték.““

Fáj a szívem, boldogságod
 Ohajja
 Jólétedért a jó Istent
 Imádja.
 Vedd ez árva kis furulyám
 Mindenem,
 Hütlenséged miatt reped
 Meg szívem. —

A királynő halottidézője.

(Beszély Lengyelhon multjából.)

I.

I. Zsigmond lengyel király tragikus halála özvegyét, Bona királynőt, mondhatlan örökre gerjeszté; mosolygó arccal jövendő önuralkodása rosszul titkolt diadalérzetében küldé ő a hírnököt Wilnában mulató fiához, a halotti szertartásra a herceget meghivandó. Bár mint óhajta: sikertelenül kísérte elnyomni a kéjérzetet, hogy ezentúl fesztelenül gyakorolhatja kicsapongó vágyait. —

A történelem sötét színekkel festi e hatalom-sóvár királyi nő gonosz jellemét; és tetteinek szomorú sebeit sokáig viselé a szerencsétlen ország. Elhunyt férje szilárd jelleme tudá eddigelé fékezni csak őt, s ennek elhunytával megtörték a bilincsek; szabad tért engedve ezentúl féktelen vágyainak, fejére süté a szenny s gyalázat bélyegét.

Nem felelt szívében anyai — nem királyi magasztos érzet; lányait példátlan zsarnoksággal üldözé, s kergette végre klastromokba; — csak fiához — Zsigmond Ágost, a trónörököshöz — színtelt gyengéd anyai vonzalmat; hogy a leendő király lelkén s akaratán ellenállhatlan hatalmat nyerhessen. Elidegeníté őt atyjától, el az ország ügyei s komolyabb lelki élveztektől, korán ültetve lelkébe a bűn s romlottság csiráját; — és fájdalom — sikerült az elvetemült anyának, egy ifju aggot formálni belőle, ki a munkától s uralgási gondok terhétől félt, s csak ármányos anyja szemein keresztül látott.

De egyszerre rögtön megváltozottnek látszék a királyi levente; magába zárkozott, s nem viszonzá Bona látszólagos nyíltságát; kereste a magányt s éjeit a palotán kívül tölté, a nélkül, hogy számot adni lett volna hajlandó eddigi kicsapongásai meghittjének, a fondor anyának.

Ily hangulatban hagyta volt el atyja parancsára Krak-

kó-t Zsigmont Ágost, s kíváncsi volt az özvegy királyi nő, őt viszonlítani. Sietett is a gyászhirre ősei trónját elfoglalni az ifju király; de bár mint kémlé is — nem tudott kiokulni viseletén a leskelődő anya. Krokodil könyjeivel árasztá el őt, a „drága fiu“-t; nyakán csüggve esdeklé kegyét, s ígére neki örök hűséget: inkább mint szerető nő, sem mint anya.

„Zsigmondom! fiam! egyetlenem!“ szolt könyjei árja közt zokogva: „bizzál e hű anyai szivben; ez egy az széles országodban, melyre nyugton hajthatod fejedet; rajtam kívül senki őszintén nem szeret. Legyen tied a korona fénye, a hatalom s dicsőség; — az uralkodás nehézségeit, a kedvbomlasztó terheket — engedd, hogy viselje hű anyád. Add kezeim közé ez ország gyeplőt, s kezeskedem alattvalóid jólétéről; miért nyomja ifju lelkedet a bibor terhe s szomorító gondja? itt van anyád, őrködő szemei nem unandják, szerette hősének boldogságáról gondoskodni. Légy nyugodt, élj s élvezz; mig helyetted virasztani s működni fogok én, s számolni a mindenható előtt tisztémről.“

Kevés gondolkozás után mondá az ifju király:

„,,Legyen tehát, anyám, kívánatod teljesülve; s kezd meg parancsid osztását avval, hogy közel nősülésem hirdetessék széles ez országban.““

A királynő elsápadt; vizsga szemei fenyegető fenynyel tévedeztek fia nyugodt arczán; majd színlett nyájassággal kérdé:

„Ily hamar házasodol, szerette fiam?! s szabad-e kérdenem, mi királyi hölgyre esett választásod?“

„,,A választáson túl vagyok, mert régóta titokban nőm, kit a trónra emelek;““ mond nyugodtan Zsigmond.

„Lehetlen az fiam“ — vág közbe hirtelen Bona — „atyád, anyád beleegyezése, nyilvánosság, fény, pompa nélkül?! Nem, nem! te nem szólhatsz komolyan! Mily házasság lehetne az, melyet oly titkon kellett volna tartanod?“

„,,Atyám nem egyezett volna belé soha, s ezért titkolám előtte nősülésemet. Nőm, kit imádok, szeretek, ne-

mének dísze, a legerényesb, legszeretetremlőbb, ő Radzivil Borbála. — Hívd meg, kérlek, Varsóba az ország rendeit, hogy tudassam velök akaratomat.““

„Radzivil Borbála?! egy vazall özvegye, s te — Lengyelhon királya?! Nem, ez nem lehet! s szavamra, ezt a rendek nem hagyandják helyben!“

„„Király vagyok,““ szól méltósággal Zsigmond;““ s királyi szavamat adom, helyeselve leend választásom; mert később vagyok a trónról — mint szívem választottjáról lemondani.““

E szókkal büszkén hagyá el az elfogadó termet; s hiában voltak anyja kérései, hiába folytak könnyei; — ő szilárd maradt, és sürgette a rendek egybehívását, a gyűlés megkezdését. —

II.

Radzivil Borbála a lengyelek által kegyeltetett; atyja hős halált szenvedett a hazáért, s I. Zsigmond gondjaira bízta volt egyetlen leányát; ki e bizalomnak megfelelően, magánál neveltette Borbálát, hol az ifju királyfi — miután a hölgy alig havi első házassága után a királyi palotába, mint honába tért volna — megszerette s titkos összekelésre birta. Jól ismeré Bona az ifju hölgy nemes érzetét, s tudta, hogy, ha ő trónra lépne, aljas céljait meggátolná, és az ifju királyt önállóságra s magasztos célokra vezetendné. Ezért mindent akart áldozni, hogy a rendek közellenszegülését kivívja ez összekelés ellen, s álmatlan tölté éjeit, tanácskozva önmagával, miként lehetne fiát gátolni elszánt akaratában?

Az éjjél leple alatt lopva mint tolvaj orzá magát a királyi lak hosszú folyosóin át, egy rejtett ajtóhoz, behozást kért különös jelentésű koczogással.

Az ajtó nyílik, s egy kísértetes terembe lépünk, melynek teljes díszét sphinxek, s titokteljes ábrák, középen az állatkör idegenszerűleg cifrázott jelvényei képzik. Márvány-

asztalokon halmozva a csillagvizsgálás, s aranykészítés ismert készletei, — gyászszegélyezett szírony (pergamen) tekercsek s külön alakú rézedények, műszerek közt csillogó fénytükrök körében egy óriási „laterna magika“ áll.

Aranyzott karos széken ül egy őszes férfi; öltönye a régi mythosz idejéből valónak látszik, ősz szakála melle közepét éri. Kebléről egy külhoni rendjel fénylő gyémánt csillag alakban áraszt körölte vakító világot.

E férfi Tworowski volt; állása szerint orvos; csillagász s aranycsináló; a királynő kegyence, kit gazdagsággal halmozott, s az egy ember, kitől rettegett — bűnei megbíttje.

Halkan állt elébe Bona s tevé asztalra lámpáját, csendben várva, míg a jós hozzá fordulna.

Hosszú csend után komor hangon mondá az ősz:

„Légy üdvöz, királyom anyja! sejtem jöttöd célját. Látom csillagod újra vakulni az új nap sugári előtt; hatalmad eltűnik s elalszik, mint az éj uralma szürkületkor. Radzivill Borbála ez új nap — a király őt imádja, s övé testtel, lélekkel; ő fogja kezedből kiragadni az uralkodás pálcáját!“

„Ez az, bölcs férfiu, miért kereslek. Te vagy az egy, ki segíthetsz rajtam. Mondd meg nekem a jövőt, hagyj olvasni a sors könyvében, s hatalmad háritsa el a felém közelgő vihart. — Te, ki az ég s föld titkait tudod, ki előtt tárva minden, — mond meg, mi fog történni: lesz-e ő e hon királynéja? miként tépjem szét e köteléket — e fajellenes szövetség létesülését? Szólj, s számolj határtalan hálámra.““

Kevés vártatva szólt a bűvész:

„Az ég hatalma nagy — de ravasz a pokol. Uralkodásod vége közelg, királynő. Csillagod elborul az új nap előtt; ő győzni fog; de napjai olvasvák; ezer száz s tizenegyszer látandja ő csak a hajnalt, és lehanyagland élte és hatalma. Koronáztatása hatodik holnapjában Borbála meg fog halni. Többet nem mondhatok; használd hatalmadat és az időt.““

Sikertelen faggatá őt tovább a királynő; szemeit behunyta s távozásra intett. Félvigasszal hagyá el Bona a bűvészet titkos tanyáját.

III.

Ezalatt Zsigmond Ágost sürgeté a menyegzői készleteket, s Krakkóban határozá az összekelés ünnepélyét megtartandónak, mindent odairányozva, hogy azt minél fényesen eszközölhesse.

Ismételt kísérletet tőn Bona, őt szándékától eltéríteni, de midőn ezt is hasztalannak látá: imigy fejezé be beszélgetését:

„Fiam, te nem akarsz elállni föltett szándékodtól, nem hajtani anyád s hű tanácsosid szavára; néped boldogságát s ön méltóságodat félretéve szilárdul elhátárád, szerelmed tárgyát oltárhoz vezetni; — ámde mondj le az iránta való szerelemből, mert tudd: a sors végzete, hogy Borbála, ha királynő leend, koronáztatása hatodik havában sirba száll. — Hagyjad őt élni hát s mondj le róla, ha őt igazán szeretted, s háritsd el fejéről a vést!”

Sápadva kérdé a király:

„„S honnan vevéd te, anyám, e gyász jövőndölést?”“

„Egy férfi szájából, ki a csillagokban olvas, s ki előtt rejtve nincs a természet egyetlen titka sem;“ válaszolá bizton s uj reményre kapva Bona.

De a király remegését csakhamar kitörő düh váltá fel, s parancsot adott, Twordowskit rögtön kivégeztetni; s már fogva is ült az ősz, a közel halált várva: midőn a király anyja kéréseinek engedve, vagy tán a még akkor általán rettegett természet fölöttieknek látszó dolgoktólí félelemtől visszatartatva boszúterve kivitelétől, parancsát megváltoztatá s a csillagászt nem megölni, csak számkiüzni rendelé.

Zivataros sötét éjben vezetéki a csatlósok a királyi várból Twordowskit; az ország határáig elkísérendők őt; de alig értek félórányira — egyszerre a királyt és orszá-

got borzasztó átkokkal sújtva egy kénlángokkal megnyílt földüregbe tűnt el a vén bűvész

Remegve tértek vissza a kiküldöttek és sokáig szolgáltak beszéd-tárgyul a cselédek szobáiban ezen éj borzalmas eseményei.

IV.

Ezalatt összeveült a birodalmi gyűlés; hasztalan terjeszté elé két ízben is Zsigmond két egymást követő gyűlésen (1548—1549) óhajtatását — merőn s egyhangulag megtagadák a rendek beleegyezésöket, s már-már lelépésre kényszeríték az ifju királyt; míg végre felsekert bennök az ősi hűség s lovagi szellem s szégyenülve tértek meg a lázadó nemesek, alárendelték magokat a király akaratának.

Kéjtelt kebellet vezeté tehát oltárhoz Borbálát az ifju király, s szívélyes viselete által csakhamar meghódítá az uj királynő alattvalói szívét. Csak Bona nem talált nyugtot, és minden erejét s tehetségét a bűvész baljóslatának mindeképi beteljesítésére fordítá.

* * *

Zsigmond Ágostot balsorsa elszólítá egykor rövid időre hűnszerette neje mellől a Piotekovi hon-gyűlésre (1550) s rövid távollétéből megtérve, hervadva lelé szép hitvesét, kit nemsokára ki is ragadott a halál férje karjaiból lassan ölé méreg következtében.

Beteljesült imigy — Bonától eszközölve — a távolnak hitt Twordowski jóslata; koronáztatása hatodik havában sírba szállt Borbála élte virágában; siratva az egész hontól, gyászolva a körulte élöktől: csak Bona ujongott termei magányában galád tettének sikerülte fölötti örömében.

Nejének rögtöni halála borzasztó változást gyakorlott Zsigmondra; külsőleg — mert a viruló ifjat megöszíték egy éj szenvedései; elméje s belsőleg — mert lelkében meg-

törve, az ország és uralkodás gondjairól lemondva a sirbolt rémes magányában tölté azóta napjait.

V.

Egy hó mult el Borbála hirtelen halála óta. Homályos teremben, gyászos kórágynon fekvé látunk egy csontvázra aszott ifjút, kihalt érzelmekkel — megtörve testben s lélekben, részvétlenül minden iránt; hosszú elvadult szakállal s kisírt szemekkel. Zsigmond Ágost volt ő, a sajnálandó király.

Elutasítá a vigaszt, el mindenkit ágyától; vad fenyegetésekkel visszariasztva az orvosokat; egyedül csak mindig hűnek vélt anyját szívelé meg maga mellett; s hallgatni látszott néha vigasztaló szavaira. —

„Anyám,” mond: „te ismeréd őt, ez égi lényt, tudod, mint imádám; ő volt mindenem, követnem kell őt a sirba!”

„„Hallgass reám,” szolt egykor hasztalan kísérlétt vigaszai közben Bona kémkedő tekintettel; „„én képes vagyok visszaszerezni élted kincsét, gyönyörét; szeretett Borbálánkat: ha egy természet fölötti hatalommal bíró férfiba bízni akarsz. Tworowski él, s bár te gúnynyal üzed el őt országodból, intésemre kész leend neked szolgálni.”“

„Oh! ha ő él, s képes nekem Borbálát csak egy percre is visszaadni, legyen övé kincseim özöne, kívánjon bármit: örömmel halmozandom el mindennel, csak őt engedje látnom még egyszer!” szolt fekhelyéről fölugorva a beteg király.

„„Nyugodjál meg, fiam s királyom! még ez éjen át meglátod őt, s visszaadandom neked oly szépen s bájosán, mint mikor fejére tevéd a koronát. Légy nyugodt; bizzál szerető anyai szívembe.”“

E szavak után távozott Bona, s uj életre hívá remegő kebelével, kéj s fájdalom kételyei közt hagyá a királyt, míg kevéssel éjjel előtt fölkelté őt s a bűvész fönt leírt szobájába vezeté.

Twordowski komoly méltósággal és varázs pompája teljes fényében állott azon a királytól első pillanatban felismert ólom koporsó mellett, melyben Borbála eltemették; fájdalmas nyögéssel fődé el szemeit annak látására, de közelb intetve a szemfényvesztőtől, a bükörbe lépett. A bűvész varázs vesszejével a koporsót érintve halkan kérde a királytól: „kivánja e a halottat látni, s érez e erőt magában, ez első találkozásnál meg nem szólítani a föltámadandót?”

Örömmel ígért mindent a király, s leköté éltét lelkét a varázslónak, ha a szeretett nőt neki megmutatja.

Hallgatva voná újra varázsköreit a bűvész körülök, s mormogá a bűszavakat, míg a torony órája éjjélre kondult s az eddig kétes világot terjesztett lámpa önmagától elaludt.

A halotti csöndet az utolsó kongásnál sivitó szélvihar s földalatti zúgás, a várföld rengése váltá fel, a bűvész idegen hangzatú síri hangon ejtett bűvszavai rémüléssel áraszták el a beteg királyt.

Háromszor érinté bűvesszejével a koporsót az ősz, s imé kék láng cikázott föl abból; végszavára borzasztó ropogással csattant föl a fődél, s egy halotti leplekbe burkolt kísérteti alak emelkedék föl lassan: Borbála volt — zárt szemekkel, halotti arczán mennyei mosoly.

A szerencsétlen király eszméletét veszte, s e rémlátványra a drága nő nevét kiáltva őszveroskadott.

* * *

Reggelre hagymázban lelék Zsigmondot; s az őszvehítt orvosok nem tudtak rajta segíteni; örökké örült maradt. Csak Twordowski szavára hajtott s ennek engedelmeskedett, mint gyermek, kit anyja vezet; s a bűvész legmélyebb titok leple alatt gyakori összejöveteket szerzett a királynak szeretett nejével; kit a sirból varázssolt életre, vigaszára a boldogtalan ifjunak.

Bona célja el volt érve; teljhatalmulag vitte a kor-

mányt; uralkodott és pazarlott, nem gátoltatva senkitől; a szemfényvesztőt elárasztá kincsekkel: míg a büntetés órája elérkezett, s ön maga lelé vesztét, a cinkostársa részére készített méregserleg véletlen kiürítésében.

A szánandó királyi ifju meghalt végre 26 éves korában, a nélkül hogy csalódása s folytonos örültségéből magához tért volna.

A Borbálának hitt nő egy parasztleány volt, kinek az elhunyt királynévali hasonlatosságát a bűvész fölhasználá.

Twordowski-t a nép szájában élő rege szerint állítólag a király holta éjén rémitő robaj közt cipelék pokolra a bosszúálló lelkek.

Az év utolsó estéjén.

(1859)

(Eleonorának.)

Igénytelen a mi körünk,
De úgy tűn fel ez estém,
Minőben boldogságomat
Ifju álomba' festém.
Mint az önzetlen jóbarát
Szíve, szava bár egyszerű:
Mégis mondhatlan kedves az,
Mint a megőrzött jegygyűrű.

Minden arczon meg-megpihen
Lelkem bucsusugára,
Mint vándor néz határiról
Az elmaradt hazára.
És elmerengve gondolom:
Lesz itt, kit elcsal rózsaut —
Melylyel pályám ösvénye így
Többé már össze soh' se fut.

S lehet, mire egy év lejár,
 Lejár az én felettem!
 Hogy nyughatom emlékimen
 Szerzőiktől feledten...
 De a kiket ez est megént
 Szerény oltárához vezet:
 Talán elszáll tőlük felém
 A régi jó-émlékezet?!

Minden arczon jókedv mosolyg,
 Mig az enyém sötéten
 Busong, mint az alkony köde
 A letarolt vidéken...
 S ti gyujtotok pásztortüzet
 Felém a barátság-tanyán?
 Hejh de világánál nagyobb
 Sőt még kísértetibb az árny;

Mulassatok... jó kedvetek
 Mig az életet iszsza:
 Hadd tükröződjék az megént
 Halvány arcomra vissza.
 Legyen az éjben fáklyafény,
 Harang a pohár csendülés,
 Melynél beteg kedvem leszall —
 Csak a hol vár rá enyhülés.

Aztán köszöntsétek vigan
 A lesködő ujévet,
 Hogy annál több jót hozzon ő,
 Mennyit a többi elvett.
 És hozzon a jövő tavasz
 Virányt a sirok halmira:
 Hogy majd a honlányának legyen
 Miből koszorút fonnia.

Rákosi László.

Borbély s borbély. Két utazó a vaspályán beszélget, többek közt művészet, zenéről stb.

A. „Ismeri kegyed a „Szevillai borbély-t?”

B. (hidegen) „„Nem, én magam szoktam borotválkozni.“ — —

Tűz s tűz. A nagy Fridrik halála napján Berlinben nagy csoportozások történtek s egy idegen csodálkozva kérde:

„Talán tűz ütött ki valahol?”

„„Óh nem“ — válaszolt egy élceiről ismert egyén — „„hanem egy nagy tűz aludott ki.“ — — —

Liszt és Liszt. Liszt hazánkfia Posonyban hangversenyezvén, a fölötte magas árak daczára tolongott a közönség a színházba.

„Ugyan mit látnak ottbenn azért a drága pénzért?” kérde egy vidéki földész a sietők egyikétől.

„„Liszt-et“ — volt a válasz.

„Be bolondok ezek a városiak; nem tudnának egy malomba menni, ott ingyen is láthatnának eleget;“ morgog a tovább ballagó gazda. — —

Jó s uj. G. . ur szomorujátékot írt s beadta az igaz-

gatóságnak. Hosszu idő múlva s gyakori kérdezősködések után visszakapja e kritikával: „A darab jó — félretenni.”

Ez ellen tüzesen „protestál” G. .; állítja: hogy művében minden gondolat új, helyes, jó, sat.

„Igen igen” szól nyugodtan a bíráló: „csak az kár: hogy a mi új benne, nem jó; a mi pedig jó: az nem új.” —

Vetés s aratás. A „Guáno” csodás tulajdonai s az újabb vetésmódokról beszélgetve, az egyik gazda álmélkodva mondá:

„Maholnap egy egész mezőre való trágyát egy melényzsebbe lehet már eltenni majd.”

„„Igen” válaszolt szomszédja: „„és a másik melényzsebbe az aratást.”

Nevetési ok. Egy fölötté hiu s a mellett együgyű uracs nyíltszívűségét bebizonyítandó, egy társaságban elmondá, miként „ha holmi bohóságot mondana vagy elkövetne, ő volna első, a fölött nevetni.”

„„E szerint” válaszolt hirtelen élces szomszédja; „„ön igen boldog, minthogy legvigabb éltet vihet a világon; a nevetésrei okok soha sem hiányozván.” —

Rövid ítélet. A... lord visszatérve a „continent”-ről körutazásából, Hollandia felől kérdeztetett.

„Szép ország” felelt ismert közlönyével: „csak légét, vizét, földét s lakóit lehetne újra teremteni.” —

Nyulfogás. Ugyanaz Éjszak-Amerikai utaztáról beszélve, a nyulfogás egy új módjára ígéré tanítani kíváncsi hallgatóit. Faggatásaikra tehát így magyarázta azt:

„A nyulakat É. Amerikában télen fogják, éjnek idején; de csak rendkívüli hideg alkalmával. Egő gyertyával kell t. i. kimenni a mezőre, hol sok a nyúl, s ott a lámpát letéve, egy bokor mögé rejtőzni. A nyulak kíváncsian közelednek a világossághoz, s ott háborítatlan látva magokat, körben leguggolnak. A mint mereven a gyertyára néznek, könnyeik megerednek, és a földre lecsurogván, odafagynak, az állatkák szakállát is megragadva. Ha e

szerint erősen odatapadtak, elő kell lépni, egyenként szépen elvágni alattuk a jeget, s a vadászatnak vége.“ — —

Törvényszéki jelenet.

Bíró: „De tudja-e ön, B.... ur, hogy a törvényszék iránti tisztelet megkívánná, hogy borotvált arczczal jelenjen meg az előtt mindenki?“

B.... ur: (állát megtapogatva) „„Valóban, t. uram, magam is úgy veszem észre, hogy jókorára megnőtt a szakállam. Ámde én tisztán tudom, hogy reggeli nyolc órára lévén megidézve, hétkor borotváltattam magamat; azótai itt várakozásom alatt — minthogy már délfelé vagyunk — bizon ujra megnőhetett.““ — —

Jó helytt. Nyilvános vizsga tartatott a falu iskolájában. Az állattanhoz érve, egy kis fiutól azt kérdé a kihallgató: hol volna szarva az egyszarvú-nak?

A kihallgató mellett ülő iskola-tanító habozni látva növendékét, segíteni kívánt rajta, s saját homlokára mutatott.

„Mester uram homlokán“ felel gyorsan a kérdett. —

Kölcsönbe. C.... gróf egyizben körutat téve terjedelmes jószágain, egyik faluban egy hozzá igen hasonlító csinos parasztleányt látott meg. Magához inti s vállát megveregetve szól:

„Öcsém, te derék ficzko vagy! Valljon nem szolgált e valamikor édes atyám házábanál a te anyád?“

„„Nem az, nsgs uram““ felelt bátran a suhanc; „„de úgy hallám: apám a nsgs grófnő huszárja volt egy időben.““ — —

Ókrön szamarat. Egy gazdag falusi ember külböni egyetemre küldte fiát, hol az ifjú sokat költött ugyan, de fölötte keveset tanult.

Hazakerült végre a már mindenkép megférflasodott „végzett;“ de a józaneszü apa bizon nemsokára átlátta: hogy kedves fia-ura a kártya- s pohár-kezelésnél egyebet nem igen hozott fejében haza.

„Uram Isten!“ sohajt föl: „be sok ökröm árán vettem ezt az egy szamarat!“ —

Középen. Egy keresztény hitre tért izraelitától kérdék: hogy-mint érezné magát új állásában?

„Mint a tiszta lap az ó és új testamentom közt“ volt a válasz. —

Föltalálás. J... színész igen szórakozott ember. Egyizben Molière „fukar“-ában lépve föl, szerepének némely részeit elfelejtette volt, s így a másik fukarrali pár-bessédje közt (midőn amaz a gazdálkodás iránt tanácsot kér tőle) azon veszi észre magát, hogy az e helytt elfujandó gyertya nincs kezében. De — csakhamar föltalálja magát: a sugólyukhoz lép, onnan a sugó elé tett gyertyát kiveszi, s egész nyugodtsággal folytatva párbeszédét:

„En gyertya nélkül (sötétben?) szoktam beszélgetni“ mond, és elfújva a gyertyát, zsebre rakja. —

Jó tanács. Egy Gascon (Gascogne-i) szemfájásban szenvedvén, földijével találkozott, s ennek elpanaszolva baját, tanácsot kért tőle.

„Oh ezen könnyű segíteni“ szolt amaz: „a mult évben szörnyen fájt egyik fogam és kihuzattam; tegyen úgy ön is szemével, s kezeskedem róla: nem fog többé fájni.“ —

A három kedves. „Roppant szerencsétlen vagyok a szerelem dolgában“ — panaszkodott egy valaki barátjának.

„„Hogy-hogy, barátom?““ kérdé emez; „„hisz én úgy tudom, hogy te igen boldog házias vagy.““

„Hjah barátom, ez így történt. Én háromszor szerettem életemben. Első kedvesemet klastromba zárták szülei, mert meg akart szökni velem. Ez már elveszett részemre. A másodikat a halál ragadta el tőlem: vízbe esett s beléfúlt, halva húzták ki onnan. Harmadik kedvesem — s evvel legszerencsétlenebbül jártam — nőmmé lett.“ —

Igaz lehet. Sugja az iskolás fiu szomszédjának:

„Be nagy számár ez a mi tanítónk!“

Ezalatt kérdést intézett volt a tanár ugyan a sugóhoz,

mit ez rögtön észre nem vett; de amaz igen a sugást, s bátorítólag mond:

„„Csak fönhangon fiam, hisz igazad lehet!“ —

Kinek kell? R.... szolgabíró nagyon kopasz volt; s minthogy még akkori időben a különféle „hibázhatlan“ stb. hajnövesztők nem szerepeltek, éjjel nappal azon törte fejét: miként lehetne ilyenre szert tenni.

Egyízben ebédre volt híva egyik úri házhoz, s ott egy szintén kopasz urral ismeretségbe jöve, attól kérdé: mikép tudta légyen oly jól eltakarni a hajhiányt fején?

Legnagyobb komolysággal következő tanácsot adott néki a bajtárs:

„Szép nyári reggelen sűrű czukros vízzel bekenve a kopályt, egy-két órát sétálni az udvaron s a mellett kezeit nyugton tartani zsebeiben...“

A jámbor megfogadta e tanácsot; képzelhető, mint kinozták a nyalánk legyek, mily hősiess kitartást kelle gyakorolnia; de megjöttek-e azután hajai? ... nem tudjuk. —

Ne sajnálkozzanak. A...ban meghalálozott a sírásó, ki igen soká viselte volt e hivatalt, s majd kilencven évet élt.

A községi tanító bizatott meg a sírat elkészítésével; s következő verssel örökité meg a jó öreg emlékét:

Ne sajnálkozzatok!

Itt nyugszik Kass Istok,

Kilencven év lelé,

Munkája sírásás:

. . . . Hiába:

Maga esik belé:

Ki másnak vermet ás.“ —

Lelkileg értsd. Igen érzékenyen szónokolt a falusi lelkes a szószéken, s a többek közt mondá:

„Szedd föl a gyümölcsöt az úr kertében, s tápláld lelkedet.“

„„De Isten úgyse““ kiált föl egy fiatal suhanc:

„már azt nem teszem; a minap is úgy járék, a mikor megpróbáltam, hogy jól eldöngettek. Kell a — hóhérnak!” —

Eltalálta. Kilovagolt a fiatal gróf; hazatérve meglátja, mint túrja föl virágos kertjében egy pár sertés a földet. Dühösen kiált az ott ácsorgó szolgára:

„Erre-arra teremtetted! micsoda h.....t-éi azok a disznók?”

„Instálom aláztsággal” — felel amaz fejkavarva: „azok biz a méltóságos gróf uréi, a jámborok.” —

Hasonlókép. Uj-év előestéjén a tanítónő beszédét e szavakkal fejezte be:

„S így édes leányaim, kívánom: hogy a most beálló uj évben szorgalmatosbbak s jobb magaviseletűek legyetek.”

„Köszönjük szépen” — viszonzza egész naivsággal egyike a tanítválynőknek: „s kívánunk hasonlót.” —

Relatív. „Megyen-e ön újra Ostende-ba e nyáron?” kérdé egy bankár kartársát.

„Nem mehetek” — válaszol ez: „de üdülésemre nőmet küldém el oda.” —

Jó helyre. R..... egykori Árapatak-i szolgabíró elment leánynézőre Sz....ékhez, s ugyancsak megtetszett neki a csinos házileány; azonban oka lehetett hinni, miszerint ő kevésbé nyert légyen kegyelmet választottja színe előtt.

A sötétes előszobában áthaladván tehát, női alak jött elébe, s hirtelen föltalálva magát R...; a nőnek, kit házicselédnek hitt, egy huszast nyom markába e szavakkal: „Fogjad lelkem, aztán szólj mellettem a kisasszonynál, mert ha elvehetem, jó életed lesz nálam.” —

Mily arcot vágott, midőn gyertyát hoztak, s tévedését — t. i. hogy e nő a tekintetes mama volt — észre-
 vevé, arról hallgat a krónika; de R.... még maiglan „ifju legény,” ha él. —

Előfizetési s illetőleg megrendelési fölkérés

„AZ UTOLSÓ CZAPOROG“

cimű orosz történeti regényre.

Korunk szelleme hozza magával, hogy honi irodalmunk termékeit, ha nem tisztán saját történelmi emlékeinket tárgyalják is, érdekekkel olvassuk, evvel egyébiránt csak a viszonzosság loyális utját követve. Naponta halljuk, s örvendő mondhatom, még inkább hallandjuk: miként irodalmi bajnokink egyes jeles művei hol ez, hol amaz idegen nyelvre lefordítva, a külföldön nagy részvétnak örvendnek, kifogyatlan érdekekkel olvastatnak; sőt legujabban egy oly vállalat keletkezett, mely csupán hon-történelmi regényeink áttételével foglalkozva, gazdag irodalmunk remek termékeivel gyönyörködteti kizárólag olvasóit. —

Ámde mint honunkéban, úgy minden nemzet irodalmában vannak oly kincsek, melyeket parlagon hevertetni vétek — azokat nemzetünkkel meg nem ismertetni büntendő hanyagság volna.

Egy ily kincsét a külhoni irodalomnak voltam én szerencsés föllelni. „Az utolsó Czaporog“ című regény Oroszhon történelméből, annak egy oly válságos

szakából van merítve, midőn egy, néhány ezer önfeláldozó férfiban testté s tette vált elv, bár fizikai durva erőre s kegyetlenségre alapuló hősie föllépte által megveté alapját a roppant birodalomnak, mely maiglan úgy szólva legnehezebbet nyom a nemzetek mérlegében.

Reménylni merem, hogy a két testvérhaza mivelt s nagylelkű közönsége méltánylandja fáradozásim s áldozatkészségemet, midőn e külhoni jeles terméket hazai irodalmunk buja földébe átültetni vállalkoztam.

Szerencse föl!

„Az utolsó Czaporog“ című orosz történeti regény ez évi Október végén jelenend meg, legdiszesb kiállításban, nyolczadréten.

Egy-egy példány előfizetési ára 1 ft., vászon-díszkötésben 1 ft. 40 kr. o. é. Bolti ára 2 ft. leend.

Megrendelést tiz példányra együtt utólagos (átvétkori) fizetés mellett fogadok el.

Az előfizetőknek bérmentve küldetendnek meg példányaik.

Gyűjtőknek 7 után tiszteletpéldány — 10 után díszkötetben — jár.

A tiszta jövedelem fele nyilvános számadolás mellett a m. akademia palotájára szenteltetend általam.

Tisztelettel kérem mint az előfizetéseket, mint a megrendeléseket ez évi September végéig hozzám bérmentve beküldeni.

KHERNEDE,

Brassó (Erdély).

Alóli rt nak

**közügynökségi s magán-ügyleti
irodája**

ajánlja magát Erdélyre s nevezetesen Brassóra vonatkozó mindennemű ügyekbeni leggyorsabb s legpontosb

eljárásra, fölvilágosítások, követlések perenküli behajtása, hirdetések, leírások, fordítások, számadás s könyvvitel, vételek, eladások, kölcsönök s hivatali állomások kieszközlése, pénzek elhelyezése, jószágok, házak stb. haszonbérbe adása s vétele s minden hasonló tárgyak iránt; azonkívül magánoklevelek elkészítése, szabadalmak, kereskedelmi- s ipar-üzleti engedélyek, bejegyeztetések, utalványoztatások, utlevelek stb. kieszközlése, s mindenemű s nevű jogviszonyokbani tanácsadásokra nézve.

Elfogad különben leggyorsabb s pontos ellátás felőli kezeskedés mellett mindenfelé Oláh- s Moldva-országra vonatkozó rendelések, tudakolások stb. iránti megtagadásokat; stb. stb.

Levelek bérmentesítése kéretik.

Brassó (Erdély).

JECKEL GYULA

közügynök.

RÖMER és KAMNER

könyvnyomdájuk

Brassóban

ajánlja magát mindennemű nagyobb s kisebb művek, hírlapok s folyóiratok, lajstromok, hirdetések, meghívási, látogató, s köszöntő jegyek, étlapok, számadások, jelvények, fuvarlevelek stb. stb. nyomtatása iránt

m i n d e n h a z a i n y e l v e n

legutányosb árak mellett.

Mindenemű megrendeléseknek leggyorsabb s legizletesb módóni kivitele csinos kiállítás s lehető legolcsóbb árszabás mellett ez intézetnek rövid fönállása óta is már méltányos hírnevet szerezvén, a tulajdonosok ennek minden tekintetben megfelelni ezentul is kötelességüknek tartandják.

(Laknak: Brassó, Szent-János utca 126. sz. a.)

Széchenyi-naptár a nép számára!

Áthatva felejthetlen SZÉCHENYI-nk azon mondatától, miszerint: „A népek jóléte azok miveltségétől, emez az irodalom folytonos haladásától föltételeztetik“ s vezérelve azon szándéktól, hogy: kinek sirja fölött népek járnak gyászban, a „nemzet nagy halottja“ emlékéért kedves hontársaim, a két tesvérhaza alsóbb osztályai között, melyeknek ő, a „nemzet első napszámosa“ egész — fájdalom! oly rövid — életét szentelte volt, állandósítani gyöngye tehetségeimmel is előmozditsam, elhatároztam:

„Széchenyi-naptár“

cím alatt egy oly családi évkönyvet megindítani, mely célszerű tartalom s díszes kiállítás mellett mindenkitől könnyen megszerezhető legyen.

Kijelentem e mellett: hogy ezen vállalat megindításánál nem haszonvágý, hanem csupán azon lelkesítõ gondolat vezérel: hontársaimnak használni, s a „legnagyobb magyar“ emléke iránti mély hódolatomat kitüntetni. —

Ily szándékkal nyitom meg tehát a feles előfizetést s illetõleg megrendelést

a „SZÉCHENYI-NAPTÁR“ *elsõ évi folyamára*
1861-re,

mely f. év September végén jelenend meg szép 8-ad-réten, körülbelõl 6 íven, díszes kiállításban, gr. Széchenyi István arcképével a cimboritékon, dús tartalommal. —

Egy-egy példány előfizetési vagy megrendelési ára 25 kr. o. é., bolti ára 30 kr. leend.

Tíz előfizetett vagy húsz megrendelt példány után egy tiszteletpéldány jár.

Megrendelni utólagos (átvételtkori) fizetés mellett 10 példánynál kevesebbet nem lehet.

Az egész tiszta jövedelem a tervezett Széchenyi-emlékszoborra fog általam a m. t. akademia rendelkezése alá adatni, mire nézve annak idején nyilvánosan számolandok.

Főlöslég példányokat ily módon nem-igen nyomathatván (miután a bélyeg maga is 6 uj krt tesz), az előfizetéseket s megrendeléseket legfőlebb ez évi Augusztus végeig kérem hozzám bérmenten beküldeni.

Célom tisztasága, s az ügy érdeme bátoritanak arra: hogy minden honfit, de különösen a t. t. községi előjárókat, tiszt. lelkész s tanító urakat ez ivenk terjesztése s meleg pártolása iránt fölkérjek. —

Eljen a hon!

KIERN EDE,

Brassó (Erdély).

Die Wechselstube

des

R. Epstein

t. t. priv. Großhändler, in Wien, Stadt, am Graben Nr. 282—4,

empfehlte sich für den Ein- und Verkauf aller Arten Staats- und Privat-Anlehen-Obligationen, Lotteries-Effecten, Industrie-Actien, Gold und Silbermünzen, ausländischer Banknoten, fein Gold und fein Silber usw. Dasselbst werden alle Arten

Staats- und Lotterie-Effecten

gegen zehnmonatliche Ratenzahlungen verkauft. Der Käufer erlegt sogleich als Abschlagszahlung 10 pCt. des stipulierten Preises und von da weiter am 1. jeden Monats durch 9 Monate jedesmal 10 pCt.

Die Coupons der zinsentragenden Papiere

und die Treffer der Lotterie-Effecten sind Eigenthum des Käufers, wenn auch noch nicht alle Raten berichtigt sind.

Bestellungen in Siebenbürgen nimmt an

Eduard Khern

Kronstadt, Burzengasse Dr. Bachmaier'sches Haus.

Epstein L.

váltó irodája Bécshen

belváros, Graben 282—4. sz. Liebig házban,
ajánlja magát mindennemű s nevezetű állam- s magán-
kötelezvények, sorsjegyek, üzlet-részcvények, ezüst- s
arany-pénzek, külföldi bankjegyek, arany s ezüst stb.
legjutányosb ároni eladása s vásárlása iránt.

Mindennemű sorsjegyek

tiz-havi részletfizetésekre árultanak; mire nézve
a vevő a vétár $\frac{1}{10}$ -ét azonnal, a hátralékot egyenlő ki-
lenc havi részletekben fizeti. A kamatozó értékpapírok
szelvényei, mintsintén az azokra eső nyeremények a ve-
vő tulajdonai, habár a vétár még ki nincs végleg fizetve. —

Erdélyre nézve rendeléseket elfogad

Khern Ede

Brassó nagyutca Dr. Bachmaier ház.

Für Stadt und Land!

Als das reichhaltigste und billigste

Wiener Tagesblatt

empfehlen wir die politische Zeitung:

„Neueste Nachrichten.“

Dieselbe bringt täglich, auch Montag, in einem
ganzen Bogen von 8 Seiten nebst den neuesten poli-

tischen Berichten eine Fülle von gemeinnützigen und unterhaltenden Aufsätzen.

Pränumerationspreise für die Provinz, mit Franko-Postzusendung: Ganzjährig 15 fl. — Halbjährig 7 fl. 50 Kr. — Vierteljährig 3 fl. 80 Kr.

Täglicher Inhalt und Eintheilung der „Neueste Nachrichten“:

I. Politischer Theil,

und zwar: Telegramme, selbstständige Leitartikel. — Inland: Amtliches, Ernennungen, Pensionirungen, Gesetze und Verordnungen, Provinz-Berichte. — Ausland: Politische Nachrichten, letzte Post.

II. Wiener Zuschauer

mit Wiener Tages-Neuigkeiten, Gerichtssaal, Vermischtes.

III. Wiener Geschäftsfreund.

Aufsätze und Mittheilungen über Verkehrswesen: Eisenbahnen, Dampfschiffe, Telegraphen, Post, Zollwesen. — Bank- und Asssekuranzwesen. — Anlehen und Lotterien mit den ausführlichen Verlosungs-Listen. — Industrie und Gewerbeswesen: Neue Unternehmungen, Patente, Erfindungen, Löhnepreise. — Land- und Forstwirtschaft: Mittheilungen von praktischem Interesse. — Handels- und Börsenberichte: Verzeichniß der nächsten Märkte, Marktberichte, Wiener Börse, fremde Börsen. — Geschäfts-Auskünfte: Geschäftskalender, Fragekasten, Korrespondenz.

IV. Feuilleton:

Romane und Skizzen. — Naturwissenschaftliche Aufsätze, Berichte über Literatur und aus der Musik- und Theaterwelt, Gemeinnütziges für das Hauswesen und die Familien.

V. Lokalzeitung:

Stadtnotizen, Theaterzettel, Theater- und Konzert-Repertoire, Vergnügungs-Anzeiger, Fremden-Liste, Verstorbene, Korrespondenz.

Ajánljuk a magyar közönség pártolásába e magyar szellemű lapot, s Erdélyre nézve minden megrendelést e cím alatt kérünk:

KHERNEDE

Brassó.

Die autorisirte

Wiener Auskunfts- und Geschäfts-Kanzlei

befugt zur Besorgung aller Geschäfte des Handels, der Rural-Oekonomie, der technischen Industrie, der Comptabilität so wie aller analogen Geschäfte,

in Wien, Stadt, Goldschmiedgasse Nr. 594.

Besorgt:

Jede Art schriftlicher Arbeiten, als: Verfassung und unverzügliche Einreichung aller Arten Schriften und Eingaben, in soferne solche nicht den Advokaten, Notaren und öffentlichen Agenten vorbehalten sind, als: Gesuche an Se. Majestät, die Ministerien und Behörden, u. dgl.

Führung von Prozessen und resp. Uebergabe derselben an die berechtigten Advokaten, sowie dießfallsige Rechtsgutachten, und stete Mittheilung über den Gang und Stand der Prozesse.

Einbringung zweifelhafter Forderungen im In- und Auslande im Vergleichs- oder Prozeßwege, letzteres durch die bestellten Advokaten.

Erwirkung von in- und ausländischen Privilegien, Handels- und Gewerbs-Befugnissen, Protokollirungen, Heirathsbewilligungen, Dispensationen, Gnabengehalten, Pensionen, Aufnahmen in den Staatsverband, Heirathsscheine, Reisepässe in das Ausland, Hausirpässe u. dgl.

Inserate, Ankündigungen und Reklamen (Besprechungen) in allen in- und ausländischen Zeitungen, so wie die bündigste Stylisirung derselben.

Uebersetzungen in und aus allen lebenden und todtten Sprachen.

Abschriften, kalligrafische Arbeiten, Zeichnungen usw.

Revisionen von Rechnungen, Handelsbüchern, — Zusammenstellung der Bilanz.

Einrichtung der Geschäftsbücher für Kaufleute, Fabrikanten und Geschäftsleute, Dekonomen, Herrschaften, Gewerkschaften, Vereine und Private, — sowie Fortführung derselben.

Betriebs-Pläne zur Bewirthschaftung von Dekonomen und Waldwirthschaften, zur Betreibung von industriellen Etablissements, zur Ausbeutung von Bergwerken u. dgl.

Bau-Pläne und Kosten-Ueberschläge für Anlagen von Gebäuden, Fabriken, Gärten u. dgl.

Anstellungen für höhere und niedere Beamte bei Privaten, öffentlichen Anstalten und Behörden.

Durch dieselbe werden vermittelt:

Käufe und Verkäufe von Herrschaften, Gütern, Waldungen, Stadt- und Landhäusern, Bauplänen, Fabriken, Bergwerken, industriellen Etablissements, Privilegien, Gewerben, öffentlichen und Privat-Obligationen, Actien, Loosen, Sapposten, Leibrenten, aller Art Metalle, Prätiosen, alten und neuen Mobilien, Gemälden, Kunstgegenständen, Antiken, Pferden, Wägen, jeder Gattung Waaren, Rohprodukte, Früchte, Weine, sowie überhaupt aller Handelsartifel.

Pachtungen und Verpachtungen von Realitäten und Etablissements jeder Art.

Tauschgeschäfte mit Realitäten, Mobilien u. a. m.

Anlehen und Darleihen von Geldern auf Realitäten, Schuldscheine, Prätiosen, Mobilien, allen Arten Waaren und Rohprodukten, Lebens-Policen und jedem verpfändbaren Gegenstande, so wie Ausborgen von Mobilien, Maschinen u. dgl.

Anlage von Capitalien auf Realitäten, bei industriellen Unternehmungen oder sonst jede gewünschte Art. Escompt von Wechseln.

Momentane Geldvorschüsse auf zum Verkauf oder Verpfändung übergebene Werthpapiere, Prätiosen, Mobilien, Wechseln, Schuldbriefen und sonstigen Objecten.

Errichtung von Actien- und Privat-Bereinen zur Ausbeutung von Privilegien, größeren Unternehmungen, Fabriken, industriellen Etablissements, Bergwerken, Bauten u. dgl.

Es wird Auskunft ertheilt über

Erwerbs-Quellen für männliche und weibliche Individuen, welche sich eine Existenz gründen wollen.

Die Wohnungen und Geschäftsklokale aller Gewerbsleute, Advokaten, Notare, Behörden, Aemter, Gesandtschaften und stabilen Privaten in Wien, so wie der angekommenen Fremden.

Ärzte, welche sich besonders der Heilung spezieller Krankheiten widmen, und darin vorzüglichen Ruf haben, als: Operateure, für Augen, Ohren- und äußerliche Krankheiten, Zahnärzte, Accoucheure.

Post-Eisenbahn- und Dampfschiff-Verkehr. Maschinenwesen und den hierauf bezüglichen neuesten Erfindungen.

Technische und industrielle Gegenstände.

Den wohlfeilsten Ankauf aller Handelsartikel bei den Erzeugern selbst.

Course aller Staatspapiere, Effecten, Münzen auf der Wiener und den ausländischen Börsen.

Die Kanzlei übernimmt ferner

Agentien für in- und ausländische Häuser, Versicherungsanstalten.

Bestellungen bei allen Fabrikanten und Geschäftsleuten.

Verlag und Verbreitung von Kunstwerken, Büchern u. a. m.

und er bietet sich als

Bestellungs Ort von allen Arten Rohprodukten, Kohlen, Maschinen, und allen in- und ausländischen Erzeugnissen und Privilegiums-Gegenständen, wovon die Muster und Modelle in den eigenen Geschäftslokalitäten zur allgemeinen Ansicht ausgestellt werden.

**Für Hausfrauen, Bäcker und sonstige
Geschäfts-Leute.**

Gefertigter beehre mich hiemit die Eröffnung der

Mehl-Niederlage

meiner k. k. landesprivilegirten

Dampf-Mühle,

Bierbrauerei und Spiritusfabrik

in Hosszufalu,

ergebenst anzuzeigen. Dieselbe befindet sich in Kronstadt am Marktplatz in dem Gewölbe im kaiserl. kön. Platz-Commando-Gebäude und sind daselbst zu Fabrikpreisen wie der an der Gewölbsthür

angeheftete Preiscurant ersehen läßt, alle Sorten Mehl und Gries in den größten Quantitäten stets vorräthig zu haben.

Nachdem zu meinen vier Mahlgängen 2 Paar französische Steine, zu den Beutelcylinder die besten Schweizer Seibengaze verwendet worden sind, überdieß ein Kühlapparat aufgestellt ist, wodurch das Mäßen der Frucht überflüssig wird, und das Mehl ganz kalt abgeht, überhaupt alle Vorrichtungen nach dem Muster der vorzüglichsten Dampfmühlen des In- und Auslandes mit allen erforderlichen Vortheilen und Maschinerien konstruirt sind, und endlich eine Griespugerei und ein demnächst gleichfalls in Gang zu setzender Graupenholländer in Verbindung mit dem Ganzen stehen, so bin ich in der Lage, nicht nur mit allen Gattungen Mehl, Gries und seiner Zeit auch mit Graupen zu dienen, wie sie Keine der hiesigen mit Wasserkraft getriebenen Kunstmühlen zu erzeugen vermag, wobei ich noch darauf aufmerksam mache, daß durch die Anwendung des Kühlapparates das Mehl, weil auf trockenem Wege erzeugt, viel kraftvoller und haltbarer als das auf gewöhnliche Weise Behandelte ist.

Sowie ich aber in Bezug auf die Qualität meiner Waaren jedes andre Etablissement des hiesigen Platzes und der Umgebung zu überbieten mir schmeicheln darf, ebenso kann ich auch rücksichtlich der Preise — weil meine Betriebskosten in einem äußerst günstigen Verhältnisse zum Umfange der Erzeugung stehen — das Billigste bieten, wie der an der Gewölbsthür angeheftete Preiscurant nachweisen dürfte.

Zahlreichem Zuspruche entgegengehend, hoffe ich das geehrte Publikum in all und jeder Hinsicht vollkommen zufrieden stellen zu können.

Bei größern Bestellungen — welche ebenda effectuirt werden — und für Wiederkäufer wird entsprechender Rabatt gegeben. —

Johann Paul Zechel.
in Kronstadt.

Stein János-nál

Kolozsvár-tt

megjelent s minden könyvtárúsnál kapható:

Dózsa Dániel, Zandirhám, székely hősköltemény a kilencedik századból . . .	2 ft. 10 kr.
„ „ Boronkay Margit, történeti regény két kötetben . . .	2 ft. —
„ „ versei 1 kötet . . .	1 ft. 25 kr.
Halmágyi Sándor, Saphira, történelmi regény Erdély multjából; 3 rész . . .	2 ft. 60 kr.
Hory Farkas költeményei füzve . . .	2 ft. —
„ „ „ angolvásznonba kötve . . .	2 ft. 40 kr.
„ „ „ aranymetszéssel . . .	2 ft. 90 kr.
Kazinczy Ferenc levelei Sipos Pálhoz . . .	— 60 kr.
Kövári László történelmi adomák . . .	1 ft. 6 kr.
„ „ „ regék . . .	1 ft. 6 kr.
„ „ „ Erdély történelme 1., 2. és 3. kötet . . .	5 ft. 80 kr.
Müller Jenő, Mionette, regény franciából . . .	1 ft. —
Erdélyi Múzeum-Almanach, szerkesztették Szabó Richard és Balázs Sándor, füzve . . .	4 ft. —
Sue Eugen, Atar-Gull, tengeri regény franciából Tompa Imre . . .	1 ft. 40 kr.
Sue Eugen, Matild, egy fiatal nő emlék iratai franciából 8 füzet . . .	3 ft. —
Szabó Richárd beszélyei 1—3 . . .	2 ft. —
Szentiványi Mihály munkái 1 kötet . . .	— 50 kr.
Szilágyi Károly, kiáltó szó a pusztában . . .	— 70 kr.

KISLING R. és TÁRSA
egyesült
Orlath-i és Felső-Kerz-i
papírgyár-raktárak
Brassó

csergepiac 305 sz. az ujtczával szemben,
 ajánlják mindennemű író-, nyomtató- és itató-papír-kész-
 leteiket legjutányosb gyári áron.

„BÁNATOS SZIV“

költeményfüzér

BIBOK LAJOS-tól

ajánlva

gróf ***Brunswik Geizáné*** Ő Méltóságának.

Ára 1 ft. 20 kr.

Megszerezhető: *Khern Ede* által. (Brassó 517.)

TARTALOM.

	Lap.
Ujévi gondolatok, költemény. Bors Károlytól	3.
A t. előfizetők s megrendelők névsora	4—6.
Naptár 1861. közönséges évre:	
Egyházi s időszaki számítások	7.
A tizenkét hó, a havonkénti vásárok jegyzékevel	9—32.
Genealogia	33.
Magyarhon, a szerb-vajdaság s temesi bánát és Erdély fölosztása	34—40.
Erdélyi tisztí cím- és névtár-kivonat	41.
Bélyeg-illetékek (A. B.)	46.
Kamat számítási táblák (A. B.)	48.
Évi jövedelem stb. kiadások fölosztása	50.
Sorsjegyhuzások 1861-ben	51.
Postajárások Brassóban	52.
A nagy egyszeregy	54.
Honisme:	
Látogatás Erdély némely délkeleti fürdőhelyein, Dr. Otrobán Nándor-tól	55.
Erdély ásványvizei röviden elősorolva	65.
Történelem:	
I. Galanthai gr. Eszterházy Miklós	67.
II. Gyerő-Monostori Kemény János	69.
III. Széki gr. Teleky József	73.
IV. Siménfalvi Székely Mózes	76.
V. Hajnáskeői gr. Vécsey Ágost	79.
SZÉPIRODALOM:	
Emlékköltemény Kazinczy Ferenc évszázados ünnepére, Demeter Sándortól	81.
A szerelmes ifju. Elmefuttatás, Bibok Lajos-tól	86.

Mádéfalva szomorú nótája, Thali Kálmántól	88.
Báthori Gábor utolsó álma	90.
Egy év múlva. Kuliffay Edé-től	93.
Rózsa-talizmán	95.
Az én kisértetem. Rákosi László-tól	99.
Bordal, Bibok Lajostól	100.
A bujdosó. Beszély, Karajtsi Ferenc-től	102.
Mindegyre . . . Zombory Kálmán-tól	117.
Egy zivataros éjben. Bors Károly-tól	—
Rákócy bűvölvő	118.
A Milanó-i angyalok. Istvánffy János-tól	121.
Ki jár itt . . . ? Cserey Gábor-tól	123.
Dalra Fiúk! Bibok Lajos-tól	124.
A thordai hegyhasadék	—
A hitszegők. Bors Károly-tól	127.
Sz.-Anna tava	129.
Az álszinűség, Zombory Kálmántól	132.
Rengeteg királya. Beszély, Cserey Gábor-tól	133.
Barátságpohár, Rákosi László-tól	167.
Régi nóta	168.
A köhalom-vári rabvasak	169.
Hová lettél . . . Horváth László-tól	171.
Mezei virágok: Dunaparton . . . Ne siess . . . Ju- hászdal, Bibok Lajos-tól	173.
A királynő halottidézője. Történeti beszély	177
Az év utolsó estéjén. Rákosi László-tól	185.
ADOMÁK	187.

Hirdetések.

Fontosabb igazítandók:

54. lap. felőlről	8 ² / ₁₇	helyett:	8 ² / ₁₆ .
89. „ alólól 12. sor.	Önnan	„	Önnan.
96. „ „ 15. „	jövöm	„	övöm
123. „ „ 1. „	Sirjokból	„	Sirjokból.
142. „ „ 18. „	evő	„	erő.

2000

1

